

Spolnui zapovedi!

Po raznih virih

spisal

FRANC BERNIK,

župnik v Domžalah.

—◆—
Prva knjiga.
—◆—

S 7 slikami.

Samoizaložba.

1921.

Spolnui zapovedi!

Po raznih virih

spisal

FRANC BERNIK,

župnik v Domžalah.

Z dovoljenjem škofijskega ordinarijata v Ljubljani z dne 25. aprila 1921,
št. 1683.

Prva knjiga. — S 7 slikami.

Samozaložba.

Natisnila Slatnar-jeva tiskarna v Kamniku.

1921.

Svojim ljubljenim

*Domžalcem in Domžalkam
v Ameriki*

poklanja

njihov domači župnik.

Ljubljeni

Domžalci in Domžalke v Ameriki!

Menda ni zlepa župnije, iz katere bi bilo toliko ljudi, moških, predvsem pa ženskih v Ameriki, kakor iz župnije Domžale.

Do 400 Vas je!

Pri župniji, ki šteje 2565 duš, pomenja to, da je skorej vsak šesti njen faran danes že v Ameriki!

Slamnikarska obrt, ki Vas je poprej vodila v razna bližja velika mesta, Vas je končno v tako izrednem številu združila v Ameriki, posebno v New Yorku.

In z veseljem slišim, da ste zadovoljni in da se Vam dobro godi!

Zveza med Vami in domačim krajem je skozi ves čas ostala tesna, živa!

Tudi svoje domače, Vam tako priljubljene Marijine cerkve na prijazni Goričici niste pozabili. Ob vsaki priliki, posebno pa ob ustanovitvi župnije ste z obilnimi darovi pokazali svojo ljubezen do nje.

Hvala Vam zato najlepša.

To mi daje veselo upanje, da tudi naukov, ki ste jih v tej Vaši cerkvi prejeli, v velikem svetu niste pozabili.

Verjemite mi, da se Vas često spominjam! Pri vsaki najsvetejši daritvi prosim božjega blagoslova nad Vas.

Želel pa sem Vam podati tudi zunanji vidni dokaz te svoje ljubezni do Vas.

In tu mi je prišla v spomin prelepa dogodba iz sv. pisma.

Mladenič je stopil k Jezusu in ga je vprašal: „Dobri učenik! Kaj naj storim dobrega, da zadobim večno življenje?“ Jezus mu odgovori: „Ako hočeš v življenje iti, spolnuj zapovedi!“ In ko mu Jezus pove, katere zapovedi, mu mladenič reče: „Vse to sem spolnoval od svoje mladosti.“ (Mat. 19, 16, 17, 20.)

Preljubi! Če smo že tu na zemlji tako daleč eden od drugega, vsaj v nebesih moramo biti enkrat vsi skupaj združeni!

Ni pa nobene druge poti, ki bi vodila v nebesa, kakor pot zapovedi!

Zato pa tudi jaz želim slehernemu izmed Vas z besedami večne Resnice zaklicati: „Spolnuj zapovedi!“

Odločil sem se, da razlago božjih in cerkvenih zapovedi, kakor sem jo skozi leta podal tu v Domžalah, tudi ob Vaši navzoč-

nosti, sestavljeno po premnogh najboljsh virih, priobchim skupno v posebni knjigi in to knjigo posvetim Vam, ljubljeni moji Domžalci in Domžalke v Ameriki.

Vsa knjiga obsega tri dele:

Prvi del: Poglavitni zapovedi krščanske ljubezni.

Drugi del: Božje zapovedi.

Tretji del: Cerkevne zapovedi.

Dobro vem, da Vam poduka v naši sv. katoliški veri, podanega od boljsh in sposobnejsh duhovnikov, ne manjka.

A vender upam, da Vam ta knjiga v spominu na lepe čase, ki smo jih tu v Domžalah v Marijinih družbah, v Društvenem domu, pred vsem pa v cerkvi skupaj preživali, ne bo neljuba.

S tem pa prav nič ne posegam v delovanje Vaših preblagih sedanjih duhovnikov, mojih preljubih prijateljev, ki se s toliko ljubeznijo in gorečnostjo trudijo za Vaše zveličanje.

Le z veseljem se jih oklepajte in radi jih ubogajte!

Vsemogočni naj na priprošnjo Brezmadežne blagoslovi to delo, da bo res v zveličanje naših duš!

Domžale, dne 24. marcija 1921.

Franc Bernik

župnik.

Franc Bernik
zadnji beneficijant na Goričici
1903—1908
prvi župnik v Domžalah

Prvi del:

**Poglavitni zapovedi krščanske
ljubezni.**

1.

Ljubi Gospoda svojega Boga!

Prekrasen je slavospev ljubezni, ki ga je zapisal sv. Pavel v I. listu do Korinčanov:

„Bratje! Ko bi človeške in angeljske jezike govoril, ljubezni pa bi ne imel, bi bil kakor bučeč bron ali zvoneč zvonec. In ko bi znal prerokovati in bi vedel vse skrivnosti in imel vso učenost; in ko bi imel vso vero, tako da gore prestavljal, ljubezni pa bi ne imel, nič nisem. In ko bi razdal ubogim v živež vse svoje premoženje in ko bi svoje telo dal tako, da bi gorel, ljubezni pa bi ne imel, mi nič ne pomaga. Ljubezen je potrpežljiva, je dobrotljiva; ljubezen ni nevoščljiva, ne ravna napačno, se ne napihuje, ni časti lakomna, ne išče svojega, se ne da razdražiti, ne misli hudega; se ne veseli krivice, veseli se pa resnice; vse pretrpi, vse veruje, vse upa, vse prenese. Ljubezen nikoli ne mine, ako-rayno bodo prerokovanja minula in jeziki jenjali in učenost prešla. Zdaj pa ostanejo vera, upanje ljubezen, to troje; največja pa med temi je ljubezen.“
(13, 1—13.)

Sv. Janez trdi kratko: „Kdor ne ljubi, Boga ne pozna; zakaj Bog je ljubezen.“ (I. 4, 8.) In zopet: „Kdor ne ljubi, ostane v smrti!“ (I. 3, 14.)

Pretrsljivo kliče sv. Jakob njim, ki sicer verujejo, a nimajo ljubezni: „Ti veruješ, da je en Bog; prav storiš. Tudi hudiči verujejo in se tresejo.“ (2, 19.)

Zato tudi sv. cerkveni učeniki ravno o ljubezni tako lepo in prisrčno govorijo. Tako sv. Avguštin: „Kedar se vpraša, je li kak človek dober, pride pred vsem na to, kaj on ljubi. Kdor namreč prav ljubi, on gotovo tudi prav veruje, prav upa. Kdor pa ne ljubi, njegova vera je prazna in če tudi pravo veruje; njegovo upanje je ničevo, četudi to upa, kar se ozira na večno zveličanje.“ In zopet: „Imej, kar hočeš, če ljubezni nimaš, ti vse drugo nič ne koristi. Če pa nič nimaš, a imaš ljubezen, si spolnil vso postavo.“

Sv. Krizostom pravi: „Ljubezen je korenina, studenec in mati vsega dobrega. Kot korenina poganja ona na tisoče mladik, prelepih čednosti. Kot studenec se razliva v nešteto potokov in objema prav kot najboljša mati vse, ki se k njej zatekajo.“

Čisto kratko a določno pa veli sv. Bernard: „Vrednost naše duše se ceni edino le po meri njene ljubezni.“

Kdo pa, predragi, ne bi rad videl, da bi bila njegova neumrjoča duša, za katero je sam Sin božji toliko pretrpel, res dragocena v očeh božjih, res Bogu prijetna, dopadljiva?

Kdo torej, vprašam vas, ne bi rad prav — ljubil?

In ravno prave ljubezni se hočemo v naslednjem učiti.

„Nobena duša se ne bo lesketala v svitu večne lepote, ki ni bila tu na zemlji očiščena v ognju ljubezni.

Naše srce je altar božji, pred katerim mora večna luč ljubezni goreti in se neprenehoma kot plamen ljubezni dvigati k Bogu.“ Tako lepo pravi sv. Gregor.

Razvoj te ljubezni pa prav dobro označi sv. Bernard, ko trdi: „Pri človeku se razvija najprej to, kar je pozemsko, telesno, in potem šele to, kar je duševno. Tako tudi ljubezen nosi najprej znake pozemskega in potem šele nebeškega. Človek ljubi najprej samega sebe radi sebe. Ko pa polagoma spozna, da sam iz sebe, iz lastne moči, ne more obstati, začenja s pomočjo vere Boga iskati in ljubiti. Že ljubi torej Boga, a radi samega sebe, ne radi Boga. Ko pa je začel radi samega sebe, iz lastne potrebe Boga častiti, se pogosto nanj obračati z molitvijo, s spolnovanjem njegove volje, se mu Bog sam daje čedalje bolj spoznavati in mu daje okušati svojo sladkost. Ko pa človek tako spozna, kako „sladek je Gospod“, naredi v svoji ljubezni korak dalje in ljubi Boga ne več radi sebe samega, ampak radi Boga!“

Predragi! Ni naš namen, govoriti o človeški pozemski, naravni ljubezni, ampak o ljubezni božji, o nadnaravni ljubezni.

Te ljubezni je človeštvo učil v vsej njeni lepoti Jezus Kristus, Zveličar sveta, ki je sam zatrdil, „da ni

prišel razvezat postave in prerokov, ampak jih dopolnit.“ (Mat. 5, 17.)

Povsej pravici se torej ta ljubezen imenuje Kristusova, krščanska ljubezen.

Krščanska ljubezen je nadnaravna, od Boga samega nam v sv. krstu vlita čednost, po kateri Boga zavoljo njega samega nad vse, sebe in bližnjega pa zavoljo Boga ljubimo.

O kako neizrekljivo srečni smo mi vsi! Vsi smo prejeli zakrament sv. krsta! In ž njim in v njem je bila nam vsem takoj tedaj že vlita čednost krščanske ljubezni.

Zato pa sedaj takoj spoznamo, da je nas vseh prelepa dolžnost, da se prav o tej ljubezni kar najnatančneje podučimo in tako vse storimo, da to čudežno ljubezen skozi celo svoje življenje tudi v dejanji pokažemo! „Vsako drevo, ki ne rodi dobrega sadu, bo posekano in v ogenj vrženo!“

Predmet krščanske ljubezni, to, kar ljubimo, je trojen: Bog, mi sami in naš bližnji.

Če le enega izmed teh treh izključiš, tvoja ljubezen ni več nadnaravna, ni več krščanska!

Nagib krščanske ljubezni, tisto, radi česar ljubimo, kar nas nagiba, napeljuje, da ljubimo, pa je en sam, namreč Bog. Zavoljo Boga ljubimo njega samega, in zavoljo Boga ljubimo tudi sebe in svojega bližnjega.

O vsakem teh treh predmetov naše ljubezni hočemo natančneje izpregovoriti.

Pomudimo se najprej pri prvem, najodličnejšem predmetu te ljubezni, pri Bogu!

Saj je po besedi večne Resnice same prva in največja zapoved v postavi: „Ljubi Gospoda svojega Boga iz vsega svojega srca, iz vse svoje duše, iz vse svoje misli!“ (Mat. 22, 37.)

„Bog ljubi! On ljubi celò odpadnike in jih prosi, da njegove ljubezni ne zavržejo. Celò tistim, ki se njegovi ljubezni ustavljajo, on prizanaša in se tem prisrčnejše zavzame za njih rešitev.“ (Sv. Dijoniz.)

In ti, človek, ne bi ljubil Boga, ki si prah zemlje!

Dvojno lastnost mora imeti naša ljubezen do Boga: ljubiti ga moramo 1. radi njega samega in 2. nad vse!

Boga ljubimo zavoľjo njega samega, če ga ljubimo zato, ker je zavoľjo svojih neskončnih popolnosti vreden vse naše ljubezni.

Človeško srce je že po naravi tako vstvarjeno, da mora to, kar je popolno, dobro, lepo, ljubiti, ker je to zares vredno njegove ljubezni. In popolnejša, lepša, boljša ko je kaka stvar, tembolj sili kar sama po sebi človeško srce, da jo ljubi.

In Bog!

„Kateri jezik bi mogel tebe, o Bog, izgovoriti? Nobena usta tebe ne morejo izgovoriti, ker si ti ravno vsem ustam dal jezik. Nezapopadljiv si, ker iz tebe izhaja vse spoznanje. O praznota človeških izrazov! Vsa najlepša imena ti pripadajo in vender te nobeno ne more primerno označiti! (Sv. Gregor Nac.)

Bog je Popolnost, Dobrota, Lepota, Resnica sama na sebi v svojem bistvu! Vse po-

polno, vse dobro, lepo, resnično je v njem v najvišji meri.

Ta popolnost božja sama na sebi nas torej sili, da jo ljubimo!

In ker je Bog sam v sebi, v svojem bistvu, neskončna Dobrota, se ta Dobrota tudi nam vsem razodeva v najvišji meri s tem, da nas Bog kar obsipa z največjimi dobrotami!

Predragi! Ali to ni resnica? Ali sem trdil preveč?

Po svoji podobi nas je vstvaril, v svoji krvi nas je odrešil, v sv. krstu nas je prerodil za svoje otroke! Neprenehoma nas z največjo očetovsko ljubeznijo ljubi, za nas skrbi!

„Poglejte — tako kliče po pravici sv. Janez — koliko ljubezen nam je skazal Oče, da se božji otroci imenujemo in smo tudi! (I. 3, 1.)

„Kaj pa imaš, o človek, česar ne bi bil prejel?“ Tako govori slehrnemu izmed nas apostol Pavel (I, Kor. 4, 7.)

In sv. Avguštin kliče strmeč nad toliko dobrotljivostjo božjo: „O predobri, vsemogočni Bog! Ti skrbiš zavsakega izmed nas tako, kakor bi le za njega samega skrbel! In vendar skrbiš v toliki meri za vse, kakor bi za vsakega posebej skrbel!“

Nedopovedljivo, čudežno dobrotljivost božjo do nas ljudi pač najlepše izraža sv. Janez v onih znanih besedah: „Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da kdorkoli vanj veruje, se ne pogubi, temveč ima večno življenje.“ (3, 16.) Kaj torej čuda, ako nas tako prisrčno opominja sv. Janez: „Lju-

bimo tedaj mi Boga, ker nas je Bog poprej ljubil!“
(I. 4, 19.)

In to ravno, Boga ljubiti zaradi njegovih neskončnih popolnosti, ljubiti ga, ker je največja dobrotā, naš najboljši Oče, ki nas ljubi, naš največji dobrotnik, ki nas neprenehoma kar obsipa z dobrotami, torej ne toliko radi dobrot samih, ki jih od njega prejemo, ampak radi dobre in ljubezni njegove, s katero nam on te dobrote deli, to se pravi Boga ljubiti z avoljo njega samega.

Dalje pa moramo Boga ljubiti nad vse, bolj kot vse drugo na svetu. Pripravljeni moramo biti rajši vse žrtvovati, kakor s smrtnim grehom izgubiti ljubezen in prijateljstvo božje.

Ljudje na tem svetu ljubijo in cenijo marsikaj, kar se jim zdi dobro, lepo, koristno. Ta ljubi denar in drugo posvetno blago, veselje, zabavo, čast, drugi zopet prijatelje, sorodnike, vsak pa gotovo zdravje, življenje. In te stvari ljubijo ljudje tim bolj, čim dragocenejše se jim zde. Bolj pa kot vse to, bolj kot očeta in mater, prijatelja, brata, bolj mora človek ljubiti Boga! To pa zato, ker je Bog najpopolnejše bitje, ker ne more nič tako dobrega, lepega, popolnega biti, kot je Bog. Kdo torej ne bi ljubil Boga bolj kot vse na svetu, res nad vse!

„Kdor ljubi očeta ali mater bolj kot mene, mene ni vreden; in kdor ljubi sina ali hčer bolj kot mene, mene ni vreden“, tako zagotavlja Jezus sam. (Mat. 10, 37).

Kdor Boga res ljubi, tisti pride po tej ljubezni v prav posebno zvezo, prijateljstvo z Bogom, katero se ob smrti spremeni neposredno v gledanje Boga od obličja do obličja. In v tej posebni zvezi, v tem prijateljstvu z Bogom ravno obstoji vsa sreča človekova, nebesa že tu na zemlji.

„Ako kdo mene ljubi — tako govori Gospod pri sv. Janezu — bo moje besede spolnoval in moj Oče ga bo ljubil in bova k njemu prišla in pri njem prebivala.“ (14, 23.) In zopet: „Kdor mene ljubi, njega bo tudi moj Oče ljubil; tudi jaz ga bom ljubil in se mu bom sam sebe razodel.“ (Janez, 14, 21.)

Ta največja sreča, to tesno združenje in prijateljstvo z Bogom pa se razruši s smrtnim grehom. Smrtni greh napravi človeka za največjega sovražnika božjega. V njem samem pogasi ogenj ljubezni božje, pa ga oropa tudi ljubezni Boga samega do njega. Prav zato pa je smrtni greh največja nesreča, ki nas sploh more zadeti!

Zato pa moramo biti pripravljeni, ako res ljubimo Boga nad vse, rajše vse na svetu izgubiti, premoženje, čast, prijatelje, zdravje, stariše, celò življenje, kot pa smrtno grešiti. Dà, pripravljeni moramo biti pretrpeti rajši najhujše muke, najstrašnejšo mučeniško smrt, nego Boga s smrtnim grehom razžaliti.

Ko je bila Perpetua v ječi, prihiti k njej njen lastni oče, jo hoče na vsak način odtrgati od Kristusa in ji govori ves v solzah: „Oh usmili se me, prisrčno ljubljena moja hči, usmili se mojih sivih las. Usmili se svojega očeta, ako sem vreden oče od tebe ime-

novan biti! Spomni se svojih bratov, svoje matere in svojega deteta, katero brez tebe ne bo moglo živeti." Sodnik ji prigovarja, naj jo vender omeči očetova siva starost in njeno nežno dete in naj daruje bogovom. A odgovor Perpetue! „Nikdar tega ne storim!“ Zakaj? Ker je ljubila kot navdušena kristijanka svojega Boga res nad vse!

Take ljubezni božje nad vse je gorel sv. Pavel, ko je zaklical v listu do Rimljanov (8, 35, 38): „Kdo nas bo ločil od ljubezni Kristusove? Ali nadloga, ali stiska, lakota, nagota, nevarnost, ali preganjanje ali meč? Svest sem si namreč, da ne smrt, ne življenje, ne angelji, ne poglavarstva, ne oblasti, ne sedanje, ne prihodnje, ne moč, ne visokost, ne globočina, ne druga stvar nas ne bo mogla ločiti od ljubezni božje!“

Trojno stopinjo razločujejo sv. cerkveni učeniki v tej nadnaravni ljubezni božji. Prva, najnižja stopinja je v tem, da Boga tako ljubimo, da smo pripravljeni rajše vse izgubiti, vse pretrpeti, kakor s kakim smrtnim grehom Boga razžaliti. Ta najnižja stopinja je nam vsem k zveličanju neobhodno potrebna. Druga, višja stopinja je, kedar je kdo pripravljen, rajše vse pretrpeti, vse izgubiti, kot le tudi z malim prostovoljnim grehom Boga razžaliti. Tretja, najvišja stopinja pa je, kedar je kdo trdno odločen, v vsakem slučaju storiti to, kar je popolnejše, Bogu dopadljivejše. To pa je že ljubezen svetih, popolnih duš, kakor so bili sv. Stanislaj Kostka, sv. Katarina Sijenska, sv. Frančišek Ksaver (Deharbe).

Koliko prelepih zgledov ljubezni božje nam našteva sv. Pismo!

Abraham! Bog mu ukaže zavolj njega zapustiti rojstno hišo, stariše, prijatelje, domovino, podati se v tujo, nepoznano deželo. Več še, celò to zahteva od njega, da mu daruje edinega sina Izaka, ki ga je srčno ljubil. In Abraham je brez obotavljanja, godrnjanja takoj in v vsem ubogal Boga, ker ga je ljubil bolj kot očetovo hišo, prijatelje, domovino, bolj kot edinega sina, nad vse!

Hudobna Putifarjeva žena zalezuje nedolžnega Jožefa. Jožef pa prestrašen zakliče: „Kako bi mogel kaj takega storiti vpričo svojega Boga!“

Čista Suzana ima voliti ob pohotnosti zapeljivih starcev med smrtnim grehom in med lastno smrtjo. A kaj si izbere! Naj vam odgovori sama! „V stiskah sem od vseh strani. Če namreč to storim, je moja smrt; če pa ne storim, ne bom ubežala vajinim rokam. Pa bolje mi je brez greha vama pasti v roke, kakor grešiti pred obličjem Gospodovim.“

Taka ljubezen, s katero ljubimo Boga zavolj njega samega nad vse, se imenuje popolna ljubezen. Ljubezen pa, s katero ljubimo Boga tudi nad vse, a ne zavolj njega samega, temveč bolj zavolj dobrot in milosti, ki jih imamo in pričakujemo od Boga, se imenuje nepopolna ljubezen.

Prva je torej nesebična, čista, zares junaška ljubezen, drugi pa je primešana sebičnost, misel na lastno korist, ki jo nam lju-

bezen božja prinaša. Obojna je lepa, ker nadnaravna. Saj je obojni predmet Bog. A neprimeroma lepša, Bogu dopadljivejša je popolna ljubezen.

Navadno pa nepopolna ljubezen vodi k popolni. Zgubljeni sin je od revščine in lakote ves potrht klical: „Koliko najemnikov ima v hiši mojega očeta kruha v obilnosti! Jaz pa tukaj lakote umiram! Vzdignil se bom in pojdem k očetu!“ V lastni svoji nesreči je gledal srečo tistih, ki so pri očetu in si je te sreče tudi sam zaželel. Zato je hitel nazaj k očetu. Vodila ga je nepopolna ljubezen, ki pa se je potem gotovo razvila v popolno, ko je gledal pred seboj očeta, ki mu je vse odpustil in ga kar obsipal z največjimi dobrotami, ko je počival zopet na njegovem ljubečem srcu.

Najuspešnejši pripomoček, pridobiti si popolno ljubezen božjo, je pobožno premišljevanje trpečega Jezusa na križu. Sv. Janez nam to potrdi z besedami: „V tem smo spoznali ljubezen božjo, da je on svoje življenje za nas dal!“ (I. 3, 16.)

Samo dva prizora take popolne ljubezni naj nam to potrdita!

Sv. Elizabeta turinška pride v spremstvu matere Ludovikove in njegove sestre po materini želji z zlato krono na glavi v cerkev v Izenaku. Pred seboj zagleda podobo Križanega. Krono vzame z glave in vsa v solzah poklekne pred njo. Na materino očitaje mirno odgovori: „Tu pred menoj stoji usmiljeni, sladki, ljubeznjivi Zveličar s trnjevo krono na glavi!“ Prelep izraz njene popolne ljubezni božje.

Sv. Alojzij leži v svoji sobi v hiši svojega očeta na tleh pred podobo Križanega, se biča in pretaka solze ljubezni. To opazuje njegov oče. In česar vse prošnje Alojzijeve prej niso zmogle, ta prizor je dosegel. Oče dovoli svojemu sinu, da gre, kamor ga je gnalo srce, v samostan. Kako čudovita je pač popolna ljubezen božja, ki celo kamenito, zakrknjeno človeško srce hipoma otaja in naredi mehko kot vosek.

In sad take popolne ljubezni božje!

Ali veste, predragi, kako se imenuje obžalovanje grehov, ki izvira iz take popolne ljubezni božje? Popolni kes!

Obuditi popolni kes je prav tako lahko, kakor dejanje popolne ljubezni.

En sam skesan pogled na Križanega, dà, en sam resnično skesan zdihljej „Jezus“, združen s tako popolno ljubeznijo božjo in popolen kes je obujen!

Zgled naj nam to pojasni! Otrok razžali svojo dobro mater. Vidi jo pred seboj vso v žalosti, v solzah. Dobro ve, zakaj mati joka. Zaradi njega! Ta misel ga zadene v srce. In že stoji pred njo in ji govori: „Mati, kaznujte me, kolikor hočete! Saj vem, da sem kazen zaslužil! Samo vi nikar ne jokajte in ne bodite žalostni, ker to mi je najhujše!“ Otrok ne misli nase, ampak le na mater.

Tako je bilo v srcu Marije Magdalene, ko je v hiši farizeja Simona klečala pri Jezusovih nogah in jih močila s solzami. Jezusova beseda nam to potr-

juje: „Veliko grehov ji je odpuščenih, ker je veliko ljubila!“ (Luk. 7, 47.)

In sedaj poslušajte, predragi in strmite nad neskončnim usmiljenjem božjim ali bolje rečeno nad čudovito močjo popolnega kesa! Ko bi bili vaši grehi še tako veliki, pa obudite vi popolni kes, v tistem trenutku so vam vsi vaši grehi odpuščeni, še pred sv. spovedjo!

Takega popolnega kesa seveda — in to prav posebno povdarjam! — ni nikdar mogoče obuditi brez sklepa, grehov se takoj spovedati, kakor hitro bo to mogoče!

A kolikokrat ni mogoče takoj se spovedati, če bi še tako rad! Ali moraš res ves ta čas od trenutka, ko si smrtno grešil pa do trenutka, ko se moreš spovedati, proti svoji volji živeti v smrtnem grehu? Ne! Takoj, ko si bil tako nesrečen, da si smrtno grešil, obudi popolni kes! In v tistem hipu ti je ta smrtni greh odpuščen, si ti zopet v milosti božji!

In zopet! Nepričakovano, nanagloma stopi pred te smrt, kar se ravno v sedanjih časih tako pogosto dogaja. Zadene te mrtvoud! Za previdenje ni časa! Ti pa si v smrtnem grehu! Ali za-te res ni pomoči? Ali moraš res biti pogubljen? O predragi, ne, ne! Obudi popolni kes in tvoja duša je čista, z Bogom spravljena! Mirno lahko stopiš pred božjega Sodnika!

Visoko v hribih je bilo. Očetu se je kri vdrla. Takoj pošljejo po duhovnika. A do cerkve je bilo daleč. Ni bilo upanja, da duhovnik pride pravočasno.

Tu pa stopi mala hčerka šolarica k svojemu očetu in jim pripoveduje, kaj so v šoli gospod povedali o popolnem kesu. Ni treba drugega kakor da se s takim popolnim kesom spomnijo na Križanega in vse jim bo odpuščeno! In res! S prisrčno pobožnostjo poljubi oče sv. križ, iz dna svojega skesanega srca zakliče „Jezus, odpusti!“, kri se mu zopet vdere in že je bil mrlič. Ko pridejo duhovnik, in zvedo, kaj je mala hčerka naredila, reko: „Dobra hčerka, blagor ti! Ti si svojemu atu nebesa odprla.“

Ali sedaj razumemo, predragi, zakaj sv. Cerkev umirajočim ravno podobo Križanega daje v roko? Pogled na neskončno božjo ljubezen naj tudi njihova srca gane v trenutku, ko se odloča njihova večnost, k popolni ljubezni božji, k popolnemu kesu!

Predragi! Človeško srce je že po svoji naravi vstvarjeno za ljubezen. Ljubezni si zaželi, po ljubezni hrepeni. Srečno je, kedar ljubi, nesrečno, kedar ljubezni pogreša.

Ljubezen je solnce našega življenja!

Vprašam pa vas: Ali si morete misliti lepši, vrednejši predmet vaše ljubezni, kakor je Bog sam?

Zato pa ljubimo, le ljubimo Gospoda svojega Boga zares iz vsega svojega srca, iz vse svoje duše, iz vse svoje misli! Ljubimo ga z veliko, nesebično, popolno ljubeznijo! Amen.

2.

Ljubi samega sebe!

Ali veste, predragi, kateri izmed vseh svetnikov katoliške Cerkve je danes tudi nevernemu svetu najbolj poznan, najbolj priljubljen? Sv. Frančišek Asiški. Pojasnilo zato naj nam poda sledeči dogodek iz njegovega življenja.

Pozimi je bilo, ko sta šla sv. Frančišek in brat Leon proti Asiziju. Zelo ju je zeblo. Tedaj pokliče sv. Frančišek brata Leona, ki je šel nekoliko naprej in mu pravi: „O brat Leon, naj dajejo manjši bratje še tako lep zgled pobožnosti in svetosti, vender, dobro si zapomni, ni v tem popolnega veselja!“ In ko gre nekoliko naprej, ga zopet pokliče in mu reče: „O brat Leon, ko bi kak manjši brat tudi slepe in hrome ozdravljaj ali celo mrtve obujal, vender zapiši, da ni v tem popolnega veselja!“ In kmalu zopet zakliče: „O brat Leon, ko bi kak manjši brat govoril tudi vse jezike sveta in umel vso vedo in bi napovedoval prihodnjost in poznal skrivnosti srca, vender piši, da ni v tem popolnega veselja!“ Tako je naštel sv. Frančišek

še to in ono, v čemer ni popolno veselje. Brat Leon se je močno čudil in vprašal: „Moj oče, prosim te v božjem imenu, povej mi, v čem je popolno veselje.“ Tedaj mu je odgovoril sv. Frančišek: „Če prideva vsa premočena in premražena, zamazana in lačna pred porto v Santa Maria degli Angeli in pozvoniva in pride vratar ter vpraša: „Kdo sta?“ in midva rečeva: „dva izmed vaših bratov“, a oni nato: „potepuha sta, ki se vlačita po svetu in ubogim miloščino kradeta,“ in nama ne odpre, ampak naju pusti na dežju in snegu, v gladu in mrazu v noč, in če midva vse to potrpežljivo preneseva in si v ponižnosti in ljubezni misliva, da naju brat že pozna in da mu je Bog položil ostre besede na jezik in da morava trpljenje Kristusovo v vsej potrpežljivosti prenašati, o brat Leon, zapiši, da je v tem pravo veselje. O brat Leon, med vsemi darovi sv. Duha, ki jih je Kristus dal svojim ljubljencem in jih še vedno daje, je največji ta, da človek premaga sam sebe in radovoljno radi Kristusa in iz ljubezni do Boga sramoto trpi.“ (Dr. A. Ušeničnik „Knjiga o življenju“.)

Največja rakrana današnje dobe je neurejena ljubezen do samega sebe, sebičnost v najgrši in najodurnejši obliki.

Današnji človek, ki je Boga in vero zavrgel, je v središče vsega življenja postavil samega sebe, svoj lastni „jaz“. Sebe išče, sebi služi, sebe hoče na vsak način zadovoljiti. Drugih mu ni mar! Bogastva hoče!

In naj radi njega še toliko ljudi strada, lakote umira! Kaj to njega briga! On je samo dobro priliko (konjunkturo) izrabil, dobro kupčijo napravil! Uživati hoče, svojim strastem želi služiti! Če pri tem stre srečo mladih src, dà, če celò lastno družino pahne v nesrečo, kaj njemu to!

Grda sebičnost tira človeštvo v prepad!

To neverni svet čuti. Odtod sicer neumljivo dejstvo, da čudovitemu oznanovalcu in vzorniku najnesebičnejše ljubezni do samega sebe, sv. Frančišku Serafinskemu ne more navzlic svoji popolni neveri odreči spoštovanja.

In vender je resnica, da je ljubezen do samega sebe nujna, naravna, potrebna po izreku: „Vsaka ljubezen prav urejena, se pri samemu sebi prične!“

Dà, tako lepa, tako vzvišena je ta ljubezen do samega sebe, da jo je Jezus postavil celò za merilo vsej naši ljubezni do bližnjega.

„Eden izmed njih, učenik postave — tako beremo pri sv. Matevžu — je vprašal Jezusa, ga skušajoč: „Učenik! Katera je velika zapoved v postavi?“ Jezus pa mu je rekel: „Ljubi Gospoda svojega Boga iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše in iz vse svoje misli. To je največja in prva zapoved. Druga pa je tej enaka: „Ljubi svojega bližnjega, kakor sam sebe! V teh dveh zapovedih je zapopadena vsa postava in preroki.“ (Mat. 22, 35—40.)

Prevažno vprašanje torej nastane: Kakšna mora biti ljubezen do nas samih, da bo ona res prava, nadnaravna, krščanska ljubezen.

Biti mora 1. radi Boga in 2. prav urejena.

Radi Boga! Zato se moramo ljubiti, ker nas tudi Bog spozna za vredne svoje ljubezni in ker hoče, da postanemo deležni njegove lastne blaženosti.

Kar Bog ljubi, mora pač vredno biti njegove ljubezni. Sicer bi on ne bil Bog, najpopolnejše, najmodrejše bitje, ko bi kako stvar ljubil, ki njegove ljubezni ni vredna.

Če torej Bog nas ljubi, potem pač ni nobenega dvoma, da smo te njegove ljubezni zares vredni.

Ali pa nas, predragi, Bog res ljubi?

To nam priča naše vstvarjenje. „Naredimo človeka po svoji podobi in sličnosti!“ (Mojz. 1, 26.) Po božji podobi, o človek, si vstvarjen! Podobo Boga samega носиš v sebi! Če torej Bog tebe ljubi, ljubi samega sebe v tebi!

Odrešenje naše! „On nas je ljubil in nas opral naših grehov v svoji krvi.“ (Skriv. raz. 1, 5.) „Niste odkupljeni z minljivimi rečmi, z zlatom in srebrom, temveč s predragoceno krvjo Kristusa kakor nedolžnega in neomadeževanega Jagnjeta. (Peter 1, 8, 9.) Kri Sina božjega, nad katerim ima nebeški Oče svoje posebno dopadajenje, se torej drži tvoje duše!

In posvečenje! „Ali ne veste, da ste tempelj božji in da Duh božji v vas prebiva?“ (I. Kor. 3, 16.)

In v svoji neskončni ljubezni nas Bog niti za trenutek ne zapusti, neprenehoma skrbi za nas. „Ali se ne prodasta dva vrabca za en vinar? In ne eden izmed

njiju ne pade na zemljo brez vašega Očeta. Vaši lasje na glavi pa so vsi prešteti. (Mat. 10, 29, 30.)

O dà! Tudi mi moramo strmeti nad toliko ljubeznijo božjo nad nami in klicati s psalmistom: „Kaj je človek, da se ga spominjaš ali sin človekov, da ga obiskuješ? Le malo si ga ponižal pod angelje, s slavo in častjo si ga ovenčal ter si ga čez dela svojih rok postavil. Njegovim nogam si podvrigel vse.“ (Psalm 8; 5-8.)

Vso to nedopovedljivo ljubezen pa nam Bog skazuje pred vsem zato, ker hoče, da postanemo deležni njegove lastne blaženosti, da pridemo v nebesa. Nebesa so cilj našega življenja. Tam bomo v družbi izvoljencev božjih celovečnost gledali Boga od obličja do obličja, ga slavili in poveličevali.

Iz doslej povedanega pa že tudi sledi, kako mora biti ljubezen do nas samih urejena, da je res prava, zavolj Boga.

Ozirati se mora najprej na podobo božjo v človeku, potem šele na drugo.

Skrbeti moramo pred vsem in v prvi vrsti za svojo neumrjočo dušo, potem šele za telo in kar je ž njim v zvezi, a za to vedno le tako, da duša pri tem ne trpi škode, da se njena sreča ne stavi v nevarnost.

„Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi!“ (Mat. 16, 26.)

„O človek — tako kliče sv. Ambrož — kdorkoli si in v kakršnemkoli stanu se nahajaš, misli na se!

Na se, pravim, in ne na svoje dohodke, na svoj denar!
 Na se, pravim, in ne na svoje posestvo, na svoje dedščine!
 Na se, pravim, in ne na svojo ugodnost, na strežbo svojega telesa!
 Na se, pravim, na svojo dušo, na ta najdragocenejši zaklad, ki ti ga je Bog izročil, na ta najplemenitejši del tebe samega, ki je vse tvoje skrbi vreden!"

A, predragi, ali pa ima sploh človek dušo?

To je prevažno vprašanje, od katerega vse drugo zavisi!

Moderni svet z odgovorom ni v zadregi. Popolnoma soglaša z brezvernim Molleschott-om, ki je svojim slušateljem razkazoval sestavo človeškega telesa in rekel: „Pojte k papežu in povejte mu, da smo že celo človeško telo kar najnatančneje preiskali, a duše nismo našli.“

In vendar je odgovor tako jasen, tako lahek:

Živ kakor tudi mrtev človek priča neprenehoma, da ima človek dušo.

Živ človek!

Le opazuj, kako duša v njem deluje! Vstvarjena po podobi Boga samega, ki je edin v svojem bistvu, a trojen v osebi, je tudi duša, dasi edina v bistvu, vendar trojna v svojih zmožnostih, namreč v razumu, v spominu, v volji.

Kako čudovit je človeški razum, ki motri s svojo bistrostjo vse stvari v vesoljstvu, zvezdam navzlic njihovim bajnim oddaljenostim ve za stoletja naprej preračunati do minute, do sekunde, kedaj in na katerem mestu jo bo zagledalo človeško oko, ima za stoletje

naprej že natančno preračunjene vse solnčne in lunine mrke, prodira v najgloblje globine zemlje in pozna za tisočletja nazaj njene sestavine!

In spomin človeški! Kdo ne strmi še danes nad uprav orjaškim spominom sv. Hijeronima, sv. Tomaža Akvinca, Alberta Velikega! Vse kar so kedaj brali, slišali, videli, vse se je kar neizbrisno ytisnilo njihovemu spominu!

In volja! Stopi, o kristijan, stopi v duhu tija v rimske ječe, kjer nešteti mučenci čakajo najstrašnejše smrti, ko bo vsak hip zadonel klic „ad leones“, „vrzite jih levom v žrelo“ in jih bodo raztrgale divje zveri na kosce! Kako lahko se jim je tega ubraniti! Samo hoteti jim je treba! Samo ukloniti jim je treba svojo voljo! A oni tega ne store, ampak gredo sami prostovoljno, veselo v najstrašnejšo smrt! In to majhni otročiči, nežne device, slabotni starčki! Čudežna je zares moč volje, ki iz slabotnih ljudi dela junake!

In tudi mrtev človek priča o človeški duši!

Prijatelj, stopi, stopi tija k postelji umirajočega! Saj ga poznaš! To je bitje, ki je tebi najljubše na svetu! A sedaj se poslavlja! Še zadnja beseda, zadnji zdihljej in mrtev je!

Kaj sem rekel: mrtev? Kaj pa se je vender spremenilo pri njem? Oči, ušesa, usta, roke, noge, vsi udje so ostali, so tam na postelji pred teboj, kot poprej! In vender brez moči, brez življenja!

Kaj se je zgodilo s tem telesom? Od njega se je ločila — duša! Smrt je ločitev duše od telesa!

Ko pa ni več duše v telesu, nastopi razdejanje smrti: smrad, gnitje, trohnoba!

Sv. Frančiška Borgijskega je pogled na mrtvo truplo cesarice Izabele, katero so v življenji slavili kot najlepšo žensko krasotico, a je bila sedaj kar gnusna v svojem smrtnem razdejanju, tako pretresel, da se je odpovedal svetu, vsem častem in odšel v samostan.

In po smrti! Da res ni nobenega svidenja več?! In tega ni, če ni duš!

Če ni neumrjoče duše, ni Boga, ni večnosti, ni pekla, ni nebes!

Grozna trditev!

Ni res! Iz vsakega groba doni pristrčno, ljubeče, živo klic: Človek ima dušo! In ta duša živi po lepem, čednostnem življenju sedaj v objemu božjem v nebesih in tam pričakuje vas, svojih dragih!

In še zadnja grozna misel, ki je nujna, neizpodbitna!

Če človek nima neumrjoče duše, potem on ni drugega kot navadna žival.

Le še bolj nesrečna, kot vsaka druga žival, ker z razumom in spominom obdarovana in bolj zlobna kot vsaka druga žival. Žival vodi le inštinkt, živalski nagon, a sprijenega človeka zlobni razum in hudobna volja!

In človek potem ni za svoja dejanja nikomur odgovoren!

Ne samemu sebi, ker kot žival nujno dela samo to, kar mora po svoji naravi, ne nikomur drugemu, ker nima proste volje.

Lahko potem dela, kar hoče, krade, goljufa, nečistuje, mori!

Potem sploh ni nobene čednosti, ni dobrega, ni hudega, je zgolj naravno, kakor pri živalih!

Strašno, strašno!

In vendar je toliko omikancev prepričanja, da človek nima duše! Celò na visokih šolah se kot višek učenosti podajajo taki blodnji nauki!

Ali se naj potem čudimo, predragi, da človeštvo danes navzlic vsemu sijajnemu napredku ni srečno? Da si toliko ljudi v obupu končuje življenje?

Ali se naj pa potem tudi čudimo, da toliko ljudi ne pozna prave ljubezni do samega sebe, da je toliko grde sebičnosti vsepovsod?

„Če svojo dušo zanemarjamo, tudi svojega telesa ne moremo rešiti, ker ni duša radi telesa, ampak telo je radi duše vstvarjeno. Kdor torej važnejše zanemarija in manj važno povzdiguje, vodi obojno v pogubo! Kdor pa v pravem redu za imenitnejše prav poskrbi, reši s tem tudi manj imenitno.“ (Sv. Krizostom.)

Temeljno pravilo prave ljubezni do samega sebe je torej beseda misijonskega križa: „Človek reši svojo dušo!“

Čudovita je beseda sv. Bernardina Sijenskega: „Ko bi Bog toliko nebes vstvaril, kolikor je kapljic v morju, se ne bi vsa njih lepota skupaj mogla primerjati z lepoto ene same v milosti božji se nahajajoče človeške duše.“

Zakaj? Z dušo, ki je v stanu posvečujoče milosti božje, je Bog sam skrivnostno združen in ji svojo lepoto deli v toliki meri, kolikor je kakšna stvar le sploh vzprejeti more.

A sedaj poslušajte, predragi, kaj pravi sv. Ambrož!

„Odpri svoje oči, ti nesrečna duša in premisli, kaj si enkrat bila v stanu milosti božje in kaj si sedaj v stanu greha! Bila si nevesta Najvišjega, tempelj živega Boga, posoda izvoljena, bila si bivališče večnega kralja, sestra angelov, dedinja nebes. Glej, vse to si bila v stanu milosti! Kolikorkrat pa sem rekel: bila si, tolikokrat bi ti morala vzdihniti in zajokati, če premisliš svoje tako hitro spremenjenje. Nevesta božja je postala prijateljica hudičeva, tempelj sv. Duha se je spremenil v jamo razbojnikov, izvoljena posoda v shrambo pogubljenja, bivališče nebeškega kralja v kraj ostudnosti, sestra angelov v tovarišico satanov.“

Zato pa je nadaljno temeljno pravilo prave ljubezni do samega sebe: Smrtnega greha se moramo varovati bolj kot vsega na svetu!

A ne samo smrtnega greha, marveč tudi vsega, kar nas kakorkoli v smrten greh napelje! Vsega, kar je v nevarnost veri, čistosti, poštenosti!

„Bolje ti je z enim očesom, z eno roko, z eno nogo iti v življenje kakor dve očesi, dve roki, dve nogi imeti in zavrženemu biti v peklenški ogenj.“ (Mat. 18, 9.)

Nasprotno! V milosti božji moramo rasti, napredovati od dne do dne z molitvijo, s prejetjem sv. zakramentov, z dobrimi deli, da bo tako naša duša vedno lepša v očeh božjih!

Kdor pa je v smrten greh zašel, mora, če ima le količkaj ljubezni do samega sebe, poskrbeti, da brez vsakega pomišljevanja in odlaganja greh takoj opusti, si v zakramentu sv. pokore očisti svojo vest, in se vrne nazaj k svojemu Gospodu!

Marija Egipčanka je mislila, da ljubi samo sebe, ko je kot očitna grešnica služila svojemu poželjenju, svojim strastem. Motila se je. Takrat šele je bila njena ljubezen do same sebe prava, ko je kot spokornica s solzami kesanja izpirala pregrehe svoje mladosti!

Jasno pa je, da tudi svoje telo ne samo smemo, ampak celò moramo ljubiti, v časti imeti. Saj je ono bivališče in orodje naše neumrjoče duše, katerega se duša poslužuje za vsa svoja dela, zato pa tudi poklicano, da bo ž njo enkrat vstalo poveljčano in spremenjeno k novemu večnemu življenju. Dà, tempelj sv. Duha je postalo to telo v sv. krstu, odločeno za prav posebne namene božje.

Dolžni smo torej poskrbeti tudi za svoje telo, da ostane zdravo. „Zdrava duša y zdravem telesu.“

V slučaju bolezni smo dolžni potruditi se za ozdravljenje in rabiti v to potrebne pripomočke, zdrav-

nika, zdravila. Tu velja izrek: „Pomagaj si sam in pomagal ti bo Bog.“

Dolžni smo poskrbeti za primerno hrano, obleko, napredek v vsem, s čimer si kakorkoli moremo izboljšati svoj položaj.

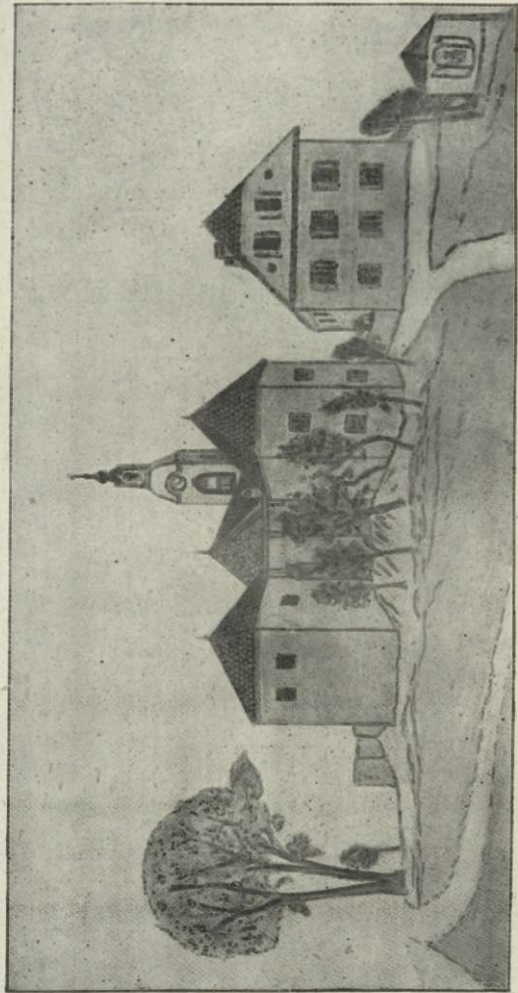
Tudi za časno blago in premoženje smemo poskrbeti in se zanje potruditi.

A vse to v pravem redu!

Vse te časne dobrine vam ne smejo biti poglavitni namen, ampak le sredstvo k dosegu poglavitnega namena, ki je in mora biti zveličanje neumrjoče duše! Vsaj ovirati nas pri tem namenu ne smejo! Služiti nam ne smejo v greh! Tu velja beseda Jezusova: „Marta, Marta, skrbna si in si veliko prizadevaš. Pa le eno je potrebno!“ (Luk. 10, 41.)

Zato vsi, ki imajo v resnici pravo ljubezen do samih sebe, svoje časno premoženje rabijo v to, da ž njim kolikor le mogoče dobrega store za nebesa. „Tistim, ki Boga ljubijo, služi vse v dobro!“ Svetopisemski bogatin pa, ki je neurejeno ljubil samega sebe, s tem da je služil le svojemu telesu, dobro jedel in pil, se sijajno oblačil, a ni imel srca za ubogega Lazarja, ki je pri njegovih vratih lakote umiral, je bil pokopan v peklenko brezno.

Mi pa, predragi, ki hočemo samim sebi dobro, poskrbimo, da bomo res prav ljubili sami sebe. Amen.

**Nekdanja cerkev M. B. na Goričici (sedaj župna cerkev v Domžalah)
s stolpi, župniščem in staro kapelico.**

3.

Ljubi svojega bližnjega!

Poleg Boga in samega sebe moramo, ako hočemo res pravo krščansko ljubezen imeti, ljubiti po zapovedi najvišjega Učenika ljubezni tudi svojega bližnjega.

In tudi v tem nas je ta božji Učenik čisto jasno podučil, kdo je naš bližnji, v prelepi priliki o usmiljenem Samaritanu.

Ko ga je vprašal učenik postave „kdo pa je moj bližnji?“, je Jezus odgovoril: „Nek človek je šel od Jeruzalema v Jeriho in je padel med razbojnike, ki so ga oropali, z ranami obdali ter so šli in ga pustili na pol mrtvega. Primerilo se je pa, da je šel nek duhoven po tistem potu. In ga je videl in je mimo šel. Ravno tako je tudi levit, ko je prišel na to mesto, in ga videl, mimo šel. Nek popoten Samaritan pa je prišel do njega in ko ga je videl, se mu je v srce usmilil. In je pristopil in mu obvezal rane in je vlil vanje olja in vina. In ga je posadil na svoje živinče ter ga je peljal v gostilno in ga oskrbel. In drugi dan je vzel dva de-

narja in jih je dal gostilničarju in je rekel: „Skrbi zanj in kolikor boš več izdal, ti bom nazaj gredè povrnil.“

Nato pa je vprašal Jezus učenika postave: „Kateri teh treh se ti zdi, da je bil bližnji tistemu, ki je padel med razbojnike?“ On pa je rekel: Tisti, kateri mu je usmiljenje skazal. In Jezus mu reče: „Pojdi in tudi ti tako stori!“ (Lukež 10, 29—37.)

Popolnoma nič ni poznal Samarijan nesrečneža, ki je ves v ranah ležal na tleh. Tudi poizvedoval ni po tem, kdo je, odkod je, ali ima kaj premoženja, sorodnikov. Samo to je videl, da je potreben pomoči. In že je bil pri njem in ga je ljubeznjivo oskrboval kot svojega najboljšega znanca in prijatelja. In to je storil ubogi, zaničevani Samarijan mogočnemu Judu, navzlic temu, da sicer Judje s Samarijani niti občevali niso, ampak so jih celò prezirali kot manjvredne.

Dà, sedaj jasno razumemo, kaj je hotel Jezus s to priliko povedati!

Vsak človek, bodisi prijatelj ali sovražnik je naš bližnji, vsakega moramo ljubiti!

Sv. Avguštin pravi: „Bližnji je tisti, ki kakor ti izhaja od Adama in Eve. Bližnji smo si torej vsi ljudje radi skupnega izvira, še veliko bolj pa radi skupnega upanja na nebeško dedščino. Vsakega človeka moraš torej imeti za svojega bližnjega!“

Predragi! Bodimo si čisto na jasnem: Zapoved ljubezni do bližnjega je bistvena, je poglobitna zapoved vsega Kristusovega nauka!

Ob najslavesnejšem trenutku, pri zadnji večerji, ko postavlja mili Zveličar zakrament ljubezni, sv. Rešnje Telo, govori poprej prevažne besede: „Novo zapoved vam dam, da se ljubite med seboj. V tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako bote ljubezen imeli med seboj.“ (Janez, 13, 34—35.)

In ko je napovedoval najpretresljivejši trenutek svetovne zgodovine, vesoljnega človeštva, poslednjo sodbo, kakšne besede je on, prihodnji Sodnik živih in mrtvih sam, že naprej napovedal, s katerimi bo izrekel sodbo!

„Takrat poreče kralj tistim, kateri bodo na njegovi desnici: Pridite, oblagodarjeni mojega Očeta! Posedite kraljestvo, katero je vam pripravljeno od začetka sveta! Zakaj lačen sem bil in ste mi dali jesti; žejen sem bil in ste mi dali piti; ptujec sem bil in ste me pod streho vzeli; nag sem bil in ste me oblekli; bolan sem bil in ste me obiskali; v ječi sem bil in ste k meni prišli. Tedaj mu bodo pravični odgovorili rekoč: Gospod, kedaj smo te videli lačnega in smo te nasitili ali žejnega in smo te napojili? Kdaj smo te videli ptujega in smo te pod streho vzeli ali nagega in smo te oblekli? Ali kdaj smo te videli bolnega ali v ječi in smo k tebi prišli? In kralj bo odgovoril in jim rekel: Resnično vam povem, kar ste storili kateremu mojih najmanjših bratov, ste meni storili!“ (Mat. 25, 34—40.)

Prav v teh zadnjih besedah Jezusovih je pa tudi vzrok povedan, zakaj moramo ljubiti prav vse ljudi brez razločka.

Ker smo vsi otroci istega nebeškega Očeta, zato pa vsi brez razločka bratje in sestre med seboj.

Ker nam je Jezus Kristus vsem v trenutku, ko nas je prav vse s svojo predragoceno krvjo na lesu sv. Križa odrešil, za mater dal svojo lastno Mater, nas torej vse tudi po skupni materi vzprejel za svoje brate in sestre. „Žena, glej tvoj sin! Glej tvoja mati!“ (Janez 19, 26—27.)

Kogarkoli torej ti ljubiš, zadnjega revčka zemlje, v njem ljubiš ti otroka svojega lastnega nebeškega Očeta, ljubiš otroka svoje lastne predobre Matere, torej svojega brata, svojo sestrol!

Kako čudovita, vzvišena, vse osrečujoča je vender ta misel!

Iz tega pa že tudi spoznamo, da moramo bližnjega ljubiti ne radi njega samega, ampak zavoľjo Boga, ker ga tudi Bog spozna za vrednega svoje ljubezni in ker hoče, da postane deležen njegove lastne blaženosti.

Ljubezen božja je tista skrivnostna moč, ki rodi tudi pravo ljubezen do bližnjega, je tisti prekrasni vrtec, na katerem tudi ta cvetka nikdar ne usahne.

A kakor ravno ljubezen božja vravnava in v pravo smer vodi ljubezen do nas samih, tako tudi ljubezen do bližnjega.

Kaj je tisto, kar Bog pred vsem ljubi v človeku? Kaj ima v prvi vrsti postati deležno njegove blaženosti, gledanja božjega iz obličja v obličje?

Neumrjoča duša!

Le tisti torej ljubi bližnjega zavoljo Boga, kdor pred vsem skrbi za zveličanje njegove duše.

Prelep zgled nam v tem oziru pripoveduje sv. Klemen Aleksandrijski iz življenja sv. Janeza Evangelista. Na svojem apostolskem potovanju je blizu Efeza naletel na izredno nadarjenega, še nekrščenega mladeniča. Priporoči ga ondotnemu škofu v posebno skrb. Škof poskrbi, da se mladenič v krščanski veri podučí in vzgoji. A kaj se zgodi? Sčasoma zajde ta mladenič v slabe družčine, zabrede v čedalje večje pregrehe, postane tat, ropar, celò poglavar roparjev. Ko čez nekaj časa pride sv. Janez nazaj v to mesto, reče škofu, naj mu izroči mladeniča, ki mu ga je dal v varstvo. Škof žalosten odvrne: „Ta mladenič je umrl.“ Pove mu, kaj se je ž njim zgodilo. Apostol pa ves prestrašen in v solzah reče: „Kakšnemu varihu sem izročil dušo svojega brata!“ In on sivi starček, zajaše konja, hiti za mladeničem naravnost v roparsko bivališče in ne miruje prej, da ga dobi. Mladenič hoče zbežati. Janez pa kliče za njim: „Sin, zakaj bežiš pred svojim očetom? Usmili se, ne boj se me, moj sin! Jaz bom za-te Kristusu odgovor dal. Rad, če je treba, smrt za-te pretrpim. Verjemi mi, da me Kristus za teboj pošilja!“ In res se mladenič popolnoma spreobrne.

Sedaj, predragi, prav razumemo apostola narodov sv. Pavla v njegovih besedah: „Ljubezen Kristusova me priganja!“

Kamor je pogledal, videl je same neumrjoče duše, za katere je Kristus dal svoje življenje. Ogenj ljubezni

je vzplamtel v njegovem srcu. Ni miroval ne po dnevu, ne po noči, samo da kar največ duš pridobi za Jezusa.

Sedaj razumemo sv. Ignacija Lojolanskega v njegovih besedah: „Redde animas, cetera tolle!“ Ko ga je hudobni duh s svojimi skušnjavami hotel odvrniti od njegovega apostolskega delovanja, mu je on zaklical: „Vse drugo mi vzemi, samo neumrjoče duše mi vrni!“

Pred našimi strmečimi očmi se vrste nepregledne množice oznanovalcev nauka Jezusovega, misijonarjev, ki so zapustili domače, vse, in šli v daljne, tuje, nepoznane kraje, neizmerno pretrpeli, življenje žrtvovali, samo da so duše pridobili za Jezusa.

Japonski cesar Taiko-sama je leta 1596 v silnem sovraštvu sklenil, da popolnoma zatre krščanstvo. Takoj ukaže zapreti skoraj vse misijonarje. Petnajstim so porézali nosove, jih sramotno prepeljali v Nagasaki in tam križali. 5. febr. 1597 so 20 mučencev pripeli na križ in jih počasi s sulicami zbadali do smrti. Cesar Daifu-sama je izdal grozno povelje: Kdor z misijonarjem samo občuje ali ga prenoči, bo živ sežgan. A ne le on, ampak ž njim vred njegova žena in otroci in pet sosedov na levo in desno. Iznašli so „vodeno muko“. Obsojencu so s silo vivali v usta velike množine vode in mu z udarci na život s krvjo pomešano zopet iz telesa izsilili. Leta 1622 so na najgroznejše načine pomorili do 40 misijonarjev!

A navzlic tolikim mukam, navzlic gotovi smrti so se vedno znova podajali misijonarji na vse strani, kot

nekdaj apostoli vsi srečni in veseli, da bodo za Jezusa mogli kaj pretrpeti, samo da rešijo duše!

Silno nekaj važnega pa, predragi, sledi iz tega!

Nihče ne ljubi svojega bližnjega, kdor kakorkoli njegovo dušo tira v pogubo!

In če je tudi oče, mati, ki svojega otroka kar obsipa z dokazi ljubezni, zanj vse žrtvuje, kolikor mogoče poskrbi za njegovo življenje, a njegove duše nima za mar, zanjo ne poskrbi, on svojega otroka ne ljubi! On ne pozna prave ljubezni celò do tistega, ki mu je najbližji!

Odlična gospa se je peljala s svojo mlado hčerko v železniškem kupéju. Nasproti jej je sedel duhovnik. Gospa navdušeno pripoveduje, da je hčerka pravkar dovršila študije v najodličnejšem ženskem zavodu svetovnega mesta, da zna izvrstno slikati, peti, glasovir igrati. Duhovnik pa vpraša: „Ali je tudi v krščanskem nauku Vaša hči dobro podučena?“ Gospa ostrmi nad tem vprašanjem. O veri ona s svojo hčerko sploh nikdar govorila ni, ker je sama ni nič imela.

Med višjim dijaštvom se je prav močno širila agitacija za odpad od katoliške vere. Prav mnogo jih je že odpadlo. Duhovnik pride skupaj z materjo, ki je imela sina visokošolca. Opozori jo na silno odpadniško gibanje in jo vpraša, kako se njen sin kaj drži v tem oziru. In odgovor materin! „To mene ne briga! O tem jaz s svojim sinom nikdar ne govorim. Je že sam dosti pameten. Naj naredi, kakor hoče!“

Kdor tako misli in ravna, tak pač nima prave ljubezni do bližnjega!

Ljubezni do bližnjega torej nima, kdor mu je z grdim govorjenjem, s slabim življenjem v spodtiko ali ga morda celo namenoma pohujšuje!

Kdor kakorkoli zavaja bližnjega v greh in naj se mu še tako laska, dela še takega prijatelja, on je morilec njegove duše in zato njegov največji sovražnik!

Glede takega velja beseda Salomonova: „Moj sin! Ako te grešniki vabijo, ne vdaj se jim! Ako pravijo: Pojdi z nami, moj sin, ne hodi z njimi!“ (Pregov. 1, 10, 15.)

A tudi v telesnem oziru moramo pokazati svojo ljubezen do bližnjega!

Po ukazu božjega Zveličarja, da moramo bližnjega ljubiti kakor samega sebe, mu moramo vse storiti, kar si sami po pravici želimo, nič pa takega, česar sami po pameti nočemo imeti.

Kakor mi ne želimo, da bi nam kdo kako krivico storil, da bi nas tepel, kakorkoli oškodoval na časnem premoženju, dobrem imenu, nas opravljal, obrekoval, tako tega tudi mi bližnjemu ne smemo storiti!

Vender bi to še nikakor ne zadostovalo!

Treba mu je tudi dobro storiti! Kakor si mi zaželimo, da bi nam kdo v potrebi pomagal, tako moramo tudi mi bližnjemu svojo ljubezen v dejanju pokazati in mu pomagati, kedar in kjer mu le moremo.

In ravno ta dejanjska ljubezen do bližnjega tudi v zgolj telesnem, pozemskem oziru, predragi, je bila

skozi vsa stoletja bistvena, odlična naloga krščanstva, čudovito lep sad Kristusovega nauka ljubezni.

Spomnimo se, predragi, na sv. Vincenca Pavlanskega! Ustanovil je red usmiljenih sester za strežbo bolnikov, najdenišnice za nesrečne od starišev zapuščene majhne otročiče, samostani sv. Magdalene za zapeljana dekleta, bolnico za onemogle rokodelce, blaznico!

Spomnimo se na čudovitega junaka gobavih P. Damijana! Skozi leta je vztrajal v požrtvovalni strežbi gobavih, dokler ni sam postal gobav in za to boleznijo umrl. Brezverni svet celò ga je občudoval in mu je postavil veličasten spomenik.

Prvi, ki je v Sprednji Indiji oskrbel bolnišnice za gobave, je bil jezuit Avgust Mueller. Jezuitski misionarji so v današnjih dneh v Culonu na Filipinskem otoku Palowan ustanovili naselbino za 4000 gobavcev. Strežbo gobavih žensk so prevzele članice verske družbe „Marijinih hčera.“

In tako je bilo vedno v sv. Cerkvi. Kamorkoli so šli oznanovalci njenega nauka, vsepovsod so delili ljudem tudi največjih pozemskih dobrot! Učili so jih obdelovati zemljo, rabiti orodje, oskrbovati živino, vse, kar jim je moglo biti tudi v pozemsko telesno korist!

Zgodovina priča, koliko so tudi v tem oziru posebno redovi sv. katoliške Cerkve storili, benediktinci, cistercijenci, sinovi sv. Frančiška in toliko drugih!

Dà, kot bi po mrzli zimi nastopila prelepa spomlad in bi gorko solnce s svojimi blagodejnimi žarki priklicalo iz tal nebroj krasnih cvetlic, prav tako je bilo.

Celo paganstvo je bilo zgolj sebičnost, ni imelo srca in ni poznalo ljubezni do bližnjega. Zastonj iščete v celem paganstvu, v celem starem veku bolnišnic, sirotišnic in podobnih naprav za blagor trpečega bližnjega!

Kaj pravi Tertulijan! „Pagani nam očitajo kristijanom kot slabost, ker ljubimo vse ljudi in se spodtikajo nad tem, ker se imenujemo med seboj brate!“

Komaj pa proglasi Jezus svojo novo zapoved dejanske ljubezni do bližnjega, že rastejo kar iz tal neštete hiše ljubezni, v katerih se junaki in junakinje ljubezni neprenehoma žrtvujejo za blagor bližnjega.

Ko so leta 1905 na Francoskem v brezmejnem slepem sovraštvu do vsega krščanskega izganjali en katoliški red za drugim, so se sami zdravniki, med temi mnogi, ki niso prav nič vere imeli, s posebno vlogo obrnili na vlado in poslance in prosili, da vsaj redovnikov sv. Gabrijela, ki so vodili zavode za gluhe in slepe tako vzorno, da so na svetovni razstavi l. 1900 prejeli največjo odliko, veliko zlato svetinjo, ne izženejo! Za usmiljene sestre v mestu St. Etienne, ki so samo v tem mestu oskrbovale z ljubeznijo nad 1700 otrok in nad 1600 odraščanih, je odposlalo prebivalstvo tega mesta prošnjo z nad 36.000 lastnoročnimi podpisi, da jih jim puste še nadalje v mestu!

Pač sijajen dokaz, kako krščanstvo ravno ljubezen do bližnjega v dejanji goji.

V tem pa je tudi opomin za slehernega izmed nas, da tudi mi tako delamo!

Tu velja beseda Jezusova: „Naj sveti vaša luč pred ljudmi, da vidijo vaša dobra dela in časte vašega Očeta, ki je v nebesih!“ (Mat. 5, 16.)

Če je bilo treba kedaj v resnici prave, nesebične, požrtvovalne ljubezni do bližnjega, treba jo je danes!

Prepad med neomejenim bogastvom na eni strani in med največjo revščino na drugi strani postaja danes vedno večji. Zato pa tudi nezadovoljnost neprenehoma narašča.

In z grozo opazujemo, kako se ta vsesplošna nezadovoljnost strankarsko izrablja. Pod pretvezo, da se hoče ljudstvu pomagati, se mu s peklenško zlobnostjo trga iz src najdražje, sv. vera!

Ali ni pomoči v tolikem razdejanju sedanjih dni?

Je! V pravi, nesebični, požrtvovalni ljubezni do bližnjega!

Danes je bolj kot kedarkoli sveta dolžnost vsakega posameznika, da v dejanji pomaga svojemu bližnjemu in stori kolikor le more dobrega!

Nič ne de, če je svet često nehvaležen! Kako je rekel Jezus: „Kdorkoli vam da piti kozarec vode v mojem imenu, ker ste Kristusovi, resnično vam povem, ne bo izgubil svojega plačila.“ (Mark. 9, 40.)

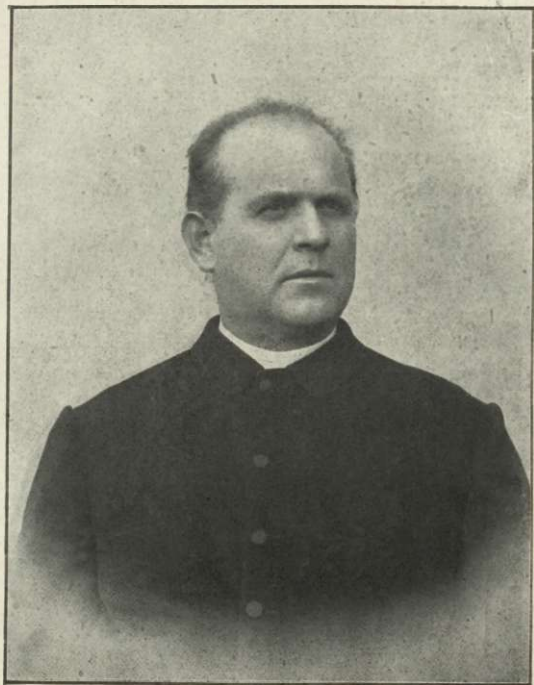
In on bo naš plačnik!

Imejmo le pri vseh teh delih ljubezni do bližnjega vsikdar res pravi namen!

Delajmo dobro radi Boga, a ne radi sveta, da bi nas ljudje hvalili in ne radi sebe, da bi odtega kdo ve kakšne pozemske koristi imeli. Ravnajmo se po besedi Jezusovi: „Glejte, da svojih dobrih del ne delate pred

ljudmi, da bi vas videli. Sicer ne bote imeli plačila pri svojem Očetu, kateri je v nebesih.“ (Mat. 6, 1.)

In še nekaj! Ljubezen naša do bližnjega bodi res odkritosrčna! Naj ne bo samo navidezna hinavska, ampak naj prihaja zares iz ljubečega srca! Hinavščina je grda vselej in povsod, najgrša pa tedaj, kedar hlini ljubezen! Zato nam kliče sv. Janez: „Otročiči moji! Ne ljubimo z besedo, tudi ne z jezikom, ampak v dejanji in resnici.“ (I. 3, 18.) Amen.

Jakob Strupi
beneficijant na Goričici
1889—1903

4.

Ljubi sovražnike!

Prelep je nauk sv. vere, da smo si vsi ljudje brez razločka bratje in sestre med seboj, ker smo vsi vstvarjeni od istega Očeta, po njegovi božji podobi, vsi odrešeni v krvi Kristusovi na lesu križa, vsi poklicani, da se kedaj skupno radujemo v nedopovedljivem, večnem veselju v nebesih.

Dà, vsi, prav vsi! Tudi — sovražniki naši!

Zato pa, ako hočemo zapoved ljubezni res spolniti, moramo ljubiti tudi svoje sovražnike!

In ravno o tej ljubezni do sovražnikov moramo sedaj natančneje izpregovoriti, ker je ravno ljubezen do sovražnikov ena najjemenitnejših, a tudi najtežjih dolžnosti vsakega kristijana.

Paganstvo ljubezni do sovražnikov ni poznalo. Ako mu je bila že sploh prava ljubezen do drugih ljudi tuja, koliko bolj še ljubezen do sovražnikov. Celò med pokristijanjenimi paganskimi narodi se je sovraštvo do sovražnikov, navzlic vsemu prizadevanju cerkve, ohranilo še skozi cele rodove. Krvna osveta še danes

pri mnogih tirja nebroj žrtev in pokonča kar cele družine.

Tudi Judje te ljubezni niso hoteli poznati.

Mojzes jih je sicer prav učil: „Ne delaj krivice svojemu bližnjemu in ga ne zatiraj s silo! Nič krivičnega ne delaj! Ne sovraži svojega brata v svojem srcu, temveč očitno ga posvari, da ne boš imel greha zavolj njega. Ne išči maščevanja, tudi ne pomni krivice svojih sosesččanov.“ (III. Mojz. 19, 13, 15, 17, 18.)

Vender se za te besede ljudstvo ni mnogo zme nilo, marveč se je ravnalo po drugih njegovih besedah: „Kdor udari in ubije človeka, naj smrti umrje. Kdor rani koga svojih sosedov, naj se mu ravno tako zgodi, kakor je on storil. Rano za rano, oko za oko, zob za zob naj povrne. Kakršno rano je storil, tako mora on pretrpeti.“ (III. Mojz. 24, 17, 19, 20.)

Farizeji so te besede napačno tako tolmačili, kakor da bi bilo dovoljeno sovražnike sovražiti. In tako so tudi delali!

Ljubezni do sovražnikov je človeštvo učil šele božji Učenik Jezus Kristus.

Z besedo!

Čisto jasno in določno je gledè na navedene Mojzesove besede izrekel: „Slišali ste, da je bilo rečeno: „Ljubi svojega bližnjega in sovraži svojega sovražnika. Jaz pa vam povem: Ljubite sovražnike dobro jim storite, kateri vas sovražijo in molite zanje, kateri vas preganjajo in obrekujejo, da boste otroci svojega Očeta, ki je v nebesih, kateri

daje svojemu solncu sijati na dobre in hudobne in da deževati na pravične in krivične. Zakaj, ako tiste ljubite, kateri vas ljubijo, kakšno plačilo boste imeli? Ali ne delajo tega tudi cestnarji? In ako pozdravljate le svoje brate, kaj storite več? Ali ne delajo tega tudi malikovalci? Bodite tedaj popolnoma, kakor je vaš Oče nebeški popolnoma!" (Mat. 5, 43—48.)

Kaj pa, predragi, ljubezen do sovražnikov najbolj ovira? Nespravljivost!

In ravno zoper nespravljivost, zoper neodpuščanje krivic sovražnikom je nastopil Jezus kar najodločneje.

Le poslušajmo ga!

„Če svoj dar prineseš k altarju in se tam spomniš, da ima tvoj brat kaj zoper tebe, pusti ondi svoj dar in pojdi poprej spraviti se s svojim bratom in tedaj pridi in daruj svoj dar. Hitro se spravi s svojim zopernikom, dokler si ž njim na potu, da te kje zopernik ne izda sodniku in te sodnik ne izda služabniku in da ne boš v ječo vržen. Resnično, povem ti, ne pojdeš venkaj od ondod, dokler ne plačaš zadnjega vinarja!" (Mat. 5, 23—26.)

Peter stopi k Jezusu in ga vpraša: „Gospod kolikokrat bo grešil zoper mene moj brat in naj mu odpustim? Do sedemkrat?"

Jezus pa mu reče: „Ne rečem ti do sedemkrat, ampak do sedemdesetkrat sedemkrat.“

In da ni prav nobenega dvoma, da Jezus pri tem odpuščanju misli res na odpuščanje sovražnikom, na spravo ž njimi, torej na dejanjsko ljubezen do sovražnikov, pove takoj po teh besedah priliko o

kralju, ki je hotel račun delati s svojimi hlapci.

Predenj je bil postavljen eden, ki mu je bil dolžan deset tisoč talentov (več kot štiriinštirideset milijonov kron) svoto, katere bi nikdar ne bil mogel poplačati. Ker pa ni imel s čim plačati, je ukazal kralj prodati njega, njegovo ženo in njegove otroke in vse kar je imel in poplačati. Hlapec pa je padel na kolena in ga je prosil: „Potrpi z menoj in vse ti bom povrnil.“ In gospod se je usmilil hlapca in ga je izpustil in mu ves dolg odpustil.

Spred njega gredè pa je ta hlapec našel enega svojih sohlapcev, ki mu je bil dolžan sto denarjev (blizu štirideset kron) v primeri s prejšnjim torej čisto malenkosten znesek. In ga je zgrabil in davil rekoč: „Plačaj, kar si dolžan!“ Tedaj je njegov sohlapec predenj padel in ga je prosil: „Potrpi z menoj in vse ti bom povrnil.“ On pa ni hotel; temveč je šel in ga je vrgel v ječo, dokler ne bo poplačal dolga.

Gospod zve od sohlapcev, kaj se je zgodilo. Takoj ga pokliče pred-se in mu reče: „Hudobni hlapec! Ves dolg sem ti odpustil, ker si me prosil! Ali nisi bil torej tudi ti dólžan usmiliti se svojega sohlapca, kakor sem se tudi jaz tebe usmiliti?“ In gospod se je razsrdil in ga je izdal trinogu, dokler ne bo poplačal vsega dolga.

Tej priliki je pristavil Jezus prevažne besede:

„Tako bo tudi moj nebeški Oče vam storil, ako ne odpustite vsakteri svojemu bratu iz svojih src.“ (Mat. 18, 21—35.)

Z v z g l e d o m!

Pred vsem si moramo, predragi, v tem trenutku najprej poklicati v spomin prebridko resnico, da smo vsled podedovanega greha mi vsi, vesoljno človeštvo, postali sovražniki božji. V Adamu in Evi smo tudi mi vsi razžalili neskončno veličanstvo božje, zavrgli božjo ljubezen, postali sužnji satanovi in iz raja bili vrženi na kraj prokletstva, v dolino solz.

O le jokajta se, nesrečna roditelja nas vseh, le jokaj se ves človeški rod, na razvalinah svoje sreče, jokaj ob groznih posledicah nakopanega sovraštva božjega!

A čuj, kristijan, kaj poje sv. Cerkev na Veliko Soboto, ko blagoslavlja velikonočno svečo!

„O felix culpa, quae talem ac tantum meruit habere Redemptorem!“ „O srečna krivda, ki je bila vredna imeti takega in tolikega Odrešenika!“

Čudoviti, neizrekljivo ganljivi so prizori, ki se ob tej besedi obnavljajo pred našimi strmečimi očmi!

Sveti večer! Nad betlehemskim hlevčkom pojo trume angelskih duhov: „Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!“ Tam v jaslih pa leži Dete, včlovečeni Bog sam, Zveličar sveta!

Zato je prišel na svet, da nas, sovražnike božje, spravi s svojim Bogom, da nam zadobi odpuščenje, usmiljenje, ljubezen!

A dasi je prišel v svojo lastnino, ga njegovi niso sprejeli. (Jan. 1, 11.)

V celem Betlehemu zanj ni prostora, ves Jeruzalem se prestraši, ko zve za njegovo rojstvo. Herod pošlje vojščake, da bi ga umorili, Zveličar mora v temni noči bežati v daljnji Egipt!

Nič ljubezni, samo sovražstvo vsepovsod!

In to skozi celih 33 let njegovega pozemskega bivanja.

In ob slovesu! Glejte nesrečnega Judeža, kako vodi na Oljsko goro tolpo, oboroženo z meči, sekirami in kolmi in kako s poljubom izda Sinu človekovega! „Zdrav bodi, Učenik!“ (Mat. 26, 49.)

Jezus pa je pravkar v neizmernih bolečinah krvavi pot potil za grehe sveta, tudi za te svoje sovražnike, tudi za Judeža!

In nekaj ur kasneje! Pred ogromno množico ljudi, katerim je Jezus nebroj dobrot delil, stoji On in ob njegovi strani razbojnik Baraba! Pilat sam, pagan, ima sočutje ž njim in želi, da njega izpusti. A ljudstvo nahujskano, besno od samega sovražstva, tega ne pri-pusti. „Ne tega, ampak izpusti nam Baraba!“ (Mat. 18, 40.)

Ne samo nad-se, celò nad svoje otroke od sovražstva pobesnena druhal v tem groznem trenutku kliče božje prokletstvo! „Njegova kri pridi na nas in na naše otroke!“ (Mat, 27, 25.)

In ne mirujejo prej, dokler ga ne vidijo v najstrašnejših mukah visečega, umirajočega na križu!

A Jezus! Niti ene žal besede nima za te svoje smrtne sovražnike! Ne očita jim njihove nehvaležnosti, njihove hudobije!

Nasprotno! Odušča jim, blagoslavlja jih, moli zanje!

Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo! (Luk. 23, 34.)

To je bila prva izmed sedmerih besedi Jezusovih na križu, beseda oduščanja sovražnikom, beseda prošnje, molitve zanje!

Tako odušča svojim sovražnikom On, ki bi bil v svoji vsemogočnosti vse svoje sovražnike v hipu lahko strl v prah! Ki bi bil po svoji lastni besedi lahko prosil Očeta in bi mu bil poslal več kot dvanajst legijonov angelov! (Mat. 26, 53.)

In tako odušča On vesoljnemu človeštvu, slehrnemu izmed nas!

Za nas vse, sovražnike svoje, je šel v smrt, za nas vse je bil darovan! „On nas je ljubil in nas opral naših grehov v svoji krvi.“ (Skriyno raz. 1, 5.)

Za nas vse je postavil zakrament usmiljenja, sv. spoved, kjer ta najboljši Pastir trga nas izgubljene ovce iz trnja greha, nas ljubeznjivo vzprejema v svoje naročje in po svoji Cerkvi vodi k sreči in zveličanju.

„Končaj me, ubij me, če si res kak Bog nad menoj!“ Tako je bogokletno govoril mladenič, ki je izgubil vero in zapravlil poštenost ter je divje dvigal svoje roke proti nebu! A glejte! V tem hipu pade iz neba ravno pred njega bel list, na katerem predrzni bogokletnež bere napisane besede: „Po svojem neskončnem usmiljenju sem se te usmilil!“

Sedaj razumemo, predragi, odločne besede apostolove: „Vsak, kdor sovraži svojega brata, je ubijavec.“ (I. Jan. 3, 15.) In prisrčno prošnjo: „Naj ne zajde solnce nad vašo jezo!“ (Efež. 3, 26.)

Sedaj razumemo, zakaj cerkveni učeniiki ravno ljubezen do sovražnikov tako visoko povzdigujejo.

„Kdor sovražnika blagoslavlja, blagoslavlja samega sebe. Kdor ga pa preklinja, vse te kletve kliče nad sebe samega.“ (Sv. Krizostom.)

„Nobena molitev ne pomaga kristijanu, dokler v njegovem srcu tiči sovraštvo.“ (Sv. Avguštin.)

„Ne samo tisti so morilci, ki z mečem divjajo, ampak tudi tisti, ki s svojim sovraštvom besnijo.“ (Sv. Prosper.)

Sedaj pa tudi razumemo, zakaj so se svetniki ravno v ljubezni do sovražnikov prav posebno odlikovali.

Sv. Janez miloščinar je imel pri sebi sina svojega brata. Ta zajde nekoč v prepir s človekom, ki ga je hudo opsoval. Silno ga je to bolelo. Janez zve kaj se je zgodilo. Svojemu nečaku reče: „Obetam ti, da se bom jaz maščeval nad njim.“ Nato ga škof objame in mu reče: „Če si res moj sorodnik, bodi tudi sorodnik moje ponižnosti in se uči razžaljenje voljno prenašati.“

In kako se je maščeval nad onim človekom? Poklical ga je k sebi in mu je vse dolgove, ki jih je imel pri njem, odpustil.

Sv. Janezu Gvalbertu je hudobnež brata umoril. Janez je sklenil maščevati bratovo smrt. In res! V ozki soteski naleti na morilca, ki mu ne more ubežati. Že zagradi Janez za meč in hoče morilca umoriti. Morilec pa se mu vrže predenj na kolena in ga s povzdignjenimi rokami roti pri Jezusu križanem, da mu pusti življenje. To Janeza gane. Ne samo življenje mu pusti, celò prijateljstvo mu daruje. Objame ga in ga vzprejme za svojega brata.

Ko pa takoj nato stopi v cerkev in goreče moli pred podobo Križanega, Zveličar na podobi ljubeznjivo skloni svojo glavo k njemu v zahvalo, ker je na tako lep način radi njega odpustil svojemu smrtnemu sovražniku.

30. decembra praznuje sv. Cerkev god sv. Niceforja. Njegova zgodba je prav posebno pretresljiva. Kedarkoli jo berem v brevirju, me gane v srce. Predragi, poslušajte jo!

Živel je ob času rimskega cesarja Valerijana. Bil je še pagan. Vezala ga je najtesnejša vez ljubezni in prijateljstva s kristijanom in duhovnikom Sapricijem. To prijateljstvo pa se je kmalu po prizadevanju hudobnega duha spremenilo v toliko sovraštvo, da celò pogledati eden drugega nista več mogla. Pagan Nicefor je kmalu spoznal svojo krivdo in je vse storil, da bi izprosil odpuščanje od Sapricija. A zastonj!

Začelo se je preganjanje kristijanov. Tudi Sapricija so prijeli in tirali pred sodišče. Junaško se je držal. Navzlic vsem mukam ga na noben način niso mogli

prisiliti, da bi bil daroval malikom. Obsodili so ga k smrti.

Nicefor zve, kako stanovitno se drži Sapricij. Ves vesel prihiti k njemu prepričan, da mu bo vsaj sedaj, ko ima vsak hip krono mučeništva prejeti in stopiti pred večnega Sodnika, gotovo odpustil.

A zmotil se je. Celò na morišču, pred rabljem, neposredno pred svojo mučeniško smrtjo nesrečni duhovnik Sapricij paganu Niceforju ni hotel odpustiti!

A sedaj, predragi, poslušajte, kaj se je zgodilo! V tistem hipu, ko je Sapricij odklonil spravo z Niceforjem, ga je milost božja — zapustila! Zbal se je mučeniške smrti in je tik pred smrtjo, prav na morišču že odpadel od Kristusa! Daroval je malikom!

In zopet nekaj nepričakovanega! V tem hipu pa je pagan Nicefor ravno vsled svoje spravljivosti zadobil milost spreobrnjenja. Zaklical je: „Tudi jaz sem kristijan in molim Kristusa Boga, katerega je ta nesrečnež sramotno zatajil. Mene umorite!“ In tako se je tudi zgodilo!

Duhovnik Sapricij, ki je zakrknjen vztrajal v svojem sovraštvu, je ravno s tem zapravlil največjo milost, mučeniško smrt, nebesa! Pagan Nicefor pa je ravno s tem, ker je tistega, ki ga je razžalil, prosil odpuščanja, prejel milost spreobrnjenja, čast, da ga Cerkev slavi kot svetnika!

Vprašam vas, predragi, ali ne govori ta zgled pretresljivejše, kot kakršnakoli pridiga, kako nevarno, usodepolno je grdo sovraštvo, kako strašne so njegove po-

sledice, kako zelo se ga zato moramo tudi mi vsi varovati.

Žalibog pa je sovraštva danes veliko, zelo veliko! Sovraštva med različnimi narodi, med različnimi stanovimi, med strankami, po posameznih krajih, med sosedi, dà, celo v isti hiši, med udi ene in iste družine!

Dà, zdi se, kot bi bil ravno ob sedanjih časih pekeli izbruhnil iz sebe vse gorje sovraštva in ž njim zagrnil to našo ubogo zemljo!

Gotovo pa je in ostane, da se sovraštvo da premagati edino le z ljubeznijo!

Zato pa, predragi, ljubimo svoje sovražnike!

Proč z vsemi praznimi izgovori!

Ti izgovori navadno niso drugega, nego plašč, s katerim hudobni duh, naš skušnjavec, hoče zagrniti naše notranje sovraštvo, zavesa, s katero hoče zastreti naše oči, da ne bi videli, kako nas on, naš sovražnik drži v svojih krempljih!

Najnavadnejši tak izgovor je: „Saj mu odpustim! Nobenega sovraštva nimam do njega! A ogovoril ga ne bom! Pustil ga bom pri miru!“

Predragi! Spomni se na dve besedi Jezusovi! Na prvo, katero vsak dan ponavljaš v Gospodovi molitvi: „Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom!“ (Mat. 6, 12.) In na drugo, ki le

potrjuje pravkar navedeno: „S kakršno mero merite, s tako se vam bo odmerilo!“ (Mat. 7, 2.)

Bog sam torej zatrjuje, da bo po isti meril tebi, s kakršno meriš ti drugim! Ti pa prosiš Boga, da naj ravno tako on odpusti tebi, kakor ti odpuščaš drugim! Ali torej ne čutiš, kako ti sam pozivlješ Boga, da naj ti sicer odpusti tvoje grehe, a naj te vprihodnje pusti v miru s svojo milostjo, ne ogovarja več z dokazi svoje ljubezni! Nesrečnež! Ali ne čutiš, da si potem gotovo izgubljen za vekomaj!

„Ne morem mu odpustiti! Preveč me je razžalil!“

Potem si ti lažnik, kedarkoli moliš očenaš, ker ne odpuščaš, dasi zatrjuješ, da odpuščaš! In to lažnik napram Bogu vsevednemu, kateremu ne ostane nič prikritega!

In bližnji naj je preveč razžalil tebe, ki si nepri-meroma hujše, naravnost neskončno razžalil svojega Boga z neštetimi smrtnimi grehi!

Ali je tudi tebe sovražnik vsega oropal, bičal, s trnjem kronal, križal, kakor Jezusa!

A Jezus odpušča! Ti pa ne bi mogel odpustiti!

„Odpustim mu! A ljubiti ga ne morem!“
To je važna beseda!

Pomnite, predragi, da je odpuščanje storjene krivice kakor tudi ljubezen do sovražnika pred vsem čin volje, a ne občutka. Glavno je, da volja odpusti, da volja vzljubi sovražnika! Če se temu no-tranji občutek upira, nič ne de! To je le znamenje,

da smo slabotni ljudje, ki svojih čutov često ne moremo imeti tako v oblasti, kakor bi radi!

Nasprotno! Bolj ko se notranji občutek upira odpuščanju, ljubezni in bolj ko navzlic temu volja odpušča, ljubi, večje je naše zasluženje pred Bogom!

„Saj odpustim! A tega ne morem pustiti, da bi z menoj delali kakor bi se jim zljubilo! Za svojo čast in dobro ime se moram potegniti!“

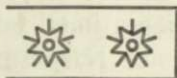
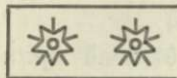
To imaš pa prav! Ne le pravica, tudi dolžnost tvoja je, da se zanjo potegneš!

„Saj je on mene razžalil, ne jaz njega! On naj mene prosi odpuščanja, ne jaz njega!“

Prijatelj! Ti kakor tvoj sovražnik, oba sta pod Bogom! Ti si odgovoren zase in on zase! Kar je torej on zagrešil, zato bo on dajal odgovor pred Bogom! A če storiš ti prvi korak, če mu ti prvi odpustiš, ga prvi ogovoriš, vedi, da boš zato prejel posebno plačilo od Boga!

Sklepam z besedo sv. Krizologa:

„Odpusti toliko, kolikor želiš, da bo tebi odpuščeno! Odpuščaj tolikokrat, kolikorkrat želiš, da bo tebi odpuščeno! S tem, da ti drugim odpustiš, zagotoviš sebi odpuščanje!“ Amen.

5.

Ljubi reveže!

Ljubezen do bližnjega je tako vseobsežna, za blagor človeštva tako važna in za zveličanje vsakega posameznika tako potrebna, da smo dolžni o njej še govoriti.

V mislih imamo sedaj tiste nesrečne ude človeške družbe, ki dejanske ljubezni do bližnjega v prvi vrsti potrebujejo, ker so nanjo popolnoma navezani, in brez nje niti obstati ne morejo, namreč reveže, ubožce.

Je nekaj čudnega! Dasi je svet neizmerno bogat in bi vsi ljudje prav lahko živeli in imeli vsega dovolj, ako bi imeli res bratovsko ljubezen med seboj in bi si kot bratje med seboj delili pozemske darove res z bratovskimi čutili, opazujemo vendar z žalostjo, da je veliko takih, ki niti najpotrebnejšega nimajo, hrane, obleke, ki si morajo vse to sproti izprositi od dobrih ljudi.

In tako je vedno bilo! Ob vsakem času in med vsakim narodom so bili tudi reveži.

Da pa bo tako tudi vedno ostalo, nam večna Resnica sama zatrjuje z besedami: „Uboge imate vedno med seboj.“ (Mark. 14, 7.)

Kakor pa paganstvo že sploh prave ljubezni do bližnjega ni poznalo, toliko manj je poznalo še ljubezen do revežev! Suženj, največji revež, paganu niti človek ni bil, ampak blago, katero si je kupil za denar in s katerim je zato lahko naredil, kar je le hotel. Nihče se ni zmenil zanj, če ga je na mestu ubil, ali ga je vrgel v vodo, ribam v živež! Celò najmodrejši izmed paganov, Solon, Likurg, Sokrat, z reveži niso vedeli kaj početi.

Tu pa pride na zemljo Zveličar.

Ne kot od Judov pričakovani in zaželjeni mogočni kralj, ki naj bi obnovil pozemsko njihovo kraljestvo v vsej moči in sijaju, ampak kot ubožec, kot revež.

„Samega sebe je v nič storil!“ (Filiplj. 2, 7.)

Jasli v bornem betlehenskem hlevcu so njegova zibelka, les križa na gori Kalvariji njegova mrtvaška postelj.

„Lisice imajo jame in ptice gnjezda; Sin človekov pa nima, kamor bi glavo naslonil.“ (Luk. 9, 58.)

Uboštvo postane naenkrat častno, dà, znamenje popolnosti!

Mladeniču, ki vesel pripoveduje, da je zapovedi božje že od mladosti spolnoval, reče Jezus: „Ako hočeš biti popolen, idi, prodaj, kar imaš in daj ubogim in imel boš zaklad v nebesih ter pridi in hodi za menoj!“ (Mat. 19, 21.)

Ubogim zagotavlja nebeško kraljestvo: „Blagor ubogim v duhu, ker njih je nebeško kraljestvo!“ (Mat. 5, 3.) In božje usmiljenje tistim, ki se usmilijo ubogih: „Blagor usmiljenim, ker usmiljenje bodo dosegli!“

In to pojasni tudi natančneje na pretresljivi zgodbi o bogatinu in ubogem Lazarju, ki je ležal pred njegovimi vratmi, poln ran in se je želel nasititi z drobtinami, ki so padale od mize bogatina, a mu jih nihče ni dal.

„Prigodilo se je pa, da je umrl ubogi in je bil nesen od angelov v naročje Abrahamovo. Umrl je pa tudi bogati in je bil pokopan v pekel.“ (Luk. 16, 22.)

Od tedaj pa se je za uboge, za reveže pričelo novo, lepše življenje.

Cerkev Kristusova jih je vzprejela v svojo posebno oskrbo!

Čudovito je, kar nam o tej skrbi sv. Cerkve že takoj iz prvih časov apostolskih poroča Dejanje apostolov (4, 34, 35): „Ni ga bilo ubogega med njimi. Ker kolikor jih je bilo, kateri so imeli njive ali hiše, so prodali ter prinesli ceno tega, kar so prodali in so položili k nogam apostolov. Delilo se je pa vsakemu, kakor je bilo komu potreba.“

Dvojna misel je prešinjala to skrb sv. Cerkve za reveže:

Za tiste, ki so v resnici reveži, je dolžna skrbeti Cerkev z vsemi močmi, z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Vse premoženje Cerkve se je smatralo tedaj kot premoženje revežev, namenjeno v prvi vrsti pre-

življanju in oskrbi revežev in izročeno cerkvi le v upraviteljstvo kot varihinji in materi revežev.

O sv. Avguštinu beremo, da je tako skrbel za reveže, da ko ni imel nobenega cerkvenega premoženja več, je radi obilnega števila revežev celò svete posode ukazal prodati in s skupljenim denarjem za reveže poskrbeti. Izgovoril je prelepe besede: „Ni stvar škofova, zlato spravljati, roko reveža pa odkloniti.“

In sv. Ambrož je izrekel prav tako lepe besede: „Cerkev zase nič nima, razven vero. Posest cerkve je živež revežev. Naj kdo prešteje, če more, koliko jetnikov so cerkve rešile, koliko ubogih so preživele, kolikim izgnancem so ohranile življenje!“

Prav tako pa je cerkev z vso modrostjo, a tudi odločnostjo skrbela, da je podpirala le resnične reveže, da tako njena skrb za reveže nikdar ni mogla služiti v potuho ali celò podpiranje lenobe.

To nam potrjuje apostol Pavel, ki tako odločno kliče Tesaloničanom: „Zapovemo vam, bratje, v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa, da se ločite od sleharnega brata, kateri nerodno živi! Slišali smo, da med vami nekateri nepokojno žive, nič ne delajo, ampak se s praznimi rečmi ukvarjajo. Tem in takim zapovemo in jih prosimo v Gospodu Jezusu Kristusu, naj pri pokoju delajo in svoj kruh jedo. Zakaj tudi, ko smo pri vas bili, smo vam to zapovedovali, da, kdor noče delati, naj tudi ne je.“ (II. 3, 6, 10—12.)

In na drugem mestu beremo prav tako značilne besede: „Lenuh, ki strada, ne zasluži nobene podpore, dà, on niti ni vreden biti ud cerkve.“ (Const. apost.)

In tako je sv. Cerkev ravno skrb za resnične, prave reveže skozi vsa stoletja smatrala kot svojo bistveno, nad vse važno dolžnost.

Že 4. cerkveni zbor v Kartagi je izrekel, „da se morajo reveži in starčki od cerkve bolj častiti kot drugi.“

Cerkveni zbor v Antijohiji je izrekel, „da ima škof oblast nad cerkvenim premoženjem, da lahko vse porabi za reveže.“

Cerkveni zbor turonski je izdal ukaz: „Vsako mesto in vsak kraj naj za svoje reveže poskrbi tako, da župniki skupno z drugimi ljudmi skrbe za njih hrano in vse potrebno, da ne bodo reveži iz enega kraja hodili prosit drugam.“

Dà, cerkveni zbor agatonski je tiste, ki cerkvam njihove ustanove zadržujejo, proglasil naravnost kot „morilce revežev“.

Poglavitno misel sv. Cerkve pri tej njeni skrbi za reveže je lepo razjasnil sv. Peter Krizolog:

„Roka ubožca je zakladnica Kristusa samega, ker to, kar ubogi dobi, Kristus vzprejme. Daj torej, o človek, revežu zemljo, da ti prejmeš nebesa! Daj mu denar, da zadobiš kraljestvo! Karkoli ti revežu daš, bo tvoje. Kar ti revežu odtrgaš, to bo dobil drugi!“

Vsi pravi verniki sv. katoliške Cerkve so od apostolskih časov dalje skozi vsa stoletja v ubožcih

gledali — Jezusa samega in so bili prepričani, da kar ubogim darujejo, darujejo Njemu samemu v smislu njegovih lastnih besedi: „Kar ste storili kateremu mojih najmanjših bratov, ste meni storili!“ (Mat. 25, 40.)

In ne manjka prelepih zgledov v življenju svetnikov, ki potrjujejo, kako je Jezus sam v dejanju pokazal, da res njemu daruje, kdor revežu kaj da.

Papež sv. Gregor Veliki je s toliko ljubeznijo skrbel za uboge, da mu je ljudstvo dalo časten naslov „oče ubogih“. Vsak prvi dan v mesecu je prejelo na tisoče ubogih od njega mesa in rib, olja in moke, sira in sočivja, kruha in drugih potrebnih reči. Vsak dan je bolnikom in tistim ubogim, ki niso mogli hoditi, na dom pošiljal kuhanih jedil. V vsakem oddelku mesta je imel oskrbnika ubogih, ki je v njegovem imenu skrbel za uboge. Vsak dan je imel pri svoji mizi po dvanajst ubogih romarjev ali ptujcev. In med njimi, kòga je imel čast enkrat pozdraviti pri mizi kot svojega ljubega gosta? Jezusa samega!

Sv. Martin, škof turski, je kot mladenič 18 let jezdil nekega dne s tovariši na sprehod. Bilo je mrzlo zimsko jutro. Pri vratih mesta vidi na pol golega, mraza trepetajočega berača, ki prosi mimogredoče miloščine. Martin nima denarja pri sebi. Plašč, s katerim je bil sam ogrnjen, prereže čez sredo. Polovico ga da beraču, z drugo polovico pa se sam ogrne. Tovariši se temu seveda čudijo, nekateri celo posmehujejo.

Ponoči pa se mu prikaže Kristus, ogrnjen s to polovico plašča in reče Martinu: „Poglej me dobro in spoznaj svoje oblačilo, ki si ga dal revežu!“ Potem pa se Kristus obrne k trumi angelov, ki so ga obdajale in jim reče: „S tem plaščem me je Martin ogrnil!“

Sv. Elizabeta je nesla nekoč, spremljana od svoje služabnice, po strmi in nevarni poti pod plaščem kruha, mesa, jajc in drugih živil, da bi jih razdelila ubogim. Nenadoma pa stopi prednjo deželni grof, ji dvigne plašč in reče: „Pokaži, kaj neseš!“ A mesto jedil zagleda najlepših belih in rdečih cvetic, ki jih je kedaj videl. In nad njeno glavo vidi bliščeč križ.

Več še! Nekoč vzame gobavega dečka, ki ga je ves svet zapustil, seboj v grad, ga koplje, z oljem maže in celò v svojo posteljo položi!

Tu pa se vrne deželni grof domov. Mati mu nejevoljna reče: „Pojdi z menoj, da ti pokažem čudež tvoje Elizabete!“ Ludovik hitro gre ž njo v Elizabetino sobo, stopi k postelji in jo odgrne.

Pa — o čudo — kóga zagleda v postelji mesto gobavega dečka! Križanega Zveličarja! Strmeč govori Elizabeti: „Takah gostov mi pa le večkrat polagaj v posteljo! Hvaležen ti bom zanje!“

Sv. Janez je bil izvoljen za patrijarha v Aleksandriji. Svoje pastirsko delovanje prične s tem, da skliče vse tiste, ki so imeli za reveže skrbeti k sebi in jim govori: „Bratje moji! Ne spodobi se, da bi za koga drugega bolj skrbeli, kakor za Gospoda Kristusa. Pojdite po vsem mestu in zaznamujte mi vse gospode

in ne enega mi ne izvzemite!“ Začuden se vprašujejo, kateri bi bili ti gospodje! On pa jim odvrne: „Katere vi imenujete berače, te jaz imenujem in tudi imam za svoje gospode, ker oni nam morejo v nebesa pomagati!“

Tako je celo življenje skrbel zanje, da je dobil častni naslov „miloščinar“.

Ko je šel nekdanj proti cerkvi, zagleda človeka, ki se je mraza ves tresel. Takoj sleče on svojo haljo in mu jo da. Ko pa takoj potem zopet stopi k njemu, da bi mu dal še denarja, ga že ni bilo več. Zginil je. In pred smrtjo se mu prikaže zal mladenič z zlato popotno palico v roki in mu reče: „Pojdi! Kralj kraljev te čaka!“

Iz vsega doslej povedanega pa, predragi, nujno sledi, da moramo tudi mi vsi, ako hočemo biti res učenci Jezusovi, res pravi udje sv. Cerkve, reveže ljubiti in jim v dejanju pomagati, kedar in kolikor nam je le mogoče.

Dà, naša lastna korist, večna in časna, nas k temu sili in priganja.

Večna korist!

Čudovita je beseda, ki jo je govoril stari Tobija svojemu sinu: „Miloščina reši vsega greha in smrti in ne pusti duši priti v temo.“ (Tob. 4, 11.)

Prav to je potrdil nadangelj Rafael, ko je mladega Tobija iz daljnega potovanja srečno zopet domov pripeljal: „Miloščina reši smrti in ona je, ki grehe iz-

brisuje in pomaga najti milost in večno življenje.“
(Tob. 12, 9.)

Sv. Vincenc je vedno zatrjeval, da ni gotovejšega pripomočka za srečno smrt kot ljubezen do ubogih. Rekel je: „Bog sam ljubi reveže, torej tudi vse tiste, ki se revežev usmilijo.“ Za vzgled je navajal enega svojih prvih tovarišev, ki je zgodaj umrl. Célo svojo bolezen je pokazal popolno vdanost v božjo voljo. In vendar se je poprej vedno bal smrti. Ta strah pa mu je odzela beseda Vincencijeva, da tistim, ki veliko za reveže skrbe, Bog sam nazadnje odzame ves strah pred smrtjo.

Ko je bil sv. Frančišek Ksaver misijonar v Indiji, je živel ondi portugalski trgovec Pedro Vellio, ki je bil izredno usmiljen do revežev. K njemu je prišel Frančišek in ga je prosil miloščine za uboge. Trgovec ravno ni imel denarja pri sebi. Zato mu je dal kar ključ od svoje blagajne in mu je rekel, da naj kar sam iz nje vzame, kolikor potrebuje.

Ko mu je Frančišek ključ nazaj prinesel, ga ta niti vprašal ni, koliko je vzel. Svetnik mu zato ginjen reče: „Brat! Ti si danes spolnil svet Jezusov: Delajte si prijatelje s krivičnim mamonom, da vas, kedar obnemorete, sprejmejo v večna bivališča! Reveži, ki bodo danes tvoj dar sprejeli, te bodo v nebesa spravili. In da boš mojim besedam tembolj verjel, ti naznanim sigurno znamenje, kedaj boš umrl. Tisti dan, ko bo imelo vino za te popolnoma grenak okus, vedi, je tvoj smrtni dan!“

Srečen in zadovoljen je živel ta trgovec še mnogo let. Nekega dne ima zbrane prijatelje okrog sebe. Ko okusi vino, prebledi. Takoj pove vsem navzočim, da bo danes po Frančiškovi besedi umrl, ker ima vino zanj popolnoma grenak okus. Hitro vravna vse svoje reči, pokliče duhovnika, se da prevideti. In še isto noč je lepo pripravljen umrl.

„Blagor usmiljenim, ker usmiljenje bodo dosegli“ v tistem velikem odločilnem trenutku, ko se bo odločala njihova usoda za celo večnost!

Naj je teža njihovih grehov še tako velika, solze, ki so jih otrli trpečemu revežu, pomoč, ki so mu jo naklanjali, dejanjska ljubezen, ki so mu jo skazovali, je težja na tehtnici božjega usmiljenja.

„Blagor mu, kdor se spominja ubogega in potrebnega! Njega bo Gospod rešil hudi dan!“ (Psalm. 40, 2.)

A tudi časna korist nas sili in priganja k odkritosrčni, dejanjski ljubezni do revežev.

Kaj je, predragi, vsa prelepa Tobijeva zgodba drugega, kot sijajen dokaz za to, kako tudi časna sreča spremlja tiste, ki imajo srce za trpečega bližnjega! Kako se nad njimi res spolnuje prošnja psalmistova: „Njega, ki se spominja ubogega in potrebnega, naj Gospod obvaruje in ga pri življenju ohrani in na zemlji osrečuje in naj ga ne daje volji njegovih sovražnikov. Gospod naj mu daje pomoč na postelji njegove bolezn!“ (40, 2—4.) In v knjigi Pregovorov: „Kdor je nagnjen

k usmiljenju, bo oblagodarjen, ker od svojega kruha daje revežu.“ (Preg. 22, 9.)

„Žena, tako ne sme več naprej iti! Midva morava drugače začeti! Dajva enkrat prav pošteno vbo-gajme!“

Tako je rekel mož svoji ženi, ki sta se oba prav pridno trudila in veliko delala, a si vendar nista mogla nič opomoči. Nasprotno! Čedalje slabše jima je šlo.

Odkar pa sta začela reveže podpirati, jima je kar očitvidno šlo na boljše. Bil je ž njima blagoslov božji, brez katerega je prazno vse človeško delo.

Živela sta mož in žena v velikem bogastvu. A za reveže nista imela sočutnega srca. Grozna bolezen — rak v grlu — napade moža. Pri vsem bogastvu, ki ga je obdajalo, ni mogel ničesar užiti. Umril je za lakoto! Nekaj let pozneje zboli žena na isti bolezni! In tudi ona ne more dolgo časa prav nič uživati in tudi ona umrje za lakoto!

Seveda je tudi pri tej stvari, kakor pri ljubezni do bližnjega sploh, silno veliko nehvaležnosti. „Dobrota je sirota!“

A če je tudi revež nehvaležen, tisti, v čigar imenu mi revežu damo miloščino, tisti, katerega mi v revežu gledamo, kateremu to-rej v osebi reveža pravzaprav damo, Jezus, ni nehvaležen!

In ko bi bil tudi ti sam revež, ko bi nesrečnemu ubožcu ne mogel prav nič podeliti, ampak imaš ž njim odkritosrčno sočutje, Bog ti bo tudi to sočutje obilno poplačal!

Naj za sklep navedem le še ganljivi dogodek iz življenja blaženega Gašperja Fereyra, misijonarja v Tonkingu.

Za pomočnico pri svojem misijonskem delu si je izbral Marijo. Kamorkoli je prišel, je postavil podobo Marije z božjim Detetom in sv. Janezom na altar med dvema gorečima svečama, da bi s tem obudil pozornost ljudi.

Nekega dne postavi zopet svojo ljubo podobo v nekem mestu. Kar zaypije stara paganska žena: „Ti trije so, ki so k meni prišli. Jaz sem jih že videla!“ Nato pripoveduje žena misijonarju, da je do tedaj, do 80. leta svoje starosti živela v paganstvu, pri tem pa vedno močno hrepenela po večni sreči. Zato je vse reveže kar najradodarnейše podpirala, prepričana, da si bo ravno s tem nebesa zagotovila. Tu se jej neko noč prikaže neizrekljivo lepa gospa, spremljana od dveh preljubeznjivih otročičev in ji reče: „Hodi za menoj in prišla boš v nebesa!“ Ko se žena prebudi, prelepe gospe z otročičema ni več videla.

Kdo so bile te osebe, kako in kam naj jim nasleduje, vse to jej je ostalo prikrito do tega dne, ko je y svoje največje začudenje na podobi misijonarjevi zagledala ravno to ženo in otročiča. Dala se je krstiti in je kmalu potem srečno umrla.

Imej torej tudi ti, prijatelj, ljubezen do revežev!

Z veseljem, brez obotavljanja in godrnjanja ali nejevolje, iz ljubezni do Jezusa jim pomagaj, kedar in kolikor le moreš!

Pri tem pa se vsikdar ravnaj po besedah Jezusovih, ki jih je govoril na gori blagrov: „Kedar vbogajme daješ ne trobi pred seboj, kakor hinavci delajo po shodnicah in trgih, da bi od ljudi bili hvaljeni. Resnično, povem vam, prejeli so svoje plačilo. Kedar ti vbogajme daješ, naj ne ve tvoja levica, kaj dela tvoja desnica, da bo tvoja miloščina na skrivnem! In tvoj Oče, ki na skrivnem vidi, ti bo povrnil! (Mat. 6, 2—4.)

S tem pa seveda nikakor ni rečeno, da bi ljudje ne smeli vedeti za tvoja dobra dela.

Nikakor! Zaradi lepega zgleda in vspodbude za druge je često to celò koristno, dà, potrebno!

Gre se le zato, da je namen tvoj pri teh dobrih delih vsikdar lep in blag! Amen.

6.

Ljubi bolnike!

Še o eni vrsti ljubezni do bližnjega moramo posebej izpregovoriti, ker je prav posebno važna in silno globoko posega v naše vsakdanje življenje, o ljubezni do — bolnikov!

Bolniki! Kdo jih ne vidi, kdo jih ne pozna!

Toliko je bolnišnic vsepovsod, a vender veliko premalo, da bi mogle le del bolnikov vzprejeti v svojo oskrbo! Kdo pa naj prešteje bolnike, ki pod domačo ali tujo zasebno streho mesece, morda celò leta trpe, upajoč na ozdravljenje! Kdo naj primerno opiše bridkost njih vzdihljejev, posebno v dolgih dolgih nočeh brez spanja, brez počitka! Kdo naj sploh našteje vrste vseh bolezní, ki mučijo človeštvo!

**Da, predragi, bolniki so reveži, vredni usmiljenja!
Srečen tisti človek, ki ima zdravje!**

Sv. Krizostom trdi: „Zdravje je tako sladko, da se ga nikdar ne naveličaš. Kaj primanjkuje revežu, če ima zdravje? Kaj pomaga bogatinu vse njegovo bogastvo, če nima zdravja?“

In na drugem mestu: „Veliko bolje je imeti zdravje brez denarja, kot denar brez zdravja.“

Sv. Janez Damaščan pravi: „Zdravje je več vredno kot vse zlato! Če imaš zdravo telo, si bogatejši, kot če posedeš vse zaklade sveta!“

A čuj, kristijan, kaj govori o bolezni sv. Kri-zostom!

„Ko je govoril Job: „Kakor je Gospodu dopadlo, tako se je zgodilo! Ime Gospodovo bódi češčeno!“ in ko se je ves v gnojnih mehurjih in bolečinah, ki mu jih je Bog poslal, vdal v božjo voljo, si je pri Bogu pridobil več zasluženja, kot z vso miloščino in z vsemi dobrimi deli, kar jih je ob času zdravja in svojega blagostanja izvršil. Prav tako tudi ti Bogu bolj do-padeš, če se v bolezni v Njegovo voljo vdaš, kakor če še toliko dobrega v zdravju na-rediš!“

Že paganski pesnik Ovid pa je zapisal trpko res-nico: „Dokler si srečen, imaš veliko prijateljev! Če pa te obišče nesreča, ostaneš sam!“

Ali ne okuša marsikak bolnik to resnico v vsej njeni pretresljivi bolesi!

Je pa prav tako gotovo tudi to resnica, da se prava ljubezen do bližnjega ravno v trpljenju, v bolezni najlepše pokaže. Kakor se zlato v ognju očisti, tako se tudi ta ljubezen očisti v ognju bolezni. Kar potem ostane, to je ožarjeno z nebeškim sijajem, to je zares Kristusova ljubezen!

Kristusova ljubezen!

Preljubi! Le glejte in strmite, kako je Jezus ljubil bolnike!

Ko je Janez Krstnik slišal v ječi o Kristusovih delih, je poslal dva svojih učencev k njemu, ki sta ga vprašala: „Si ti tisti, ki ima priti, ali naj drugega čakamo?“ In Jezus jima je odgovoril: „Pojdita in povejta Janezu, kar sta slišala in videla. Slepí spregledujejo, hromi hodijo, gobovi se očiščujejo, gluhi spreslišujejo, mrtvi vstajajo in ubogim se evangelij oznanjuje.“ (Mat. 11, 2—5).

In tako je tudi bilo. Kdorkoli in s kakršnokoli boleznijo je prišel k Jezusu ali je naprosil Jezusa, da je on prišel k njemu, vsak je bil ozdravljen.

Stotnikov hlapec, Petrova tašča, mrtvoudni, žena, ki je trpela na krvotoku, človek z osušeno roko, mesečnik, kananejska žena! Vsi ti in nešteto drugih je bilo ozdravljenih!

Ko je prišel Jezus na goro blizu galilejskega morja in je ondi sedel, „je prišlo k njemu veliko množic, ki so imele s seboj mutaste, slepe, kruljeve, hrome in veliko drugih. In so jih pokladali k njegovim nogam in jih je ozdravil. Množice pa so se čudile, ker so videle mutaste govoriti, kruljeve hoditi, in slepe videti in so povelečevale Izraeloyega Boga.“ (Mat. 15, 29—31).

Predragi! Kajne, da se bomo tudi mi vsi potrudili, da bo tudi v naših srcih gorela taka Kristusova ljubezen do bolnikov!

Tudi v tem oziru, in v tem še prav posebno velja beseda Jezusova: „Zgled sem vam dal, da ravno tako, kakor sem jaz vam storil, tudi vi storite.“ (Jan. 13, 15).

V mislih imam bolnike v njihovi bolezni, ob nevarnosti smrti in ob njihovi smrti.

V vsakem teh položajev ima prava ljubezen do bližnjega priložnosti dovolj, da se pokaže v dejanji in prav mnogo koristi.

Bolezen sama na sebi!

Predragi! Po vsem, kar smo že doslej o dejanski ljubezni do bližnjega slišali, nam tu o skrbi in strežbi v bolezni, o obiskavanju bolnikov, o dejanski pomoči v njihovi bolezni pač ni treba posebej govoriti. Vse to se razume po sebi! Le o eni stvari naj posebej izpregovorimo!

Kolikokrat se da bolezen kmalu ozdraviti, če najde bolnik takoj spočetka modrega svetovalca, ki ga pravočasno opozori na to, kaj mu je storiti, kaj opustiti.

V prvi vrsti pride tu v poštev zdravnik! Božja volja je, da ga v slučaju potrebe pokličeš in se po njegovih navodilih ravnaš!

Božjo voljo spolnjuješ tudi ti, ki bolniku v takem slučaju svetuješ, da gre k zdravniku ali ga k sebi pokliče!

Žalibog pa se premnogokrat primeri, da prav vsled tega bolnik umrje, ker mu ni nihče pravočasno nasvetoval ali oskrbel zdravniške pomoči.

Koliko mater je že ravno vsled tega leglo v prezgodnji grob! Koliko zapuščenih sirot bi vedelo neiz-

merno hvalo tistim, ki bi bili takoj dali pravi svèt: Hitro po zdravnika!

Posebno velja to o gotove vrste boleznih in bolečinah, ki se redno sploh ne pozdravijo drugače, kot z zdravniško pomočjo ali natančneje rečeno, z operacijo! In ravno takih bolečin je v sedanjih časih nenavadno veliko! Bolna oseba pa ima vsakovrstne ozire, se boji komu razodeti, kaj trpi, sramuje se, dasi dobro ve, da bolezní ni kriva sama! In bolezen se razvija dalje! Revica pa trpi kmalu neznosne bolečine in hodi od zdravnika do zdravnika, a zastonj, ker prepozno.

To velja posebno o vsakovrstnih gnjitjih kjerkoli, o poškodovanju raznih delov telesa, zunanjem in notranjem! V vseh takih slučajih pravočasna zdravniška pomoč redno skorej vselej doseže svoj namen, popolno ozdravljenje.

Duhovnik sreča zdravnika. Pogovor nanese na bolnico, pri kateri je pravkar bil zdravnik. „Gnjitje se je začelo. V bolnišnico mora iti. Bo kmalu dobro. Potrebna je operacija. Brez nje pa bolnica nad dve leti ne more živeti. In še to le v najhujših mukah.“ Takoj gre duhovnik k dotični bolnici in jo prosi, da uboga zdravnika in gre takoj drugo jutro v bolnišnico. Ubogala ga je. V nekaterih tednih je bila popolnoma zdrava. Od tedaj je minulo že 15 let, a ona je še danes čvrsta in zdrava.

Zbolela je mati. Zdravnik ji takoj pove, da bo ozdravela le, če gre v bolnišnico in se pusti operirati. Ona to pove možu in otrokom. Mož in otroci pa takoj vsi zajokajo: „Le v bolnišnico ne! Bote umrli!“ In

reva jih je ubogala. Dve leti je doma trpela silne muke. Ko več ni mogla prenašati, se je sama toliko opogumila, da je navzlic vsemu odgovarjanju moža in otrok le šla v bolnišnico. In ravno zadnji čas še, tako so ji povedali. Ko bi bila le še nekoliko časa odlašala, bi bilo prepozno!

A kolikokrat je v resnici prepozno!

Bolnik ob nevarnosti smrti!

Največje delo ljubezni do bližnjega obstoji ob takem trenutku za umirajočega v tem, da mu ob pravem času preskrbite duhovnika, ki ga z vsem previdi.

Ljubezen sv. Cerkve do umirajočega je čudovita, naravnost nebeška.

Zvon zapoje. Vsi ljudje, cela fara ve, kaj to pomeni! Obhajilo je! Nekdo je v smrtni nevarnosti. Najboljši prijatelj, Jezus sam hiti k njemu, da mu vse odpusti, da ga potolaži in okreпча, da se ž njim združi v svetem obhajilu!

Kristijan! Kedarkoli zaslišiš ta zvon, prosim te, trojni zdihljej obudi v tistem trenutku: zdihljej žive vere v pričujočnost Jezusovo v najsvetejšem zakramentu, zdihljej ljubezni do umirajočega in zdihljej ljubezni do samega sebe!

Reci torej: „Jezus, jaz verujem, da si resnično pričujoč v zakramentu presv. Rešnjega Telesa! — Jezus, usmili se tistega, ki ga gredo sedajle obhajati! — Jezus, usmili se tudi mene, da ne bom nepreviden umrl!“

Duhovnik pride k bolniku. Najprej ga spove, potem obhaja, dene v sv. olje in mu podeli papežev blagoslov za smrtno uro.

Predragi! Ali kaj poznate ganljivo lepe molitve, s katerimi sv. Cerkev deli zakrament sv. poslednjega olja? Gotovo ne! Saj se tako redko-kedaj nudi prilika, da bi jih slišali v domačem jeziku!

Zato vam v naslednjem vse tiste molitve, ki jih duhovnik moli v latinskem jeziku, podam v domačem jeziku.

Le poslušajte jih, kako prisrčne so!

„Naj vstopi, Gospod Jezus Kristus, v to hišo z našim ponižnim prihodom večna sreča, božja pomoč, jasno veselje, rodovitna ljubezen, vedno zdravje: beži pa naj iz tega kraja napad hudobnih duhov, pričujoči naj bodo angeli miru; to hišo naj zapusti ves hudobni razdor. Poveljaj, Gospod, nad nami svoje sveto ime in blagoslovi naše prizadevanje; posveti vstop naše ponižnosti, ki si svet in usmiljen in ostaneš z Očetom in sv. Duhom na vekov veke. Amen.

Molimo in prosimo Gospoda našega Jezusa Kristusa, da z blagoslovom blagoslovi to bivališče in vse, ki v njem prebivajo in jim dá dobrega angela za varuha in jih naredi, da njemu služijo v premišljevanji čudežev njegove postave: odvrne naj od njih vse sovražne moči; reši naj jih vsega strahu in vsake bojzani in naj jih blagovoli zdrave ohraniti v tem bivališču.

Usliši nas, sveti Gospod, vsemogočni Oče, večni Bog in dobrotno pošlji svojega svetega angela iz nebes,

ki naj varuje, hrani, čuva, obiskuje in brani vse, ki v tej hiši prebivajo.

V imenu Očeta in Sina in svetega Duha naj ugasne v tebi vsa moč hudobnega duha s pokladanjem naših rok, po poklicanju vseh svetih angelov, nadangelov, očakov, prerokov, apostolov, mučencev, spoznavalcev, devic in skupno vseh svetnikov. Amen.

Po tem svetem maziljenju in svojem najmilejšem usmiljenju naj ti odpusti Gospod, karkoli si s pogledom, poslušanjem, duhanjem, z uživanjem in govorjenjem, z dotikanjem, s hojo zagrešil. Amen.

Gospod Bog, ki si po svojem apostolu Jakobu govoril: „Je kdo med vami bolan, naj pošlje po mazišnike Cerkve in naj molijo nad njim in naj ga mazi-
lijo z oljem v imenu Gospodovem, in molitev vere bo otela bolnika in Gospod mu bo polajšal in ako je v grehah, mu bodo odpuščeni“; ozdrayi, prosimo, naš Odrešenik, muke tega bolnika in zaceli njegove rane in odpusti grehe in izženi od njega vse dušne in telesne bolečine in mu znotraj in zunaj milostno vrni popolno ozdravljenje, da se s pomočjo tvoje milosti ozdravljen povrne k poprejšnjim opravilom.

Ozri se, prosimo, Gospod, na tega tvojega služabnika, ki omaguje v slabosti svojega telesa in okrepečaj dušo, ki si jo vstvaril: da poboljšan po trpljenju čuti, da je po tvojem zdravlilu ozdravljen. Amen.

Sveti Gospod, vsemogočni Oče, večni Bog, ki s tem da milost svojega blagoslova vlivaš v bolna telesa, svojo stvar varuješ z mnogoterim usmiljenjem: pomagaj dobrotno ob poklicanju tvojega imena; da

tvojega služabnika rešenega boleznim in z zdravjem obdarovanega s svojo desnico vzdigneš, z močjo potrdiš, oblastjo varuješ in svoji sveti Cerkvi s popolnim zaželjenim zdravjem vrneš.

Gospod naš Jezus Kristus bodi pri tebi, da te brani. — Bodi v tebi, da te okreпча. — Bodi okrog tebe, da te ohrani. — Bodi pred teboj, da te vodi. — Bodi za teboj, da te potrdi. — Bodi nad teboj, da te od vseh strani utrdi in blagoslovi.

Sveti Duh naj pride nad te in ostane nad teboj. Amen.

Gospod naj odpusti vse tvoje pregrehe. Amen.

In naj pozdravi vse tvoje bolečine. Amen.

In reši tvojo dušo pogubljenja. Amen.

In obrne tvoje hrepenenje na vse dobro, ki sam v Trojici edini Bog živi in kraljuje na vekov veke. Amen. Mir s teboj.

Naj te ozdravi Bog Oče, ki te je vstvaril v mesu.

Naj te ozdravi Sin, ki je za te trpel na križu.

Naj te ozdravi sveti Duh, ki ti je bil vlit pri sv. krstu.

Sveta in hvalevredna Trojica, edini Bog, naj svojo milost za napredek dušnega in telesnega zdravja v tebi pomnoži, te reši vsega hudega in v dobrem neprenehoma ohranja. Ki živi in kraljuje na vekov veke. Amen.“

Ali si morete, predragi, lepših, prisrčnejših molitev misliti!

In te molitve moli mašnik ne v svojem imenu, ampak v imenu vesoljne katoliške Cerkve, vojskujoče,

trpeče, zmagoslavne Cerkve, katere molitev ima prav posebno, naravnost božjo moč! Moli nad tistim, ki je v veliki stiski, telesni, ker veliko bolečin trpi, dušni, ker se boji smrti, sodbe, večnosti! Ki je vam posebno pri srcu, posebno ljub in drag, kateremu vi iz dna svojega srca želite najboljše!

A kaj naj izda, premore želja vas samih, slabotnih ljudi!

Vesoljna Cerkev govori mesto vas, v vašem imenu po svojem služabniku, katoliškem mašniku nad vašim ljubljencem ob trenutku nevarnosti, odločitve za celo večnost, besede božjega blagoslova in prošnje za dušno in telesno zdravje!

In te prošnje poslušaj večni Sodnik sam, Jezus Kristus, s katerim se je pravkar v sveti popotnici združil bolnik!

Sedaj, preljubi, pač dobro veste, koliko delo ljubezni Kristusove vršite do bolnika, ako mu ob pravem času preskrbite duhovnika!

Vprašam: Je li res kdo tako trdosrčen, tako neusmiljen, ki bi za to delo ljubezni ne hotel poskrbeti?

Sin bogate rodbine je ležal na smrtni postelji. Nevarnost je bila, da vsak hip umrje. A previden še ni bil. Starši so bili verni, a gledè previdenja v predsodkih, kot današnji gosposki svet sploh, češ „prestrašil se bo, preveč se bo razburil, potem bo gotovo umrl!“ Duhovnik jih obišče. Reče jim: „Silno vas bo po smrti sinovi pekla zavest, da svojemu ljubljencu niste pre-

skrbeli najvažnejšega, srečne smrti! Pomislite, če si upate toliko odgovornost na-se vzeti!" Pomagalo je! Še isti dan je bil sin previden.

Mladenič najlepših let, v cvetu življenja, visokošolec, je ležal bolan. Na ozdravljenje ni bilo več misliti. Nihče pa se mu tega ni upal omeniti. Duhovnik ga obišče. Prijazno ga nagovori, da bi se dal prevedeti. Ko je med tem bolnikova sestra spodej povedala očetu, s kakim namenom je duhovnik prišel, je bil oče ves iz sebe, češ, kako bo sin vsled tega užaljen. A kaj se zgodi! Ko duhovnik odide, sin pokliče očeta in vso rodbino, jih s povzdignjenimi rokami prosi odpuščanja in jim ves v solzah zatrjuje: „Sedaj sem pa miren. Sedaj sem pa srečen!“ Prelepa je bila njegova smrt.

Za trenutek umiranja je sv. Cerkev oskrbela prekrasnih, silno tolažilnih, upa polnih molitev.

Če ni teh pri roki, naj se moli sv. rožni venec in druge molitve!

Prava ljubezen se tedaj, ob trenutkih slovesa, kolikor le sploh mogoče premaga in jok zadržuje. Je resnica, da zavest umirajočega navadno zadnja zapusti. Če tudi se zdi, da nič ne sliši, mu v takem slučaju vendar ne uide skorej nobena beseda! Kako nemilo ga dirnejo vsakovrstne prazne besede: Ali še ni umrl! Saj bo kmalu umrl! Bog ga reši!

Posebno pa naj se nikdar ne pozabi ob zadnjih trenutkih tik pri umirajočem prav pobožno izgovarjati ime „Jezus“! Saj veste,

da je s tem imenom ob smrtni uri združen popolni odpustek!

Zato ravno to ime izgovarja bolnik počasi in kolikor mogoče razločno tedaj, ko mu mašnik deli papežev blagoslov!

Ob nastopu smrti!

Krščanska ljubezen se izjoka! In to tem prisrčneje, čim ljubše je bitje, ki ga polože na mrtvaški oder, ki ga spremljajo k zadnjemu počitku! Solze so v takih žalnih trenutkih prava dobrota! Človeku je olajšano, ko se izjoka!

A krščanske solze so res solze ljubezni, prave ljubezni, ki je ožarjena v luči sv. vere, zato pa tudi utrjena in potolažena v sv. upanju.

Kot se lesketajo kapljice, na katere posijejo solnčni žarki, tako se tudi v vsaki solzi, obsijani od božjega Solнца, leskeče zvezdica upanja: „Na svidenje v nebesih!“ „Le križ nam sveti govori, da vid'no zopet se nad zvezdami!“

In v tem prelepem upanju se prava krščanska ljubezen hitro in rada vda v božjo voljo, sama je potolažena in tolaži tudi druge!

Srca, ki so se ljubila doslej, se ljubijo tem prisrčneje tudi po smrti, združena v molitvi, pri sv. maši, v delih ljubezni!

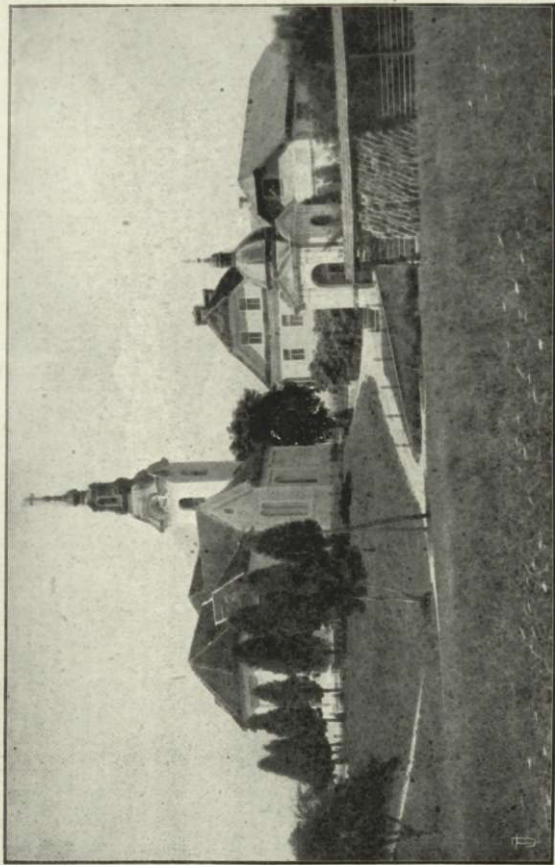
To, predragi, je prava krščanska ljubezen do bolnikov!

Na pokopališču v Domžalah je skorej na vsakem grobnem spomeniku napis: „Tukaj čaka vstajenja!“

Marsikdo se je že temu začudil in je izrazil svoje prijetno iznenadenje z besedami: „Na tem pokopališču se kar čuti, kamor pogledam, kako vse čaka vstajenja!“

Tako je!

V očeh sv. vere bolezen ni drugega, kot poslanka ljubezni božje, smrt pot duše k Bogu, pokopališče čakanje teles na častitljivo vstajenje k novemu, neskončno lepemu, večnemu življenju. Amen.

**Župna cerkev Marije Vnebovzete
v Domžalah.**

**Župnišče z gospodarskim poslopjem.
Kapelica M. B. na Goritici.**

Drugi del:

Deset božjih zapovedi.

7.

O božjih zapovedih sploh.

V prvem delu smo se na splošno podučili o naši ljubezni, kakošna bódi ona do Boga, do samega sebe, do bližnjega, da bo ona res prava krščanska ljubezen.

A to nam še nikakor ne zadostuje!

Vse naše javno in zasebno življenje, vsa naša dela in opravila, vse naše mišljenje in govorjenje mora biti prešinjeno te trojne ljubezni, katero smo doslej razmišljevali!

Edino potem je v naših srcih zares božja ljubezen! Sicer je ni!

To je lepo povedal sv. Prosper z besedami: „Ljubezen božja je studenec vseh dobrih del, začetek nramnosti, dovršitev božjih postav, smrt greha, življenje čednosti, moč bojevnikov, palma zmagovalcev, podlaga vsemu zasluženju, plačilo popolnosti. Pretresljivo deluje ona v spokornikih, častitljivo v stanovitnih dušah, zmagoslavno v mučencih, dejansko v vseh kristijanah.“

Prava, resnična ljubezen torej nikdar ne miruje. Kot solnce s svojimi blagodejnimi žarki vedno sveti in greje, tako tudi ljubezen!

Vedno in povsod si prizadeva, da v vsakem posameznem slučaju spolni voljo božjo!

Predragi! Kateri otrok v resnici ljubi svoje stariše? Tisti, ki vedno z veseljem to dela, kar mu stariši ukažejo, ali tisti, ki dela ravno nasprotno, jih ne uboga, marveč jih žali?

Naj tak otrok, ki svojih starišev noče ubogati, še tako zatrjuje, da jih ima rad, da jih ljubi, on laže, on svojih starišev ne ljubi!

In ti, preljubi, misliš, da imaš ljubezen božjo v svojem srcu, če volje božje nočeš spolnovati, če nočeš storiti tega, kar ti Bog sam zapoveduje!

Ali ne slišiš, kaj ti zatrjuje nebeški Učenik: „Ne vsak, kateri mi pravi: „Gospod, Gospod!“ pojde v nebeško kraljestvo; ampak, kateri stori voljo mojega Očeta, ki je v nebesih, tisti pojde v nebeško kraljestvo!“ (Mat. 7, 21.)

In zopet: „Ako me kdo ljubi, bo moje besede spolnoval! Kdor me ne ljubi, ne spolnuje mojih besed! In besede, katere ste slišali, niso moje, ampak Očeta, kateri me je poslal!“ (Jan. 14, 23, 24.)

In najbolj določno: „Kdor moje zapovedi ima in jih spolnuje, tisti je, ki me ljubi!“ (Jan. 14, 21.) To se ne pravi nič več in nič manj kot: Edino tisti ima ljubezen božjo, kdor spolnuje božje zapovedi!

Krščansko ljubezen torej kažemo v dejanju, če spolnujemo božje zapovedi!

Božje zapovedi!

Dà, predragi, zares božje so zapovedi, o katerih hočemo sedaj govoriti!

Saj jih je dal Bog sam po Mojzesu izraelskemu ljudstvu na gori Sinajski.

Predragi! Pokličimo si ta prevažni dogodek natančneje v spomin, ker je izredno pomenljiv! Bilo je v tretjem mesecu njihovega izhoda iz Egipta. Mojzes je šel na goro Sinaj.

Gospod mu je govoril: „Oznani otrokom Izraelovim: „Sami ste videli, kar sem storil Egipčanom in kako sem vas nosil na orlovih perutih in vas za svoje sprejel. Ako bote tedaj poslušali moj glas in spolnovali mojo zavezo, mi bote lastnina izmed vseh narodov. Zakaj moja je vsa zemlja! In vi mi bote duhovsko kraljestvo in svet narod! To so besede, ki jih povej Izraelovim otrokom!“

Mojzes je prišel z gore, je sklical starešine ljudstva in jim povedal, kar mu je zapovedal Gospod.

In vse ljudstvo je odgovorilo z enim glasom: „Vse, karkoli je govoril Gospod, bomo storili!“

In zopet je govoril Gospod Mojzesu: „Idi k ljudstvu in posvečuj jih danes in jutri in operó naj svoja oblačila. In naj bodo pripravljeni na tretji dan. Zakaj tretji dan bo Gospod prišel doli vpričo vsega ljudstva na sinajsko goro! In postavi ljudstvu mejnike okrog in reci jim: Varujte se stopiti na goro in se dotakniti njenih mej! Vsak, kdor se dotakne, bo smrti umrl!“

In že je prišel tretji dan in jutro je napočilo.

In glej, slišalo se je, ko je jelo grometi in se bliškati. In silno gost oblak je pokril goro in trobentin glas je čedalje bolj bučal. In balo se je ljudstvo, ki je bilo v šotorišču.

In ko jih je bil izpeljal Mojzes iz šotorišča Bogu naproti, so stali pod goro.

In vsa gora Sinaj se je kadila, ker se je Gospod nanjo spustil v ognju. Dim se je valil iz nje, kakor iz peči in vsa gora je bila strašna. In trobentin glas je polagoma močnejši prihajal in se je čedalje bolj razlegal.

Tedaj je Gospod govoril vse te besede:

I. Jaz sem Gospod, tvoj Bog, ki sem te izpeljal iz egiptovske dežele, iz hiše sužnosti. Ne imej ptujih bogov zraven mene. Ne delaj si izrezane podobe, tudi nobene podobe od tega, kar je zgorej na nebu, ne od tega, kar je spodej na zemlji, ne od tega, kar je v vodi pod zemljo. Ne moli jih, in ne časti jih. Zakaj jaz sem Gospod, tvoj Bog, močan, goreč Bog, ki pokorim hudobijo očetov nad sinovi do tretjega in četrtega rodu nad njimi, ki me sovražijo in skazujem milost do desetstotnega rodu tistim, ki me ljubijo in spolnujejo moje zapovedi.

II. Ne imenuj po nemarnem imena Gospoda, svojega Boga. Zakaj Gospod ne bo štel nedolžnega, kdor bo imenoval njegovo ime po nemarnem.

III. Spomni se, da posvečuješ sobotni dan. Šest dni delaj in opravljaj vsa svoja dela. Sedmi dan pa je sobota Gospoda, tvojega Boga. Ne delaj nobenega dela ne ti, ne tvoj sin, ne tvoja hči, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla, ne tvoja živina, ne ptujec, ki je znotraj tvojih vrat. V šestih dneh namreč je Bog vstvaril nebo in zemljo in morje in vse, kar je v njih. Sedmi dan pa je počival. Torej je Bog blagoslovil sobotni dan in ga je posvetil.

IV. Spoštuj svojega očeta in svojo mater, da dolgo živiš na zemlji, ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog.

V. Ne ubijaj.

VI. Ne prešeštuj.

VII. Ne kradi.

VIII. Ne govori krivega pričevanja zoper svojega bližnjega.

IX. X. Ne želi hiše svojega bližnjega; ne želi njegove žene, ne njegovega hlapca, ne njegove dekcle, ne njegovega vola, ne njegovega osla, ne vsega, kar je njegovega.“ (II. Mojz. 19, 4—25, 20, 1—17.)

To, predragi, so zapovedi, katere je Bog sam dal svojemu izvoljenemu ljudstvu med gromom, bliskom in treskom!

To so zapovedi, ki jih mi vsi poznamo pod imenom „deset božjih zapovedi.“

Zanimivo je, kako obsežno in natančno je Bog podal prvo svojo zapoved, katero mi čisto kratko izražamo: „Veruj v enega samega Boga!“

Ne bomo pa se temu čudili, če pomislimo, v kakšnih razmerah je živel to ljudstvo. Prišlo je iz Egipta, kjer je skozi par stoletij živel med samimi malikovalci.

A ne samo v Egiptu, vsepovsod je bilo razširjeno najgnusnejše malikovalstvo. Saj je že o očaku Abrahamu in njegovem očetu govoril Bog po Jozuetu Izraelcem: „Onkraj reke (Evfrata) so nekdanj prebivali vaši očetje Tare, oče Abrahamov in Nahorjev in so služili ptujim bogovom!“ (Joz. 24, 2.) Zato ravno je moral Abraham na božje povelje zapustiti očetovo hišo, ker se je tudi v njej že začelo malikovanje.

In celò to ljudstvo, kateremu je Bog sam s tako odločnimi besedami prepovedal vsako malikovanje, je le malo dni potem skakalo in rajalo pred zlatim teletom, malikovalo in govorilo: „To so tvoji bogovi, o Izrael, ki so te izpeljali iz egiptovske dežele!“ (II. Mojz. 32, 4.)

Imela pa se je prav po tem ljudstvu sredi vsesplošnega malikovanja ohraniti svetu vera v edinopravega Boga, v razodenje božje in v Zveličarja svetal

To je bil zgodovinski poklic izvoljenega ljudstva božjega, ki se je navzlic vsem zmotam tega ljudstva skozi vso staro zavezo vendar le res dosegel.

A zato je bilo treba tudi za to ljudstvo vednega svarjenja in prav ostrih besedi Boga samega, kakor nam ravno ta prva zapoved priča.

Sedaj pa že razumemo, zakaj je tudi tretja zapoved bila obsežnejša in utemeljena gledè na priprosto ljudsko umevanje o šestdnevnem stvarjenju božjem.

Ravno v tem namreč so se Izraelci bistveno razločevali od vseh drugih takrat živečih narodov, da so kot častilci edino pravega Boga praznovali tudi poseben Gospodov dan, ki je bil posvečen izključno le njemu in njegovi časti. Zato jih je tudi v tem posvečevanju Gospodovega dne bilo treba prav posebno potrditi.

A sedaj čujte, predragi!

Zapovedi, katere je Bog dal izraelskemu ljudstvu na sinajski gori, niso vezale samo tega ljudstva, ampak vesoljno človeštvo, vežejo tudi nas vse!

Zakaj?

Vesoljnemu človeštvu je Bog kot stvarnik človeške narave že v to naravo samo zapisal posebne postave, posebne zapovedi, ki jih vsak človek brez razločka že s tem, da človek postane, da človeško naravo prejme, dobi zapisane v tej svoji naravi.

Imenujejo se te postave, ker so zapisane naravnost v našo človeško naravo, naravni zakon ali po krščansko rečeno, glas človeške vesti.

Sv. Klemen Aleksandrijski pravi: „Vsi narodi od solnčnega vzhoda do zahoda, od severa do juga imajo eno in isto, pred vsakim drugim spoznanjem že globoko v srce ysajeno poznanje postave, na katero se vsaka druga moč opira. Ta postava deluje in vlada tako yse-

občno, da se v splošnem vsi ljudje v tem, kar je pravo, strinjajo.“

In sv. Evzebij govori: „Velika čast, katero je človek od Boga prejel, obstoji v tem, da je prost v svoji volji in se lahko sam odloči, za kar hoče. Toda vsak človek vidi v svojem notranjem, v globini svojega srca božjo postavo, ki mu že takoj ob rojstvu kliče: Hodi po pravi poti! Ne umakni se ne na levo ne na desno! Edino ta pot te vodi k cilju!“

Kristijani, ali ni res tako?

Kolikor narodov je na zemlji že zgodovina človeštva razkrila, niti enega še ni bilo, pri katerem bi ne bila vera v božanstvo, kakršnokoli višje nadnaravno bitje, in z njo združeno češčenje tega božanstva, če še tako zatemnjeno in zmotno, ohranjeno!

Glejte, naravni zakon, glas vesti, ki vsakemu človeku ukazuje, da mora častiti njega, od katerega vse izhaja!

Pri vsakem, tudi najbolj divjem narodu so našli spoštovanje otrok do tistih, ki so jim dali življenje, do starišev. Saj edino na ta način so se mogli ljudje, posamezniki kot celi narodi, sploh ohraniti in skupaj ostati.

Kako nekaj vzvišeno lepega je bila pri starih, paganskih Slovanih družina, zadruga! Često je štela izredno veliko članov ene in iste rodbine. A živeli so skupaj, prijatelji so bili, ljubili so se!

Zopet le naravni zakon, glas vesti, ki nujno veleva vsakomur, da mora ljubiti tiste, ki so mu dali pozemsko življenje!

In isto velja o spoštovanju zasebne lastnine, tujega blaga, življenja, dobrega imena!

Zgolj stvari, ki jih najdemo ob vseh časih, pri vseh narodih! Le zatemnjene vsled sprijene človeške narave in skvarjene človeške proste volje.

In ravno ta naravni zakon, napisan vesoljnemu človeštvu od Stvarnika že v njegovo naravo, je Stvarnik te narave sam zopet v spomin poklical in natančneje razložil, ko je dal izraelskemu ljudstvu te svoje zapovedi. Hotel je, da vsaj njegovo, izvoljeno ljudstvo zares živi po tem svojem naravnem zakonu, da res posluša glas svoje vesti!

Mar res le njegovo, le izraelsko ljudstvo?

Preljubi! Ali nismo mi vsi v veliko višji, popolnejši meri izvoljeno ljudstvo božje?

Ali ne kliče ravno nam sv. Pavel: „Niste namreč pristopili k dotakljivi gori in k gorečemu ognju in k viharju in temi in pišu in k bučanju trobente in k glasu besede (na gori sinajski), temveč pristopili ste k gori Sijonu in k mestu živega Boga, k nebeškemu Jeruzalemu in k množici veliko tisoč angelov, k cerkvi pervencev, kateri so zapisani v nebesih in k Bogu, Sodniku vseh in k duhovom popolnih pravičnih in k Jezusu, Sredniku nove zaveze.“ (Hebr. 12, 18—24.)

Da! Že zato smo tudi mi vsi dolžni spolnovati desetere zapovedi, dane izraelskemu ljudstvu, ker te niso prav nič drugega, kot natančneje pojasnilo na-

ravnega zakona, a smo mi vsi dolžni spolnovati ta naravni zakon, poslušati glas svoje vesti že kot ljudje sami na sebi, v tem višji meri pa še kot kristijani!

Pa tudi Jezus sam nam je to ukazal!

V pridigi na gori je slovesno zatrdil: „Nikar ne mislite, da sem prišel razvezovat postavo ali preroke! Ne razvezovat, ampak dopolnit sem jih prišel.“ (Mat. 5, 17.)

Takoj nato je pristavil: „Povem vam, ako ne bo obilnejša vaša pravica, kakor pismarjev in farizejev, ne pojdete v nebeško kraljestvo!“ (Mat. 5, 20.)

S tem je razodel, kaj pravzaprav je bilo vzrok, da je božja postava in beseda prerokov polagoma zatemnela, se pogosto celò napačno umela! Pismarji in farizeji, njihovo razlaganje te postave, njihovo nespolnovanje te postave v življenju! Človeška sprijenost torej!

Postava sama pa, tako je ravno v tej pridigi zatrdil Jezus, je dobra in veže tudi naprej vse ljudi!

„Resnično vam povem: Dokler ne prejde nebo in zemlja, le ena črka ali ena pičica ne bo prešla od postave, dokler se vse ne zgodi.“ (Mat. 5, 18.)

In to postavo, zapovedi božje, je potem v pridigi na gori obširno pojasnoval in razlagal!

Mladenič je vprašal Jezusa: „Dobri učenik! Kaj naj storim dobrega, da zadobim večno življenje?“

Jezus mu odgovori: „Ako hočeš v življenje iti, spolnuj zapovedi!“

Ko ga mladenič vpraša, katere zapovedi naj spolnuje, mu Jezus reče: „Ne ubijaj, ne prešeštuj,

ne kradi, ne pričaj po krivem, spoštuj očeta svojega in mater svojo in ljubi svojega bližnjega, kakor sam sebe!“ (Mat. 19, 16—19.)

Zapovedi božje, ki jih je Bog dal na sinajski gori, — tako je s temi besedami čisto jasno povedal Jezus mladeniču — te zapovedi spolnuj in gotovo boš prišel v nebesa!

In kar velja za tega mladeniča, to velja tudi za slehrnega izmed nas!

Jezus sam, večna Resnica, stavi vsakemu izmed nas kot edini pogoj, da pridemo v nebesa to, da spolnujemo božje zapovedi!

Ali čuješ, kristijan, kaj Jezus sam od tebe zahteva!

Bódi mlad ali star, moški ali ženska, učen ali neveden, predpostavljen ali podložen, najmogočnejši vladar ali priprost služabnik, prvi bogatin zemlje ali zadnji revček, če hočeš v nebesa priti, moraš spolnovati zapovedi božje!

O dà, prav ima sv. Epifanij, ko govori: „Zapovedi božje naj bodo vsikdar tvoj potni tovariš in tvoj najljubši spremljevalec! Te zapovedi ti kažejo, kaj moraš storiti. Te zapovedi ti svetijo na vseh tvojih potih. Če svojo dušo z močjo teh zapovedi utrdiš, potem vzdrži tvoja duša, kot skala na morju, vse viharje vetrov in valov.“

Še nekaj važnega pripomnimo!

Zapovedi božje je dal Bog Mojzesu, napisane na dveh kamenitih ploščah. Na eni plošči so bile napisane prve tri, na drugi pa ostalih sedem.

Kako primerno! Prve tri božje zapovedi namreč pojasnujejo in natančneje razlagajo prvo poglavitno zapoved krščanske ljubezni: „Ljubi Gospoda svojega Boga iz vsega svojega srca, iz vse svoje duše in iz vse svoje misli!“ Veruj vanj, imej v časti njegovo ime, posvečuj njegov dan!

Drugih sedem zapovedi pa pojasnuje in natančneje razlaga drugo zapoved krščanske ljubezni: „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!“ Pred vsem tiste, ki so ti najbližji, stariše in predstojnike! A tudi vse druge ljudi! Varuj svoje in drugih življenje, zdravje, telesno in dušno, čistost, premoženje, dobro ime, vse!

Ti kameniti plošči sta bili od tedaj največji dragocenosti izvoljenega ljudstva božjega.

Shranjeni sta bili v najsvetejšem delu tempeljna, v prekrasni skrinji, ki se je prav zato imenovala „skrinja zaveze“, ker je v sebi hranila plošči z zapovedmi božjimi.

Ti dve plošči sta bili namreč zunanji, vidni znak zaveze, katero je Bog sam sklenil s svojim ljudstvom. Na njih je bila spisana pogodba te zaveze, postava božja, katere čudežno moč je Mojzes izrazil v pretresljivih besedah ne samo za izraelsko ljudstvo, ampak za vsako ljudstvo sploh, za vsakega človeka:

„Glejte, danes dam pred vaše oči blagoslov in prokletstvo! Blagoslov, ako

bote pokorni zapovedim Gospoda, svojega Boga, ki vam jih danes zapovedujem! Prokletstvo, ako ne bote pokorni zapovedim Gospoda, svojega Boga!" (V. Mojz., 11, 26—28.)

Žalibog, je svet danes na te Mojzesove besede pozabil! In posledice?!

Bilo je meseca marcija letošnjega leta, 1921. Mladenka Amalija Černa, stara 19 let, iz Prage, gre s svojo prijateljico k šivilji. Pred stanovanjem stoji 14letni učenec II. razreda meščanske šole. Zastavi jima pot ter ju predrzno vprašuje, kaj iščeta v hiši. Začne ju surovo zmerjati. Hipoma potegne nož in rani spremljevalko na vratu. Ko tovarišica vidi, da deklica krvavi, prestrašena posvari dečka. A že zabode tudi njej nož v vrat. Žilo privodnico ji je prerezal. Nemudoma so poslali po rešilni voz. A predno je ta prišel, je 19 letna mladenka že izdihnila.

List, ki je o tem dogodku poročal, je pristavil: „Človeka spreleti groza, ko vidi, kako posurovela je današnja mladina.“

A ti, predragi, boš z menoj vred rekel takole: To je samo eden izmed neštetihih zgledov današnjih dni, ki kaže, kam vodi vzgoja brez Boga, brez zapovedi božjih! Blagoslovljen posameznik, blagoslovljena družina, blagoslovljen narod, ki ima v časti božje zapovedi! Prokletstvo božje pa neizogibno zadene posameznika, družino, cel narod, ki zavrže božje zapovedi! Amen.

8.

Prelomljenje božjih zapovedi — greh!

Bog je dal desetere zapovedi zato, da bi jih ljudje spolnovali, po njih živeli. Ne samo Izraelci, vsi ljudje!

A kaj, predragi, z žalostjo opazujemo na vseh straneh, kamorkoli pogledamo?

Premnogi ljudje se za zapovedi božje ne brigajo! Brezskrbno jih prelamljajo. Žive, kakor bi jih te zapovedi nič ne brigale!

In to ne samo brezverni ljudje, ampak tudi kristijani! Celò taki, ki trdijo, da imajo vero, ki bi bili užaljeni, ako bi jim kdo rekel, da niso dobri katoličani!

Le opazujte ljudi!

Nedelja je. Ljudje ti kar trumoma hite iz mest v hribe, na lov, na zabavo, po gostilnah. Pa jih vprašaj, če so bili pri sv. maši! Začudeno te bodo pogledali in ti odgovorili: „Nam ni bilo mogoče!“ Za vse imajo čas, za sv. mašo ob nedeljah ga nimajo! In to naj je posvečevanje Gospodovega dne!

Zvečer je. Družina je skupaj. Vse mogoče se razgovarjajo. A da bi kdo rekel: „Pokleknimo! Molimo

sv. rožni venec!“ Tega ne! Premnogo je družin, zlasti po mestih, pri katerih že ni nobene skupne molitve več, ne pred jedjo in po jedi, ne zjutraj in zvečer, nikdar! V katerih sploh ni več molitve! Ni časa, ni volje zanjo!

Petek je. Le glej jih, kako ti s slastjo jedo meso! In to brez vsake potrebe, brez vsakega cerkveno-veljavnega vzroka, brez vsakega dovoljenja. Zgolj iz navade! Če bi ga tudi druge dni ne jedel, v petek ga mora imeti!

Velika noč se bliža. Duhovniki čakajo po spovednicah. Cerkev vabi, prosi, ukazuje: „Pridite! Opravite svojo sveto velikonočno dolžnost!“ Zastonj! Ni jih! In to leta in leta!

In taki, ki se tako nič ne brigajo za ukaze Cerkve, ki tako brezskrbno opuščajo molitev, taki trdijo, da verujejo v Boga!

Poslušaj njihove pogovore! Najhujši sovražniki božji ne bi mogli hujše udrihati po papežu, škofih, duhovnikih, vsem, kar je kakorkoli z vero v zvezi, kakor to delajo te vrste ljudje!

Glej, kaj berejo sami, kaj puste brati svojim otrokom, družini! Na kakšne časopise in liste so naročeni!

Zgolj take, ki so jih čuvaji, varihi naše vere, škofje že nešetokrat javno obsodili kot veri in nravnosti sovražne in njihovo naročanje, branje in kakršnokoli podpiranje prepovedali!

A taki ljudje vsega tega niti za mar nimajo! In vender se imajo za dobre, verne katoličane!

Niso!

Toda, predragi, bodimo odkritosrčni! Mnogim ne primanjkuje toliko dobre volje, kakor mnogo bolj pravega spoznanja, pravega poduka. Mnogi niti ne vedo, kaj Bog od njih zahteva, kaj smejo, česa ne smejo!

Ženin je prišel k spraševanju. Župnik mu reče, naj mu pove šest resnic. Ženin ga začudeno gleda. Nato pa mu odgovori: „Od teh še nikdar v življenju nisem nič slišal.“ Župnik nato: „Kaj vas mati ni nič učila krščanskega nauka?“ „Ne! Mene je mati le za delo vzgojila!“ Prečuden odgovor, kaj ne! „Kaj se v šoli niste učili krščanskega nauka?“ „Ne!“ Živel je v mladosti v velikem mestu. Ko pa ženin yidi osupnjen obraz duhovnikov, ki takih odgovorov seveda ni pričakoval, pokaže lep, nov katekizem, ki ga je imel pri sebi in reče: „Prosim Vas, gospod, zaznamujte mi, kaj se imam naučiti! Vse se bom rad naučil.“ Ko je zopet prišel, je znal vse!

Vzrok, da toliko ljudij božjih zapovedi ne spolnuje, je pri mnogih gorostasna nevednost v verskih resnicah. Tudi taki, ki so v šolskih letih bili prav pridni in vse potrebne verske resnice prav dobro žnali, pozneje vse to le preradi pozabijo! V vrtincu življenja se za verski poduk ne brigajo več.

Prepričaj se sam na sebi, prijatelj, ki te vrstice sedajle bereš! Postoj za trenutek in ponovi sam pri sebi kar sedajle deset božjih zapovedi! Ali jih še znaš?

Pa še nekaj je žalostna resnica!

Mnogi se prav nič več ne zavedajo, da božje zapovedi nas vse vežejo pod grehom!

In prav v tej stvari moramo sedaj natančneje izpregovoriti, ker je ravno to za vsakega človeka kar najvažnejše.

Predragi! Ali ti sploh veš, kaj je greh, kedaj storiš greh, kedaj mali, kedaj smrtni greh?

Greh je prostovoljno prelomljenje božje postave.

Greh stori, kdor vedoma in prostovoljno prelomi božjo postavo, to se pravi, katerokoli izmed božjih ali cerkvenih zapovedi.

Tri reči so torej bistvene pri vsakem grehu. Treba je 1. da kdo prelomi kako božjo zapoved, 2. da ve, da je to res božja zapoved, katero misli on prelomiti in 3. da jo prelomi prostovoljno, namenoma, da jo torej res sam hoče prelomiti!

Pomudimo se najprej pri zadnjem, ker to je najvažnejše, namreč pri prosti volji človekovi!

Brez svobodne volje človekove sploh ni greha! Samo v toliko je kaka stvar greh, v kolikor je prostovoljna! V kolikor ni prostovoljna, ni greh!

Ko bi imel ti najgrše, najostudnejše misli v svoji glavi in bi se tudi res popolnoma zavedal, da imaš grde misli, a ne privoliš v te misli, ti ne grešiš. Celò zasluženje imaš, ker se bojuješ zoper te misli. In tem

večje zasluženje, čim hujše so skušnjave, čim dolgotrajnejše so, čim stanovitneje se jim ustavljaš!

Zgled nam je sv. Katarina Sijenska. Imela je dolgo časa silno ostudne misli, zoper katere pa se je ves čas vztrajno borila. Tu pa se ji prikaže Zveličar. „Kje pa si vendar bil, moj nebeški Ženin, da si me tako pustil v teh groznih skušnjavah?“ „Bil sem pri tebi“, ji odgovori Jezus. „Kako si mogel biti pri meni sredi tega ostudnega blata, v katero se je moja duša pogreznila?“ „To blato te ni omadeževalo, ker te ga je bilo groza. Zato je boj, ki si ga prestala, za te vir neskončnih zaslug. In le, ker sem jaz bil pri tebi, si ti zmagala.“ Z drugo besedo: Ker ti nisi v te skušnjave privolila, nisi grešila. Ker si se hudo vojskovala zoper te silne skušnjave, zato si s tem bojem zadobila si prav posebno zasluženje!

Isto velja o skušnjavah zoper vero, o raznih verskih dvomih, ki so posebno dandanes, ob časih tako očitnega verskega sovraštva, prav zelo pogostne.

Samo tedaj in v toliko so taki verski dvomi grešni, kedar in v kolikor so prostovoljni in ti v svojih mislih prostovoljno vanje privoliš.

Če vanje ne privoliš, niso grešne in če bi te še tako mučile, še tako dolgo trajale!

Ti greš v nedeljo k sv. maši. Od doma greš pravočasno, kot vselej. Prepričan si, da prideš dosti zgodaj. Ko pa prideš v cerkev, vidiš, da je že velik del sv. maše minul. Kaj je vzrok? Ura. Tvoja je zaostala ali cerkvena prehitela. Ti nimaš nič greha in če bi bil tudi vso mašo zamudil, ker si po svojem prepričanju o pravem času

šel v cerkev. Imel si namen, voljo, biti pri sv. maši!
In to je glavno.

Na lovu si. Pred seboj zagledaš divjačino, katero hočeš ustreliti, zajca, srno ali karkoli. Že pomeriš in sprožiš. A grozna nesreča! V tem hipu je izza grma skočil človek, ki ga ti nisi prav nič videl, — niti slutil nisi, da je kdo za grmom —, ravno na tisto mesto, kamor si ti pomeril. Zadel si ga! Mrtev pade na tla! Pretresljivo naključje!

A ti nisi prav nič grešil! Prelomil si sicer božjo zapoved, a ne prostovoljno. Niti od daleč nisi imel namena ustreliti človeka. Tudi ne bi bil na noben način ustrelil, ko bi bil le količkaj slutil, da utegneš človeka ustreliti.

V gostilni si. Pil si svojo navadno mero, nič več. A vino ti je hipoma zašlo v glavo. Omotica se te loti, slabo ti je, zavest izgubiš. Vzrok nisi bil ti, ker nisi pil prav nič čez mero, ampak le premočno, ali umetno zmešano vino, katero ti je dal gostilničar, ne da bi te bil opozoril, da ti da drugačno vino kot sicer. Ti torej nisi grešil, ker se je to zgodilo brez tvoje krivde, proti tvoji volji.

Prav tako važno pa, kakor prosta volja, je tudi pravo spoznanje. Spoznati moramo, zavedati se moramo, da je to, kar storimo, res proti božji volji, res prelomljenje kake božje zapovedi.

Tudi to spoznanje je tako bistveno, da brez njega ni greha.

Spomnimo se na sv. Alojzija. Kot majhen otroček biva s svojim očetom v vojaškem taborišču. Od vojakov se priuči vsakovrstnih slabih besedi, katere potem tudi sam izgovarja. Silno pa se prestraši, ko se vrne domov in zye, da so te besede pregrešne. Celo življenje je objokoval te, kot je sam priznal, največje pregreške svojega življenja.

A zanj te pregrešne besede niti greh niso bile, ker on ni prav nič slutil, da so grešne. Če bi bil to le količkaj slutil, nikdar bi jih ne bil izgovoril.

Ti zagledaš pred seboj klobaso. Zaželiš si jo. In v trenutku jo že ješ. Pozneje pa si se šele spomnil, da je ta dan petek. Ti nisi grešil, četudi si prelomil cerkveno zapoved, ker tega nisi storil vedoma. Če bi bil vedel, da je petek, bi je ne bil jedel.

Čudne tuje besede izgovarjaš. Tu pa te opozore, da so to najostudnejše kletve v tujem jeziku, zelo grešne. Ker ti tega nisi vedel in bi teh besedi ti ne bil niti enkrat izgovoril, ko bi bil količkaj slutil, kaj pomenijo, ti nisi grešil.

K svetemu obhajilu si pristopil. Po svetem obhajilu šele pa ti pride na mar, da nisi več tešč, da si že kaj užil doma. Ti nimaš nič greha vsled tega, ker si netešč pristopil k sv. obhajilu, ker se poprej nisi spomnil na to, da si že jedel in bi gotovo ne bil pristopil, ko bi se bil nato prej spomnil.

Takih zgledov bi se dalo navesti nebroj. A ni potreba več!

Že tu navedeni zadostujejo, kajne, predragi, da si v vsakem posameznem slučaju sami čisto jasno odgo-

vorite na to, je li dotično dejanje, katero mislite storiti, greh ali ne!

Preidimo sedaj knadaljnji prevažni reči, k razločku med smrtnim in malim grehom!

Veliki ali smrtni greh stori, kdor prelomi kako božjo zapoved v kaki važni reči in sicer tako, da greh jasno spozna in popolnoma privoli vanj.

Imenuje se smrtni greh, ker oropa dušo nadnaravnega življenja posvečujoče milosti božje ter ji nakoplje večno smrt, pogubljenje.

Mali ali odpustljivi greh pa stori, kdor prelomi kako božjo zapoved v kaki mali reči ali pa, kdor prelomi kako božjo postavo v kaki sicer važni reči, toda ne popolnoma vedoma in popolnoma prostovoljno.

Imenuje se odpustljivi greh, ker nas ne oropa posvečujoče milosti božje in se nam zato lažje in tudi brez spovedi odpusti.

Pri tem razločku med smrtnim in malim grehom pridejo torej zopet tri reči posebno v poštev: 1. važnost, imenitnost stvari, za katero se gre, 2. jasnost spoznanja in 3. privoljenje v greh.

Brez popolnega, jasnega spoznanja o važnosti reči, za katero se gre in brez popolnega privoljenja v greh ni smrtnega greha!

Važna reč je tista, na kateri je Bogu zelo veliko ležeče.

V važni reči torej prelomi zapoved božjo, kdor kaj takega od Boga prepovedanega stori ali kaj takega od Boga zapovedanega opusti, na čemur je Bogu posebno veliko ležeče.

Če kdo zoper vero govori, on je gotovo zagrešil tako veliko, važno reč, ker ni prav nobenega dvoma, da je vera naš najdražji zaklad.

Gre se torej le še zato, ali se je te važnosti on tudi res zavedal in je navzlic temu zavedanju o veliki grešnosti takega govorjenja vseeno naprej govoril zoper vero.

Če je vse to bilo pri njem, če se je torej on te važnosti svojega protiverskega govorjenja res zavedal, a je navzlic temu govoril dalje zoper vero, on je smrtno grešil.

Če kdo bogokletno govori ali veliko in grdo preklinja ali po krivem priseže, on je brez dvoma zagrešil veliko reč pred Bogom. In če se on tega tudi res zaveda, a navzlic temu to stori, on greši smrtno.

Kdor pa v naglici, kar tjavendan iz navade brez časti izgovori božje ime, ali kako kletevsko besedo, on gotovo ne greši smrtno.

Kdor nalašč, brez vzroka, vedoma in namenoma na nedeljo ali zapovedan praznik opusti sv. mašo, opusti dejanje, na katerem je Bogu zelo veliko ležeče, on se pregreši smrtno.

Če pa bi se že še udeležil sv. maše, ko bi se ravno resno potrudil, dasi nekoliko težje, a tega ne stori, on ne greši smrtno.

Če pa ima važen vzrok, da doma ostane, ker je bolan, ali nima obleke, obutve, ali mora streči bolniku, ali kot mati mora oskrbovati majhne otročiče, sploh brez vsakega greha lahko opusti sv. mašo.

Kdor stariše hudo žali, jim veliko bridkosti provzroča in to nalašč in se tega tudi zaveda, on greši smrtno.

Če pa se samo mimogrede, v naglici, bolj trmasto in neprijazno proti njim obnaša, a brez namena, da bi jih razžalil, on stori mal greh.

Kdor koga v jezi hudo udari, in sicer premišljeno in namenoma, on stori smrten greh.

Kdor pa je od drugega napaden in se samo brani, a v tem silobranu napadalca celò hudo rani, on se s tem ni pregrešil.

Dasi je storil veliko reč, vendar je to storil popolnoma neprostopoljno, prisiljen, v brambi za svoje lastno življenje.

Kdor vedoma in namènoma koga pohujša, on se vselej smrtno pregreši, ker stori dejanje, ki Boga neizmerno žali.

Kdor v mislih, željah, besedah ali dejanju sam do sebe ali do drugih vedoma kakorkoli privoli v kaj nečistega, on se pregreši smrtno.

Kdor pa sam do sebe stori to, kar je potrebno in v kolikor je potrebno, samega sebe umije, osnaži, kjerkoli, on se s tem sploh nič ne pregreši. Saj je to ne samo dovoljeno, ampak za snago in za zdravje telesa celò potrebno.

Če kdo komu majhno svoto vzame, on ne greši smrtno. Če pa revežu, ki nič nima, vzame majhno svoto, mu vzame takorekoč vse, kar ima in on to tudi ve, greši smrtno.

Kdor se kaj majhnega zlaže, ali za šalo, ali iz navade, on stori mal greh. Kdor pa se zlaže v važni reči, in to vedoma in namenoma, on se smrtno pregreši.

Če kdo kako majhno stvar o bližnjem pripoveduje, na čemur ni mnogo ležeče in s čemur bližnjemu ne škoduje, on naredi mal greh.

Če pa bližnjemu z opravljanjem, posebno pa še z obrekovanjem zelo škoduje na njegovem dobrem imenu, morda celo na premoženju, mu provzroči veliko žalost, on stori smrten greh.

Kakor iz doslej povedanega jasno sledi, je pri vsakem grehu razločevati dve strani: važnost dotične stvari same na sebi, ki se zagreši, torej prelomi ali opusti, in osebno spoznanje človeka, ki greši, o važnosti dotične stvari in njegova osebna volja storiti večji ali manjši greh.

Prva stran je torej greh v razmerju na stvar samo na sebi, na velikost njenega zadolženja, torej greh gledè na objekt, na to, kar človek stori ali opusti (objektivna stran greha.)

Druga stran pa je greh v razmerju na tistega, ki greši, na večje ali manjše njegovo spoznanje o velikosti svojega zadolženja, njegova osebna volja, storiti večji ali manjši greh, to je greh gledè na subjekt, na tistega, ki greši (subjektivna stran greha.)

Odločivna za velikost greha je druga, subjektivna stran greha, lastno človekovo spoznanje o velikosti greha, lastna njegova volja, storiti smrtni ali mali greh.

Ti ukradeš čisto majhno svoto. A imaš namen, ukrasti veliko, kolikor bi mogel. Ti grešiš torej smrtno, četudi le majhno svoto ukradeš, ker je tvoja volja, ukrasti veliko!

Silno si razkačen. Orožje zagrabiš in ustreliš proti tistemu, ki te je razjezil. Ustreliti ga hočeš. A orožje se ti ne sproži ali pa če se ti sproži, ti ne zadeneš. In vendar imaš smrtni greh, ker je bila tvoja volja umoriti človeka.

Ti si prepričan, da je nekaj, kar ti misliš storiti, smrtni greh. In vendar to storiš. A glej, to kar si storil, samo na sebi niti greh ni bilo! In vendar si ti smrtno grešil! Zakaj? Storil si stvar v prepričanju, da storiš smrtni greh, z voljo torej, storiti smrtni greh.

Predragi! Sedaj razumemo besede nebeškega Učenika: „Kar iz srca (to je: iz spoznanja in iz volje) pride, to ognusi človeka (to je: s tem človek greši.) Iz srca namreč izhajajo hude misli, uboji, prešeštva, nečistosti, tatvina, kriva pričevanja, preklinjevanje. To je, kar človeka ognusi.“ (Mat. 15, 18—20.)

Razumemo pa tudi, kako težko je velikokrat v gotovih slučajih določiti, je li dotično dejanje majhen ali smrten greh in da ima prav sv. Avguštin, ko trdi: „Kateri grehi so majhni in kateri smrtni, se ne more

toliko s človeško, kakor veliko bolj z božjo sodbo presoditi.“

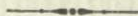
Najbolje storimo, preljubi kristijani, če se pri presojanju velikosti naših grehov ravnamo po nauku sv. Bernarda:

Če hočeš spoznati težo greha, stopi v duhu na goro Kalvarijo, kjer Zveličar umira. Spoznaj, o človek, kako težke so rane tvoje duše, ker je radi njih moral Kristus tako grozno biti ranjen. Ko bi grehi ne vodili k smrti in sicer k večni smrti, potem bi za njih ozdravljenje gotovo ne bil šel Sin božji sam v smrt!“

Zato pa tudi gledè malih grehov ne bodimo brezskrbni, dobro se zavedajoč, da mali grehi redno in dosledno vodijo v smrtne grehe in da tudi z malimi grehi žalimo neskončnega Boga, svojega najboljšega Očeta, da nam torej tudi mali grehi radi tega preprečijo mnogo milosti, ki bi jih nam Bog sicer podelil in nakopljejo mnogo kazni.

Nikar torej ne pozabimo besedi sv. Hijeronima:

„Gospoda Boga tudi v najmanjši reči razžaliti ne smemo nikdar imeti za malenkost! Amen.“

Smrtni greh — najusodnejše prelomljenje božjih zapovedi.

Sedaj smo, upam, predragi, popolnoma na jasnem, kaj je smrtni greh, v čem obstoji, kdo ga stori.

A to nam še nikakor ne zadostuje.

Naš namen je, vse storiti, da bomo božje zapovedi v resnici spolnovali, a jih ne prelamljali.

Nič pa nas v tem ne more bolj potrditi, kakor spoznanje hudobije in nasledkov smrtnega greha.

In prav to dvoje še moramo natančno spoznati, predno preidemo k razlaganju posameznih zapovedi.

Trdimo torej najprej:

Hudobija smrtnega greha je neizmerno velika!

Zakaj?

Smrtni greh je pred vsem strašno razžaljenje in zaničevanje neskončnega veličanstva božjega.

Pretrsljivo slika cerkveni pisatelj Tertulijan bistvo smrtnega greha.

„Kaj stori tisti, ki naredi smrtni greh? On vzame takorekoč tehtnico v roko. V skodelico na desni strani položi vse zaklade večnega življenja: odrešenje, milost, božje zapovedi, ljubezen, cerkev, nebesa, večno veselje. V skodelico na levi strani pa položi vse gorje in razdejanje smrti: poželjenje oči, poželjenje mesa, napuh življenja, strast, zaslepljenje, prokletstvo, pogubljenje, pekel.

Sedaj tehta in razmišlja, za kaj naj se odloči, za zaklade življenja ali za razdejanje smrti. Grozno početje!

A še groznejša odločitev! On da prednost skodelici na levi strani in se odloči za razdejanje smrti.

Tako-le govori: Proč z nedolžnostjo, proč s cerkvijo, proč z nebesei, proč z Bogom! Trenutek strasti in grešnega veselja mi je ljubši kot cela blažena večnost!

Na desni strani stoji takorekoč Bog sam in mu obeta nebeško veselje, na levi pa stoji hudič in mu ponuja ničvredno, grešno, trenutkino naslado. In grešnik? On zavrže Boga in se oklene — hudiča. On govori takorekoč Bogu: Jaz yem, da ti tega nočeš imeti, jaz vem, da to tebe razžali! A jaz se ne brigam za-te, jaz ne ubogam tebe, jaz storim, kar sam hočem!“

Strašno razžaljenje! Nečuveno zaničevanje!

In koga grešnik tako strašno razžali, koga tako nečuveno zaničuje?

Vsemogočnega Boga, ki je z eno besedo nebo in zemljo vstvaril, ki milijone zvezd vlada in vodi po

njih potih, pred katerim je cela zemlja kot zrnice peska, vesoljno morje kot kapljica rose, milijoni ljudi kot neznatno mravljišče, pred čigar obličjem neštete trume angelov neprenehoma kleče v največjem spoštovanju in ga molijo in povelečujejo.

„On je Gospod, naš Bog in mi smo ljudstvo njegove paše in ovce njegove roke.“ (Psalm. 94, 7.)

In kdo je tisti, ki si drzne Boga tako žaliti in zaničevati?

Ubog, slaboten človek, ki ga je Bog vstvaril, brez katerega on niti trenutek ne more obstati, ki ga ima Bog popolnoma v svoji oblasti, ga vsak hip lahko konča, v pekel pahne.

„Spomni se, človek, da si prah in da se boš v prah povrnil!“

In ta prah zemlje se drzne Boga sramotiti, Bogu pokorščino odpovedati!

„Kolena vseh, ki so v nebesih, na zemlji in pod zemljo, se pripogibajo pred njim.“ (Filip. 2, 10.)

Le ti, nesrečni grešnik, ne!

„Ti si strl jarem Gospodov, njegovo zvezo si raztrgal in si rekel: Ne bom služil!“ (Jer. 2, 20.)

Neverjetno, grozno!

Smrtni greh je dalje brezmejna nehvaležnost napram najboljšemu Očetu, največjemu Dobrotniku.

„Nič ni Bogu prijetnejšega, kot hvaležna duša. Četudi nam Gospod vsak dan neštete dobrote skazuje, če hočemo ali nočemo, če vemo zanje ali ne vemo, vendar od nas nič drugega ne zahteva, kakor

da smo mu hvaležni za prejete dobrote, da vsled te naše hvaležnosti dobi povod, nam še večjih dobrot skazovati.“ (Sv. Krizostom.)

Predragi! Ali se kaj zavedamo dobrot božjih?

Telesnih!

Le poslušajte slepca, kako milo poje: „Le enkrat bi videl, kak solnce gor' gre! . . .“

Pozno dopoldne je že bilo. Očeta pa še ni bilo iz sobe. Sin jih gre klicat. „Vstanite, oče, ura je že deset.“ „Nemogoče! Saj je še čisto tema!“ Z grozo se je potem oče zavedel, da je ponoči — oslepel!

Le glejte gluhega, mutastega, hromega! Kakšni reveži so to!

A mi imamo zdrave ude!

Že samo to, da imamo telesno zdravje, zadostuje, da bi neprenehoma klečali na svojih kolenih in hvalili Boga za toliko dobroto!

Kaj pa šele dušne dobrote!

Pred vsem dar sv. vere! Nešteti milijoni še danes tavajo v smrtni senci paganstva! A nas je Bog brez našega zasluženja poklical v naročje sv. kat. Cerkve, kjer nas neprenehoma kar obsipa s svojimi milostmi in dobrotami! In to od zibelke do groba! Skozi celo življenje, kar naprej!

In za vse te neštete dobrote zahteva on samo eno, da smo mu hvaležni!

Predragi! Žival pozna hvaležnost. Le pogledjte psa, kako se laska svojemu gospodarju!

Ali naj vam pripovedujem zgodbo o sužnju Androniku in levu? Suženj je ubežal svojemu gospodarju in je srečen prišel v Afriko. Ko pride v gozd, zagleda pred seboj silnega leva. Strahu se kar premakniti ne more, prepričan, da ga bo zdajzdaj lev raztrgal. A lev se ne premakne. Andronik stopi bliže. Vidi, kako lev nogo kvišku drži. Zagleda v nogi velik trn in nogo že vso ognojeno. Izdere mu trn in nogo obveže. Andronik je zopet ujet, v Rim prepeljan in pred leva vržen. A lev ljubeznjivo priskoči, predenj leže in ga prijazno liže. Vse se čudi. Suženj spozna, da je to tisti lev, ki mu je on v gozdu trn izdrl. Izpuščen je, svobodo zadobi in še tega leva mu darujejo.

Človek pa, ki smrtno greši, ni hvaležen! Nasprotno! Na najstrašnejši način žali svojega Očeta, svojega Dobrotnika!

Smrtni greh pa je tudi strašna nezvestoba napram Jezusu, Odrešeniku in Zveličarju našemu.

Ganljivo milo toži Gospod pri psalmistu: „Ko bi me bil preklinjal moj sovražnik, bi bil seveda prenašal! In ko bi bil on, ki me sovraži, veliko zoper mene govoril, bi se bil kje skrtil pred njim. Ti pa, človek z menoj ene misli, moj vodnik in moj znanec, ki si z menoj sladke jedi užival in sva v božji hiši v edinosti hodila!“ (Psalm. 54, 13—15.)

Dà, dà, grešnik, sladke jedi si užival z Gospodom!

Ali si že pozabil, kako srečen si bil, ko si v prelepem slavnostnem sprevedu med slovesnim pritrka-

vanjem ob navzočnosti presrečnih starišev, v svatovskem oblačilu, okrašen s cveticami, hitel polen srčnega veselja na najlepši dan svojega življenja, na dan prvega sv. obhajila, svojemu nebeškemu Ženinu nasproti, katerega si ljubil, po katerem je hrepenela tvoja duša, kakor „jelen koprne po mrzli studenčnici“ ?

O kako si mu bil takrat hvaležen za toliko dobroto! Kako si mu obetal ljubezen in zvestobo!

In kolikokrat si potem še klečal pri angelski mizi in si užival sladko jed, angelski kruh, nebeško mano!

„Srečna duša, blagor ti, ki Jezusa zavžila si!“

V božji hiši si hodil v edinosti z Gospodom!

Takoj po rojstvu že si v sv. krstu stopil v to edinost z njim, ko si se za vse vedne čase odpovedal hudobnemu duhu, vsemu njegovemu dejanju, vsemu njegovemu napuhu, si obudil vero vanj in v njegov sv. nauk in si vstopil v njegovo sv. Cerkev.

In od tedaj!

Preštej vse neštete milosti, katerih si bil deležen, s katerimi te je kar obsipal Gospod v svoji hiši!

Le eno naj ti posebej omenim! Preštej svete maše, pri katerih si bil navzoč!

„Noben človeški jezik ne more izreči, kako bogati sadovi in kako velike milosti se iztekajo iz daritve sv. maše. Grešnik zadobi spravo z Bogom, pravični postane še pravičnejši, zasluženje se pomnoži, grehi izbri-sujejo, čednosti utrjujejo, skušnjave premagujejo.“
(Sv. Lavrenc Justin.)

Vse to si ti neštetokrat že sam na sebi občutil. In še neprimeroma več!

A glej! Na vse to si pozabil, ko si storil smrtni greh! Jezusa, kateremu si obetal večno zvestobo, si pregnal iz svojega srca in dal prostor hudobnemu duhu!

S smrtnim grehom pa zavržemo tudi vse milosti sv. Duha.

Predragi! Tu mi pride v spomin pretresljiv zgled. Slovečega cerkvenega govornika P. Abel-a je naprosil nekoč imeniten gospod, naj se usmili njegovega sina, ki se je popolnoma izgubil in naj ga poskusi pripeljati nazaj na pravo pot. Pripelje ga mu. Tri dni se je duhovnik trudil ž njim z vso ljubeznijo. Že je bilo videti, da trud ne bo zastonj. Hipno pa je kot obseden prekinil vsak pogovor, udaril s silo po mizi in zakričal: „Ne! Tega veselja, da bi se spreobrnil, pa ne pustim ne Bogu v nebesih, ne mojemu očetu na zemlji! Bogu in svojemu očetu na kljub hočem biti pogubljen!“

Kako naj si ta grozni dogodek razlagamo?

Grešnik s svojimi smrtnimi grehi zavrže vse milosti sv. Duha!

Le tako moremo razumeti, da toliko ljudi danes izgubi vero in si končno celò s samoumorom konča življenje! Kar smo, smo po milosti božji! Če to zapravimo, zavržemo, potem v nadnaravnem življenju, gledè na Boga, na nebesa, na svoje zveličanje nismo nič. Nam velja potem beseda Skrivnega razodenja: „Ime imaš, da živiš, pa si mrtev!“ (3, 1).

A kolika žalost to za sv. Duha, ki je duh ljubezni, ki nas samo obsipati hoče s svojimi milostmi, pa ne, more, ker smo mi s smrtnim grehom vse te milosti sv. Duha — zavrgli!

Že iz doslej povedanega smo kolikor toliko spoznali že tudi nasledke smrtnega greha.

Vendar se tudi pri teh nasledkih še posebej nekoliko pomudimo, da tembolj spoznamo vse grozno razdejanje smrtnega greha.

Smrtni greh nas oropa posvečujoče milosti božje in ž njó božje ljubezni in pravice biti božji otroci.

Posvečujoča milost je svatovsko oblačilo za nebesa.

Duša okinčana s tem čudovitim oblačilom je prekrasna v očeh božjih. Združena je v najlepšem prijateljstvu z Bogom samim. Žarek božje ljubezni, nebeške lepote jo obseva. Zaupno počiva na srcu svojega najboljšega Očeta, prav kot dober otrok v naročju svoje matere. Kakor duša oživlja telo k naravnemu življenju, tako oživlja posvečujoča milost dušo k nadnaravnemu življenju za nebesa. Po njej je človek otrok božji, dedič nebes. Tudi njemu velja beseda božja: „Ta je moj ljubi sin, hči, nad katerim, katero imam svoje dopadajenje.“ Nebesa so njegov delež, so mu zagotovljena.

En sam smrtni greh pa — in vse to je proč! Proč je posvečujoča milost, proč življenje duše, proč vsa njena lepota, ljubezen

božja, pravica do nebes. Vse je zgubljeno, vse zapravljeno!

„Od hčere sijonske je izginila vsa njena lepota!“
(Žalost, 1, 6.)

Predragi! Ali ste že slišali o strašni kazni tistega, ki je bil živ privezan k truplu mrliča, sam na samotnem kraju in se niti za trenutek ni smel, ni mogel odmakniti od tega mrtvega trupla ne po dnevu ne po noči! Zblaznil je!

Tako smrtni greh človeka priklene na mrliča, na dušo, ki je mrtva v očeh božjih!

Kaj rečem, smrtni greh? Ti sam, o človek, ki smrtni greh narediš, si tako krut, tako neusmiljen sam do sebe!

Smrtni greh nam vzame vse zasluge za nebesa, katere smo si že pridobili.

Prekrasen pogled se nudi našim očem! Njive polne bogatega žitnega klasja. Že je rumeno, že se brusijo srpi, da ga požanjejo. Veselo se ozirata oče in mati po bogatih njivah. Otroci pa vsi srečni zro na sadno drevje, ki se kar priklanja pod težo obilnega sadeža. V vrtu pa te pozdravlja cvetka pri cvetki, ena lepša mimo druge, ena bolj dišeča kot druga.

A samo en trenutek in vsega tega bogastva in te lepote ni več! Klasje stolčeno v tla, sadno drevje okleščeno, cvetice vse pokončane! Toča je vse potolkla!

Kdo se ne bi na glas razjokal!

Toda nesreče še ni dovolj!

Udarila je tudi strela in užgala. Vse je šlo! Le osmojeno zidovje te še spominja, kje je pravkar stala mogočna vas!

Delo celega leta, dà, celega življenja je v trenutku uničeno!

Kristijani! Saj čutite, kaj hočem povedati!

Vse grozno razdejanje, ki je je provzročila toča na njivah, poljih, travnikih in vrtovih, vse opustošenje silnega požara zgine v primeri z razdejanjem, opustošenjem, ki ga napravi smrtni greh v duši človekovi!

Če ste tudi leta in leta živeli v milosti božji in si nabrali z molitvijo, s prejetjem sv. zakramentov, z daritvijo sv. maše, z dobrimi deli še toliko zaslug za nebesa — en sam smrtni greh vam vse te zasluge odvzame!

Zastonj ste se trudili — vse je uničeno!

A ne samo to!

Smrtni greh nas stori tudi nesposobne, pridobivati si novih zaslug za nebesa.

Jasno po sebi! Kdor je v smrtnem grehu, on je zapadel smrti! Mrtev je za nebesa, zato pa tudi nesposoben kaj storiti za nebesa.

Mladenič je vprašal starčka sedemdesetih let, koliko je star. Starček odgovori, da šele dvajset let. Zadržano ga mladenič pogleda. Starček pa mu s solzami v očeh pojasni: „Do svojega 50. leta sem živel v smrtnih grehih, sem bil mrtev za nebesa! Šele dvajset let se trudim za nebesa!“

Smrtni greh pa nam konečno nakoplje tudi božje kazni in nazadnje večno pogubljenje!

Je resnica, predragi, da Bog smrtni greh strašno kaznuje! Sv. pismo nas o tem pač dovolj jasno podučí.

Angeli v nebesih! Čudovito popolni, neizrečeno srečni! Med njimi najlepši, najpopolnejši vseh angelov, ki se je kot luč svetil in odlikoval med vsemi, Lucifer!

A čujte! „Videl sem satana kakor blisk pasti z neba!“ (Luk. 10, 18.) Zakaj? Odgovarja nam sv. Peter: „Bog tudi angelom, ki so grešili, ni prizanesel, temveč jih je s peklenškimi vrvmi v brezдно potegnil in jih je v trpljenje izdal.“ (II. 2, 4.)

Prva človeka v rajú! Vsega sta imela, kar sta si le poželega! Z Bogom sta občevala, kot s svojim najboljšim Očetom. Nobenega trpljenja, bridkosti, solza nista poznala. Nedopovedljivo velika je bila njuna sreča. Spoznanje čudovito, volja nagnjena zgolj k dobremu, neumrjoča tudi po telesu.

En sam smrtni greh pa konča vso to srečo! Raj izgine in ostane — dolina solz!

Poslušajte, preljubi, grozno kazen, ki jo Bog napove Adamu, Evi, kači, hudobnemu duhu, zgrozite se nad strašnimi besedami prokletstva božjega in to ne samo zanje, ampak za vesoljni človeški rod in spoznajte iz tega, kako Bog kaznuje — smrtni greh!

Predragi! Ali naj vam pripovedujem, kako je Bog radi smrtnega greha pokončal skorej ves človeški rod z vesoljnim potopom, Sodomo in Gomoro z ognjem in

žveplom, strupene kače poslal nad Izraelce, jih izročal sovražnikom v roke!

Najpretresljivejša priča, kako Bog v svoji neskončni pravici kaznuje smrtni greh, je pa naš Zveličar sam!

Človeška narava njegova sama se zgrozi nad to kaznijo! Milo prosi: „Oče, ako je mogoče, naj gre ta kelih od mene!“

Ni šel mimo! Izpil ga je do dna! Celò zapuščenje od lastnega Očeta je okusil, ko je klical: „Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil!“

O Bog! Strašno tepeš ti smrtni greh! Tvoj edini Sin mora umirati na lesu križa v najstrašnejših mukah, da zadosti zanj!

In vendar vse to še ni najhujše za nas ljudi!

Najhujše je večna kazen v peklu!

Predragi! Naj sv. Bonaventura mesto mene sedaj govori!

„Ko bi vse solze, kar jih en sam pogubljenec v pekluprejoka, skupaj zbrali, vse reke, vsa jezera, vsa morja celega sveta nimajo toliko potokov voda, kot je solzá že samo tega enega nesrečnega pogubljenca!“

In sv. Bernard: „Na celem telesu se tresem, groza me spreleti, vse moje kosti so strte, že če se samo spomnim na pekel.“

In kako tudi ne! Ogenj, ki nikdar ne ugasne, vnanja tema, jok in škripanje z zobmi, črv, ki vedno grize, družba hudobnih duhov! Zavest, da si zavržen

od svojega Boga, Stvarnika, Odrešenika! In to za vse večne čase!

Kako udarja peklena ura: Vedno, vedno! Nikdar, nikdar! Vedno boš gorel, boš trpel, nikdar ne boš rešen!

Zakaj, predragi?

Zato, ker si se predrznil — smrtno grešiti! Amen.

10.

Prva božja zapoved (I).

Vera v Boga. — Nevera.

Čisto kratka je prva božja zapoved.

Glasi se: „Veruj v enega samega Boga!“

In vendar je neizrečeno obsežna!

Obsega vse druge zapovedi, ker je podlaga vsem. Če ta pade, padejo vse. Če to zavržemo, izpodmaknemo tla vsem drugim.

Obsega vso srečo ali nesrečo človekovo. Kdor to zapoved spolni, zagotovi si srečo. Kdor jo odkloni, zapade nesreči.

Obsega vso zgodovino vesoljnega človeštva, ker se hoté ali nehoté, vedé ali nevedé vsa zgodovina človeštva suče okrog tistega prevažnega vprašanja, kateremu odgovor je ravno ta zapoved.

Dà, célo stvarstvo, nebo in zemljo obsega ta zapoved, ker obsega Stvarnika vesoljstva in dolžnosti, ki jih ima človeštvo do njega.

Jasno je to-le: Če verujemo v Boga kot vsemo-gočnega Stvarnika nebes in zemlje, ki je nas vseh naj-

boljši Oče, ki neprenehoma po očetovsko skrbi za nas, ki nam v svoji neskončni ljubezni more in hoče vse podeliti, da nas časno in večno osreči, ki je kot kralj vesoljstva najvišje časti vreden, potem je gotovo, da bomo tudi upali vanj, ga ljubili ter mu z molitvijo skazovali najvišjo njemu dolžno čast. Gotovo pa se bomo potem tudi varovali vsega, s čemur bi se kakorkoli mogli pregrešiti zoper Boga, zoper vero, upanje in ljubezen do njega in zoper češčenje, ki mu gre.

In s tem smo že označili vse dolžnosti prve božje zapovedi.

Zapoveduje nam verovati v enega Boga, upati vanj ter ga ljubiti in moliti.

Prepoveduje pa vse grehe zoper vero, upanje in ljubezen božjo kakor tudi vse grehe zoper češčenje, ki smo ga Bogu dolžni.

A tu, predragi, nam takoj v začetku zastavi pot prevažno vprašanje:

Ali pa je sploh Bog?

Od odgovora na to vprašanje zavisi vse!

Če Boga ni, potem tudi božjih zapovedi ni!

Kdo na celem svetu ima potem pravico, zahtevati od tebe, da veruj vanj, če ga ni!

Če pa je Bog, potem pa te nihče, noben človek, pa tudi noben angel v nebesih, da, potem te celò Bog sam od te vere vanj ne more oprostiti!

Ali — ali!

Ali je Bog — potem moramo mi vsi brez razločka, ali smo učeni ali neučeni, bogati ali revni, gosposki ali priprosti, vanj verovati!

Ali pa ni Boga — potem pa nihče ne samo ni dolžan, ampak celò ne sme vanj verovati, ker potem je vsa ta vera vanj zgolj zmota, slepilo in prevara!

Bog ni samo nekako strašilo za priproste ljudi, ki naj bi iz strahu pred njim pridno delali in trpeli, zato da bi bogati in imenitni tem brezskrbneje se udajali uživanju in razkošju.

Že v naprej in z vso odločnostjo torej odklanjamo vsako takoimenovano dvojno morálo, dvojno npravstvenost, po kateri bi mogočnjakom tega sveta, tistim, ki imajo denar, moč, čast, marsikaj bilo dovoljeno, kar priprostim ljudem ni dovoljeno.

„En Bog, ena vera, en krst!“ (Efež. 4, 5.)

In to za vse ali pa za nobenega!

In odgovor na stavljenó vprašanje?

Bog je.

„Kar je nevidnega na Bogu, se od vstvarjenja sveta sem spozna in vidi po tem, kar je vstvarjenega, tudi njegova večna moč in božanstvo, tako da nimajo izgovora.“ (Rimlj. 1, 20.)

Dà, kristijani, iz vidnega sveta spoznamo jasno in nedvoumno nevidnega Stvarnika.

Pred vsem čudoviti red v celem stvarstvu, v največjih svetovnih telesih, kot v vsaki najmanjši stvarici!

Razmišljajte le nekoliko solnce, zemljo, zvezde!

Velikost solnca je tako ogromna, da bi v njegovi notranjosti imelo prostora 1,284.800 zemelj! Vidi se nam le zato tako majhno, ker je 149,490.000 kilometrov od zemlje oddaljeno! Teža solnca znaša 20.017,,,,780.000,,000.000,,000.000,000.000 stotov! Ali veste, koliko je to? Ali ste že sploh kedaj videli zapisano tako ogromno število? Ali je znate prebrati? Čujte torej: 20.017 kvadrilijonov 780.000 trilijonov stotov!

In ta velikanska kroglja plava prosto v svetovnem prostoru!

Neprenehoma se giblje. S silno hitrostjo se zavrti v $25\frac{1}{2}$ dnevih okoli svoje osi. Hiti pa tudi z vsemi svojimi planeti neprenehoma v vsemiru naprej, naprej v neskončne dalje!

Toplota, ki jo solnce neprenehoma žari v vsemir, je velikanska. Kolika je solnčna vročina v gorkem poletju že pri nas, kaj šele po najbolj vročih krajih zemlje. In vendar prihaja na zemljo le ena stopetdesetmilijontinka solnčne toplote. Vsa druga toplota žari na druge člane velike solnčne družine in v vsemir.

Žarna toplota solnca, ki pada na vsak hektar zemlje, razvija silo, ki je enaka neprestanemu delu 4163 konjskih sil. Ako bi 543 milijard parnih strojev vsak s 400 konjskimi silami neprenehoma delalo noč in dan, bi toliko naredili, kolikor napravi na zemlji toplota, ki jo prejme od solnca!

Zemlja je eden izmed planetov solnčne družine. Ima obliko sploščene krogle in plava popolnoma osamljena v neizmernem svetovnem prostoru. Težka je pri-

bližno 120.000 bilijonov stotov. Nje obseg znaša 40.003 km.

Dvojno je njeno gibanje: dnevno vrtenje okrog svoje osi in letno premikanje okoli solnca.

Hitrost, s katero se vrti okoli svoje osi, znaša do 464 m vsako sekundo. Zavrti se enkrat okoli osi v 23 urah, 56 minutah, 4 sekundah in 9 stotinkah ene sekunde.

Ta čas je dan za dnevom tako natančen, da se v celem stoletju niti za eno stotinko sekunde ni spremenil!

Pot, ki jo naredi zemlja okrog solnca, znaša 940 milijonov kilometrov. In za to neizmerno pot potrebuje zemlja 365 dni, 6 ur, 9 minut, 9 sekund in 31 stotink ene sekunde.

V eni sekundi preleti torej zemlja približno 30 km, v eni uri pa več kot 100.000 km!

In tudi ta pot okoli solnca je tako natančno določena, da se tudi ona niti za eno stotinko sekunde še ni spremenila!

Ali se nam ni, predragi, že večkrat čudno zdelo, kako natančno, kar do sekunde, zvezdoznanci naprej napovedo solnčni in lunini mrk.

Sedaj to razumemo. Ker je pot in gibanje solnca in zemlje tako čudovito vravnano, da se nikdar niti za sekundo ne spremeni, je mogoče vsako spremembo za cela stoletja naprej preračunati in do sekunde natančno določiti, kedaj se bo izvršila.

Tako imajo vse solnčne mrke že sedaj izračunane do leta 2161, lunine pa do leta 2163, torej za celih 240 let naprej!

Poleg zemlje pripada našemu osolnčju še sedem velikih in nad 600 doslej znanih malih planetov, ki vsi obkrožajo sonce.

Kako veliki so nekateri izmed njih! Saturn je 726krat tako velik kot zemlja, Jupiter celo 1334krat!

In kot zemlja, se tudi vsak izmed teh planetov giblje okrog svoje osi in okrog solnca. In tudi pot in hitrost njegova je prav tako do sekunde natančno določena!

Zemlja pa ima tudi svojo zvesto spremljevalko luno, 50krat manjšo, kot je sama, ki se vrti okrog nje v pakrogu. To svojo pot okrog zemlje preleti luna v 27 dnevih, 7 urah, 43 minutah, 11 sekundah in 5 desetinkah ene sekunde.

Prav tako pa imajo tudi vsi drugi planeti svoje lune, ki se sučejo okrog njih in ž njimi tudi okrog solnca. In tudi njihova pot in hitrost je do sekunde natančno določena!

In takih zvezd je na nebu na milijone!

Ko bi le ena izmed njih, in to le za picico, izgrešila svojo pot ali se količkaj zakesnila ali prehitela, takoj bi prišlo vse ozvezdje iz tira in nastal bi svetovni polom!

Predragi! Ali ni to vse čudovito, nad vse čudovito!

In ta neverjetna smotrenost pri vsem!

Nič, prav nič ni slučajnega, vse je nujno, potrebno, vse mora ravno tako biti, kot je in nič drugače!

Velikost zemlje! Ko bi bila večja, bi bila tudi njena privlačnost, sila, s katero vse predmete nase vleče, tako velika, da bi bilo vsako gibanje živih bitij na njej skorej nemogoče. Ako bi bila manjša, bi bila njena privlačna sila manjša in zato vse gibanje živih bitij na njej negotovo. Vsak najmanjši udarec bi nas pobil na tla!

Dan in noč. Nastajata edino na ta način, ker se zemlja vrti, okrog svoje osi, ker je torej enkrat — po dnevu — en njen del razsvitljen od solnca, drugič — po noči — drugi! Odtod tudi vzhajanje in zahajanje solnca!

Posamezni letni časi! Nastajajo edino vsled tega, da je zemeljska os nagnjena proti poti zemlje v naklonskem kotu $66\frac{1}{2}^{\circ}$. Vsled tega se meja razsvetljenja premika med svetlo in temno polovico zemlje in je tudi toplina solnčnih žarkov različna, kakor se že navpično ali poševno razlivajo po raznih delih zemlje.

Predragi! Vse to, kar sem vam tu tako izredno zanimivega povedal o solncu, zemlji, zvezdah, sem povzel iz silno zanimive knjige „Postanek sveta“, spisal P. Dr. Gvido Rant.

Vprašam vas: Ali ni vse to res čudovito?

In tak red v vesoljstvu, ta nedopovedljiva smotrenost v vsem naj bi bila postala sama od sebe, kar tako po naključju, zgolj slučajno?!

Najmanjša ura ne nastane sama od sebe, narediti jo mora urar! A vesoljna svetovna ura z milijoni sve-

tovnih teles, ki vsa skozi tisočletja že hodijo svojo začrtano pot, ta naj bi se bila naredila sama od sebe?!

Le človek popolnoma brez vsake pameti, le norec more kaj takega trditi, pameten, razsoden človek nikdar!

Prav ima torej sv. pismo, ko trdi:

„Neumnež pravi v svojem srcu: Ni Boga!“
(Psalm. 13, 1.)

A tudi vsaka stvar zase, katerokoli pogledate, priča, da mora biti Bog.

Vsaka stvar mora imeti svoj vzrok, svoj početek.

Otrok je od starišev, žival od živali, rastlina iz semena. In tako gre nazaj, za stoletja, za tisočletja. Vedno? Nemogoče. Vrsta je končna. In ob koncu te vrste, oziroma ob nje začetku stoji veliko vprašanje:

Odkod pa prvi človek, prva žival, prvo seme?

Moderna laži-veda pa svoje onemoglosti ob odgovoru na to vprašanje še ni hotela priznati, dasi je že davno poprej Kartezij gledè tega prvega vzroka odkritosrčno priznal: „Ignoramus et ignorabimus!“ „Ne vemo zanj in ne bomo vedeli.“

Kot rešilne deske se je oprijela napak umevane Darwinove teorije, in izrekla: Vse se je razvilo, tudi človek! Nastal je iz opice in ta iz druge živali in tako nazaj, nazaj, dokler ne pridemo do nekake pra-sline, iz katere se je vse stvarstvo razvilo.

A — brez življenja vendar ni življenja! Mrtva stvar nikdar ne more mrtve stvari obuditi k življenju!

Odkod torej prvo življenje?

Pa pravijo, da je življenje nastalo z gibanjem!

Toda, kako je nastalo gibanje? Kje je tista prva moč, ki je prvo, kar je obstalo, če tudi le praslino, spravila v gibanje?

Nihče izmed vseh, ki Boga zametujejo, še do danes na to ni podal zadovoljivega odgovora!

A čujte, predragi, kaj vam sedaj rečem!

Nikdar se nasprotniki osebnega Boga še niso sami tako osmešili, kot so se z zlorabljanjem Darwinove teorije o razvijanju popolnejših vrst iz manj popolnih!

Ravno potem, če je ta Darwinov nauk resničen, je podan najsijajnejši izmed vseh dokazov, kar jih imamo za bivanje neskončnega, vseмогоčnega Boga!

Še danes cel svet občuduje duševne velikane slikarje, kiparje, glasbenike, pesnike, ki so najprej v svojem umu zamislili svoja nesmrtna dela in jih potem tudi izpeljali, dovršili.

In umetnik, ki je, da rabim besedo nasprotnikov, v praslini že zamislil vse te velikanske svetove v toliki popolnosti in natančnosti, kot smo jo prej razmišljali, in tej praslini dal čudežno moč, da so se vsa ta nešteta bitja v teku tisočletij iz nje razvila do take popolnosti, on bi ne bil vreden največjega občudovanja!

„Velika so dela Gospodova, zbrana po vsej njegovi volji! Slavno in častito je njegovo delo!“ (Psalm. 111, 2, 3.)

In razloček med dobrim in hudim, med pravico in krivico, med čednostjo in grehom!

Kdo bi si upal ta razloček tajiti? Vsi narodi ga priznavajo.

Zato pa je jasno, da mora biti nekdo, ki je Dobrota, Pravica, Svetost sama po sebi, v svojem bistvu, v primeri s katerim je potem vse drugo bolj ali manj dobro, pravično, čednostno, kolikor se bolj približuje njemu in njegovi volji ali od iste oddaljuje.

Zveličar sam je to potrdil z besedami: „Eden je dober, Bog!“ (Mat. 19, 17.)

Prav tako pa tudi vidimo, da dobro, poštenost, čednost, svetost pri ljudeh često ne najde priznanja, premnogokrat celò zaničevanje, sramoto, nečast. Nasprotno pa je greh, če je odet v svilo in žamet, zakopan v denar, neštetokrat pri ljudeh v slavi in časti.

Nravni red je s tem skvarjen, ne najde zadoščenja!

Mučenci, svetniki legajo v grob s sramoto, raztrgani od divjih zveri, opsovani od ljudi, Neron, Dijo-klecijan in drugi njihovi morivci pa so v časti!

Ali ne slišite, kako ob neštetih takih prizorih zgodovine razrušeni nravni red sam glasno kliče:

Je Bog, vsevedni, neskončno pravični, ki bo vsakemu povrnil po zasluženju njegovih del!

Dà, sv. Tomaž Akvinski celò iz toliko hudega, toliko gorja in trpljenja, ki je vse-

povsod na zemlji, in ki je toliko ljudem dan-danes vzrok, da taje Boga, dokaže, daje Bog.

Takole sklepa: „Če je hudo, potem je tudi Bog. Ne bi bilo namreč hudega, če bi ne bilo dobrega, katerega oropanje, pomanjkanje je ravno hudo. Dobrega pa ni, če ni Boga, ki je ravno najvišje Dobro!

Dasi pa, predragi, so dokazi o bivanju božjem tako očitni in neizpodbitni, je vendar žalostno dejstvo, da prav mnogo ljudi iz lastne krivde ne veruje v Boga in v to, kar je on razodel.

Vsi ti greše z nevero!

Kaj je vzrok toliki neveri današnjih dni?

Pred vsem to, da premnogo ljudi ne živi po veri, tako kot jih vera uči, ampak po svoje. Vero imajo bolj kot lepo obleko, katero le ob gotovih časih oblečejo, sicer pa jo imajo spravljeno.

Kaj čuda potem, da kmalu na sebi okušajo resničnost besedi sv. Ambroža: „Vera polagoma zamre, če se z deli ne utrjuje.“

Toda pri tem navadno ne ostane.

Človek le preradi prehitro zajde v greh.

Lastno hudo nagnenje, slabe tovaršije, hudobni duh, vse to ga kar siloma tira na pot greha, posebno najgršega, ki bi se med kristijani še imenovati ne smel, nečistega greha.

Kdor pa v grehu živi, tak pač ni prijatelj božji. Sam to čuti. Zato ne mara zanj.

On želi celò, da bi Boga ne bilo!

V tej želji začne kmalu samega sebe slepiti, da ni Boga!

Seveda se temu pridruži še napuh, ki se vedno Bogu ustavlja in ki vedno tira človeka v pogubo. Ta mu šepeta: Vera je le za priproste ljudi, a ne za omikance! In ti hočeš biti vender omikan! Proč torej z vero!

Nešteto slabih zgledov vsepovsod ga v tem potrdi!

Sloveč zdravnik je ležal na smrtni postelji. Žena je ob postelji slonela in bridke solze pretakala, ker celó sedaj še mož ni hotel prav nič slišati o Bogu. Obišče ga prijatelj, ki je bil tudi zdravnik. Žena mu potoži svojo bol, a mu tudi opomni, da je on kriv nevere njenega moža, ki je bil poprej zelo veren. „Saj je res! Marsikako neumnost sva midva naredila. Ga bom jaz poskusil pregovoriti.“ „Prijatelj! Sedaj pa postaja stvar resna. Čas je, da vraynaš svoje zadeve. Pokliči duhovnika!“ Bolnik ga pogleda. „Kaj ti mi to svetuješ! Kaj nisva tisočkrat trdila, da ni Boga?“ „Dà, tako sva trdila! A dokazala tega nisva! Kaj pa, če sva se le motila?“ Pomagalo je. Bolnik se je spreobrn timer.

Predragi! Naj vam povem dogodek, ki sem ga sam doživel.

Bilo je ob času svetovne vojne v vojaški bolnici v Domžalah. Ranjeni vojak, ki je bil že dolgo bolan, je bil prav blizu smrti. Imel je ženo, otroke. Vere, žal, ni imel prav nič. Večkrat sem ga že nagovarjal, naj se da prevideti. Zastonj je bila vsaka beseda. Zadnji dan,

ko je bil že zelo slab, ga zopet obiščem. Ker vsaj odklonil ni, ga začnem spovedovati. Ob sklepu ga vprašam, če smem priti tudi s svetim obhajilom. Zgodi se. Ko pa je Jezusa sprejel, se je zgodilo nekaj nepričakovanega, ganljivega. Za roko me je prijel in je glasno zajokal. Vpričo vseh vojakov, ki jih je bilo precej v sobi, je rekel: „Prav nič več nisem veroval v Boga, sedaj pa verujem! Nesrečen sem bil, sedaj sem pa srečen! Hvala Bogu! Sedaj pa rad umrjem!“ Še tisto noč je umrl.

„Ne varajte se: Bog je! In ta Bog Vas gotovo dobi! Ali kot neskončno usmiljeni Prijatelj tukaj, ali kot neskončno pravični Sodnik tamkaj!“

Tako je govoril duhovnik mladi, odlični gospej, ki ni imela nobene vere in je tudi živela kot taka. Zaprstila je svojega moža in šla z drugim. Te besede ji niso šle več iz spomina. Kamor je šla, kar je delala, v kakršni družbi je bila, en glas ji je donel neprenehoma po ušesih. Bog je! Malo časa pozneje je bila že skešana spokornica!

In ti? Ali se zavedaš, da je Bog? Ali veruješ vanj? Amen.

Ivan Sakser
beneficijant na Goričici
1884—1889

Prva božja zapoved (II).

Krivoverstvo.

Razven z nevero se pregreši zoper prvo božjo zapoved tudi s krivoverstvom.

S krivoverstvom greši, kdor trdovratno ne veruje kake resnice, katero sveta Cerkev zapoveduje verovati.

Predragi! Strašne so rane, katere je ravno krivoverstvo skozi vsa stoletja zadalo sv. Cerkvi.

Da, zgodovinarji trdijo, da vsa uprav peklena preganjanja, s katerimi so mogočni rimski cesarji skorej cela tri stoletja nauk Jezusov hoteli kar v krvi utopiti in zamoriti, niso cerkvi niti primeroma toliko škodovala, kot krivoverstvo.

Da se o tem prepričamo, poglejmo nazaj v zgodovino!

Že prav zgodaj, takoj ob početku krščanstva, najdemo že tudi kačo krivoverstva, ki sika ves svoj strup v mlada krščanska srca in le to gleda, kako bi že takoj v kali zatrla krasno se razcvitajočo Kristusovo vero.

Takoj po Kristusovi smrti že nastopijo ebijoniti, ki proglase Kristusa za zgolj človeka in trdijo,

da judovska postava veže vse ljudi, tudi kristijane, Apostola Pavla zaničujejo kot odpadnika od judovske postave.

Posebno nevarni so bili mlademu krščanstvu gnostiki. Prečudne reči so učili. Bogu nasproti da stoji od vekomaj hudobno bitje, ki je vir vsega zla. Sveta ni vstvaril Bog, ampak Bogu sovražno bitje. Kristus da je bil le duh, ki se je združil s človekom.

Dasi je bil njihov nauk v popolnem nasprotju s Kristusovim, so vendar begali ljudi s trditvijo, da samo oni uče neskaljeni nauk Jezusov. V ta namen so kvarili sv. pismo in so se sklicevali na „nova razodetja“ in evangelije in na „tajne“ nauke apostolov, katere da so samo oni od njihovih učencev prejeli.

Nekaj podobnega so učili manihejci, katerih početnik Manes je trdil, da je on tisti pomočnik, katerega je Kristus obljubil poslati svoji cerkvi.

Trdili so, da kraljestvu svetlobe, z Bogom na čelu, od vekomaj stoji nasproti kraljestvo teme, s satanom na čelu. Človek da je Bogu kakor tudi satanu v sorodu. Kristus ni bil drugega kot na solncu bivajoči duh svetlobe, ki si je zato, da reši ljudi zmot paganstva in judovstva, privzel navidezno telo in le navidezno trpel.

Temeljni nauk sv. vere o presveti Trojici je bil potem prvi, ki so ga premnogi krivoverci napadali in zavrgli. Trdili so, da je le ena oseba v Bogu, ki se je v Kristusu razodela. Tako Noet, Sabelij in drugi.

Zelo so begali kristijane montanisti. Tudi njihov početnik Montanus se je proglašil kot posebno

orodje sv. Duha. Zato so ti ljudje svoje pristaše imenovali cerkev sv. Duha. Vpeljali so silno stroge in dolgotrajne poste, zavrgli so svetne znanosti, ves zunanjji lišp, drugo poroko po smrti prvega moža ali žene. Trdili so, da tisti, ki so se hudo pregrešili, odpadniki, morilci, prešestniki ne morejo biti več udje svete Cerkve.

Pretrsljivo je, da je tej zmoti zapadel in v njej tudi umrl veliki cerkveni pisatelj Tertulijan, ki je toliko lepega in učenega napisal in ki je sam malo prej krivoverce nazval „predhodnike antikrista“. Napačna strogost, združena z napuhom, ga je tako daleč zapeljala.

Silna preskušnja za cerkev in vernike je bilo Arijevo krivoverstvo.

Arij je bil duhovnik v Aleksandriji. Leta 318 je prvič javno razglasil svoj nauk. Trdil je, da Jezus Kristus ni Bog, ampak stvar božja, vstvarjen od Očeta pred vstvarjenjem sveta, da je Oče potem po njem svet vstvaril. Da torej ni večni, Očetu ne enak, da je sposoben za dobro kot za hudo.

Strašno je bilo razdejanje, katero je ta grozni nauk provzročil.

Na prvem cerkvenem občnem zboru v Niceji leta 325 je bila ob navzočnosti 315 škofov ta grozna zmota slovesno obsojena, Arij iz cerkve izobčen in od cesarja Konstantina v Ilirijo pregnan.

A kaj, ko je Arij že imel premnogo pristašev, celò na cesarskem dvoru! Posrečilo se jim je po po-

sredovanju cesarjeve sestre Konštancije izposlovati dovoljenje, da se je Arij vrnil nazaj v Aleksandrijo.

Predragi! Berite življenje aleksandrijskega patrijarha sv. Atanazija Velikega, tega velikega bojevnika zoper grozno Arijevo krivoverstvo! Strmite nad tem, česa je zmožna človeška zlobnost!

Dà, celò iz cerkve je bil izobčen patrijarh Atanazij od arijanske sinode v Tiru leta 335, odstavljen in od cesarja v Trijer pregnan! Nepopisno je bilo njegovo trpljenje! Niti za trenutek ni bil življenja varen!

Tedaj se je vresničila beseda sv. Hijeronima: „Vzdihnil je cel svet in se je začudil, da je ves arijansk (krivoversk)!“

Nove zmote so začele begati ljudi.

Pelagij je s svojimi pristaši tajil podedovani greh in tajil potrebo milosti božje, češ, da človek sam brez vsake nadnaravne pomoči zgolj s svojimi deli lahko živi brez greha in si nebesa zasluži.

Podobno so učili tudi Semipelagijani na Južnem Francoskem.

Proti obojnim krivovercem je sijajno nastopil veliki sv. Avguštin in v svojih spisih dokazal potrebo milosti božje.

Neizmerno je bilo pohujšanje, katero je v Cerkvi povzročil Nestorij, od leta 428 patrijarh v Carigradu.

Trdil je, da sta v Kristusu dve osebi, božja in človeška, da je Marija rodila zgolj človeka in ne Boga in da zato ona ni božja mati!

Zopet je božja Previdnost vzbudila velikega branitelja pravega nauka sv. Cerkve in časti Marijine, cer-

kvenega učenika sv. Cirila, patrijarha aleksandrijskega.

Na občnem cerkvenem zboru v Efezu leta 431 je bil ob navzočnosti 198 škofov brezbožni Nestorijev nauk soglasno zavržen, krivoverec Nestorij pa iz cerkve izobčen.

Nepopisno je bilo navdušenje vsega ljudstva ob tej novici.

Saj je srčno ljubilo Marijo, ki je prav v tem mestu več let preživela in tu tudi umrla. Z gorečimi svetilkami so ob pozni nočni uri v slovesni procesiji, prepevajoč Marijine hvalnice, spremljali škofo iz cerkve.

Vse se je oddahnilo, ko so videli, da je čast božji Materi zopet povrnjena.

V popolnem nasprotju z Nestorijevo krivo vero je arhimandrit Evtihes v Carigradu trdil, da je v Kristusu le ena narava.

Prenevarna zmota, ki je v bistvu ogrožala ves nauk sv. Cerkve o človeškem odrešenju.

Saj če v Kristusu ni človeške narave, potem on ni mogel kot človek trpeti, umreti, ni mogel nas — odrešiti.

Prišlo je do četrtega občnega cerkvenega zbora v Kalcedonu leta 451.

Nad 600 škofov je bilo navzočih.

Ko se je prebralo tozadevno pismo papeža Leona, s katerim je obsodil Evtihovo zmoto, so vsi navzoči škofje navdušeno zaklicali:

„To je vera očetov, to je vera apostolov! Tako verujemo mi vsi! Peter sam je govoril po Leonu!“

Soglasno je bila kriva vera obsojena.

Žalibog pa so ti krivoverci našli močno zaslombo na cesarskem dvoru v Carigradu. In tako je trajalo še dolgo časa, predno se je ta vihar v cerkvi polegel.

A že je nastopil patrijarh v Carigradu Sergij z novim krivim naukom. Trdil je, da je v Kristusu le ena volja. Za to zmoto je pridobil cesarja Heraklija (610—641), češ, da bo ravno s tem naukom mogoče vrniti cerkvi edinost!

Občni cerkveni zbor v Carigradu je leta 681 ta krivi nauk obsodil.

Čudne zmote je leta 847 na dvoru friulskega grofa Eberharda učil menih Gottschalk, češ, da so nekateri ljudje od Boga že v naprej odločeni za pekel, kot drugi za nebesa! In tudi te tako žalostne zmote so našle mnogo pristašev! Nesrečni krivoverec je v njih vztrajal in umrl nespravljten s katoliško cerkvijo!

Vsaj en nauk je bil skozi celo tisočletje pred krivoverci zavarovan, od njih nedotaknjen, nauk o pričujočnosti Jezusovi v zakramentu presvetega Rešnjega Telesa.

Berengar, arhidijakon v Anger-u na Francoskem je prvi tajil ta nauk, češ da se ne spremeni kruh in vino v telo in kri Jezusovo.

Veliko gorja je v srednjem veku provzročilo krivoverstvo Kátarov.

Kátari, ki so se po mestu Albi na Južnem Francoskem tudi Albigenzi, imenovali so zavrgli sv. zakramente, zakon, užijanje mesa, občevanje s svetnimi ljudmi, vsako cerkveno oblast. A to seveda samo za nekatere. Drugim pa je po njih nauku vse to ostalo dovoljeno!

Podpirali so jih nekateri francoski grofi, posebno Rajmund tuluški in Roger II. bezijski. Samoumevno iz zgolj sebičnih namenov.

Kmalu so bili cerkvi in državi s svojimi zmotami tako nevarni, da je papež Inocenc III. izrekel, da so hujši kot Saraceni (Turki.)

Cele križarske vojske so morale nad nje. Premagani so bili v bitki pri Muret 1213.

Do srede 14. stoletja na Angleškem ni bilo nobenega krivoverstva.

Tu pa je nastopil Janez Wiklif (rojen 1324) duhovnik in profesor vseučilišča v Oxfordu, ki je kar prekipeval najbesnejšega sovraštva do rimskega papeža.

Zavrgel je cerkveno avtoriteto, oblast, ustno izročilo sy. Cerkve, tajil prostost človekove volje, zavrgel nauk o spremenjenju kruha in vina v telo in kri Jezusovo, učil, da je človek že naprej obsojen za zveličanje ali pogubljenje, da človek te svoje usode na noben način ne more spremeniti, celò Bog sam ne, da so samo tisti udje cerkve, ki so naprej odločeni, da pridejo v nebesa, da imajo samo tisti moč in oblast, ki so v stanu milosti božje.

Cerkev je seveda take zmotne nauke hitro obso-
dila. A na ljudi so imeli veliko moč, hoteli so jim s
silo pripomoči do veljave. Začeli so se kmečki upori.

Wiklif svojih zmot ni hotel spoznati in je umrl
nespravljn s Cerkvijo.

Wiklifove zmotne nauke je na Češko prenesel
profesor vseučilišča v Pragi Jan Hus, ki je bil za-
jedno tudi pridigar v ondotni betlehemski cerkvi.

Tudi on je učil, da je cerkev samo družba pre-
destiniranih, tistih, ki so v naprej odločeni, da pridejo
v nebesa. Glavar cerkve je edino Kristus. Papeštva ona
ne potrebuje. Petra ni Kristus postavil za poglavarja
cerkve. Rimski škof da ima samo cesarjem od Kon-
stantina Velikega dalje zahvaliti svojo čast. Papeževim
ukazom gre veljava le, če so v soglasju s sv. pismom.
Podložni naj torej sami presodijo, če so povelja vikših
v soglasju z božjo postavo, ali ne. Le v tem slučaju
so jim dolžni pokorščino, sicer se jim morajo upreti.
To velja tudi gledè svetnih oblasti. Duhovnik nima
oblasti grehe odpuščati. Cerkvene pokorščine duhovniku
ni treba.

Husovi nauki so bili na cerkvenem zboru v Kon-
štancu leta 1415 zavrženi in Hus, ker je ostal ne-
spokoren, izobčen in svetni oblasti izročn v kazen.
16. jul. 1415 je bil od svetne oblasti na gromadi sežgan.

Po njegovi smrti so se pričele krvave husitske
vojske, ki so zapustile trajno hude posledice v zgo-
dovini sicer tako nadarjenega češkega naroda.

Čas najusodepolnejših krivoverstev v
sv. kat. Cerkvi pa je 16. stoletje.

Kar cela vrsta krivovercev je nastopilo in v svoje zmote so potegnili cele narode, cele države!

Na Nemškem je začel oznanjati svoje krivoverske nauke dominikanec Martin Luter.

Stopil je brez pravega poklica v samostan, v duhovski stan. Nekaj časa je bil zelo strog in prenapet v svoji pobožnosti. A manjkalo mu je glavnega, ponižnosti. Ko pa tudi v svoji prenapeti pobožnosti ni našel miru in zadovoljnosti, padel je ravno v nasprotno stran. Začel je tajiti človekovo prosto voljo in potrebo dobrih del in trdil, da edino le vera sama zadostuje za zveličanje. Znan je njegov izrek: „Gréši kolikor hočeš, samo da trdno veruješ, pa boš zveličan!“ Ker so mu pa pri tem hodile navzkriž čisto jasne besede apostola Jakoba: „Vera brez del je mrtva“, je list sv. Jakoba kar zavrgel, češ da ni pristen, da ne spada v sv. pismo. Začel je učiti, da nima sv. Cerkev pravice razlagati sv. pismo, ampak vsak posamezen človek sam, kakor njemu dopade. S tem je seveda popolnoma zavrgel učeniško oblast sv. Cerkve.

Zunanji povod njegovemu javnemu nastopu je bil, ko je papež Leon X. tudi po Nemškem ukazal oznanovati odpustke v namen, da bi se mogla cerkev sv. Petra v Rimu dozidati.

Luter je silno ostro nastopil proti temu in proti odpustkom sploh. Sedaj pa je šlo ž njim hitro navzdol. Zavrgel je vsako cerkveno oblast, vse dajatve vernikov za cerkev, večino sv. zakramentov, sv. mašo, ker je tajil pričujočnost Jezusovo v sv. R. Telesu, Marijo kot Mater božjo, redovništvo, devištvo. Zapustil je samostan in se

oženil. Svetnim knezom je dal dovoljenje, da se polaste cerkvenih posestev in da s silo lahko tirajo ljudi v novo vero, ker je postavil načelo: „Čigar je kraj, tistega je tudi vera.“ On ima torej v tistem kraju tudi pravico določati, kakšno vero morajo imeti ljudje.

Kdo, predragi, naj popiše vse velikanske posledice te krive vere, vse grozno razdejanje, katero je ona provzročila!

Začeli so se kmečki punti, nato prava meščanska medsebojna vojska, celò 30 letna vojska. Začel se je prežalostni verski in nravni prepad, katerega je Luter sam označil z besedami: „Poprej je bil svet obseden od enega hudiča, sedaj pa je od sedmih!“

Z Lutrom skoraj istočasno je podobne zmote v Švici širil Ulrik Cvingli, na Francoskem pa Janez Kalvin.

Prežalostna usoda krivoverstva je zadelo ob tem času tudi Angleško.

Tam je vladal kralj Henrik VIII. Ko je Luter napadel sv. zakramente, je on celò javno nastopil proti njemu v posebnem spisu, tako, da mu je papež dal častni naslov „defensor fidei“, branitelj vere.

A kaj se zgodi? Kralj vzplamti v nečisti ljubezni do Ane Boleyn in jo hoče na vsak način poročiti. Bil pa je že veljavno poročen s Katarino Aragonsko. Obrne se na papeža Klemenca VII., da proglasi ta zakon za neveljaven.

Tega papež seveda ne more storiti.

In posledica? Henrik se proglasi za poglavarja cerkve na Angleškem in odpade od papeža in kat. Cerkve.

Papežu zveste škofe in duhovnike prežene in nastavlja take, ki so mu poslušni. Samostane zatre in denar za-se pobere. Že pod njim, posebno pa za vladanja njegove hčere kraljice Elizabete (iz neveljavnega zakona z Ano Boleyn) se je začelo preganjanje katoliške Cerkve, kot ga hujšega zgodovina ne pozna. Nešteto duhovnikov in drugih je moralo na morišče, tako kardinal Fischer, kancelar Tomaž Mor in drugi.

In še do danes ta grozna tragedija ni končana! Komu ni znano, kak junaški boj bijejo skozi vsa ta stoletja katoliški Irci za ohranjenje najdražjega, sv. katoliške vere?

To, predragi, je kratka zgodovina krivoverstev v sv. Cerkvi.

Pretrsljiva je, žalostna je!

Nesrečo je prineslo krivoverstvo pred vsem krivovercem samim!

Skorej vsi so vztrajali zakrknjeni v svoji zmoti, skorej vsi so umrli nesrečne smrti.

Arij je v slaynostnem sprevodu korakal v Carigradu proti cerkvi, kjer je imel z največjimi častmi biti vzprejet. Pride mu slabo. Iz spreveda mora. Dolgo ga ni nazaj. Ljudem se to čudno zdi. Gredo pogledat. Mrtvega ga dobe na tleh v krvi. Čreva so mu izstopila.

Wiklif je bil na praznik sv. Tomaža Canterburyškega med pridigo od mrtvouda zadet. Nič več ni mogel ust zapreti! Dve leti je še živel v silnih mukah.

Cvingli je padel, ko je na konju spremljal od njega zapeljane v boj in jih navduševal. Preboden je bil in se je mrtev zgrudil na tla.

Kalvin je bil pohotnež. Nakopal si je ostudno bolezen. Živega so črvi snedli. V takem smradu je bil, da nihče ni mogel k njemu. Umrl je od vseh zapuščen v najhujših mukah.

Lutrova smrt pa še do danes ni pojasnjena!

Dà, dà, predragi! „Strašno je pasti v roke živega Boga!“ (Hebr. 10, 31.)

A kolika nesreča za cele narode!

Povejte mi, kristijani, le en sam slučaj iz zgodovine, v katerem bi bilo krivoverstvo količkaj koristilo kakšnemu narodu!

Ne najdete ga, ker ga ni!

V vsakem slučaju pa — tega smo se dovelj jasno prepričali — je krivoverstvo povzročilo ogromno nesrečo za posameznike, rodbine, dežele in države, za cele narode!

Milijoni neumrjochih duš so se vsled krivoverstev pogubili!

In vzroki krivoverstev?

Sv. Avguštin jih nam čisto kratko našteje.

„Krivoverce, ki se drznejo motiti mir v cerkvi, je ali napuh oslepil ali nevoščljivost prevzela, ali jih je hlepenje po posvetnem premoženju zapeljalo ali jih je nečista strast premagala!“

Tako je, kristijani!

Ne ljubezen do resnice, ne vnema za čast božjo in gorečnost za cerkev, skrb za blagor bližnjega je tirala nesrečneže v krivoverstva, marveč grdi napuh, kateremu se je skorej redno pridružila še ostudna nečistost!

In tako se je uresničila beseda sv. Avguština, katero sedaj tudi vsak izmed nas gledè na to, kar smo slišali iz zgodovine krivoverstev, lahko izgovori in potrdi:

„Videl sem cedre na Libanonu pastil!“

Strašen greh je krivoverstvo v očeh božjih in grozno ga kaznuje!

Bog nas varuj nesreče krivoverstva!
Amen.

Prva božja zapoved (III).

Razkol.

K slovečemu misijonarju P. Weningerju je prišla po neki njegovi pridigi v St. Louis v Ameriki zelo izobražena gospa. Pripovedovala mu je: „Bila sem goreča luteranka. Poslušala sem Vašo pridigo zgolj iz radovednosti. Niti na mar mi ni prišlo, da bi se smel kdo v moje verske zadeve vtikati, najmanj pa katoličani, katere sem strastno sovražila. Vi pa ste rekli na prižnici: „Če je v tej cerkvi kak protestant, ki mi more dokazati, da so bili protestanti prej kot katoličani in da niso vsi prvi protestanti z njihovim ustanoviteljem vred, ki je bil katoliški menih, bili prej katoličani kot protestanti, potem postanem tudi jaz takoj protestant.“ Te Vaše besede so mi odprle oči. Spoznala sem, da imate Vi prav. Jaz hočem postati katoličanka.“

Kar je izrekel ta misijonar gledè protestantov, to velja gledè vseh drugih krivih ver.

Upam, predragi, da nas je zgodovina krivoverstev o tem dodobra prepričala.

A sedaj nam je iti korak dalje!

Prepričati se hočemo, da prav isto velja tudi o razkolnikih.

Tudi razkol ni drugega, kot odpad od resnice, ker odpad od katoliške Cerkve, zato zmeta, nesreča, greh! In sicer velik greh zoper prvo božjo zapoved.

Kot krivoverstvo najdemo tudi razkol že prav zgodaj v katoliški Cerkvi.

To je razkol donatistov, imenovan po kartaginskem škofu Donat-u za časa cesarja Konstantina Velikega.

Značilno pravi o njem cerkveni pisatelj:

„Jeza užaljene ženske je rodila ta razkol, napuh ga je gojil, lakomnost pa utrdila.“

Bogata, zelo veljavna matrona Lucila je bila užaljena, ker je bil proti njeni volji za škofa v Kartagi izvoljen arhidijakon Cecilijan. Uprla se je tej izvolitvi. Na svojo stran je dobila 70 numidijskih škofov. Ti so se zbrali v neki zasebni hiši v Kartagi k nekakemu cerkvenemu zboru, na katerem so izvolitev Cecilijanovo proglasili kot neveljavno in za škofa v Kartagi izvolili lektorja Majorina. Njegov naslednik je bil potem Donatus.

Donatisti so imeli posebno v Afriki izredno veliko pristašev.

Vse cerkvene in svetne kazni razkolnikov niso mogle pripeljati nazaj k spoznanju.

Cesar Konstans jim je ukazal vse cerkve odvzeti in njihove voditelje v pregnanstvo odpeljati. Ko pa so se ti pod cesarjem Julijanom smeli nazaj vrniti, so se z veliko krvoločnostjo maščevali za vse, kar so morali poprej trpeti.

Kako zelo se je že ta prvi razkol razpasel, priča to, da se je leta 411 zbor v Kartagi v svrhu sprave udeležilo poleg 286 katoliških tudi — 279 razkolnih donatistovskih škofov.

Dasi pa so jim katoliški škofje popolnoma jasno dokazali njihovo zmoto, ni prišlo do sprave! Tudi vse kazni proti njim niso prav nič izdale.

Vztrajali so v svojem razkolu, dokler ni njihovih dežel zasedel — Turek!

Da je res jeza užaljene ženske ta razkol rodila, o tem torej ni dvoma. A tudi o tem ne, da ga je napuh gojil.

Trdili so v svoji prenapeti strogosti, da je katoliška Cerkev vsled tega, ker trpi tudi grešnike v svoji sredi, prenehala biti prava, res katoliška cerkev in da so zakramenti, ki jih deli grešnik, neveljavni.

Ti ljudje so torej pač druge imeli za grešnike, a sebe ne! Prav kot nekdanj farizeji! Ponižnost to pač ni bila!

Ker pa Bog le ponižnim deli svojo milost, prevzetnim pa se ustavlja, zato so vsako spravo s cerkvijo tako vztrajno zametavali!

Jasno pa nam že ta prvi razkol kaže, da je razkol pred vsem dejanje zakrknjene, trdovratne človeške volje in kakorkoli užaljenega človeškega napuha.

Strašen greh zoper sv. Duha je to!

Le tako moremo razumeti, da ti nesrečneži niso bili dovzetni za nobene dokaze o njihovi zmoti. Volja se je spoznanju ustavljala. In to žal z uspehom.

Tudi pri drugem razkolu je ravno napuh igral važno vlogo.

Šlo se je zato, kako krivoverske arijance nazaj pridobiti v katoliško cerkev.

Na cerkvenem zboru v Aleksandriji leta 362 so navzoči skofje šli prav do skrajnosti popustljivosti, da bi le kolikor mogoče krivovercem olajšali vrnitev v cerkev.

A ravno ta blagosrčna prizanesljivost je užalila strogega škofa Luciferja. Pretrgal je vsako zvezo z drugimi škofi. S svojimi pristaši je postal razkolnik. In tudi ta razkol se ni mogel poravnati, ampak je trajal nad celo stoletje.

Najvažnejši, ker največji in za Cerkev najusodepolnejši pa je bil nesrečni grški razkol, ki je posebno za nas Slovanepostal kar najdalekosežnejšega pomena.

Prvi povod tega razkola je segal daleč nazaj, prav do razdelitve nekdanj mogočnega enotnega rimskega cesarstva v dva dela: v zahodno rimsko cesarstvo, kateremu je ostal Rim glavno mesto in v vzhodno rimsko cesarstvo, kateremu je postalo glavno mesto Konštantinovo mesto, Konstantinopel, tako imenovano po cesarju Konštantinu Velikem, ali Carigrad.

Kakor je bila odslej velika borba za prvenstvo med obojnimi cesarji, med vzhodno- in zahodno-rimskimi, prav tako je ta borba za prvenstvo potegnila v svoj vrvež tudi obe glavni mesti, Rim in Carigrad. Prav kmalu pa je posegla tudi na obe cerkveni oblasti, ki sta v teh dveh mestih imeli svoj sedež.

Je pa priznano dejstvo, da mlado hoče priti vedno do veljave in gleda, kako bi izpodrinilo staro.

In tako so carigrajski cesarji kot nositelji mlade moči gledali vedno po strani na cerkveno moč starega Rima in se radi nje čutili prikrajšane.

Vedno so hoteli, da se tudi v verskem, v cerkvenem oziru Carigrad postavi na svoje noge in osamosvoji od Rima.

Žal so v tem svojem prizadevanji v carigrajskih škofih dobili le prepogostokrat prav močno oporo.

Že občni cerkveni zbor v Carigradu leta 381 je carigrajskemu škofu priznal častno prednost pred vsemi drugimi škofi takoj za rimskim škofom, sklicujoč se na to, češ, da je Carigrad Novi Rim.

Cerkveni občni zbor v Kalcedonu pa je šel še veliko dalje. Proglasil je — seveda ob nevnazočnosti papeževih odposlancev in premnogih škofov —, da ima carigrajski škof popolnoma iste predprave kot rimski. Papežu Leonu Velikemu pa je ta občni zbor istočasno priznal prvenstvo pred vsemi škofi.

Dasi je papež Leon Veliki zoper omenjeni sklep takoj in z vso odločnostjo ugovarjal, vendar ni mogel prepričati, da bi se ne bil začel dejanjsko izvajati.

Carigrajski škofje so vse pravice patrijarhov prav kmalu res začeli izvrševati in si polagoma prilastili najvišjo cerkveno oblast nad vsemi škofi in verniki celega vzhoda, v celem vzhodno-rimskem cesarstvu.

Dà, patrijarh Janez IV. si je leta 588 že svojevoljno privzel naslov „ekumenski patrijarh“, vesoljni patrijarh, patrijarh celega sveta!

Dasi so rimski papeži Pelagij II. in Gregor Veliki temu ugovarjali, so carigrajski patrijarhi ta naslov venderle ohranili.

Papež Gregor Veliki je to predrznost najprimerneje zavrnil s tem, da si je privzel naslov „servus servorum Dei“, „služabnik vseh služabnikov božjih“, kateri naslov so rimski papeži do današnjega dne ohranili.

Tako je šlo dalje. Carigrajski patrijarhi so se rimskim papežem čedalje bolj odtujevali.

Ko je zahodno rimsko cesarstvo propadlo, so rimski papeži ob vseh velikih nevarnostih tedanjih nemirnih časov bili navezani na pomoč carigrajskih cesarjev, ki pa se zanje kot za Italijo sploh niso hoteli veliko brigati.

Italija je bila čedalje bolj navezana na-se in na papeže tudi v zgolj svetnih zadevah.

Nastala je papeževa država.

Ker so bile nevarnosti za papeža in Cerkev vedno večje in je le-ta vedno bolj potrebovala uspešnega varstva, ki ga je pri carigrajskih cesarjih zaman iskala, je na Sveti dan leta 800 papež Leon III. kronal Karola Velikega kot rimskega cesarja.

Zahodno rimsko cesarstvo je bilo s tem zopet obnovljeno, s tem pa tudi prepad med Rimom in Carigradom le tem globokejši.

Globokega verskega prepričanja, trdne verske zavesti, ki bi bila ob takih nevarnih

časih sposobna ljudi na pravi poti ohraniti, med carigrajskimi katoličani žal ni bilo.

Kako neki? Saj smo že pri zgodovini krivo-verstev slišali, kolikokrat so ravno carigrajski škofje sami zašli v krivoverstva in javno učili zmote, radi česar so jih premnogokrat morali rimski papeži javno obsojati.

Kako naj ljudstvo pri takih razmerah ostane versko trdno?

K temu še pripomnimo, da je bila razuzdanost in npravna skvarjenost tedaj takorekoč vsesplošna.

In tako je prišlo, do česar je ob takih brezmejno žalostnih razmerah priti moralo.

Do razkola je prišlo pod cesarjem Michaelom III., razuzdanim in npravno popolnoma sprijenim človekom.

Mesto njega je vladal njegov stric Bardas, častihlepnež in razuzdanec prve vrste.

Tedaj je bil carigrajski patrijarh blag, pobožen in goreč duhovnik Ignacij. Neustrašeno je nastopil zoper pregrešnega Bardasa. Javno mu je zabranil na sv. Treh kraljev leta 859 sveto obhajilo, ker je svojo ženo zavrgel in živel z drugo.

Bardas je radi tega obdolžil Ignacija veleizdajstva. Brez vsake preiskave je bil Ignacij obsojen in na otok Terebint pregnan.

Sedaj je Bardas poskrbel, da je postal patrijarh mož, ki bi bil popolnoma njemu po volji.

Koga si je izbral?

Stotnika cesarske telesne straže, Focija, ki niti duhovnik ni bil!

Nadškof sirakuški Gregor, ki ga je bil Ignacij poprej odstavil, mu je v šestih dneh podelil vse duhovske redove in ga posvetil za škofa!

Uprav mučeniško je bilo trpljenje, katero je moral sedaj Ignacij prestati, ko sta ga hotela Bardas in Focij prisiliti, da bi se nadškofijski časti odpovedal. Sklicali so cerkveni zbor, katerega se je tudi cesar udeležil. Ignacija, ki je zvest si svoje nedolžnosti hotel nastopiti kot škof v svojem škofovskem oblačilu, so posadili na zadnje mesto oblečenega kot meniha. Krive priče so nastopile, ki so pričale, da se je on, Ignacij, na krivičen, protipostaven način polastil nadškofovskega sedeža. S silo so zgrabili njegovo roko in mu izsilili njegov podpis, da odstopi. To odpoved so sporočili papežu Nikolaju v Rim in ga prosili, da Ignacijevu odpoved odobri in Focija potrdi kot novega patrijarha.

Papež Nikolaj se ni dal varati. Na cerkvenem zboru v Rimu leta 863 je Focija odstavil in mu z izobčenjem zagrozil, če bo še nadalje Ignacija v izvrševanju njegove službe oviral. Ker Focij ni ubogal, ga je Nikolaj prihodnje leto res izobčil iz cerkve.

Predrznost Focija ni poznala nobene meje. Leta 866 je s svojimi pristaši imel cerkveni zbor, na katerem je on papeža Nikolaja takorekoč izobčil.

Tu pa je bil hudobni Bardas leta 866 umorjen in kmalu potem tudi ničvredni cesar Mihael. Bazilij je postal cesar. Ta je Focija takoj pregnal in Ignacija nazaj poklical na mesto patrijarha.

Po smrti Ignacijevi je postal patrijarh Focij. Mesto pa, da bi bil na cerkvenem zboru javno priznal svoje dosedanje zmote, je potvoril celò papeževo pismo. Ko je papež to zvedel, je nesrečneža zopet javno izobčil iz cerkve. A Focij tudi sedaj še ni miroval, dokler ga ni novi cesar Leo, proti kateremu je spletkaril, odstavil in v samostan zaprl, kjer je tudi umrl.

A tudi po Focijevi smrti se položaj ni izboljšal. Predaleč je že bila vsa stvar, napetost prevelika, duhovi prerazburjeni. Manjkalo je ljubezni, manjkalo volje za poravnavo.

Dovršen pa je bil ta razkol pod prevzetnim patrijarhom Mihaelom Cerularijem.

Tedanji cesar Konstantin IX. je želel poravnavo s papežem. Pisal je pismo papežu, ki je res nato poslal tri svoje odposlance v Carigrad.

A kaj se zgodi?

Cerularij se s papeževimi odposlanci niti pogajati noče! Celò maševati jim prepove! Obnašal se je tako sovražno, da so odposlanci bili prisiljeni 16. julija 1054 oditi. Prej pa so še položili odlok o izobčenju patrijarha iz katoliške Cerkve na glavni altar cerkve sv. Zofije!

Cerularij je nato sklical svoje pristaše k cerkvenemu zboru, seveda neveljavnemu.

Razkol je bil izvršen.

Koliko so se od tedaj naprej papeži prizadevali, da bi razkolne brate zopet nazaj pripeljali v naročje Cerkve!

Na občnem cerkvenem zboru v Lijonu leta 1274 se je združenje res izvršilo. Posebno sta se zanje prizadevala na tem občnem zboru dva velika učenjaka — svetnika katoliške Cerkve, sv. Tomaž Akvinski in sv. Bonaventura.

A brez uspeha! Ljudstvo je bilo tako nahujskano, da o kaki spravi niti slišati ni hotelo.

Še lepše je pokazalo na občnem cerkvenem zboru v Ferari leta 1439.

Cesar Janez VII. Paleolog sam se je s carigrajskim patrijarhom Jožefom in mnogimi drugimi najodličnejšimi škofi razkolne cerkve udeležil tega zbora. 6. julija tega leta so javno nad vse slovesno izrekli spravo, edinost obeh do tedaj ločenih cerkva in podpisali listino združenja.

Toda razkolno ljudstvo edinosti ni več maralo, je ni hotelo vzprejeti. Že leta 1443 so patrijarhi aleksandrijski, antijohijski in jeruzalemski javno izrekli svojo obsodbo nad to sklenjeno spravo.

Tudi ljudstvo v Carigradu o tej edinosti ni hotelo nič več slišati.

Dà, ko so 12. dec. 1452 v Carigradu hoteli obhajati praznik edinosti obeh cerkva, je bilo ljudstvo tako besno, da je prišlo do javnega punta in upora!

V tem pa je čas usmiljenja, čas milosti božje — potekel!

Že prihodnje leto 1453 je sultan Mohamed II. osvojil Carigrad. Križ na prekrasni cerkvi sv. Zofije se je moral uma-

kniti polumescu in cerkev sama je postala — turška mošeja!

In to je še danes!

Čudna, prečudna so pota božje pravice in človeške — trme!

Nad vse žalostno pa je, predragi, da je ta grški razkol tako usodepolen postal ravno za nas Slovane. Izvemši Slovence, Hrvate, Čehe in Poljake so skorej prav vsi drugi Slovani postali žrtev tega razkola. Vzprejeli so svojo krščansko vero iz Carigrada, a ž njo vzprejeli tudi razkol!

Tolažljiva za nas Slovane pri tem je zavest, da Slovani tega razkola nismo bili prav nič krivi! Nobeno slovansko pleme ni pri njem niti od daleč sodelovalo! Slovani so brez lastne krivde, dà, brez lastne vednosti postali njegova žrtev.

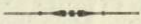
A prav zato pa trdno zaupamo, da se bo Bog v svoji neskončni ljubezni posebno nas Slovanov usmilil in nas čimpreje pripeljal k najlepši edinosti, k ediniosti vere.

Kako prisrčno je molil božji Zveličar na predvečer svoje odrešilne smrti za ves človeški rod, potem ko je postavil zakrament ljubezni, presveto Rešnje Telo.

„Pa ne prosim samo za nje, ampak tudi za tiste, kateri bodo po njih besedi verovali, da bodo vsi eno, kakortí, Oče v meni in jaz v tebi, da bodo tudi v nas eno!“ (Janez, 17, 20, 21.)

Predragi! Poglavitna, odločilna sila pri razkolu je — tega nas je zgodovina razkola dovelj jasno podučila! — skvarjena, po napuhu zakrknjena človeška volja! Zakrknjeno človeško voljo pa more premagati in voljno napraviti samo božja milost, katero izprosimo s ponižno in stanovitno molitvijo, da bo kmalu „en hlev in en pastir“. (Jan. 10, 16.)

Neizmerno hvaležnost pa smo dolžni mi vsi, ki nas je dobri Pastir v svoji neskončni ljubezni obvaroval razkola in ohranil neprenehoma v svojem naročju! Amen.

Prva božja zapoved (IV).

Ali res od katoliške Cerkve proč?

Bilo je drugi dan potem, ko je Jezus v puščavi nasitil s petimi kruhi in dvema ribama nad pet tisoč ljudi. Množice so v Kafarnaumu zopet zagledale njega, ki so ga prejšnji dan hotele za kralja napraviti, a jim je izginil. Z navdušenimi besedami jim je Jezus ob tej priliki govoril o nebeškem kruhu, ki ga jim hoče dati in obljubil zakrament sv. Rešnjega Telesa.

„Kakor je mene poslal živi Oče in jaz živim za voljo Očeta, tako bo tudi tisti, ki mene je, živel za voljo mene. Ta je kruh, kateri je iz nebes prišel; ne kakor so jedli vaši očetje mano in so umrli. Kdor je ta kruh, bo živel vekomaj!“

A kaj se zgodi? „Veliko njegovih učencev, kateri so poslušali, je reklo: „To govorjenje je trdo in kdo ga more poslušati?“ In so odstopili in niso več z njim hodili.

Tedaj pa reče Jezus dvanajsterim: „Hočete tudi vi pročitati?“

Simon Peter pa odgovori: „Gospod, h komu pojdemo? Besede večnega živ-

ljenja imaš. In mi smo verovali in spoznali, da si ti Kristus, Sin božji!" (Jan. 6, 58—70.)

Predragi! Pretresljivi so časi, katere mi sedaj preživljamo. Navzlic vsem neštetim dokazom božje ljubezni, katere nam vsem neprenehoma podaja mili Zveličar, množice vender zapuščajo Jezusa.

Je kar grozno opazovati, kako so vse sile pekla danes na delu, da bi nas odtrgale od Jezusa, od njegove svete Cerkve, od rimskega papeža, od vsega, kar je kakorkoli z Jezusom v zvezi.

Ali ne vidite, kristijani, kako se ob tej uri odločitve, prav kot nekdak apostolom, Zveličar k nam obrača in nas prisrčno, ljubeznjivo vprašuje: „Ali hočete tudi vi pročititi? Ali me hočete tudi vi zapustiti?“

Preljubi, ne varajmo se! Za to se danes gre! Vsak izmed nas se ima danes odločiti, ali še ostane pri Jezusu ali ga hoče zapustiti!

Jezus pa skrivnostno živi in deluje v cerkvi, katero je on ustanovil, kateri je on svoj božji nauk izročil.

To pa je edino le sv. katoliška Cerkev.

Strašno se torej pregreši zoper prvo božjo zapoved, zoper vero, kdor odpade od sv. katoliške Cerkve, ker on s tem odpade od Jezusa samega.

Lepo pravi sv. Ciprijan: „Čeprav solnce razpošilja premnogo žarkov, ima vender le eno samo luč. Čeprav se mogočno drevo razcepi v obilo vej in vejic, vse te vender le eno in isto deblo družiti s koreninami v zemlji. In če se tudi od enega in istega bogatega studenca izliva še toliko potokov in rek, imajo vender vse te en in isti skupni izvir. Odtod pride, da veja, odsekana od debla, ne more več zeleneti, še manj pa vzcveteti in sad obroditi in da reka, odločena od svojega izvira in brez pritokov, mora usahnuti in se posušiti. Prav tako je s cerkvijo Kristusovo. Žarke svoje luči pošilja ona po vsej zemlji, po vseh deželah razprostira svoje rodovitne veje, k vsem narodom dotekajo reke njenega bogastva. Toda bistvo njeno in življenje je samo eno. In to eno je Jezus Kristus.“

Kristijani! Prav nobenega dvoma ni, da je edino le katoliška Cerkev prava, od Jezusa Kristusa ustanovljena cerkev.

Prav o tej prevažni resnici se hočemo v naslednjem prepričati.

Pred vsem je gotovo, da je Jezus ustanovil samo eno cerkev, ne več.

Vedno govori le o eni sami cerkvi. „Ti si Peter in na to skalo bom zidal svojo cerkev in peklena vrata je ne bodo premagala.“ (Mat. 16, 18.) „Imam še druge ovce, katere niso iz tega hleva. Tudi tiste moram pripeljati in bodo moj glas poslušale in bo en hlev in en pastir.“ (Jan. 10, 16.)

In kakšno je hotel imeti Jezus to svojo cerkev?

Pred vsem enotno, edino.

Enotna, edina pa je ta cerkev po volji Jezusovi po svojem skupnem poglavarju.

Nevidni poglavar je Jezus Kristus sam. „In ga je postavil glavo čez vso cerkev, katera je njegovo telo in polnost njegova“. (Efež. 1, 22.) Vidni pa je prvak apostolov. „Tebi bom dal ključe nebeškega kraljestva. Karkoli boš zavezal na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih in karkoli boš razvezal na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.“ (Mat. 16. 19.)

Dalje je edina po skupnem nauku, evangeliju za cel svet. „Pojdite po vsem svetu in oznanujte evangelij vsej stvari.“ (Mark. 16, 15.) Po skupnem krstu za vse ljudi: „Učite vse narode in kršujte jih v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.“ (Mat. 28, 19.)

Predragil! Katera cerkev na zemlji je ohranila to trojno edinost: skupnega poglavarja, skupni nauk, skupne zakramente?

Kako pretresljivo toži protestant Karl Ludvig pl. Haller: „Neizrečeno žalostno je danes pri nas. Mi protestanti nimamo nobene skupne vere več. Vsak si sam naredi svojo vero, ali nobene. Vsak si razlaga sv. pismo, kakor njemu ugaja ali pa ga zavrže. Celò naši pridigarji niso več edini in sami ne vedo, kaj naj verujejo, kaj naj uče. Kar eden zjutraj uči, to drugi opoldne že zavrže. Odkrito povem: V tej zmešnjavi jaz ne morem več živeti, jaz hočem postati katoličan.“

Isto velja o vseh drugih cerkvah, samo o katoliški ne!

Ne! O katoliški cerkvi velja beseda sv. Ireneja: „Čeprav po celem svetu razširjena, oznanja vendar cerkev en in isti osrečujoči evangelij, prav kot bi v eni sami hiši stanovala, veruje ene in iste resnice, kot bi le eno samo telo imelo, uči isti nauk, kot bi le ena sama usta imela. Čeprav so jeziki različni, moč sporočila je ista. V Germaniji ustanovljene cerkvene občine verujejo in uče isto, kar cerkvene občine v Španiji, na Francoskem, v orijentu, v Egiptu, v Libiji ali v središču sveta, v Rimu. Kakor eno solnce razsvitljuje cel svet, tako razsvitljuje tudi ena in ista luč svete vere srca vseh ljudi, ki resnico hočejo vzprejeti.“

Predragi! Spomnite se še enkrat, kako so nastala tolika krivoverstva! S tem, da so zavrгла edinstvo nauka Jezusovega, ki ga je ohranila edino katoliška Cerkev! Kako so nastale razkolne cerkve! S tem da so se odtrgale, odcepile od skupnega drevesa življenja, ki je edino katoliška Cerkev, od njenega skupnega poglavarja, Petra samega v njegovih naslednikih, rimskih papežih, katerih se edino katoliška Cerkev oklepa v skupni ljubezni in zvestobi.

Sveto je hotel imeti božji Ustanovitelj svojo cerkev.

To zahteva namen, ki ga ji je dal. K svetosti ima voditi svoje vernike, k izvrševanju svetih Bogu dopadljivih del.

Zato opominja apostol vernike: „Zavoljo tega, bratje, prizadevajte si vedno bolj, da po dobrih delih svoj poklic in svoje izvoljenje ugotovite. Ako namreč to storite, ne bote nikdar grešili!“ (II. Peter 1, 10.)

Zato je Jezus svojo cerkev posvetil. „Kristus je cerkev ljubil in je sam sebe zanjo dal, da bi jo posvetil, ker jo je očistil v kopelji vode z besedo življenja, da bi napravil sam sebi častito cerkev, katera nima ne madeža ne grbe, ali kaj drugega takega, temveč, da je sveta in neomadeževana.“ (Efež. 5, 25—27.)

In zopet moramo odkritosrčno priznati, predragi, da edino le katoliška cerkev vrši ta prelepi namen, postavljen ji od njenega Ustanovitelja samega, Najsvetejšega, kralja vse svetosti.

Vprašam vas, ali ni ves nauk njen en sam čudovit opomin: „Sursum corda! Kvišku srca iz zemeljske skvarjenosti in grešnosti k nebeški čistosti, svetosti! Nauk o vstvarjenju človeka po božji podobi, o neumrjočnosti duše, o vsegavednosti, neskončni pravičnosti božji, o poslednji sodbi!

Premaguj se, zatajaj se! To je njen opomin!

A ne samo opomin! Katoliška cerkev nam da tudi vse pripomočke na razpolago, da se obvarujemo greha in da se zopet vzdignemo, če smo bili tako nesrečni, da smo zašli. Je res kot najboljši Samarijan, ki neprenehoma obvezuje in celi rane nesrečnega človeštva!

Sv. zakramenti! Poslušaj sv. Ambroža! „Čudovita paša so sv. zakramenti. Tu si utrgaj novo cvetko, ki razširja čudovit duh dušnega vstajenja. Tu si utrgaj lilijo, v kateri gledaš lepoto večnosti. Tu si utrgaj rdečo

vrtnico, kri Gospodovo! Dà, na tej paši se hrani čreda s svojim Bogom samim.“

Sveta maša! „Ali si morete misliti večjo daritev, kot je ta, ki je grehe vesoljnega sveta oprala v svoji krvi?“ (Sv. Ambrož.)

Najsijajnejše priče svetosti naše katoliške Cerkve so pa njeni nešteti svetniki, svetnice v nebesih. Vsakega stanu, starosti, spola so tiste presrečne množice, ki hodijo za Jagnjetom in prepevajo slavospev nebeškega zmagošlavja!

Zares, drevo se na sadu spozna!

Zato pa pozdravljeno, tisočkrat pozdravljeno čudežno drevo sv. katoliške Cerkve, ki vedno in vedno donašaš takih prekrasnih sadov krstne nedolžnosti, spokorne pravičnosti, svetosti, stanovitnosti, mučeništva, junaštva!

Kako pa je s svetostjo drugih cerkva?

Ali imajo svete ustanovitelje? Martin Luter, Zvingli, Kalvin, Henrik VIII., Focij — svetniki? Ne!

Ali imajo najvažnejše pripomočke k svetosti, sv. zakramente, spoved, sveto obhajilo? Večina krivo-vercev jih je zavrgla.

Danes premnogi že sami čutijo, kaj so izgubili s sv. zakramenti. Pretresljivo toži anglikanec Toning: „Ko bi imel tisoč ust in v vsakih teh ust tisoč jezikov, z vsakim teh jezikov bi glasno zaklical: Dajte nam nazaj — spoved!“

Dà, dà! Prav ima vojvoda brunšviški s svojo znano trditvijo: „Še prav nikdar nisem slišal, da bi bil kak katoličan zato postal protestant, da bi mogel pobož-

nejše živeti, ampak vedno le zato, da bi bolj prosto in neovirano mogel svojim strastem služiti!"

In veliki ameriški jurist Burnett, ki je izrekel nad vse pomenljivo zgodovinsko dejstvo, ki pove več kot vse drugo: „Niti en sam zgled ni znan, da bi bil kak katoličan na smrtni postelji postal protestant, tisoči in tisoči protestantov pa so na smrtni postelji postali katoličani!“

Posebno pa je hotel božji Ustanovitelj imeti svojo cerkev vesoljno, za vse ljudi, za vse narode, za vse čase.

Kako določne so v tem oziru njegove besede, ko se je po svojem vstajenju prikazal apostolom: „Tako je pisano in tako je bilo treba Kristusu trpeti in tretji dan vstati od mrtvih in oznanovati v njegovem imenu pokoro in odpuščanje grehov med vsemi narodi.“ (Luk. 24, 46—47.)

In besede, ki jih je govoril tik pred svojim vnebohodom na Oljski gori: „Dana mi je vsa oblast v nebesih in na zemlji. Torej pojdite in učite vse narode!“ (Mat. 28, 18—19.)

Kristijani! Ali naj vam sedaj dokazujem, da je naša sv. Cerkev zares vesoljna, ona, ki se prav radi tega imenuje katoliška?

Ni potreba! Saj ji te lastnosti, da hoče biti vesoljna, tudi najbolj strupeni njeni nasprotniki ne odre-kajo, ampak očitno priznavajo.

Rečem le: Kakor so lepe vse lastnosti naše cerkve, zdi se, da najlepša je vendar

ta, da je katoliška. To je lastnost božje ljubezni! Ljubezen božja ne dela nobenega razločka med ljudmi. Vsi, prav vsi so vstvarjeni po božji podobi, vsi odrešeni v krvi božjega Sina, vsi poklicani k skupnemu zveličanju v nebesih. Vsem se odpuščajo grehi, vsi smejo pristopati k angeljski mizi, vsi lahko izgovarjajo prelepe besede „Oče naš, kateri si v nebesih.“

„Katoliška je naša cerkev, ker je razširjena čez cel svet, ker vse ljudi brez razločka uči iste nauke, ker vse vrste ljudi, vladarje in podložne, učene in neučene vodi k bogoljubnosti, ker poseda prav vse, kar se čednost imenuje, naj bo to že v dejanji, besedah ali kakršnihkoli dušnih darovih.“ (Sv. Ciril.)

Da pa nobena druga cerkev nima te lastnosti, kdo bi mogel to tajiti?

Kako neki naj se ta lastnost, vesoljnost cerkve, strinja s takoimenovanimi narodnimi cerkvami, za katere se posebno sedaj svet tako vnema, zanje toliko deluje, češ, da naj se za posamezne narode ali narodne skupine ustanove lastne, popolnoma samostojne cerkve?

Namen je popolnoma jasen in prozoren. Če se posreči posamezne narode združiti v lastnih narodnih cerkvah, potem je v srce zadeta tista cerkev, katere doslej navzlic vsem sovražnim prizadevanjem vendar še ni bilo mogoče uničiti, katoliška Cerkev in nje poglavar, rimski papež! Potem katoliška Cerkev s papežem vred po njihovi misli nima več obstanka.

In za to ravno, za uničenje katoliške Cerkve in papeštva se gre!

Ob začetku nemškega kulturnega boja je takratni minister Falk to čisto naravnost priznal v nemškem državnem zboru z besedami: „Proti Rimu in proti duhovstvu — je naše geslo in naša molitev. Borimo se kot junaki, razrušimo Rim in papeštvo!“

Že prej pa, že leta 1849 je izrekel Macé, učenec Ledru-Rollina: „Mi imamo enega samega sovražnika — katolicizem.“

Ker pa je katolicizem neločljiv od rimskega papeštva, zato vsi pravi sovražniki katoliške Cerkve, kot je že leta 1864 priznal Ausonio Franchi, štejejo rimskega papeža za svojega naravnega in poglobitnega sovražnika.

Predragi, ali sedaj razumemo?

Ker doslej sovražniki še niso prišli do svojega cilja, hočejo sedaj to najsigurneje doseči po znanem izreku: „Divide et impera!“ „Razdeli in kraljuj!“ Razdrobi katoliško Cerkev najprej na celo vrsto narodnih cerkva, potem pa si dosegel svoj namen! Uničena je!

Zato pa posebno v sedanjih časih nikdar in nikdar ne smemo pozabiti, da božji Zveličar ni ustanovil raznih narodnih cerkva, pač pa eno cerkev vseh narodov!

Še o apostolstvu cerkve nekoliko besedi!

Volja Jezusa samega je bila, da cerkev, katero je on ustanovil, traja skozi vse čase, da ta cerkev njegove nauke vedno uči, njegove zakramente

vedno deli, da tej njegovi cerkvi ostane za vse čase na čelu od njega določeni poglavar, apostol Peter v svojih naslednikih rimskih papežih.

Zato ravno, za uresničenje te svoje volje je dal tej svoji cerkvi dvojno prevažno zagotovilo, dvojno božjo obljubo. Prva je izražena v besedah: „Jaz sem z vami vse dni do konca sveta!“ (Mat. 28, 20.) Druga pa v besedah: „Peklenska vrata je ne bodo premagala!“ (Mat. 16, 18.)

In zopet vas vprašam, preljubi: Ali ni čisto jasno, da je ravno naša katoliška Cerkev zares apostolska?

Le zasledujte vrsto papežev nazaj! Pred Benediktom XV. je bil Pij X., pred njim Leon XIII., pred tem Pij IX. In tako gre ta mogočna vrsta nazaj, vedno nazaj v daljna stoletja, nazaj do — apostola Petra! Neutajljivo dejstvo je, zgodovina ga potrjuje! Prav isto velja tudi o škofih! Pri vsakem izmed njih pridemo konечно na prvega, ki je bil postavljen od enega izmed apostolov samih.

In nauki, ki jih ta cerkev danes uči, zakramenti, ki jih ona deli! Vsi prav isti, ki jih je Jezus sam izročil svoji cerkvi. In to navzlic vsem krivoverstvom!

Odličen protestant je obiskal nekoč katoliško cerkev. Bil je iznenaden nad njeno lepoto. Rekel je: „Kako mrtva, prazna so naša svetišča v primeri z lepoto vaših katoliških cerkva!“ Duhovnik pa mu odgovori: „Je pač naša katoliška cerkev imela celih

1500 let več časa, za lepoto svojih svetišč poskrbeti, kot vaša!“

S tem je primerno označeno stališče vseh drugih cerkva napram katoliški.

Vse so mrtve, prazne! Življenja nimajo v sebi, življenja edinosti, svetosti, vesoljstva, apostolstva Kristusove cerkve!

Sedaj pa, predragi prijatelj, poslušaj besede sv. Ciprijana!

„Kdorkoli od Cerkve odpade, ta odpade od njenih obljub. Tisti ne bo prišel k plačilu Kristusovemu, kdor njegovo cerkev zapusti. Kdor cerkve nima za mater, on ne more Boga imeti za Očeta. Če se je ob vesoljnem potopu mogel kdo rešiti, ki ni bil v Noetovi barki, potem se bo mogel rešiti, kdor je zunaj barke svete cerkve. „Kdor ni z menoj, je zoper mene in kdor ne zbira z menoj, on raztresa. Jaz in Oče sva eno.“ Kdor te edinosti s Cerkvijo ne ohrani, on ne ohrani postave božje, on ne ohrani vere v Boga Očeta in Sina, ne ohrani življenja v sebi in ne zveličanja!“

Neizrekljivo žalostno dejstvo pa je, kristijani, da danes veliko katoličanov odpada od katoliške Cerkve! Na tisoče, na tisoče!

Nikar ne recite: „To so suhe veje, s katerimi Cerkev nič ne izgubi!“

Ne tako, ne tako!

Neumrjoče duše so to, za katere je Zveličar svoje življenje žrtvoval in bi ga šerad, stokrat, tisočkrat, samo, da bi se te neumrjoče duše ne pogubile!

Pogubljenje teh neumrjochih duš nad vse boli predobro mater sv. Cerkev!

In ti?

Ali hočeš res tudi ti odpasti? Ali hočeš res tudi ti zapustiti Jezusa? Ali hočeš tudi ti provzročiti toliko žalost svoji Materi?

In kam hočeš iti?

V nevero? V zasmeh vesoljnemu stvarstvu, ki priča in oznanja Boga, ga hočeš ti tajiti? Po besedah sv. pisma samega — neumnež biti?

V krivoverstvo? V nasprotji s celo zgodovino, ki neovržno dokazuje, da so vsa krivoverstva zmota, se hočeš ti okleniti z mote?

V razkol? Mesto da ti z molitvijo, z lepim zgledom, z ljubeznijo pomagaš njim, ki v razkolu žive, da pridejo nazaj k Očetu, hočeš ti sam zapustiti Očeta in s tem biti njim, ki morda iščejo resnice, v pohujšanje?

Pa morda vender nisi še tako daleč, a vender se sramuješ svoje vere, molitve, sv. maše, prejemanja zakramentov, se bojiš ljudi, imaš napačne ozire na svet!

Glej! Ti zatajuješ svojo vero, ker hočeš s svojim govorjenjem ali delovanjem vzbuditi misel, da nisi katoliški kristijan!

In ti hočeš, da naj tebe tvoj Zveličar enkrat spozna pred svojim Očetom, katerega ti v njegovi cerkvi sedaj

nočeš spoznati! Tako ravnanje pač ni moško, ni značajno! To pač ni katoliška zavest, katoliška odločnost! Kdo naj drži kaj na tvojo vero, če jo ti sam zatajuješ!

Ali pa si nebrižen in malomaren v veri, se za vero dosti ne brigaš, misliš, da so vse vere enako dobre in resnične!

Kolik greh tudi to! Turek drži na svojo vero, malikovalec časti svoje malike! Samo ti katoliški kristijan bi se ne brigał za svojo vero! Kolika predrznost, lahkomišljenost! Saj se vender gre za zveličanje, za nebesa, za večnost! Ali nismo dovolj jasno dokazali, da je samo ena dobra, resnična vera, namreč naša katoliška, ker Kristusova?

Kristijani! Ali torej res proč od katoliške Cerkve? Z odpadom, z zatajenjem, z nebrižnostjo za vero, Cerkev, Kristusa?

Nikdar!

Mi smo spoznali, da je Kristus Sin božji, zato pa njegova Cerkev, sv. katoliška Cerkev božja ustanova! Ni je sile sveta in pekla, ki bi nas od nje mogla odtrgati. Amen.

Prva božja zapoved (V).

V boj zoper slabo časopisje!

Že leta 1893 je naš veliki mislec Dr. Mahnič v svojem „Rimskem Katoliku“ zapisal te-le važne besede: „Kdor opazuje duševno gibanje med evropskimi narodi od francoske revolucije naprej, mu ni težko zapaziti, kako se duševne sile čedalje bolj spajajo v skupno, po enem smotru organizujoče se delovanje. To spajanje se pa zopet vrši po nekem raz-spajanju sovražnih sil na dvojno stran: na katoliško in protikatoliško. Zdi se, kakor bi se od dne do dne bolj spolnovale Kristusove besede: Kdor ni z menoj, je proti meni. Dà, božja moč teh besed sile razdružuje, kakor jih na drugi strani združuje. To spajanje protikatoliških sil zadnje dobe kaj naglo napreduje in se javlja v vedno širših krogih. Znano je, da so se začela skrivna društva, ki so nekdej v posameznih narodih in deželah vsako zase delovala v dosego svojega posebnega smotra, med seboj zblíževati in se postavljati na tla vseobčnega programa z istim končnim smotrom. Ta smoter je uničenje katoliške Cerkve, ž njo vsakega pozitivnega verstva in na njegovem principu

domačega družabnega reda. Novejša zgodovina nam jasno kaže napredujoče spajanje, rastočo združenost proti krščanstvu in družabnemu redu tajno rijočih moči. To se razvidi več ali manj iz vseh revolucij in znamenitejših političnih pojavov. Revolucija leta 1784 je bila omejena na Francijo, dasiravno je preplavila skoraj celo Evropo. Revolucija leta 1848 je vže skoraj splošno evropska in kaže očitno, da jo je po vseh deželah vodila ista skrivna roka po istem enotnem načrtu.“

Ali razumemo sedaj, predragi, uprav peklenko sovraštvo napram katoliški Cerkvi, napram papežu, škofom, duhovščini, vsemu katoliškemu sploh?

Gre se po enotnem načrtu, gre za uničenje vsega katoliškega?

Slep je, kdor tega ne vidi!

Najvažnejši in tudi najuspešnejši pripomoček, katerega se sovražniki cerkve v dosego svojega namena poslužujejo, je pa tisk, so listi, časopisi, letaki, brošure, knjige.

„Glavni naš sovražnik je katoliška Cerkev. Zato se moramo bojevati v prvi vrsti proti voditeljem Cerkve, proti duhovnikom. Moramo jih zasramovati, zaničevati, da jim vzamemo ves upliv pri ljudstvu. Pripomoček pa nam bodi časopisje, ki je že v veliki večini v naših rokah.“

Tako je leta 1913 na zborovanju v Lvovu eden govornikov prav dobro označil važnost časopisja za dosego sovražnih načrtov pri uničevanju katoliške Cerkve.

Kakor vsaka stvar, ima tudi branje dvojno stran: dobro in slabo.

Prelepo je to dvojno stran označil sv. Bazilij z besedami: „Pri branju se morate ravnati po vzgledu bučel. Bučele cvetk, na katere priletijo, ne odnesejo celih, ampak vzamejo samo to od njih, kar jim v njihove namene služi, drugo pa puste. Tudi vi morate, če ste res pametni, iz spisov to ven izbrati, kar je za vas primerno in se z resnico vjema, vse drugo pa morate prezreti. In kakor se pri trganju vrtnic trnju izognemo, tako moramo tudi pri branju koristno zase ohraniti, škodljivega pa se varovati.“

Sv. Hieronim trdi o branju slabih knjig: „Pohujšljive knjige brati se ne pravi nič drugega, kot dati si strupeno kačo na svoje lastne prsi. Kdo bi si upal zaspati, ako bi na svojih prsih ali poleg sebe imel strupeno kačo. Take knjige so vaba hudičeva, s katero on duše nesrečnežev, ki jih bero, ujame.“

Žalibog je človek k slabemu nagnjen. Slabo vleče. Slabega se le prerad oprime.

Da torej ljudi posebno pred nevarnostjo slabega branja obvaruje, je sv. Cerkev že od nekdaj vse storila, kar je le bilo v njeni moči.

Pomislimo, da so skoraj vsi krivoverci posebno s pisanjem hoteli svoje zmote širiti.

Že papež Gelazij I. (492—496) je na cerkvenem zboru v Rimu sestavil imenik vseh tistih knjig, katerih branja se mora vsak katoličan varovati. Tako so delali tudi drugi papeži.

Popolnoma pa se je spremenil položaj z iznajdbo tiskarstva.

Knjige, ki so bile poprej zelo redke, so se pričele hitro množiti. Prav tako tudi znanje branja odslej ni bilo več last nekaterih posameznikov. Tudi Lutrov krivi nauk, da sme sveto pismo vsak sam po svoje razlagati, kakor on spozna za primerno, je v tem oziru močno učinkoval.

Toliko slabega je naenkrat prineslo branje, toliko nevarnosti za zveličanje duš, da je morala Cerkev misliti na krepkejša sredstva zoper slabe knjige.

Tridentinski cerkveni občni zbor je leta 1562 v svoji 18. seji sklenil sledeče: „Ker je cerkyeni zbor spoznal, da se je v tem času število sumljivih in škodljivih knjig, ki obsegajo in po celem svetu razširjajo napačne nauke, silno namnožilo, je spoznal za primerno, da izbere in izvoli očete nalašč v ta namen, da natančno presodijo, kaj bi bilo gledé prepovedi knjig ukreniti, da bo cerkveni zbor tem lažje odločil napačne nauke, kot ljuliko od zdravega zrna krščanske resnice in tem lažje mogel vse primerno ukreniti, da premnogo duš pomiri v njihovi vesti in od strani vzrok neštetih pritožb.“

Tako je nastal zapisnik prepovedanih knjig: „indeks“, imenovan „tridentinski indeks“, ki ga je dve leti potem razglasil papež Pij IV. in ki se je seveda pozneje vedno izpopolnoval.

Knjige, ki so prišle na ta zapisnik, so bile vsem vernikom pod strogimi cerkvenimi kaznimi prepovedane.

Radi pisateljev takih knjig so bile brezpogojno prepovedane vse knjige ustanoviteljev krivih ver. Radi vsebine knjig so bile prepovedane veri nasprotno, spodtikljive, nenravne knjige.

Samoumevno so sovražniki cerkve ravno zoper indeks silno udrihali. So pač vedeli, zakaj!

Cerkve to ni seveda popolnoma nič oviralo v izvrševanju tega, kar je spoznala kot svojo prevažno dolžnost. Vse je storila, da bi svoje ude zavarovala pred strupom slabega branja.

Tudi v svojem novem, pravkar izdanem kodeksu kanoničnega prava je v kánonih 1395—1405 izdala prav točnih določil gledè prepovedi slabih, veri in nravnosti škodljivih knjig.

Kako jasen je kánon 1396: „Knjige, ki jih prepove apostolski sedež, so prepovedane povsod in v vsakem jeziku, v kateregakoli bi se utegnile predstaviti.“

Kanon 1397 § 4.: „Škofje naj sami ali po sposobnih duhovnikih nadzorujejo knjige, ki se v njihovih škofijah izdajajo in prodajajo.“

In kánon 1398 § 1.: „Prepoved knjig proizvzroči, da se taka knjiga brez potrebnega dovoljenja ne sme niti izdati, niti brati, niti obdržati, niti prodati, niti v kak drug jezik predstaviti, niti na kakršenkoli način drugim preskrbeti.“

Tudi sploh so papeži ob vsaki priliki pokazali, da se popolnoma zavedajo, kolika nevarnost je ravno branje slabih knjig in listov za vero in cerkev.

Veliki Leon XIII. je ravno v očigled te silne nevarnosti pozval z vso vnemo katoličane na delo za dobro katoliško časopisje-z besedami: „Ker je glavno sredstvo nasprotnikov, s katerim napadajo nas, sv. vero in vse naše delo, časopisje, zato se zahteva tudi od katoličanov, da z istim sredstvom branijo svojo vero in zagovarjajo svoje pravice. Naloga katoliškega časopisja je podpirati delo duhovnikov in pospeševati katoliško stvar.“

Znana je beseda Pija X.: „Za man bote zidali cerkve, vodili misijone, ustanavljali šole, ves trud bo zastonj, če ne bote znali prav ravnati s katoliškim časopisjem.“

Če pa je že prejšnje čase bila nevarnost velika, da se potom slabih knjig ljudje versko in nravno zastrupijo, kolika je ta nevarnost potem šele danes!

Posebno iz dveh razlogov!

Prvi je ta, ker je danes znanje branja in zato tudi želja po branju tako velika, tako vesplošna, kakor nikdar poprej. Vse zna brati, a vse tudi hoče brati.

Drugi pa je, ker nikdar še knjige, časopisi niso bili tako silno razširjeni, kot so danes. V tisočih in tisočih izvodih se razpošiljajo dan za dnem nebrojni časopisi na vse strani, v najoddaljenejše gorske vasice.

O da bi bili to zgolj dobri zanesljivi prijatelji, ki tako dan za dnem obisku-

jejo svoje znance, jim pripovedujejo vsako vrstnih novic!

Pa saj smo že slišali, predragi, da se hudobni duh ravno tiska danes v posebni meri poslužuje v dosego svojih hudobnih namenov.

In kako ti on razume svoj posel!

Čisto nedolžno, neopaženo ti pristavi k navadni dnevni novici svojo zlobno opazko gledè duhovnov, gledè škofov, papeža. Niti ne zavedaš se ne, kaj pravzaprav s tem namerava! Najmanj pa ti je na mari, da je to strup, ki ti ga čisto v majhnih praških daje tvoj sovražnik, da te ž njim polagoma sicer, a gotovo versko zastrupi.

„Kaj je vendar to — mi je rekel nekoč zelo izobražen mož — da jaz kar nič več ne morem tako verovati, kakor sem prej? Pri vsaki verski stvari skorej me nadleguje ena in ista misel: Če je tako res? Če pa morda le ni tako? Neprenehoma me mučijo verski dvomi, ki jih poprej nikdar nisem imel.“ Pove mi, kakšne liste ima naročene. Zgolj nasprotne, od cerkve prepovedane. Odvrnem mu: „Prav nič ni čudnega, da imate verske dvome. Čudno je le to, da imate še sploh kaj vere!“

Dà, predragi! „Littera scripta manet!“ Zapisana, tiskana črka, beseda ostane! Četudi misliš, da ti ni prav nič škodovalo, kar si slabega, protiverskega ravnokar prebral, verjemi mi, brez sledu ni šlo to mimo tebe, nekaj ti je le ostalo. In latinski pregovor veli, da „kaplja celò kamen zdolbe s tem, da vedno in vedno nanj pada!“ Pa ne bi tvojega srca, tvoje verske

zavesti omajal list, časopis, ki se ti dan na dan približuje in ti zna zmoto, laž, strup podajati v tako mi-kavni, mamljivi podobi.

In kolikokrat se res človek sam niti ne zaveda ne tega, da ga v listu ravno slabo, pohujšljivo najbolj mika in zanima.

„Gospod, jaz imam ta list samo radi dnevnih novic naročen. Te berem. Če kaj vero napada, tega pa niti ne preberem ne. To tudi jaz obsojam.“

Tako je govoril dolgoleten naročnik nasprotnih listov, bogat, star mož, ki je z eno nogo bil že v grobu. A kako je delal? Kako torej v resnici mislil? Vse, kar je ta list prinesel spodtikljivega o duhovnikih, škofih, zoper vero, vse je on sam vsak dan sproti pri branju podčrtal z rdečim svinčnikom in to dajal potem svojim poslom in drugim ljudem brati s strupeno opazko: „Ali jih vidite, kakšni so!“

Ne pozabimo, predragi, še to-le: Ljudstvo je danes organizirano po stanovih. Delavstvo se je združilo v svojih velikih zvezah, mogočnih društvih, da si združeno izbojuje svojih pravic, ki mu gredo po božjem in človeškem pravu. Prav je tako!

A glejte! Tudi tu se je zopet uresničila beseda svetega pisma: „Otroci tega sveta so modrejši v svojem rodu, kot otroci luči!“

Tudi to tako zdravo in pametno misel o stanovskem združenju, o zboljšanju zaslužka je vedel sovražnik božji obrniti sebi v prid, v dosego svojih črnih naklepov!

Predragi! Ali se motim?

Ali tajim preveč, če trdim, da se često ravno pod krinko boja za delavske pravice po časopisju te vrste širi uprav besno sovraštvo do Boga, do vere, do Cerkve.

Bil sem v mestu. Videl sem, kako vse pristopa k prodajalni časopisov in kupuje dnevni časopis. Tudi jaz pristopim in hočem kupiti dober, krščansk list. „Danes ga ni, ker je pondeljek!“ „Pa mi dajte list, ki ga drugi kupujejo!“ Dobim delavski list nasprotne organizacije. Radoveden ga preberem. Takoj v uvodnem članku se opisuje kot ena izmed najvažnejših zahtev upeljava — civilnega zakona! In sklep tega članka je bil sledeči: „Katoliška duhovščina je sovražnica civilnega zakona. Zato je ona tudi sovražnica tvoje svobode! Delavstvo, tega nikar nikdar ne pozabi!“

In delavstvo take reči bere, kar vsrkava jih v vse!

Ali naj se potem čudimo, preljubi, da je toliko protiverskega govorjenja, toliko radovoljnega poslušanja takega govorjenja!

Po železnicah, tovarnah, gostilnah!

In to ne gledè na to, kakšna je družčina, kdo poslušal!

Celò ob navzočnosti mladine, dà, celò lastnih otrok se govorijo take reči.

Samostanski brat iz Kamnika je pobiral letos biro za samostan. Stopi v hišo, kjer je imel gospodar naročene zgolj protiverske liste. Pogled na samostansko haljo je bil za tega omikanca to, kar rdeča barva za „purmana“. Začne udrihati po duhovnikih, samostanih,

škofih, da se je kar kadilo. Pri mizi pa so ob tem prizoru sedeli štirje majhni otročiči. Mirno reče samostanski brat: „Za Vas mi ni žal, da tako grozno udrihate po cerkvi, ki Vam ni naredila nič hudega, ampak samo dobro! Vi bote za vse to že sami odgovor dali pred Bogom. Ampak za te-le Vaše majhne otročičke mi je pa žal!“ In je odšel.

Saj je res kar čudno, predragi, kako usmiljen je Bog, kako ljubeznjivo prizanaša, kako potrpežljivo čaka!

Ne vedno! V Resini, ne daleč od Neapel-a je bila zbrana družba mladih fantov. Grozno so udrihali po papežu. Eden izmed njih, star 23 let, vzdigne ves besen, nogo in roko in reče: „S to-le nogo bi rad papeža brcnil, s to-le roko bi ga rad v obraz udaril!“ Izgovori, zakriči, omahne na tla! Mrtvoud ga je zadel ravno v to roko in nogo. Od tistega časa jih ni mogel več premakniti.

Bilo je ob času nemškega kulturnega boja. Poslanec Bueler pride v zbornico in reče: „Veselo novico vam imam povedati. 14. aprila bomo škofa iz njegovega stanovanja ven vrgli.“ 14. april je napočil. A niso vrgli škofa ven iz njegovega stanovanja! Pač pa so ta dan imenovanega poslanca, ki je popolnoma nepričakovano umrl, iz njegovega stanovanja nesli — mrtvega na pokopališče!

Božji mlini meljejo počasi, a gotovo.

Kako časopisje širi sovraštvo napram duhovnikom in cerkvi, samo en slučaj!

24. aprila 1920 so bili v Ljubljani brezmejno žalostni izgredi zapeljanega delaystva. Orožništvo je bilo

prisiljeno rabiti orožje. 14 ljudi je bilo mrtvih, več ranjenih. Še isti dan so raznesli med delavstvo, popolnoma neresnično, do cela izmišljeno vest, da so na množico streljali — duhovniki! Noben ljubljanski list si kaj takega ni upal zapisati, ker je bilo takoj jasno in dokazano, da je to izmišljeno. A množica, med katero so to vest vrgli, je prvi hip to popolnoma verjela in bila tisti dan kar divja na duhovnike. Gorjé duhovniku, ki se je ta dan moral prikazati na ulici! Opljuvan, celó do krvi je bil pretepen! A kaj se zgodi? Takoj po tem dogodku je priobčil nek tržaški list — Il Lavoratore — poročilo o njem s sledečimi besedami: „V gotovem trenutku je oddal nek duhovnik iz okna strel iz revolverja proti množici. Lahko si je misliti ogorčenje množice proti duhovniku — ubijalcu! Stražniki in orožniki so nastopili, da bi branili črno zver. Nastal je krvav spopad!“

Vse zlagano, vse neresnično, vse popolnoma izmišljeno!

In kdo ve, koliko drugih, svetovnih listov je po tem listu posnelo to „pikantno“ novico o črni zveri duhovniku — ubijalcu! Svet pa jo je, dasi popolnoma dokazano izmišljeno in neresnično, — verjel!

Kristijani! Ali se sedaj zavedamo, kolika moč, kakšna velesila je danes tisk, pred vsem časopisje?

Časopisje danes dela javno mnenje!

Danes ljudje to verjamejo, to mislijo, dà, na to prisegajo, kar jim njihov časopis, na katerega so naročeni, katerega redno dan za dnem prebirajo, ukazuje

in dovoljuje verjeti in misliti! Ne razmišljajo o tem, kdo to piše. Človek, ki često sam nima prav nobenega bogoslovnega znanja, ti piše o najtežjih verskih vprašanjih, kot bi bil o njih popolnoma podučen. A ni! Piše, česar sam ne pozna, ne razume! A ljudje — verjamejo! Saj je vendar tiskano! To jim je glavno! Kakor bi se laž ne mogla natisniti! Kakor bi papir zgolj resnico nase vzprejel, a ne tudi neresnice, vse kar nanj natisneš!

In nič se ne vprašuje lahkoverno ljudstvo, v čigavi službi je dotični list, za kóga piše, kdo ga plačuje, kdo podkuplja, da tako piše in ne drugače!

Kar je rekel nekđaj Jugurta o paganskem Rimu: „O urbem venalem!“ „O podkupljivo mesto“, to bi se žal lahko danes z neprimeroma večjo resničnostjo lahko reklo: „O časopisje, ki se daš tako nečuvveno podkupovati! Ki podkupljeno za denar pišeš vse, prav vse, naj je resnica ali laž!“

Najvažnejše apostolsko delo današnjih dni torej vršiš ti, prijatelj, ki pišeš, izdajaš, razširjaš, naročaš, kakorkoli podpiraš katoliško časopisje!

Zato pa tudi v tem oziru s katoliško zavestjo, s katoliško odločnostjo — na dan! Amen.

15.

Prva božja zapoved (VI).

Zaupaj v Boga!

Prelepa cvetka na vrtu tvojega srca, o človek, je upanje. Skozi celo življenje ti je ta cvetka ljuba in draga. Komaj se zaveš svojega življenja, zaveš se že tudi upanja.

Le glej v malem otročičku samega sebe! Tako ljubeznjivo, prisrčno stega svojo malo rokco k dobrim starišem. Zakaj? Ker upa, ker pričakuje, da mu bodo gotovo dali, kar jih prosi.

Glej dečka, ki gre v mesto v šolo! Nebroj težav mora premagati! Kolikokrat mu nedostaja najpotrebnejšega: hrana, obleka, primerno stanovanje! Kolike so težave z učenjem! Po cele noči prebedi pri slabi razsvitljavi, v mrzli nezakurjeni podstrešni sobi, zatonjen v knjige! A vse to in še neprimeroma več pretrpi rad. Zakaj? Ker upa! Trdno je prepričan, da vse to njegovo trpljenje ne bo zastonj. Ne! Prišel bo naprej do dobre službe, pa mu bo potem toliko lažje, toliko boljše!

In Vi, predragi, ki ste šli v daljnji svet! Ali niste imeli tudi Vi premagati premnogo, premnogo težav?

Slovo od „hišice očetove“, od preljubih starišev, dragih domačih, neprilike na potu, na suhem, na morju, v tujem kraju! A kaj so bile Vam mar vse te težave! Saj ste upali! Zanesli ste se, da Vas na tujem pričakuje sreča. Zaslužili bote. Ne bote vedno reveži trpini! Lažje bote živeli Vi in Vaši!

A ne le v zgolj pozemskih zadevah je upanje človeku skozi celo življenje ljub, zvest tovariš, marveč tudi in še neprimeroma bolj v nadnaravnih, nadzemskih njegovih zadevah!

Človek je vstvarjen za srečo. Vsaka žilica njegova utripa tega gorečega njegovega hrepenenja po sreči, katere si zaželi, na katero upa.

Toda prave sreče na tem svetu — ni!

Zato pa nam, presrečni kristijani, upanje, ožarjeno v luči sv. vere, upanje, kakršnega nas je učil naš nebeški Učenik Jezus Kristus, krščansko upanje, kaže vse lepši, vse višji cilj, zares vreden vsega našega hrepenenja, vreden našega najtrdnejšega upanja — nebesa!

„Noben jezik, nobena učenost ni v stanu lepote, časti, moči, sladkosti, veselja, blaženosti nebeške popisati. Če je Bog že prvima človekoma takoj po vstvarjenju, ko še nič nista zanj storila, tako velikih dobrot naklonil, raj, občevanje ž njim samim, neumrjočnost, zagotovilo večne sreče, kaj bo potem on šele njim podelil, ki so se tako junaško vojskovali, tako zvesto vztrajali, toliko zanj storili, toliko bridkosti in ljubezni

do njega pretrpeli. Svojemu edinorojenemu Sinu ni prizanesel, ampak ga je dal v smrt za nas. Če nas je Bog tedaj, ko smo bili njegovi sovražniki, spoznal za vredne takega daru, kakšnega plačila nas bo spoznal za vredne šele sedaj, ko smo postali njegovi prijatelji, njegovi otroci!" (Sv. Krizostom.)

„Mislite si, kar si hočete, poželite si, kar le morete — nebeška sreča presega vse naše najdrznejše misli, ta večnost presega vse naše najvišje želje!“ (Sv. Bernard.)

In to srečo, o kristijani, smemo, več še, moramo upati!

Včlovečeni Bog sam nam je s svojo prebridko smrtjo na lesu križa pridobil pravico do nebes, zato pa tudi pravico do upanja, da gotovo pridemo v nebesa.

„Jezus namreč ni šel v svetišče z rokami storjeno, ki je podoba pravega (svetišča), ampak v nebesa, da se sedaj za nas kaže obličju božjemu.“

Imamo tedaj, bratje, upanje, da pridemo v svetišče (v nebesa) po Kristusovi krvi, katero novo in živo pot nam je on pokazal.“ (Hebr. 9, 24; 10, 19, 20.)

Dà! Jezus nam je pokazal novo živo pot v nebesa!

Saj poznate to prelepo pot, po kateri Jezus sam po svoji sv. Cerkvi vodi slehrnega izmed nas v nebeško veselje.

Takoj ob rojstvu nas je sveta Cerkev v sv. krstu prerodila za to nebeško življenje. V sv. birmi nas je

v njem potrdila po milosti sv. Duha, da se za to nebeško življenje že tu na zemlji, za vero, pravičnost, čistost, moremo pogumno bojevati zoper vse sovražnike našega zveličanja. V svetem obhajilu nas Zveličar sam, kolikorkrat le hočemo krepiti, s svojim živim telesom, živo krvjo kot hrana našim dušam, da ne opešamo, ne omagamo na poti proti nebesom. In če smo padli, če smo zgrešili pravo pot, v spovednici nas čaka najboljši Prijatelj, predobri Pastir, ki nam po katoliškem mašniku govori besedo usmiljenja, odpuščanja! Da otrokom poskrbi za najvažnejše, za dobre, krščanske stariše, je tudi zakonsko zvezo povzdignil k najvišji časti, ki je sploh mogoča, k časti zakramenta in tudi njej odprl vse neštete milosti, ki jih ima sv. Cerkev vedno pripravljene za moža in ženo, za očeta in mater, za stariše in otroke. V milostih tega zakramenta morejo tudi ti vsi varno hoditi po poti v nebesa. In ko pride trenutek slovesa, ko ima duša nastopiti pot pred večnega sodnika, se ta Sodnik sam še enkrat združi z njo v sveti popotnici, maziljenje s sv. poslednjim oljem pa nakloni bolniku kar največjih milosti ne samo za dušno, ampak pogosto tudi za telesno ozdravljenje.

Ali ni to čudovita, naravnost božja pot, po kateri hodimo mi vsi ne v trenutkeno, ampak v večno veselje!

In na tej poti stoji takorekoč ob vsaki naši stopinji Jezus sam, da nas po svoji Cerkvi podpira, blagoslavlja!

Ali vidite, kako se po celem svetu neprenehoma opravlja najsvetejša daritev za nas vse, za slehrnega

izmed nas? Kako Cerkev vedno moli po svojih služabnikih za nas, da vztrajamo, če pa smo opešali, da vstanemo? Kako nam nedeljo za nedeljo raz prižnico oznanja božjo besedo, ki nam vedno živo v spomin kliče, kaj moramo storiti, kaj opustiti, ako hočemo vztrajati na pravi poti?

Glejte, vse to so zgolj pripomočki, mogočni, čudežni pripomočki, da gotovo pridemo k cilju, v nebesa.

In vsi ti pripomočki k cilju so nam zagotovljeni, kakor cilj sam od večne Resnice, ki ne more ne goljufati, ne goljufana biti, od vsemogočnega Boga, ki ima vse, ker je gospodar vesoljstva, ki zamore prav vse, ker „pri Bogu ni nemogoča nobena stvar“, od neskončno dobrega našega Očeta, ki „z večno ljubeznijo ljubi nas vse in se nas usmili.“

Preljubi! Ali sedaj vidite, kaj vse smemo, moramo upati?

Nebesa, Boga samega, „ki bo naše veliko plačilo“, in vse, prav vse, kar potrebujemo, da gotovo pridemo v nebesa!

Tudi časnih dobrot zdravja, premoženja, vsega, kar nam je v časno korist, smemo upati, da le ni nam to namen, ampak sredstvo k namenu, da namreč potem lažje Boga častimo, kaj dobrega za nebesa storimo!

Zdaj razumemo vso srečo, vso lepoto, vso tolažbo krščanskega upanja!

Prav trdi sv. Avguštin: „O upanje, ti narediš, da moremo vse z veseljem, s tolažbo prenašati! Zapajte, bratje! Ljubite upanje in trdno se ga oklenite!“

Sedaj pa tudi razumemo, zakaj so svetniki, vse dobre, pobožne duše tako lahko prenašale tudi najhujše muke! V luči sv. vere jim je bilo vse to trpljenje le pripomoček za tem večje plačilo v nebesih.

Navdajalo jih je sveto upanje! In v tem upanju so bili močni!

Glejte, predragi, Joba! Vse, prav vse je izgubil, bogastvo, čast, otroke, zdravje, dobro ime! Na kupu gnoja leži, zapuščen od vseh! Sam toži: „Gnjusim se jim, daleč beže od mene in ni jih sram, mi v obraz pljuvati!“ (Job, 30, 10.)

In on?

Kristijan, poslušaj ga in strmi!

„In če me tudi konča Bog, še hočem vanj zaupati! Vem namreč, da moj Odrešenik živi in poslednji dan bom vstal iz zemlje. In zopet bom obdan s svojo kožo in v svojem mesu bom videl svojega Boga. Jaz sam ga bom videl in moje oči ga bodo gledale. To upanje je hranjeno v mojem srcu.“ (Job, 19, 25—27.)

Sv. Lidvina je trpela silne muke. Ležala je na smrt bolna v najhujšem mrazu v ledeno mrzli sobi. Pôtné kaplje so ji sproti na obrazu zmrznile. Ona pa jih je veselo trgala iz obraza in si jih devala pod vzglavje z besedami: „O kako vesela bo smrt na teh kapljah trpljenja!“

Strašno je bilo trpljenje sv. Kvinktina, sina plemenitega rimskega senatorja. Na tezavnici so mu vse ude premaknili, z železnimi biči mu vse telo razmesarili, ga z vrelim oljem in smolo zalivali, z gorečimi bakljami so ga žgali, jesih in apno so mu v usta vliвали. On pa je bil do zadnjega trenutka tako vesel, da so se mu vsi čudili. Saj je vedel, da trpi za Boga, da mu bo on za vse to kratko pozemsko trpljenje podelil neminljivo, nebeško krono. Zaupanje v Boga je bilo tista čudežna moč, ki mu je dajala toliko srčnost.

Dà, predragi! Neizrečeno veliko je na upanju ležeče.

Zato tudi psalmist ravno k upanju neprenehoma opominja.

„Vesele naj se, kateri v tebe zaupajo; vekomaj se bodo veselili!“ (Psalm. 5, 12.)

„V tebe naj upajo, kateri tvoje ime poznajo; zakaj ti, Gospod, ne zametuješ njih, ki tebe iščejo.“ (Psalm. 4, 11.)

„Gospodove oči gledajo v nje, ki upajo v njegovo milost, da njih duše smrti reši.“ (Psalm. 32, 18, 19.)

In sveta Cerkev! Kaj ni jedro vseh njenih molitev prekrasno izraženo v sklepnih besedah zahvalne pesmi „Te Deum“:

„V tebe, o Gospod, sem zaupal, na vekomaj ne bom osramočen.“

A, predragi, da bo naše upanje res Bogu dopadljivo in nam v korist, mora imeti gotove lastnosti.

Če teh nima, potem naše upanje Bogu ne dopade, marveč ga celò žali; potem to upanje ni pravo, ampak grešno! Ž njim se pregrešimo naravnost zoper yero v Boga, torej zoper prvo božjo zapoved, ker Boga nimamo za to, za kar bi ga po pravi, trdni sv. veri morali imeti.

Biti mora prav urejeno, v pravem redu.

Upati moramo od Boga pred vsem to, kar nam je za večno zveličanje potrebno, da dopademo Bogu, da pridemo v nebesa. Potem šele smemo upati tudi časnih dobrot, a le v toliko, v kolikor so nam v večno korist, v kolikor nas vsaj ovirajo ne v skrbi za nebesa. Ravnati se moramo pri tem po Zveličarjevem opominu:

„Iščite najprej božje kraljestvo in njegovo pravico in vse to (časne potrebe) vam bo privrženo.“ (Mat. 6, 33.)

Kristijani! Ali nam ne očita že v tem oziru marsikaj naša vest? Ali nismo tudi mi, kot današnji svet sploh, zatopljeni zgolj v pozemsko, pozabljamo pa pri tem na to, kar je edino potrebno?

In če nam pri tej naši skrbi za zgolj pozemsko količkaj ne gre po volji, če ni solnca, kedar si ga mi zaželimo, dežja, kedar se nam zdi potreben, o kako se jezimo nad Bogom, kako godrnjamo nad njim!

Posebno pa, če nas kaka večja nesreča zadene, če toča pobije po naših njivah, kako smo tedaj vsi iz sebe, se jezimo in preklinjamo, iščemo kdove kakšnih krivcev za nesrečo, ki nas je zadela, in tuhtamo, kdo

nam je točo naredil! Vse storimo, samo tega ne, da bi se prav zaupno ozrli kvišku k svojemu nebeškemu Očetu in bi rekli: „Bogu je dopadlo, da nas je s časno nesrečo obiskal, da nam more tem večjih dušnih dobrot podeliti! Mi zaupamo vanj! Njegovo ime bodi hvaljeno in česčeno!“

Ponižno mora biti naše upanje.

Abraham je trdno zaupal, da ga bo Bog uslišal, ko ga je prosil za rešitev Lota ob razdejanju Sodome in Gomore. A vender, kako ponižno je bilo to upanje! „Ker sem že začel, bom govoril s svojim Gospodom, dasiravno sem prah in pepel!“ (I. Mojz. 18, 27.)

Cestninar je od daleč stal, še oči si ni upal dvigniti proti nebu, temveč se je trkal na svoje prsi rekoč: „Bog, bodi milostljiv meni grešniku!“ Ne tako pa farizej! „Bog! Zahvalim te, da nisem kakor drugi ljudje, razbojniki, krivičniki, prešeštniki, ali tudi kakor ta cestninar. Se postim dvakrat v tednu, dajem desetino od vsega, kar imam.“ (Luk. 18, 11—13.)

Cestninar se je popolnoma zavedal svoje grešnosti in slabosti pred Bogom. Le v Boga je torej stavil svoje zaupanje, nič v sebe!

Farizej pa ravno narobe! Prepričan je bil, da je tako dober in da ima toliko dobrih del, da ga prav zato mora Bog uslišati!

In sodba Jezusova!

Cestninar je šel opravičen domov, farizej pa ne! Z drugo besedo: Upanje cestninarjevo na Boga je bilo dobro, farizejevo pa zanič!

Nikar si ne tajimo, predragi, tudi našemu upanju le prepogosto manjka ponižnosti! Le preveč je napuha tudi pri nas! Zato pozabljamo, da smo grešniki, ki pred Bogom sami iz sebe nič ne premoremo!

Zato ni čuda, da smo tudi pri upanju, kakor pri vsem našem občevanju z Bogom, tolikokrat predrzni, da smo prepričani, da nam Bog kar mora nakloniti zveličanje, naj živimo mi kakor hočemo, se torej zanašamo samo na Boga, a nestorimo tudi sami, kar bi morali.

Prisrčno je prosil oče sina, naj se vender pobiljša. Sin zagotovi očetu, da od pondeljka naprej bo začel drugačno, novo življenje. Oče ga posvari: „Sin, sin, kaj pa, če bo v pondeljek prepozno?“ „Kaj še, mlad sem še!“ V nedeljo ga sreča tovariš iz šolskih let. Povabi ga, naj gre ž njim ta dan zvečer v zavod, kjer bo lepa predstava. „Ne grem! Za jutri sem obljubil očetu, da se bom pobiljšal. Nocojšno noč pa hočem še veselo preživeti!“ Zvečer je šel v gledališče. Bil je 8. dec., na praznik Marijinega Brezmadežnega Spočetja. Med predstavo se je nenadoma začel v gledališču ogenj. Bil je to znani grozni požar dunajskega gledališča na Ringu. Na stotine ljudi je zgorelo, med njimi tudi — ta mladenič!

In vender se je šlo pri njem samo za eno noč! Eno noč le še je hotel veselo preživeti! A se je zmotil!

Ti pa odlašaj svoje pobiljšanje, pokoro, spoved, na stara leta celò. Zaupaš v božje usmiljenje, v božjo dobroto!

Kako si predrzen!

Bog, ki ti je pač zagotovil usmiljenje, če se spreobrneš, ti ni obljubil jutrajšnjega dneva, da se boš mogel spokoriti.

Ali meniš, da ne more tudi tebi veljati sveto-pisemska beseda: „Neumnež, še to noč bodo tvojo dušo od tebe tirjali! To pa, kar si si nabral, čigavo bo!“ In beseda sv. Pavla: „Nikar se ne slepite! Bog se ne pusti zasmehovati!“

Res da je desni razbojnik tik pred svojo smrtjo zadobil usmiljenje, zveličanje!

Toda kaj pravi sv. Avguštin: „Eden je, o katerem sv. pismo pove, da je neposredno pred smrtjo zadobil odpuščanje, da ne obupaš! A samo eden, da se ne zanesesh, da predrzno ne zaupaš.“

Nespokornežem pa je zaklical Bog grozno besedo: „V vaših grehih bote — umrli!“

Še eno lastnost mora imeti naše upanje: biti mora trdno!

Prav nič ne smemo dvomiti nad tem, da nam bo Bog res dal, kar nam je obljubil, če bomo le tudi mi vse storili, kar Bog v tem oziru od nas zahteva.

Bistveno je seveda, da mi svojo dolžnost spolnimo, da mi sodelujemo z milostjo božjo, da se torej ne zanašamo samo na Boga, ampak tudi sami vse storimo, kar je v naše zveličanje potrebno.

„On, ki nas je odrešil brez nas, brez našega sodelovanja, nas zveličal ne bo brez nas!“ (Sv. Avguštin.)

Če pa mi svojo dolžnost spolnimo, potem je prav gotovo, da bo tudi Bog svojo obljubo spolnil. „Bog je neskončno pravičen in zvest, kar obljubi ali zažuga, gotovo spolni!“

Z nezaupnostjo greši, kdor ne zaupa dosti trdno in zanesljivo v Boga.

Najbolj pretresljiv zgled, kako nezaupnost Boga žali, je pač Mojzes.

Na božje povelje vzdigne palico, da ž njo udari po skali in iz nje prikliče vode nehvaležnemu ljudstvu, ki se je navzlic vsem velikim dokazom božje ljubezni vedno ob vsaki priliki upiralo zoper svojega Boga. In tu jim reče, ko se je množica zbrala pod skalo: „Poslušajte, puntarji in neverni! Ali vam bova mogla iz te skale vode pritrkati?“

Samo rahel dvom je izrekel Mojzes. In to ne nad božjo vsemogočnostjo, ampak le nad tem, ali se bo Bog res hotel še usmiliti nehvaležnega, trdovratnega ljudstva!

In posledica?

„Ker mi nista verjela, (Mojzes in Aron) da bi me bila posvečevala vpričo Izraelovih otrok, zato ne bota peljala teh ljudstev v deželo, katero jim bom dal.“ (IV. Mojz. 2, 12.)

Tudi mi, predragi, z nezaupnostjo prav mnogo grešimo!

Bódi nam torej Mojzes, ki radi svoje rahle enkratne nezaupnosti ni mogel svojega ljudstva peljati v

obljubljeno deželo, svarilen zgled, da se tega greha skrbno varujemo!

Grozno pa je, predragi, če človek tako daleč zaide, da upanje v Boga popolnoma izgubi, da obupa!

Z obupom greši, kdor nič več ne zaupa v Boga in misli, da mu Bog ne more ali noče več pomagati ali odpustiti.

Kristijani! Dva zgleda obupnosti nam omenja sv. pismo: Kajna in Judeža!

Kajn govori Gospodu v obupu: „Prevelika je moja pregreha, da bi zaslužil odpuščanje!“ (I. Mojz. 4, 13.) In se je podal — izpred obličja Gospodovega.

Judež je prišel k velikim duhovnom in jim je rekel: „Grešil sem, ker sem izdal nedolžno kri.“ Oni pa so rekli: „Kaj nam mar, ti glej!“ In je vrgel od sebe srebrnike v tempeljnu ter je šel in se — z vrvjo obesil.“ (Mat. 27, 4, 5.)

In to tako blizu umirajočega — Zveličarja!

Izmed vseh pregreh je pač obup največja, najstrašnejša.

Bog je ljubezen! On noče smrti grešnika, ampak, da se spokori in živi! In če bi bilo naših grehov tudi legijon, Bog nam hoče vse odpustiti!

A čujte, kristijani!

Ravno te pregrehe, obupa je danes veliko, veliko! Zakaj? Ker je vere — malo!

Kjer ni vere, tam tudi ni upanja! In še nekaj je vzrok! Ker je greha, posebno nečistosti danes veliko! Zato tudi toliko nesrečnih smrti iz obupnosti! Nebroj samoumorov dan za dnem!

Žalostno!

Tem prisrčneje torej kličem tebi:

Upaj, le upaj, toda upaj — prav! Amen.

Prva božja zapoved (VII).

Nikar ne greši zoper ljubezen božjo!

Kakor zoper vero in upanje, tako se tudi zoper ljubezen božjo premnogo greši.

Grehi zoper ljubezen božjo so smrtni grehi sploh, zlasti pa mržnja in sovraštvo do Boga.

Smrtni grehi!

Predragi! Sv. Bonaventura je zapisal te-le presretnje besede, ki nam bolj kot vsake druge povedo, kako so smrtni grehi res zoper ljubezen božjo:

„Groza! Večjega zaničevanja sem vreden jaz, kakor Lucifer sam! On je grešil, ko pred njim še noben grešnik ni bil kaznovan; jaz pa, ko sem imel že svarilne zglede kazni božjih pred seboj! On je bil le enkrat postavljen v stan nedolžnosti, jaz pa sem bil tolikokrat v stan pravičnosti zopet nazaj povrnjen! On se je vzdignil zoper svojega Stvarnika, jaz pa tudi zoper svojega Odrešenika! Oba sva se sicer uprla zoper svojega Boga, a jaz že potem, ko je Bog zame svoje življenje daroval!“

Ni dvoma! Ljubezen božja in smrtni greh sta si tako nasprotna kot noč in dan, kot svetloba in tema, kot življenje in smrt!

Ljubezen božja je dan in svetloba duše, je nje življenje — smrtni greh pa je tema in noč duše, je nje smrt!

Kdor smrtno greši, tisti stvar, vsled katere greši, višje cenj kot Boga samega! Da, kolikor je na njem ležeče in v njegovi moči, svojega Zveličarja samega znova biča, križa, umori!

In on da bi imel ljubezen božjo v svojem srcu!

Nima je! Z vsakim smrtnim grehom znova pokaže, da je nima!

Pripoveduj ti svoji materi v trenutku, ko jo suješ, v obraz biješ, pljuješ vanjo, pripoveduj, da jo ljubiš! Ali ni ta trditev tvoja najgrši zasmeh za tvojo ubogo, nesrečno mater?

Glej, tako delaš ti s svojim Bogom, kedarkoli smrtno grešiš!

Naj bo torej tvoj smrtni greh zoper katerokoli božjo ali cerkveno zapoved, vedno je tudi zoper prvo božjo zapoved, ker je tudi greh zoper ljubezen božjo!

Ker pa je že smrtni greh sam na sebi tako zelo nasproten ljubezni božji, kaj čuda potem, da v srcu, kjer smrtni greh gospoduje, polagoma ljubezen božja popolnoma zamre.

„Nihče ne more dvema gospodoma služiti!“ (Mat. 6, 24.)

Mesto ljubezni zavlada v takem srcu kmalu — mržnja do Boga!

Ta obstoji v tem, da človek ni le malobrižen, vnemaren do Boga in vsega božjega, marveč ima naravnost neko nedopadajenje, neko nevoljo nad vsem božjim, nad molitvijo, nad službo božjo, sv. mašo, prejetjem sv. zakramentov.

Da je taka mržnja do Boga grešna, zelo grešna, se razume po sebi.

Vender pa moramo pripomniti, da je tudi v tem oziru treba previdnosti.

Zgled bo najbolje pojasnil, kaj hočemo reči.

Ko je sv. Frančišek Saleški bival v Parizu na visoki šoli, mu je kar naenkrat izginil ves notranji mir. Loti se ga nedopovedljiva dušna suhota in mržnja do vsega božjega. Celò obupne misli ga napadajo. Kar neprenehoma mu roji po glavi, da mu ne pomaga nobena molitev več, da ga je Bog zavrgel, da bo gotovo pogubljen. Silne muke trpi vsled tega. Tudi telesno popolnoma opeša.

Ta njegova dušna suhota in neprostovoljna mržnja do vsega božjega seveda ni bila grešna, ampak zgolj skušnjava, katero je Bog pripustil, da ga je tem pristrčneje na-se navezal.

In prav to se tudi dandanes v dušnem življenju večkrat ponavlja, kot bi si kdo misliti mogel.

Ti se trudiš, da bi prav lepo živel. Pa te začno naenkrat napadati take grozne misli do Boga in vsega

božjega, da te jih je samega strah. Kar pogledaš, celò najsvetejše reči, vse ti je v spodtiko, v jezo, ti vzbuja naravnost sovražne misli. Kar klel bi vse to! A ti tega ne storiš! Tebe vse to boli, žalosti.

Vedi, da vsa ta navidezna mržnja tebi prav nič ne škoduje. Priča le, kako zoprna je hudobnemu duhu tvoja ljubezen do Boga, tvoje prizadevanje, Bogu dopasti, da te celò s takim najhujšim sredstvom, s takimi silnimi skušnjavami hoče od Boga odtrgati in na-se prikleniti.

Prav nič se radi tega ne vznemirjaj! Tolaži naj te zavest, da Bog nikdar ne pripusti, da bi bil kdo hujše skušan, kakor more prenesti, in da on, ki ti tako skušnjavo pripusti, bo v pravem času ž njo naredil konec!

Iz prostovoljne, torej grešne mržnje do Boga pa se polagoma razvije najhujše, kar je v takem slučaju sploh mogoče — sovraštvo do Boga!

Človek ne le da Boga več ne ljubi, da ima mržnjo do vsega, kar je kakorkoli ž njim v zvezi, on kar naravnost vedoma in pri zavesti Boga sovraži!

Žalosten zgled takega sovraštva do Boga je cesar Julijan odpadnik.

Ko je v usodepolni bitki bil smrtno ranjen, ko je videl, da je premagan, da je vsa njegova stvar izgubljena, da se je zastonj trudil uničiti krščanstvo, zamoriti vero v Galilejca, kakor je on sramotilno imenoval svojega Odrešenika, je odtrgal obvezo od rane, vrgel pest krvi proti nebu in ves besen najhujšega

sovraštva pri tem — umirajoč! — zaklical: „Zmagal si, Galilejec!“

Kristijani! Kaj bote vi rekli na te-le besede:

„Bog, ne vtikaj se več v naše zadeve, kajti jaz, ki sem sedaj prišel k modrosti in se te več ne bojim, z roko proti nebu prisegam, da si ti ubijavec moje pameti, strašilo moje vesti!“

Zapisal je te besede leta 1848 znani brezbožec Proudhon!

Vprašam vas, ali niso take grozne besede izbruh uprav peklenškega sovraštva do Boga!

Žal niso to edine tako bogokletne besede! Danes takih in podobnih besedi kar mrgoli po premnogih listih!

Ali je potem kaj čudnega, da tudi medsebojni pogovori, celò med mladino razodevajo pravcato sovraštvo do Boga!

A ne samo pogovori, tudi dejanja!

In to celò med nami — Slovenci!

31. marcija 1920 je priobčil slovenski dnevnik („Slovenec“): „Pred 3 tedni je na Bledu družba mladih ljudi v gostilni snela s stene križ, ga zasramovala in strla. Potem so v drugi gostilni storili enako bogoskrunstvo s križem. Odtod so še na planem razbili tri blagoslovljene kapelice.“

16. dec. 1920 je isti slovenski dnevnik poročal: „V noči od 8.—9. dec. so neznan storilci popolnoma opustošili mestno pokopališče v Metliki. Do 60 spominkov so porušili. Kar je kamenitih, so jih prevrnili in deloma s podstavki vred iz zemlje izruvali. Železne

križe so pa po večini prelomili! Vsekrižem leže po tleh nagrobni kamni in železni križi!"

In 14. junija 1920 celò to-le: „Neznani tatovi so vlomili v župno cerkev na Jesenicah in ukradli 4 mašne kelihe in iz tabernaklja monštranco in dva ciborija. —

Isti teden so tudi v Trnovem pokradli iz tabernaklja monštranco, kelih in ciborij. — 11. avg. 1920 je bila v Dolu pri Hrastniku iz tabernaklja ukradena lepa monštranca s sv. Rešnjim Telesom vred. — V noči od 1. na 2. sept. so na Dobrovi ukradli iz tabernaklja monštranco in ciborij, hostije pa so stresli na altar.“

Dovelj, dovelj!

Predragi! Ali ni to res grozno sovraštvo napram križanemu Zveličarju samemu, napram kralju ljubezni v presvetem Rešnjem Telesu?

Dà, zares opustošena je vera, zato pa je tudi opustošena ljubezen, zato pa tudi opustošeni kraji ljubezni: križi, kapelice, pokopališča, celo tabernaklji!

Zdi se, kakor bi bili ravno našemu „prosvitljenemu“ času prihranjeni ti žalostni dokazi posurovelosti — človeka, stvari božje!

A tako je vedno bilo in bo!

Človek more samo ali ljubiti ali pa sovražiti!

Kdor svojega predobrega Boga, ljubezni same, noče ljubiti, pade polagoma tako daleč, da ga sovraži!

In če človeška družba v celoti tako globoko pade, da javna sramotenja svojega Boga posluša, bere, pripusti, potem prav ta družba mora biti tudi žalostna

priča najgršim izbruhom sovraštva božjega, ki končno vendar le vedno padejo nazaj na dotično družbo, družine, posameznike same!

Prerok Izaija je izgovoril pomenljive besede:

„Gospoda vojskinih trum, njega posvečujte, on bodi vaš strah, on bodi vaše plačilo! In on vam bo v posvečenje; obema Izraelovima hišama pa v kamen spodtike in v skalo pohujšanja, v zadrigo in pogubo prebivalcem v Jeruzalemu. In prav veliko njih se bode spodtaknilo in padlo!“ (8, 13—15.)

Prav isto je napovedal starček Simeon:

„Glej, ta je postavljen v padec in v vstajenje mnogih v Izraelu in v znamenje, kateremu se bo zopergovorilo!“ (Luk. 2, 34.)

Te besede jasno potrjujejo, da je Jezus Kristus vsem, ki ga ljubijo, ki se ga oklenejo, v posvečenje in v vstajenje, vsem pa, ki ga nočejo ljubiti, v kamen spodtike in v skalo pohujšanja, v znamenje, kateremu se nasprotuje.

Vzrok temu pa je Bog sam že v raju napovedal:

„Sovraštvo bom naredil med teboj in med ženo, med tvojim in njenim zarodom, ona ti bo glavo strla in ti boš zalezovala njeno peto.“ (I. Mojz. 3, 15.)

Delo peklenške kače, satana samega je torej to uprav brezmejno sovraštvo božje v današnjih dnevih.

Le na ta način moremo razumeti naslednji dogodek, ki je samo eden izmed premnogih takih, ki so sedaj kar takorekoč na dnevnem redu:

„Steber presv. Trojice, ki je od leta 1689 krasil mestni trg v mestu Šlan na Češkem in ki je postavljen v zahvalo, da je Bog odvrnil šibo kuge od mesta, je postal 5. jul. 1920 žrtev nezaslišane surovosti in leži s svojimi umetniškimi deli vred v razvalinah. Zgodilo se je to ob 5. uri popoldne, torej ob belem dnevu. Delavci so prišli od dela, so prinesli lestvo. Eden izmed delavcev je splezal po lestvi na steber, pljunil v obličje Matere božje, jo je večkrat udaril in ji s kladvom odbil glavo. Navzočih je bilo nad 200 oseb, ki so se temu bogoskrunskemu početju smejale.“ („Edinost“, Čikago, 28. avg. 1920.)

Pa ko bi bilo to sovraštvo le med odraščeniimi!

Kar po gotovem načrtu se dela z vsemi silami na to, da se v to sovraštvo potegne tudi — mladina!

28. aprila 1920 je priobčila „Edinost“, Čikago: „Silno žalostni dogodki se pojavljajo na Češkem. Župan mesta Prage je izdal odredbo, da se iz vseh mestnih šol odstrani križe, katere se je potrgalo s sten in se jih pometalo na nek voz. Prepovedala se je tudi molitev pred in po šoli.“

Strašno morajo taki zgledi sovraštva napram Bogu upliovati na mlada otroška srca!

Potem se pač ne moremo čuditi, predragi, če šolski otroci že izjavljajo, da ne verujejo v Boga, če

otroci, gredoči iz šol, počakajo pred podobo Križanega deklic in potem vpričo njih začno podobo Križanega kamenjati . . .!

A čujte, predragi!

„Kriva vzgoja otrok je slabih časov mati!“

Otrok, ki danes kamenja podobo Križanega, bo jutri že zabadal nož v srce lastnega očeta, lastne matere!

In ravno na to današnji sprijeni svet pozablja! Pozablja, kar pravi sv. Gregor Nac.:

„Oče je svojim otrokom postavljen kot namestnik božji. Gre mu zato spoštovanje, kot Bogu samemu. Noben otrok ne more svojih starišev sramotiti, da ne bi sramotil s tem tudi Boga. O stariših velja, kar je Jezus apostolom zatrdil: „Kdor vas zaničuje, mene zaničuje.“ Čast božja in čast starišev sta med seboj kar najtesneje združeni. Zato pravi sv. pismo: „Kdor se Boga boji, on časti svoje stariše.“

Iztrgati torej otrokom ljubezen božjo iz src se pravi iztrgati jim iz src ljubezen do lastnih starišev.

Napeljavati, siliti otroke naravnost k sovraštvu božjemu — in tudi to, predragi, se danes v resnici godi! — se pravi napeljavati in siliti jih k sovraštvu do lastnih starišev!

In mladina je upanje naše, prihodnjost naša!

Pravijo!

A to ni popolnoma resnica!

Res pa je, da je dobra, lepo vzgojena mladina upanje naše, slabo vzgojena pa je strah naš, poguba naša!

Ni pa prave, dobre vzgoje brez vere v Boga, brez strahu božjega!

„Začetek modrosti je strah božji!“

Zato je božji Učenik, ki mu je bila sreča vsega človeštva tako brezmejno pri srcu, ravno mladino nad vse ljubil. Pristrčno, ljubeznjivo je klical: „Pustite male k meni, ker njih je nebeško kraljestvo!“

Nikdar niso bile njegove besede bolj grozeče, kot tedaj, ko je o pohujšanju mladine govoril:

„Kdor pa pohujša katerega teh malih, ki v me verujejo, bi mu bilo bolje, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat in bi se potopil v globočino morja. Gorje svetu zavoljo pohujšanja.“ (Mat. 18, 6, 7.)

Človeku kar tesno postane pri srcu, ko razmišlja te besede večne Resnice, pa opazuje, kako se danes v resnici godi!

Ali ste že slišali, predragi, kakšen satansk svet je dal hudobni zapeljivec mladeniču, ki ga je hotel popolnoma v svoje grešne zanjke ujeti, a se mu je ta še vedno ustavljal, ker ga je spomin na dobro mater, ki je zanj doma molila, jokala, stradala, še vedno drževal pred najhujšim!

„Pojdi z menoj! Jutri greva brez spovedi, taka kot sva sedaj, k obhajilu!“

Storil je nesrečnež tako! Božjeropno je prejel sveto obhajilo.

Od tedaj pa mu ni bilo več težko ubogati zapeljivca, hoditi po potu greha in pogube!

Tako dela danes satan!

Od tod njegovo divjanje proti križem, kapelicam, dà, proti hostiji sami, ker hoče na ta način najuspešneje zamoriti v srcih to, kar je lepega, nebeškega, ljubezen in na njeno mesto vsaditi to, kar je najgršega, peklenškega, sovraštvo!

Srca, ki prekipevajo sovraštva do Boga, do vere, Cerkve, vsega božjega, so srca — satanova!

On jih ima v oblasti, njegovo orodje so, njemu služijo!

Stari Rimljani so imeli posebne nočne čuvaje, ki so morali ponoči paziti, da se ni kaka nesreča prime-rila. Celo noč so morali čuti. Vsak hip so morali vedeti, koliko je ura, koliko noči je že minula. Vedno so morali vedeti dati pravi odgovor na vprašanje: „Custos, quid de nocte?“ „Čuvaj, koliko nočnega časa je že minulo?“ „Kaj je z nočjo?“

Kristijani, to vprašanje velja tudi nam!

Čuvaji, kaj je z nočjo? Z nočjo peklen-skega sovraštva do vsega božjega, ki ga danes opazujemo vsepovsod, celò med nedoraslo mladino že? Ali se zavedamo, da to sovraštvo more nam vsem prinesiti le nesrečo, pogubo?

Nikar si ne tajimo, da se danes res greši, veliko greši zoper ljubezen božjo! S smrtnimi grehi, z mrznjo do Boga in vsega božjega, s sovraštvom božjim!

Zato pa v sveti boj za rešitev človeške družbe v znamenju — ljubezni božje! Amen.

Prva božja zapoved (VIII).

Malikovanje. — Vraže.

Boga smo dolžni tudi moliti.

Boga moliti se pravi Bogu skazovati tisto češčenje, ki gre edino le njemu kot najvišjemu Gospodu.

Čast, komur čast!

Višji ko je kdo, višja čast, višje češčenje mu gre!

Najvišji je Bog, zato gre njemu najvišja čast!

Le poslušajte, predragi, kako lepo nam psalmist to pove:

„Hvalite Gospoda z nebes, hvalite ga na višavah!

Hvalite ga vsi njegovi angeli, hvalite ga vse njegove vojskine trume!

Hvalite ga solnce in luna, hvalite ga vse zvezde in luč!

Hvalite ga nebes nebesa in vse vode, ki so nad nebesi!

Zakaj on je rekel in bile so storjene, on je ukazal in bile so vstvarjene!

Kralji zemlje in vsa ljudstva, poglavarji
in vsi sodniki zemlje!

Mladeniči in device, stari in mladi naj
hvalijo ime Gospodovo!

Njegovo ime samo je visoko, njegova
slava nad nebesa in zemljo!" (Psalm 148.)

Prav to so tudi angeli v najslavesnejšem trenutku,
na Sveti večer klicali človeštvu v spomin kot njega
najsvetejšo dolžnost.

„Čast Bogu na visokosti!“ (Luk. 2, 14.)

In sveta Cerkev vse svoje molitve sklepa s
hvalnico.

„Čast Očetu in Sinu in Svetemu Duhu!“

Ni dvoma! Vesoljno stvarstvo ni drugega kot ve-
likansk, čudovit, neprestan slavospev Stvarniku!

Le ti edini, človek, bi se hotel temu vsesplošnemu
slavospevu odtegniti!

Ne!

Tudi mi vsi, predragi, smo dolžni Bogu skazo-
vati najvišje češčenje, ki smo ga le sploh zmožni.

In sicer z vsemi svojimi močmi, ker
imamo vse te moči od njega!

Z razumom! Spoznati in priznati moramo
Boga kot vsemogočnega Stvarnika, svojega najvišjega
Gospoda, čigar popolna last smo mi vsi, ki ima vso
pravico nam ukazovati, mi pa zato vso dolžnost, ga
ubogati!

S spominom! Nikdar ne smemo pozabiti, kar
je Bog v toliki meri za slehrnega izmed nas storil sam,

po svojem Sinu, našem Odrešeniku, po sveti Cerкви, duhovnikih, stariših!

Z voljo! Tudi svojo voljo moramo vedno, povsod in v vsakem položaju ukloniti najvišji volji božji in tako poskrbeti, da bodo vsa naša dejanja vsikdar v soglasju z voljo božjo!

Tudi telo naše mora prispevati k temu češčenju božjemu! Oči, ušesa, usta, jezik, roke, noge, vse, prav vse moramo rabiti v čast božjo!

Z dušo in telesom se moramo okleniti svojega Boga in mu služiti!

Kar pa je v srcu, česar je srce polno, to mora tudi venkaj, na zunaj!

Ne le v svojem srcu moramo priznavati Boga kot svojega najvišjega Gospoda, marveč tudi na zunaj, v vsem svojem zasebnem in javnem življenju!

Zunanje češčenje je odsvit notranje ljubezni do Boga.

Kdor v resnici v srcu Boga ljubi, bo z veseljem vse storil, da to ljubezen tudi po zunanje pokaže. Ne le, da s tem da duška svoji notranji ljubezni, ampak da tudi druge pridobi in vname za to ljubezen božjo. Svojo družino, prijatelje, znance, svoj narod, vse ljudi!

Zato bo rad šel k sv. maši, se udeleževal javnih molitev, procesij, vsega javnega bogoslužja.

Javno češčenje božje je torej sveta dolžnost nas vseh:

Gledè na Boga samega. Cel človek, z dušo in telesom je last božja, od Boga obdarovan z nešte-

timi prednostmi, posvečen, odločen za prihodnjo slavo in poveličanje v nebesih. Zato pa mora tudi cel človek z dušo in telesom, torej s srcem in tudi na zunaj Boga slaviti in poveličevati.

Gledè na človeka samega, na njegovo naravo. V naravi človekovi je, da se to kar je v srcu, tudi na zunaj pokaže. Ravno s tem zunanjim dejanjem pa se zopet notranja ljubezen kar najlepše poživi.

Ti ljubiš svoje stariše. Glej, kako se potruдиš, da jim to ljubezen tudi na zunaj, v dejanju pokažeš! In kako ravno ti zunanji dokazi tvoje notranje ljubezni to ljubezen tako v tebi kakor pri tvojih stariših čedalje bolj pomnožujejo in pospešujejo!

Gledè na človeško družbo. Človek je družabno bitje, živi v družbi in za družbo. Kakor vsak posameznik, je tudi človeška družba kot taka last božja, od njega popolnoma odvisna. Zato pa mora tudi družba kot taka javno Boga častiti.

To javno češčenje božje je nujno potrebno človeški družbi za ohranitev vere v Boga. Ž njim kaže, ž njim ohranja svojo vero in zanjo vnema tudi druge, ki bi sicer brez takega javnega češčenja že davno v veri opešali.

Kdor torej to javno češčenje zanemarja, kdor zanemarja molitev in službo božjo, on greši zoper vero, greši zoper prvo božjo zapoved!

Zato najdemo javno češčenje božje, javno bogoslužje prav pri vseh narodih. Kako natančno so Grki,

Rimljani imeli to bogoslužje vravnano. Imeli so prekrasna svetišča, svečenike, dneve javnega praznovanja.

Posebno pa najdemo javno češčenje božje prelepo vpeljana pri izvoljenem ljudstvu božjem.

Bog sam je po Mojzesu čisto natanko določil vse javno bogoslužje: sestavo templja, način daritve, praznike, duhovnike in levite, obleko duhovnikov pri službi božji.

„Altar iz persti mi naredite ter mi darujte na njem svoje žgavne in mirne darove, svojo drobnico in svojo govejo živino. Na vsakem mestu, kjer se obhaja spomin mojega imena, bom prišel k tebi in te bom blagoslovil.“
(II. Mojz. 20, 24.)

Vse bogoslužje stare zaveze pa, predragi, je bilo le predpoda popolne daritve nove zaveze, sv. maše.

Ali naj se potem čudimo, da je tudi v sv. k. t. Cerktvi, v kateri ravno se opravlja popolna daritev nove zaveze, javno bogoslužje v najvišji časti? In to že takoj od prvega začetka! Z nevarnostjo lastnega življenja so se že prvi kristijani zbirali k očitni službi božji, celò pod zemljo, v katakombah! Za vsak obred sv. Cerktve bi bili radi vsak hip žrtvovali svoje življenje!

Dà, predragi, tako so verniki vseh časov spolnovali prevažno svojo versko dolžnost, so javno molili svojega Boga!

A tudi hudobni duh ni miroval!

Tudi zoper to češčenje božje je vedno in vedno hujskal človeštvo v upor zoper Boga, v greh. In ne brez uspeha! Posebno v tej stvari je nesrečno človeštvo polagoma silno globoko padlo.

Oglejmo si, predragi, te grozne zmote natančneje, da se jih bomo tembolj mogli in znali varovati.

Malikovanje!

Z malikovanjem greši, kdor skazuje kakih stvari božjo čast.

Apostol Pavel je v listu do Rimljanov zapisal te-le pomenljive besede: „Ko so bili spoznali Boga, ga niso kakor Boga častili ali ga hvalili, temveč so se zgubili v svojih mislih in otemnelo je njih nes pametno srce. Modre so se imenovali in so neumni bili. In so spremenili veličastvo neminljivega Boga v podobo minljivega človeka in ptic in čveteronogatih in lazečih živali. Zvoljo tega jih je Bog prepustil željam njih srca.“ (1, 21—24.)

Predragi! Ali naj vam pripovedujem, kako so ljudje solnce, luno, zvezde, živali, rastline, celò podobe, narejene iz kamna in lesa za bogove imeli, jih molili, jim darove prinašali, jih po božje častili? Kako je celò izvoljeno ljudstvo božje v tem oziru premnogokrat globoko zašlo? Kako je celò Salomon na svoja stara leta paganskim ženam na ljubo malikovalske altarje stavil in tudi sam malikoval? Kako je ob Kristusovem času cel svet bil pogreznjen v najostudnejše malikovalstvo?

Malikovalstvo je bilo državna vera mogočnega rimskega cesarstva, ki je bilo tedaj razširjeno skorej po celem svetu. Častili so nebroj malikov. Za vse, kar se jim je zdelo čudnega, neumevnega, so imeli takoj že svojega malika.

Malikovalstvo je še danes grozno razširjeno po zemlji. Nadentisoč milijonov ljudi še danes tava v smrtni senci paganstva, posebno v Aziji in Afriki.

Malikovalstvo je združeno z groznimi pregrehami, z nečistostjo, s človeškimi daritvami, z vsakovrstnimi drugimi hudobijami. Maliku Molohu so darovali žive otroke, ki so jih vpričo ljudi javno metali v razbeljeno peč tega malika.

Silne težave je imelo premagati krščanstvo v boju zoper malikovalstvo.

Celò spreobrnjeni kristijani so se često le z največjo težavo ločili od priljubljenih jim malikov.

Spominjam na sv. Boštjana in po njem spreobrnjenega Kromacija. Boštjan mu je obljubil popolno takojšnje ozdravljenje, če vse malike uniči. Kromacij je takoj obljubil, da bo to storil, a ozdravel ni. Ko Boštjanu to pove, ga le-ta vpraša resno: „Pa si res prav vse malike uničil, kakor sem ti ukazal?“ Sedaj šele mu Kromacij prizna, da je res pokončal vse malike, razven enega, ki mu je bil najljubši, od katerega se nikakor ni mogel ločiti. Šele ko je tudi tega končal, je res ozdravel.

Malikovalstvo je samoumevno grozen greh. Čast, ki gre edino le Bogu, njemu krade in jo stvari božji prilastuje. Boga torej vrže raz prestol, nanj postavi stvar božjo!

Ali se bomo potem čudili, da je Bog en dan ukazal po Mojzesu 23.000 Izraelcev pomoriti radi malikovalstva?

Kako hvaležni torej moramo biti Bogu, da nas je brez našega zasluženja rešil iz teme paganstva in pripeljal k luči krščanstva!

Toda ne pozabimo, predragi, da se tudi med kristijani najde posebne vrste malikovalstvo!

Mnogim je denar njihov bog! Samo to jim je mar, da bi si kar mogoče veliko denarja pridobili in to na kakršenkoli še tako krivičen način!

Ostro kliče Jezus takim nesrečnežem: „Ne morete služiti Bogu in mamonu.“ (Luk. 16, 13.)

Pretrsljiv zgled, kam tako malikovanje denarja človeka zapelje, nam pripoveduje zgodovinar. Visokopostavljen imeniten dostojanstvenik je v svoji zakladnici imel nabranega čudovito zlata, cekinov, vsakovrstnih dragocenosti. Vsak dan je po več ur prebil v tej zakladnici. Zlatnike je enega za drugim štel in zopet štel, v roke jemal, poljubljal in se ves srečen ž njimi pogovarjal. Nastal je ogenj. Vse naokrog je že gorelo. On pa je med svojimi cekini na tleh klečal in tako z njimi zgorel. Ni se mogel ločiti od njih.

Še druge vrste malikovalstvo med kristijani nam omenja apostol Pavel:

Veliko jih živi, od katerih sem vam že večkrat rekel, sedaj pa tudi jokaje rečem, da so sovražniki križa Kristusovega, katerih konec je poguba, katerih Bog je trebuh in hvala v njih sramoti, kateri pozemeljsko ljubijo.“ (Filiplj. 3, 18, 19.)

To malikovalstvo je greh prepovedanega posvetnega uživanja, pred vsem grda, ostudna nečistost.

Ob francoski revoluciji leta 1789 so v najmenitnejši Marijini cerkvi v Parizu na veliki altar postavili javno ničvredno žensko in pred njo kot boginjo rajali in plesali. Nekaj let potem pa je ta ženska, od vsega sveta zapuščena, v mali podstrešni sobici na kupu slame v groznih mukah vsled lakote umrla!

Tako tudi nečistnik na altar svojega srca postavi osebo, katero obožuje, ne z meneč se zato, kaj naj iz tega pride.

Mlad mož, ki je šele par tednov bil poročen, je decembra 1920 izginil v valovih Ljubljance! Ne sam, ampak skupno z drugo žensko osebo, na katero je že poprej navezal svoje srce! Čez nekaj dni potem šele so mogli dobiti trupli nesrečnih utopljenecv!

In takih in podobnih prežalostnih slučajev je danes do groze veliko!

Sedaj mi pa odgovorite, preljubi: Ali ni tudi med nami kristijani premnogo malikovalstva?

To žalostno dejstvo je imel veliki papež Pij X. v mislih, ko je že pred leti, precej časa pred svetovno vojsko izgovoril nenavadno besedo:

Evropa ni več krščanska, ampak je paganska!

Zoper Bogu dolžno češčenje se pregreši dalje z vražami.

Z vražami greši, kdor pripisuje stvar-rem kako skrivno moč, katere jim Bog ni podelil.

Predragi! Gotovo je in ne da se tajiti, da imajo nekatere stvari posebno moč v sebi. In to ali po naravi, ali po volji božji, ali po molitvi sv. Cerkve.

Po naravi! Premnogim stvar-rem je Bog sam kot Stvarnik narave že z njihovo naravo podelil posebno moč. Tako ima veliko rastlin izredno zdravilno moč v sebi. Luna ima že po naravi izredno moč na vreme, na letino, na rast pridelkov. Večerna zarja že po naravi kaže navadno lepo vreme, jutranja deževno.

Po izrecni volji božji! Krstna voda skupno s krstno besedo v zakramentu sv. krsta kaže, naznani in tudi podeli očiščenje od izvirnega greha. Duša otrokova je res v tistem hipu čista. Te moči krstna voda nima po naravi, ampak po volji Jezusa Kristusa, ki je sv. zakramente postavil, torej po volji božji. Bog je v svoji vsemogočnosti tako odločil in „pri Bogu ni nemogoča nobena stvar.“

Po molitvi sv. Cerkve! Cerkev blagoslavlja vodo, sveče, sol, les, pepel, svetinjice, križe, molke, škapulirje. S tem blagoslovom in s svojo molitvijo Cerkev dotičnim stvar-rem od Boga nakloni posebno moč za prav gotov, določen namen. Kdor te stvari potem pobožno rabi v tisti namen, kot ga je Cerkev določila in pri blagoslovljenju imela, on sme od Boga pričakovati posebno varstvo v nevarnostih, zoper za-lezovanje hudobnega duha.

Kdor torej tem stvarem pripisuje tako notranjo moč, kaj takega od njih pričakuje, kar imajo res v sebi, kar res premorejo ali po svoji naravi, ali po naredbi božji ali po molitvi sv. Cerkve, tak nikakor ne greši z vražo!

Če torej mi kristijani rabimo blagoslovljeno vodo, se pobožno ž njo prekrižamo, če nosimo blagoslovljene svetinjice, škapulirje — in to s pravim namenom —, da bi bili tem bolj zavarovani zoper skušnjave hudobnega duha, ne grešimo z vražami, kakor nam nasprotniki tolikokrat očitajo. Zakaj? Te stvari imajo res posebno moč ravno po molitvi sv. Cerkve. Kdor jih rabi ali nosi pobožno, s svetim zaupanjem, ne v nje same, marveč v Boga, on res dobi posebno moč zoper skušnjave hudobnega duha.

Če pa mi stvarem pripisujemo kako skrivno moč, katere jim Bog ni podelil, katere torej nimajo ne po svoji naravi, ne po naredbi božji, ne po molitvi sv. Cerkve, tedaj je to prazna vera, vraža!

Vraža je, ako listek papirja, na katerem je nekaj čudnega, tebi neumljivega napisanega, s posebnim zaupanjem pri sebi nosiš in si prepričan, da se ti ravno vsled tega listka nič hudega ne more zgoditi.

Saj takoj razumeš, kajne, predragi, zakaj je to vraža. Odkod naj pač ima ta listek skrivno moč, katero mu ti pripisuješ? Po svoji naravi? Ne! Po naredbi božji? Ne! Po molitvi sv. Cerkve? Ne!

Prav tako je vraža, ako napišeš par besedi na duri hleva in si radi teh besedi sedaj trdno prepričan, da živini nihče ne more škodovati. — Vraža je, ako verjameš, da je petek nesrečen dan, da pot, ki jo na petek napraviš, mora biti nesrečna. — Vraža je, ako verjameš, da če zjutraj najprej staro žensko srečaš, mora biti potem cel dan nesrečen. — Vraža je, in celo med omikanimi in učenimi ljudmi zelo razširjena, ako verjameš, da če jih je trinajst skupaj pri mizi, mora potem gotovo eden izmed njih tekom tistega leta umreti.

Sloveči skladatelj Bruckner je bil nekoč v odlični družbi. Kar se začne nemirno ozirati okrog sebe po gostih. Šteje jih. Prebledi. Hitro vstane, vzame klobuk in odhiti iz sobe. Prestrašil se je v svojem praznoverji, ker je videl, da jih je ravno trinajst pri mizi.

Vraža je, ako bolnik čisto gotovo misli, da bo ozdravel, če bo n. pr. skozi 14 dni molil prvi dan en očenaš, drug dan dva, tretji tri, do sedem očenašev, potem pa zopet nazaj šest, pet, in štirinajsti dan zopet le en očenaš.

Ni pa vraža, ako moliš ravno pet očenašev v čast peterim ranam Kristusovim, sedem češčenamarij v čast sedmerim Marijinim žalostim in podobno, ker je to res primerno in ker se uslišanje ne pričakuje ravno od te številke, ampak od molitve sploh in tudi to le, če je božja volja.

Praznoverske so molitve, ki so često zelo razširjene med ljudmi, na katerih je pripomnjeno, da če jo kdo ravno petkrat ali desetkrat izmoli, je potem zavarovan proti vsem nezgodam v družini, pri živini, zoper

točo, ali da bo potem gotovo kako dušo iz vic rešil, da gotovo ne bo nepreviden umrl. In da stvar še bolj vleče, je često na takih molitvah zapisano, da je tista molitev kar iz nebes padla, da je potrjena od bogve katerega papeža.

Podobna vraža, ki pa je tudi zelo razširjena, je, da dobiš ti na dopisnici ali v pismu napisano molitev ali kak rek s pristavkom, da moraš to takoj zopet naprej poslati kakemu svojemu prijatelju v gotovem številu, potem da je uspeh nedvomen.

Zgolj vraže in povrh še grde sleparije!

Take reči razširjajo navadno nasprotniki naše katoliške Cerkve z grdim namenom, da bi nas katoličane javno pred svetom potem mogli sramotiti kot prazno-verce.

Sloveči misijonar P. Pierron je oznanjal Mehi-kancem krščansko vero. Glavna ovira pa so mu bile pri tem neštete vraže, ki so bile med temi ljudmi razširjene. Vse pridige misijonarjeve niso nič izdale. Tu pa mu pade nova misel v glavo. Pokazal je ljudem nesmiselnost in budalost posameznih vraž eno za drugo. Pomagalo je. Ljudje so res začeli te vraže opuščati!

K župniku pride neka ženska in mu žalostna po-toži, da so vse njene krave zacoprane, ker ne dobi mleka od njih. Župnik je dobro vedel, da je ženska lena in da nič ne pazi, kaj se v hlevu godi. Pa seveda, ko bi ji bil to v obraz povedal, to bi bila zamera! Da ji torej zapečateno pismo in ji reče, da mora to pismo vsako jutro zgodaj in pozno zvečer nesti po hiši in po hlevu in se z njim vseh voglov dotakniti. Tako stori.

In glej, že prvi dan naleti v hlevu na sosedo, ki ji — kravo molze! Od tedaj naprej so krave zopet dosti mleka imele. In kaj je bilo v pismu napisano? „Čuj sama in pazi, pa bo „copernija“ kmalu izginila!“

Predragi! Ni dvoma, da je tudi med nami kristijani še prav mnogo prazno-verja, mnogo vraž! Ne toliko izhudobije, kakor vsled neke čudne navezanosti na to, kar so nekda ljudje verjeli in vsled lahkomišljenosti! Mi pa bodimo zares modri in zavrzimo vraže! Amen.

18.

Prva božja zapoved (IX).

Vedeževanje. — Čarovanje.

Predragi! Prišli smo do prečudne tvarine.

Govoriti nam je sedaj o zvezi človeka s — hudobnim duhom samim!

Ali je taka zveza sploh mogoča?

Sloveč cerkveni pisatelj Dr. Hettinger piše: „Kolikorkrat se tudi v življenju in v znanosti pozornost odvrne od satana in se ta proglasi za zgolj izmišljotino človeštva, resen opazovatelj se bo vendar povrnil vedno zopet nazaj k tej tvarini. Globokejše spoznanje svetega pisma, zgodovina Cerkve in lastna skušnja, vse to nam priča, kako edino le potem moremo pojasniti grozovitno podlost in moč hudega, če priznamo skrivnostno zvezo hudobnih duhov s človekom.“

V skrivnem razodenju beremo: „Gorje zemlji in morju, ker je hudič k vam doli šel in ima veliko jezo, ker ve, da ima malo časa.“ (12, 12.) „In doli je bil pahnjen tisti veliki drakon, stara kača, ki se ji pravi

hudič, in satan, kateri zapeljuje ves svet; doli je bil pahnjen na zemljo in njegovi angeli so bili ž njim vrženi." (12, 9.)

Ni dvoma, da je zveza med hudobnim duhom in človekom do gotove meje že tu na zemlji mogoča.

Pred dobrimi dvajsetimi leti je veliko pozornost vzbudil francoski pisatelj Leon Taxil, ki je v tej zvezi človeka s satanom uprav gorostasne reči pripovedal. Pravočasno ga je razkrinkal katoliški pisatelj in urednik Dr. Cardauns.

Zdi pa se, kakor bi bilo tudi to Taxil-ovo delo izvršeno le v ta namen, da bi odvrnilo pozornost od pravega, resničnega dela hudobnega duha med ljudmi, s tem, da se je hotelo s pretiravanjem osmešiti vse tiste, ki na zvezo med hudobnim duhom in ljudmi res verjamejo.

V mislih imamo dvojno tako zvezo: potom vedeževanja in potom čarovanja.

Eno kot drugo je greh zoper češčenje, ki gre edino le Bogu samemu.

Z vedeževanjem greši, kdor z besedo ali na kak drug način kliče na pomoč hudobnega duha, da bi zvedel skrivne reči.

S čarovanjem pa greši, kdor hoče s pomočjo hudobnega duha storiti kaj čudovitega.

Tako pri vedeževanju kakor pri čarovanju se kliče na pomoč hudobnega duha.

Razloček je le ta, da pri vedeževanju hoče človek s pomočjo hudobnega duha izvedeti kaj skrivnega, pri čarovanju pa hoče z njegovo pomočjo storiti kaj čudovitega.

Pomudimo se torej najprej pri vedeževanju.

Čisto gotovo je, predragi, da hudobni duh skrivnih reči, ki jih izključno le božja Vsegavednost ve, ali takih prihodnjih reči, ki so odvisne zgolj od človekove proste volje, ki jih torej človek v svoji prosti volji lahko stori ali opusti, lahko stori tako ali popolnoma drugače, ne ve in ne pozna, ker ni vsegaveden.

Prav gotovo torej hudobni duh ne ve, kdaj in kako bo kdo umrl in kam bo prišel po smrti.

Vender je pa gotovo, da hudobni duh ve veliko več, nego človek.

Hudobni duhovi so zavrženi angeli. Pred svojim padcem so imeli ti angeli čudovito razsvitljeno spoznanje, neprimeroma bolj, kot najbolj nadarjeni človek. To veliko spoznanje jim je ostalo tudi po padcu. Prav tako tudi volja, ki je neprimeroma krepkejša kot človeška, le da je po padcu zakrknjena v hudo. Tudi spomin jim je ostal popolnoma ohranjen. In v tem spominu ohranijo hudobni duhovi vse, kar so od padca skozi vsa sto- in tisočletja človeške zgodovine že opazili, videli in doživeli. Pridobili so si velikansko spoznanje ljudi, njih dobrih in slabih strani, uprav ogromno skušnjo, s katero z zelo veliko verjetnostjo iz preteklih

dogodkov lahko sklepajo na prihodnje, na to, kar se ima zgoditi.

Sedaj pa razmišljajte, predragi, to veliko spoznanje, s katerim hudobni duh neverjetno dobro in natančno pozna vesoljni svet, zemljo, korist, škodljivost stvari na zemlji, razmišljajte njegov velikansk spomin, s katerim gleda nazaj v zgodovino človeštva, njegovo izredno skušnjo in njegovo zakrknjeno voljo, s katero tudi hoče doseči kar največjih uspehov! Ali morete potem tajiti, da hudobni duh res lahko človeku marsikaj pove, česar človek sam nikakor ne more vedeti?

Lahko torej razumemo, da so se vedno, ob vseh časih našli ljudje, ki so ravno potom hudobnih duhov skušali zvedeti skrivne, prihodnje reči.

Ker je v paganstvu moč hudobnega duha bila neprimeroma večja, kot v krščanstvu, je samoumevno, da je služba satanova in njegova pomoč bila zelo upoštevana. Saj célo malikovalstvo kot tako ni drugega kot organizirano bogoslužje satana samega.

Zato je tudi vedeževanje v paganstvu močno razširjeno.

Rimljani so imeli vedeževanje kot del svoje vere kar najnatančneje urejeno. V to so jim služili njihovi paganski duhovniki.

Vedeževali so jim posebno iz ptičjega léta, kakor tudi iz živalskega drobu.

Nikdar niso šli Rimljani v kako vojsko, da ne bi poprej vedeževalcev povprašali, jih li čaka sreča, ali nesreča. Če so jim njihovi vedeži napovedali nesrečo, ostali so doma.

Imeli so tudi posebne kraje, kjer so se ljudem s pomočjo hudobnega duha napovedovale prihodnje reči.

Posebno sloveče je bilo preročišče, orakel, v Delfih.

Da je bilo tako preročišče res v službi satanovi, nam potrjuje zgodovina prvih kristijanov. Opetovano se je primerilo, da ni bilo na takem kraju mogoče dobiti odgovora tistim, ki so prišli iskat svéta. Zvedeli so, zakaj ne. Ker so prišli v družbi kakega kristijana, dasi tega služabniki božanstva niso popolnoma nič vedeli. A njihov duh jim je odgovoril, da ne da prej pojasnila, dokler se sovražnik ne umakne!

Kolika gnjusoba v očeh božjih, kolika pregreha je vedeževanje, to naj nam pove prerok Elija!

Izraelski kralj Ohozija je zbolel. Poslal je sporočnikov in jim naročil: „Pojdite, vprašajte Beelzebuba, boga v Akaronu, ali zamorem ozdraveti v tej svoji bolezni.“ Angel Gospodov pa je govoril Eliju: „Vstani in pojdi sporočnikom samarijskega kralja naproti in jim reci: „Mar ni Boga v Izraelu, da greste vprašat Beelzebuba, boga v Akaronu? Zato govori tako Gospod: S postelje, v katero si se vlegel, ne boš vstal, temveč umrl boš, umrl!“

Predragi! Ali je med nami tudi kaj vedeževanja?

Sami veste, da ga je.

Kolikokrat si puste lahkoverni ljudje iz kart, iz potez na roki, iz kock, iz ogledala prerokovati, ali bo sreča, posebno pri poroki, kakšnega ženina bo katera dobila, koliko časa bo živela, kako se ji bo godilo.

Ne trdim, da se tako „prerokovanje“ med nami godi v zvezishudobnim duhom. Ni torej toliko pravo vedeževanje, kakor bolj praznoverje, vraža.

Trdim pa, da je tudi tako ugibanje prihodnje sreče vsikdar velika nespamet.

Le verjemi mi, predraga, ki si morda v tem kaj prizadeta: Ko bi ciganka, ki tebi srečo prerokuje, res kaj vedela, kedaj bi že bila sama sebi srečo povedala in se ne bi potikala kot taka reva okrog po svetu!

Pa ti imaš egiptovske sanjske bukve, jih v velikim zanimanjem prebiraš, držiš nanje in tudi staviš na tiste „srečne“ številke!

Pomudimo se torej še pri sanjah nekoliko!

Gotovo je, predragi, da je Bog sam res večkrat ravno po sanjah napovedal važne prihodnje reči.

Tu ti je takoj v spominu prelepa zgodba egiptovskega Jožefa, v kateri ravno sanje toliko vlogo igrajo. Sanje o snopih na polju, o solncu, luni in enajstih zvezdah, ki so se mu priklanjale, sanje velikega točaja in peka, faraonove sanje, zgolj važne, preroke sanje, ki so se vse do pičice spolnile.

Jakob se iz Jožefovih sanj ni norčeval, ampak „je to reč na tihem premišljeval.“ (I. Mojz. 37, 11.)

In v zgodovini našega odrešenja, kako važne reči se tudi tu zopet po sanjah napovedujejo! V sanjah govori Bog Jožefu, naj z Detetom in Marijo beži v Egipt! In pozneje zopet, ko je prišel čas da se nazaj vrne, mu zopet v sanjah pove Gospod, naj se vrne nazaj na

izraelsko zemljo, ker so pomrli, ki so Detetu stregli po življenju. In v sanjah razodene Gospod trem Modrim, da se po drugi poti vrnejo v domovino, ker hoče Herod Jezusa umoriti.

A sedaj čujte, predragi! Niti enega slučaja ne najdete, da bi bil Bog potom sanj razodel ljudem kakih vsakdanjih, praznih, posvetnih reči!

In tebi naj Bog potom sanj razodene, kakšne številke stavi, da boš „terno“ zadela!

Od Boga torej kaj takega ne moreš pričakovati!

Če torej v istini od sanj kaj takega pričakuješ, mogla bi pričakovati edinole od — hudobnega duha! Brr! —

Pa recimo še o „copranju“ katero!

Preljubi! Kaki lepi spomini mladosti se nam vzbujajo v tem trenutku! V dolgih zimskih večerih smo sedeli okrog gorke peči. Pa nam je kdorkoli pripovedoval kako lepo pripovedko, katero smo s toliko radovednostjo, s tolikim zanimanjem poslušali. In o čem je bila ta pripovedka? O človeku, ki je šel v „ris“ na sv. večer o polnoči na čisto samotnem kraju, razpotju, kjer se noben zvon ni slišal, pa se mu je prikazal sam „bognasvaruj“ in mu je potem, ko mu je on z lastno krvjo svojo dušo zapisal, pokazal zaklad, toliko denarja, da sam ni vedel kam! Ali pa o okameneli ali v kačo spremenjeni grajski deklici, o ukletem kraljiču! To so bile stvari, da so se nam kar lasje ježili!

Kaj naj rečemo o tem?

Glejte, to so še ostanki iz temnega paganstva, spomini na oni žalostni čas, ko še ni prišel obljubljeni Odrešenik na svet, da bi premagal hudobnega duha, zmanjšal njegovo moč.

Tedaj je bila res, kot smo že slišali, moč sata-nova veliko večja, nego je sedaj v krščanstvu. In s pomočjo hudobnega duha je tedaj marsikdo delal res stvari, katerih bi zgolj z naravnimi močmi nikakor ne mogel. Seveda je bil tak človek v posebni službi sata-novi, njegovo orodje! A prav kot satan sam, bil je tudi on še vedno v oblasti božji. Kakor satan, mogel je tudi tak človek le toliko storiti, kolikor mu je Bog sam pristil.

Hudobni duh, kot smo tudi že slišali, del božje vsemogočnosti, torej pravih čudežev nikdar ne more storiti. Pač pa iz prej navedenih vzrokov — vsled svojega velikega spoznanja, krepke volje, spomina, skušnje — more marsikaj storiti, kar se nam zdi čudno, nadnaravno, kar pa seveda v resnici ni čudež.

Že sv. pismo o čarovnikih večkrat govori.

O takem čarovniku beremo v Dejanju apostolov: „In ko sta bila Pavel in Barnaba obhodila ves otok Ciper do Pafa, sta našla nekega vražarja, krivega preroka, kateremu je bilo ime Barjezu, kateri je bil pri deželnem poglavarju. Poglavar ju je k sebi poklical in je želel slišati božjo besedo. Ustavljal se jima je pa čarovnik in je iskal deželnega poglavarja od vere odvrniti. Pavel pa, napolnjen s svetim Duhom,

je pogledal vanj in rekel: O polni vse goljufije in vse lažnjivosti, sin hudičev, sovražnik vse pravice, ne nehaš prevračati pravih potov Gospodovih. In glej, sedaj je roka Gospodova zoper tebe, in oslepel boš, in ne boš videl solnca nekaj časa!" (13, 6—11.)

Isto beremo o čarovniku Simonu, o katerem pravi Dejanje apostolov: „Tega so vsi poslušali od najmanjšega do največjega, rekoč: Ta je moč božja, ki se imenuje velika. Poslušali so ga pa zato, ker jih je bil dolgo časa s svojimi čarovniji slepil.“

Zato je že v stari zavezi Bog sam po Mojzesu svaril ljudstvo pred čarovniki rekoč: „Ko prideš v deželo, ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog, se varuj, da ne posnemaš gnjusob tistih narodov! Tudi naj se ne najde med teboj, kateri bi svojega sina ali hčer skozi ogenj peljal in očiščeval, ali kateri bi vedeže povpraševal in na sanje in ptiče pazil, tudi ne vražar ali zarotovalec; zakaj vse to studi Gospod in zavoljo takih hudobij jih bo pokončal ob svojem prihodu!" (V. Mojz. 18, 9—12.)

Dasi je resnica, predragi, da je mogoča nekaka zveza človeka s hudobnim duhom, in da je ta zveza v paganstvu bila in je še danes zelo očitna, je pa prav tako resnica, da se v nobeni stvari ni toliko pretiravalo kot v tej.

Zgodovina nam potrjuje, kakšne grozne reči je počelo nekdanje ljudstvo posebno proti „copernicam.“

Kakor hitro je kaka oseba bila nekoliko drugačna, je imela kake posebnosti, posebno, ako je bila od drugod, takoj je veljala za čarovnico. Takoj jo je za-

čelo ljudstvo opazovati na vseh straneh. Vsako najnavadnejšo reč je pri njej obračalo na svoj način. Gorje, ako so jo videli kedaj ponoči, samo, z lučjo v roki! Čarovnica je bila! Kar se je v kraju zgodilo, vsega je bila ona kriva. In če je bila v resnici še tako nedolžna!

Moj Bog, kako daleč se je dalo ljudstvo ravno v tem oziru zapeljati!

A, predragi, kdo bi mogel verjeti, da je tudi danes svet ravno v teh stvareh še prav zelo zapopaden! Posebno po mestih, kjer izginja prava živa vera, stopa na njeno mesto grdo praznoverje z vsemi usodnimi posledicami.

Uprav grozna poročila so prišla v svet v tem oziru iz svetovnega mesta Pariza. Ljudje najodličnejših krogov se zbirajo skupaj, da jim čarovniki kličejo duhove ranjkih, s katerimi se žele pogovarjati.

Je res! Vero mora vsak človek imeti! Če zavrže pravo, potem se oklene — prazne, dà, se zateče celo k hudobnemu duhu samemu!

Zoper češčenje božje se greši tudi z božjim ropom.

Z božjim ropom greši, kdor onečaščuje Bogu posvečene osebe, kraje, ali reči, zlasti pa, kdor prejme po nevrednem kak sveti zakrament.

Da je božji rop res velik greh in da ga zato Bog strašno kaznuje, o tem nam pretresljivo priča sveto pismo.

„Kralj Baltazar — tako beremo v knjigi pre-roka Danijela — je napravil pojedino svojim prvakom. Ko je bil že vinjen, je ukazal prinesiti zlate in srebrne

posode, katere je bil njegov oče Nabuhodonozor prinesel iz jeruzalemskega templja, da bi iz njih pili kralj, njegovi gostje in žene. Pili so vino in hvalili svoje zlate, srebrne, bronaste, železne, lesene in kamnite bogove. Tedaj pa so se prikazali prsti, kakor pišoče človeške roke na steni kraljeve dvorane. Kralju se je obraz spremenil in njegove misli so ga strašile. In prišel je Danijel in razložil usodne besede na steni: Seštel je Bog tvoje kraljestvo in ga dokončal. Tehtan si bil na tehtnici in prelahak najden. Razdeljeno je tvoje kraljestvo.“ Tako se je tudi zgodilo. Še tisto noč so udri sovražniki. Baltazar je bil umorjen.“ (Danijel 5.)

Predragi! Že večkrat so se v zgodovini godili božji ropi. Vsikdar pa so bili v največjo nesrečo tistim, ki so jih izvršili. Kar očitno se je še vsikdar pokazalo, da se Bog ne pusti zasmehovati. Kaj naj rečemo potem o božjih ropih današnjih dni, o onečaščenju svetih hostij celò!

To ni samo božji rop, to je že naravnost skušanje Boga. S skušanjem Boga greši, kdor predrzno zahteva ali pričakuje od Boga kakega čudeža!

In prav to, se zdi, da je danes! Prav kot je nekdanj hudobni duh nagovarjal Jezusa: „Če si Sin božji, vrzi se doli!“ prav tako tudi danes taki nesrečni predrzneži govore: „Če si res Bog, pa me kaznuj! Jaz s teboj lahko naredim, kar hočem! Kaj mi ti moreš zato?“

Izzivajo Boga samega!

Kolika zlobnost, kolika predrznost!

Mi pa, preljubi, ne tako!

Vsikdar se zavedajmo besedi Jezusovih:

„Gospoda svojega Boga moli in njemu samemu služi!“ (Mat. 4, 10.)

Če ne, se bo tudi nad nami pritožil Vsemogočni: „Vi ste mi čast odvzeli!“ Tej pritožbi pa bi potem sledila kazen, ki bi bila grozna!

Tega pa nas varuj Bog! Amen.

Prva božja zapoved (X).

Časti angele in svetnike!

Dogodek dijaških let mi prihaja v spomin. Peljal sem se na slovečo božjo pot, na sv. Višarje. V železniškem kupéju mi je sedela nasproti zelo izobrazena ženska, doma daleč tam iz Saksonskega. Izredno se je zanimala za našo prekrasno Gorenjsko, za mogočni Triglav, za hčerko planin, bistro Savo, za divno lepo blejsko jezero, za nešteto drugih prirodnih lepot. Ko pa ji začnem pripovedovati o cilju svojega potovanja, o božjepotni cerkvi na sv. Višarjih, o ljubezni našega ljudstva do te cerkve, do Marije, do svetnikov sploh, pa kar naenkrat ni imela nič več prejšnjega zanimanja. Izgovorila je čudno besedo, katere tedaj nisem mogel dodobra razumeti: „Škoda, da je vaše ljudstvo še tako naivno, tako priprosto!“ Tedaj sem si mislil: Tudi ta ženska je v viharju življenja izgubila vero, kot toliko drugih. Šelè pozneje se mi je zasvetilo, da ta ženska ni bila katoličanka, ampak — protestantinja.

Protestanti so namreč zavrgli vsakršno češčenje svetnikov.

Čudno! Oni, ki svojega Bismarka in toliko drugih ljudi kar obsipajo z največjimi častmi, jim postavljajo spomenike, prirejajo največje spominske slavnosti, oni o češčenju svetnikov nočejo nič slišati. Trdijo, da je to zgolj katoliško praznoverje.

Več še! Celò to očitajo nam katoličanom, da s tem, ker častimo svetnike, delamo naravnost proti božji volji, da s tem češčenjem — onečaščujemo Boga samega! Trdijo, da s tem Bogu samemu kratimo dolžno češčenje, ker da svetnikom skazujemo tisto čast, ki gre edino le Bogu, da torej Bogu jemljemo to, kar dajemo svetnikom!

Kako so ti ljudje nevedni ali pa zlobni!

Predragi! Kaj ne ve pri nas vsak količkaj podučen otrok, da je ravno nasprotno resnica, da mi katoličani v svojih svetnikih na najlepši način častimo Boga samega?

In prav v tej važni stvari se hočemo v naslednjem natančneje podučiti.

Govoriti hočemo o svetnikih.

Jasno pa je po sebi, da kar velja o svetnikih, velja tudi o angelih. Dà, še tem bolj o angelih, čim višji in popolnejši so ti mimo svetnikov.

Trdimo torej: Ako častimo angele in svetnike, ne grešimo zoper prvo božjo zapoved, ker jih ne molimo.

Velik, bistven razloček je med češčenjem božjim in med češčenjem angelov in svetnikov.

Boga molimo! Skazujemo mu najvišjo, božjo čast, ki gre izključno le njemu. In to radi njega samega, ker je sam v sebi vreden te najvišje, božje časti.

Angelov in svetnikov pa ne molimo! Ne skazujemo jim božje časti, ampak neprimeroma manjšo. In to ne radi njih samih, kakor bi bili sami iz sebe te časti vredni, ampak edino le radi Boga. Častimo jih izključno le z ozirom na Boga in v zvezi ž njim, ker so si namreč to čast zaslužili z ljubeznijo božjo, z vestnim spolnovanjem božje volje.

Vsa čast, ki jo skazujemo angelom in svetnikom, velja torej pred vsem in v prvi vrsti Bogu.

Glej dobrega otroka! Srčno on ljubi svoje stariše. Z veseljem stori vse, kar mu ti ukažejo. Kdor pozna tega otroka, vsak ga ima rad. Zakaj? Ker tako ljubi svoje stariše, s tolikim veseljem jih uboga.

Vprašam vas, predragi: Ali tisti, ki imajo radi tega otroka, zato ker on tako ljubi stariše, s tem žalijo njegove stariše?

Ravno nasprotno! Razvesele jih, koristijo jim, ker s tem dobrega otroka le še bolj potrjujejo v tem, da jih bo imel le še tem rajši. Vsa čast, ki jo skazujejo takemu dobremu otroku radi ljubezni do starišev, velja torej v posebni meri njegovim starišem.

In o angelih in svetnikih naj bi to ne veljalo!

Katere angele pa častimo? Mar tiste, ki so se uprli zoper Boga? Ne! Ampak tiste, ki so mu zvesti ostali, ki so se torej njega oklenili, njegovo voljo spolnili.

Isto velja o svetnikih! To niso tisti nesrečni ljudje, ki božje volje niso hoteli spolnovati, ki so se s smrtnimi grehi upirali zoper Boga, ampak samo tiste blage duše, ki so božjo voljo, spolnovale, vztrajno, stanovito, junaško.

Zakaj jih torej častimo? Zato, ker so Boga ljubili, njemu zvesto služili.

Ali ne vnemamo torej prav s tem češčenjem svetnikov tudi druge ljudi, tudi sami sebe, da po njihovem zgledu tudi mi Boga ljubimo?

In s takim češčenjem da bi mi Boga žalili!

Kar je izrekel sv. Avguštin o češčenju sv. mučencev, to velja sploh o češčenju vseh svetnikov: „Mi postavljamo sicer v čast mučencem altarje, toda sveta daritev se na teh altarjih ne daruje mučencem, ampak Gospodu mučencev, Bogu, ki je te mučence kronal.“

Toda, predragi, ali so pa tisti, ki jih mi kot svetnike častimo, res Boga tako prisrčno, tako goreče ljubili? Kdo nam je porok, da so sploh res v nebesih, da so res svetniki?

Kdo torej odloča o tem, kóga naj ljudstvo časti kot svetnika? Na kakšen način se ta odločitev vrši?

Predragi! Kakor zelo je tudi ta stvar važna in zanimiva, tako malo je vendar splošno znana.

Ne bo torej v škodo, če o njej natančneje izpogovorimo.

Odločiti, se li sme kdo res častiti kot svetnik, sme edino le najvišji pastir Cerkve,

sv. Oče. In to vsikdar šele po dolgotrajni, večletni, najvestnejši preiskavi.

Ta jayna proglasitev kóga za svetnika povzdigne dotičnika k najvišji časti, ki je za človeka tu na zemlji sploh mogoča.

Od tistega trenutka se sme on po celem kato-liškem svetu javno častiti kot svetnik. Cerkev ga kliče javno v svojih molitvah na pomoč in se mu priporoča. Njemu v čast se smejo postavljati cerkve in altarji. Sveta maša se sme javno v njegovo čast darovati. V duhovnih molitvah se sme javno klicati na pomoč. Njemu v čast se smejo vršiti prazniki, razne cerkvene pobožnosti. Njegova podoba se sme izpostavljati v javno počesčenje v cerkvi, tudi na altarju. Na podobah mu pristojna znamenje svetosti, svetniški sijaj okrog glave. Njegovo truplo, kakor tudi ostanki trupla in stvari, ki so bile ž njim v bližnji dotiki, se smejo javno častiti.

Proglasitev koga za blaženega pa da do-voljenje, da se dotičnega sicer tudi javno časti in na pomoč kliče, toda ne po vsej Cerkvi, ampak le v določeni škofiji, kraju ali cerkveni družbi in tudi to le na način in v obsegu, kakor to Cerkev sama izrecno pri vsakem blaženem posebej dovoli. Njegova podoba se brez posebnega dovoljenja sv. Očeta ne sme javno izpostavljati, posebno tudi ne na altarju. Prazniki se smejo prav tako v nje-govo čast le z izrecnim papeževim dovoljenjem prazno-vati. Tudi pri sv. maši, v duhovnih molitvah se ga brez posebnega dovoljenja ne sme omenjati. Njegovo ime se sme le v dotičnih koledarjih navajati, za katere je

bilo dano posebno dovoljenje. Tudi njegove svetinje se ne smejo v javnih procesijah nositi.

Prva se vrši proglasitev kóga za blaženega, šelè potem se more izvršiti progla-sitev tega blaženega za svetnika.

Blaženim more biti proglašen le tak ka-toliški kristijan, ki se je na izreden, uprav junašk način, in to vztrajno in stanovitno odlikoval v čednostnem življenju in kate-rega svetost je Bog sam že v življenju, po-sebno pa po smrti izpričal s čudeži.

Mučeniška smrt zavoljo svete vere velja kot naj-sijajnejši dokaz, da je dotičnik imel potrebne junaške čednosti.

Gledè čudežev se pri blaženih zahteva, da sta vsaj dva popolnoma sigurno in neizpodbitno dokazana.

Kako natančno se to preiskavanje gledé čudežev vrši, naj nam, predragi, pojasni dogodek iz življenja papeža Benedikta XIV.

Ko je bil on še kardinal, ga obiščeta dva sloveča angleška učenjaka, ki nista bila katoliške, ampak angli-kanske vere. Kardinal je bil nujno poklican k važnemu, neodložljivemu opravilu. Da bi gostoma ob njegovi odsotnosti ne bilo dolgčas, jima je dal na razpolago akte, listine preiskovalnega procesa za nekoga, ki je prav tedaj imel v cerkvi zadobiti najvišjo, svetniško čast. Rekel jima je, da naj te listine o čudežih do-tičnega pregledujeta, dokler se on ne povrne. Več ur ga ni bilo nazaj. Anglikanca sta ves ta čas z nezaup-nostjo krivovercev brskala po listinah in le to gledala,

kako bi količkaj mogla iztakniti, s čimer bi potem mogla udariti po katoliški Cerkvi. Zastonj je bilo vse njuno prizadevanje. Ko se kardinal vrne, ju vpraša za njuno mnenje o dotičnem preiskavanju. Odgovorita mu: „Če ta služabnik božji ne bo svetnikom proglašen, potem bo težko kdo. Tudi ona dva se imata za poštenjaka, a tako strogi preiskavi se ne bi mogla podvreči. In če ti tu navedeni čudeži ne bi bili potrjeni, smatrani kot dokazani, potem pač ne vesta, kaj bi se moglo sploh dokazati. Kardinal pa jima smehljaje odvrne: „Od vseh teh čudežev nismo ne enega vzprejeli, ker se nam njihovi dokazi še ne zde dovelj trdni!“

Tako preiskuje katoliška Cerkev.

Predragi! Naj tu omenim še drug zgodovinsk dogodek.

Leon XIII. je odprl takoimenovani tajni arhiv papeževe palače in dovolil njega obisk in raziskavanje učenjakom celega sveta, tudi drugih ver, dà, največjim sovražnikom vere sploh.

To je zašumelo tedaj po celem nasprotnem taboru, češ, kakšne Cerkev kompromitujoče reči bodo vse prišle na dan.

Papež je bil opozorjen na to. On pa je tedaj izgovoril besedo, kot lepše, pomenljivejše pač ne bi bil mogel spregovoriti:

„Cerkev se nikdar ne boji — resnice!“

In prav to velja tudi gledè čudežev blaženih in svetnikov, kakor tudi sploh gledè celotnega procesa, preiskavanja vsakega izmed njih.

Kedaj ste še slišali, predragi, da bi bili le enega izmed njih sovražni, brezverski učenjaki in raziskovalci z uspehom izpodbili, kakršnokoli neresničnost ali nepravilnost v njem dokazali?

Hoteli pač, dà, hoteli, a mogli — nikdar!

Jasno je, da postopanje gledè proglasitve blaženim in svetnikom v Cerkvi ni bilo vedno enako, posebno v prvih časih, v časih vednih preganjanj, ko je takorekoč kar neprenehoma tekla mučeniška kri.

A že v teh prvih časih vidimo, kako skrbna je bila Cerkev tudi v tem oziru.

Sv. Ciprijan je svoji duhovščini ukazal, da z vso vestnostjo raziskuje dela in življenje mučencev in da se celò od tistih, ki so mučeniško smrt pretrpeli za vero, smejo kot mučenci častiti samo tisti, ki so bili te časti zares vredni.

Polagoma pa je postalo proglašenje blaženih in svetnikov predpravica papeža samega, popolnoma in izključno le njemu pridržana, tako, da tudi vsi kardinali skupaj ob času smrti kakega papeža, torej tedaj, ko imajo najvišjo vladarsko oblast sv. Cerkve v svojih rokah, dà celò vsi škofje celega sveta zbrani na cerkvenem občnem zboru, brez papeža nikogar veljavno ne morejo proglasiti blaženim ali svetnikom!

Način, kako je Cerkev preiskovanje za proglasitev blaženega uredila, priča o njeni veliki opreznosti in skrbi, da bi že v naprej

vsakršno pre nagljeno odločitev v tej stvari onemogočila in zabranila.

Pred vsem mora biti že poprej, predno se apostolski sedež za kak tak slučaj zavzame, neovržno izpričano, da je dotična oseba res umrla v sluhu svetosti in da je bila ta svetost resnično s čudeži izpričana.

To predpreiskavo vodi škof dotičnega kraja, kjer je ta oseba živel.

V ugodnem slučaju pošlje škof vse listine po dovršeni predpreiskavi v Rim.

Tu se morata najprej dve reči dognati: da so vse listine in podpisi na listinah, ki jih je škof predložil, pristni in da se v vsem, kar je morda dotičnik v življenju pisal, ne nahaja prav nič, kar bi bilo zoper vero ali npravnost.

Ko je to neovržno s pričami potrjeno in dokazano, šelè potem se prične prava preiskava sv. Stolice, kar pa se redno sme zgoditi šele deset let potem, ko je škof vse listine odposlal in ko je opetovano zatrdil, da se v teh desetih letih prav nič ni zgodilo, kar bi preiskavi kakorkoli bilo v škodo.

Poseben zbor kardinalov, kongregacija sv. obredov vodi to dolgotrajno, nad vse natančno preiskavo.

Šelè na podlagi povoljne razsodbe te preiskave proglase sv. Oče dotičnika blaženim.

Podobno se vrši potem tudi preiskava za proglašenje blaženega svetnikom. A to le v tem slučaju, česta se vsaj dva ne-

izpodbitna in popolnoma dokazana čudeža izvršila po proglasitvi blaženim.

V vsakem slučaju se poveri enemu izmed najbolj nadarjenih učenjakov, da proglasitev skoro ves čas uradno zavira, kar le more, ji nasprotuje ter prav vse navede, s čimur bi kakorkoli mogel preprečiti ugoden izid preiskave.

Proglasitev koga za svetnika (kanonizacija) izvrši papež z največjo slovesnostjo ob navzočnosti kolikor največ mogoče duhovskih in svetnih zastopnikov tistega naroda, kateremu je povečani pripadal.

Po večkratni molitvi izreko besede: „V čast presvete Trojice, v poveličanje sv. Katoliške Cerkve, v razširjanje krščanske vere, v oblasti našega Gospoda Jezusa Kristusa, sv. apostolov Petra in Pavla in iz lastne moči izjavimo in ukažemo, da se imenovani blaženi vpiše v zapisnik svetnikov in se njegov spomin na določeni dan leta v celi Cerkvi praznuje.“

Ni torej dvoma, predragi, da so tisti, ki jih mi tu na zemlji kot svetnike častimo, resnično med izvoljenci božjimi v nebesih.

Če pa so bili že tu v tem pozemskem življenju prijatelji božji, kar so dokazali ravno s svojim lepim čednostnim življenjem, kar je Bog sam potrdil s čudeži, s katerimi jih je poveličal, kdo bi mogel dvomiti, da so sedaj v nebesih le še tem večji prijatelji božji, ljubljenci njegovi?

In ti bi dvomil, da Boga samega prav posebno razveseliš, če te njegove prijatelje, ljubljence počastiš?

A ne le prijatelji božji, tudi prijatelji naši so svetniki.

Ljubezen je vsesplošna. Kdor Boga v resnici ljubi, mora ljubiti vse to, kar Bog ljubi. Bog pa neskončno ljubi vse ljudi, slehrno neumrjočo dušo. Zato tudi svetniki prav v tej božji ljubezni ljubijo tudi vse ljudi, slehrnega izmed nas. In sicer s pravo, dejansko ljubeznijo, ki želi samo dobrote deliti, samo pomagati, osrečevati. Le to želijo, da bi bil Bog po ljudeh povečičan, da bi se neumrjoče duše, katere je on sam v svoji kryi rešil, zveličale. K temu zveličanju neumrjočih duš želijo tudi sami v dejanju kar največ pripomoči.

Toda ne le v ljubezni božji, tudi v občestvu svetnikov smo mi s povečičanimi v nebesih kar najtesneje združeni. Otroci istega Očeta, iste Matere so z nami, pobratimi istega skupnega Odrešenika nas vseh.

Zares prijatelji naši, kot si boljših misliti ne moremo.

Kdo bi si upal te prijatelje tako razžaliti, da bi si le misliti drznil, kaj šele trditi, da bi nas ti prijatelji v nebesih pozabili, da bi nam ne hoteli pomagati, ko vendar sami iz svoje lastne skušnje vedo, v kolikih in kako velikih nevarnostih, dušnih in telesnih smo tu na zemlji, ko vender vedo, da „hudič naš zopernik kot rjoveč lev hodi okrog ter išče, koga bi požrl.“

Če so že tu na zemlji svetniki s svojo priprošnjo toliko zmogli, bili od Boga kar očitvidno uslišani, pa bi sedaj pred prestolom

Vsemogočnosti božje ne mogli doseči neprimeroma več? Bi jih Bog ne hotel le tem rajše uslišati?

Predragi! Ni zlepa stvari, ki bi nam toliko očividne, čudežne koristi prinašala v vsakem oziru, kot je goreče in zaupno češčenje svetnikov.

Besede mičejo, zgledi vlečejo!

Nešteto grešnikov se je po branju življenja svetnikov vrnilo na pravo pot, premnogo njih, ki so že pešali, omagovali, so ravno zgledi svetnikov zopet vzbudili, vzdramili!

Seveda to pa le, če so življenje svetnikov res premišljevali, njihove zglede res posnemali!

Prav ima sv. Bazilij, ko trdi: „Kakor slikar, ki hoče napraviti sliko po gotovem vzorcu, zopet in zopet svoje oči obrača na ta vzorec, da vse njegove poteze dobro zadene, tako mora tudi vsakdo, ki hoče čednostno živeti, življenje svetnikov vedno imeti pred očmi in jih v svojih delih posnemati.“

Sveti puščavnik je svojim učencem pripovedoval spodbudne zglede iz življenja svetnikov. Enemu izmed učencev je bilo to pripovedovanje neprijetno in je zaspal. Tu pa zagleda v roki puščavnikovi prekrasno, zlato knjigo, iz katere je ves zamaknjen bral svojim učencem. Drug častitljiv mož poleg njega pa ga je grozeče gledal in svaril.

Kristijani! Življenje svetnikov je za slehernega izmed nas res najlepša, najčudovitejša zlata knjiga! Blagor mu, kdor rad in pridno v tej knjigi bere prelepih zgledov za življenje in se po njih v resnici tudi rayna! Zavedajmo se, kar trdi sv. Avguštín:

„Častiti, a ne posnemati, se ne pravi drugega, kot z lažjo se prilizovati. Naj vam torej ne bo zoprno tiste posnemati, katere z veseljem častimo!“

Pred vsem pa se skrbno varujmo svetnike kedaj kakorkoli sramotiti in onečaščevati!

Trije delavci so stali pred cerkvijo sv. Venceslava v Pragi. Eden izmed njih opozori tovariša: „Danes je praznik tega svetnika. Pojdimo v cerkev. Počastimo svetnika!“ Drugi pa se začne norčevati iz svetnika in njegovega češčenja. V hipu mu jezik otrpne, mutast postane. Ljudstvo prihiti skupaj in z grozo posluša, kaj se je zgodilo. Pride tudi stolni dekan. Pelje nesrečneža k grobu svetnikovemu in pritisne njegov jezik k svetnikovi glavi. Takoj je zopet začel govoriti. Nikdar več se ni norčeval iz češčenja svetnikov!

O da bi mi vsi hoteli res vsikdar poslušati opomin psalmista: „Hvalite Gospoda v njegovih svetnikih!“ (Psalm. 150, 1.)

Zato pa le goreče in zaupno častimo angele in svetnike! Amen.

Notranjščina župne cerkve v Domžalah.

Prva božja zapoved (XI).

Pri Materi!

K slovečemu misijonarju je prišel nekoč imeniten gospod, ki je hotel pri njem opraviti spoved. Povedal mu je, da že od mladih let ni bil več pri spovedi. Misijonar ga vpraša: „Kaj pa Vas je vendar nagnilo k temu, da se hočete zopet z Bogom spraviti? Morda kaka pridiga?“ „Že davno nisem nobene več slišal!“ „Branje kake dobre knjige?“ „Verske knjige sploh nobene nisem hotel brati!“ „Opomin prijateljev?“ „Moji prijatelji niso nič boljši, kot jaz!“ „Morda kaka mala pobožnost do — Marije?“ Tu pa obmolkne gospod. Potem pa pove, da mu je na dan prvega svetega obhajila mati umrla. Umirajoča ga je poklicala k sebi. Pokazala mu je majhno svetinjico Marije Brezmadežne in ga je s povzdignjenimi rokami prosila: „Obljubi mi tu pred to podobo, da Marije ne boš zapustil, da boš vsaj eno češčenamarijo njej v čast vsak dan zmolil.“ „Obljubil sem. Že davno sem na to pozabil. Pred par dnevi pa sem iskal nekaj med svojimi papirji. In tu sem naletel na ono svetinjico. Pogled na Marijo me je ves prevzel. Zdelo se mi je, da slišim

glas: „Ali se vender enkrat vrneš k meni? Kako dolgo sem te iskala in na te čakala. Saj te vender tako zelo ljubim.“ Nisem imel več miru. In sedaj sem tu.“

Preljubi! Vender smo enkrat pri njej, katero ljubimo, za katero plamtijo srca nas vseh, pri Materi!

O Mariji hočemo sedaj govoriti.

Pred vsemi angeli in svetniki namreč častimo in na pomoč kličemo preblaženo Devico Marijo.

Zakaj?

Ker je Mati božja.

Naj nam sv. Bernard, ta veliki častilec Marijin, popiše to čudovito čast Marije kot Matere božje!

„Kaj ni samo po sebi umevno, da je ona, ki ima Boga samega za Sina, povzdignjena nad vse ljudi, dà, nad vse angelske kore? Kaj ne imenuje Marija Gospoda vseh angelov svojega sina? Kateri angel bi se smel kaj takega predrzniti? Marija imenuje, zavedajoč se svoje materinske časti, tisto Veličanstvo, kateremu angeli v največji ponižnosti strežejo, ljubeznjivo: „Moj Sin!“ In Bog ne smatra pod svojo čast, imenovan biti to, k čemur se je on ponižal, da je v resnici postal, Sin Marijin! O strmi in presodi, kaj je treba bolj občudovati, neskončno ponižanje Sina ali nedopovedljivo povikšanje Matere!“

In sv. Krizostom pravi: „Zares primerno in dostojno je, da poveljučujemo in častimo tebe, božja Porodnica, vsikdar blažena in brezmadežna Mati našega Boga, ki si častitljivejša kot kerubi in sijajnejša kot

serafi, ki si kot prečista Devica nam rodila Sina Najvišjega!"

Ali se spominjate, predragi, slike kazni prvih starišev v raju?

Zgorej neskončno pravični Bog, ki v največji užaljenosti podi Adama in Evo iz raja. Le nerada gresta. Milo se ozirata nazaj. Vsa sta v solzah. Angel stoji z gorečim mečem pred rajem. Nesrečneža čutita, da jima je pot nazaj na kraj sreče in veselja zaprta.

A vender, kóga ste gledali na sliki tam na strani v kotu zgorej?

Ljubeznjivo Mater z Detetom!

Pri tem so vam prišle v spomin besede, katere je govoril Bog, ko je napovedal kazen zapeljivi kači:

„Sovraštvo bom naredil med teboj in med ženo, med tvojim in njenim zarodom; ona bo tebi glavo strla in ti boš njeno peto zalezovala.“ (I. Mojz. 3, 15.)

Dobro veste, predragi, katero ženo je imel tedaj Bog v mislih.

Modri Sirah nam napoveduje njeno čudežno čast in moč:

„Na Sijonu sem vtrjena in v svetem mestu ravno tako počivam in v Jeruzalemu je moja oblast. Vkoreninila sem se med častitim ljudstvom, katero je del mojega Boga in njegov delež; in v družbi svetnikov je moje stanovanje. Kakor cedra na Libanu sem povikšana in kakor cipresa na Sijonski gori. Kakor palma v Kadesu sem visoko zrastle in kakor zasajena roža v Jerihi.“ (Sirah 24, 15—17.)

Kraljevi pevec v Visoki pesmi začudeno vprašuje, strmeč nad njeno nepopisno lepoto:

„Kdo je ta, ki prihaja kakor vzhajajoča zarja, lepa kakor luna, izvoljena kakor solnce, strašna kakor razvrščena vojskina truma?“ (6, 9.)

Apostol gleda v skrivnem razodenju njeno čast in kliče ves iz sebe:

„Veliko znamenje se je prikazalo na nebu. Žena s solncem obdana in luna pod njenimi nogami in na njeni glavi krona iz dvanajst zvezd.“ (12, 1.)

Slikar Murillo je prav ta prizor prekrasno vpodobil.

Ponižna dekla Gospodova, oblečena v belo oblačilo in ogrnjena z višnjevimi plaščem stoji vzvišena nad zemljo, oči povzdignjene kvišku proti nebu, od koder se razsvita nad njo prelepa svetloba, ki jo popolnoma spremeni, ožari z nebeškim sijajem. Z eno nogo stoji na peklenški kači, z drugo pa na svetovni krogli. Zvezde obdajajo njeno glavo, na kateri se sveti prekrasna zlata krona. Angeli strmeč in zamaknjeno gledajo nanjo. V eni roki drži belo lilijo, drugo pa drži kot v blagoslov človeštvu.

Vesoljna Cerkev jo navdušeno slavi kot nekdanji prebivalci Betulije zmagoslavno Judito:

„Blagoslovljena si Ti, o Devica Marija, od Gospoda velikega Boga pred vsemi ženami na zemlji. Ti si čast Jeruzalema, ti veselje Izraela, ti ponos našega ljudstva!“

In s čim, predragi, je Marija peklenški kači glavo strla?

S tem, da je svetu rodila Odrešenika, Zveličarja, torej kot Mati božja.

Odrešenik sam je oznanil svetu, kedaj je bilo prerokovanje v raju izpolnjeno, kedaj je bila peklenški kači glava strta, kedaj je bil hudobni duh premagan. Tedaj, ko je na Veliki petek, viseč med nebom in zemljo, umirajoč v najstrašnejših mukah, ki jih je ta svet kedaj videl, zaklical: „Dopolnjeno je!“ (Jan. 19, 30.)

Pod križem pa je v tistem velikem trenutku stala, zatopljena v prebrídsko žalost, Mati bolečin. Dasi so usta molčala, srce njeno je govorilo celemu svetu.

„O vi vsi, ki hodite po potu, premislite in poglejte, če je bolečina, kot je bolečina moja!“ (Jerem. 1, 12.)

A čujte, kristijani!

Kot je Sin Marijin prav tedaj premagal smrt, pekel, satana, ko je, zapuščen in zavržen od vsega sveta najgrozovitejše smrti umiral na križu, prav tako je tudi njegova Mati ravno v tistem trenutku, ko se ji je pod križem najglobokeje zadril meč bolečin v njeno materino srce, strla peklenški kači — glavol

Tedaj je dozorel čudežen sad, odrešenje človeštva izpod sužnosti hudobnega duha, ki ga je Marija tako zaželjeno gledala v duhu, ko je odposlancu trojedinega Boga izgovorila besede: „Glej dekla sem Gospodova, zgódi se mi po tvoji besedi!“ (Luk. 1, 38.) in je „Beseda meso postala in med nami prebivala.“ (Jan. 1, 14.)

Prav ima sveta Cerkev, ko že ob rojstvu Marijinem vsa srečna in navdušena kliče: „Tvoje rojstvo, o presveta Devica Marija, je oznanilo veselje celemu svetu, ker ti si porodila Solnce pravice, Kristusa, našega Boga!“

Ali se bomo potem predragi, čudili, da Marija po svoji milosti in svetosti presega vse angele in svetnike?

Njeno božje materinstvo je vir cele vrste najčudovitejših, uprav nebeških prednosti Marijinih.

S v. Bonaventura zatrjuje: „Marija je Mati božja. Nepopisno čast je s tem zadobila. Bog bi bil lahko vstvaril večji svet, kot je sedanji. Lahko bi bil napravil veličastnejša nebesa, kot so sedanja. Toda večje, čudovitejše matere, kot je Marija Mati božja, bi ne bil mogel vstvariti.“

Brezmadežno Spočetje!

Cel človeški rod je imel hudobni duh uklenjen v svoje verige. Le eno dete uide tem verigam. In to dete stre satanove verige tudi za vse drugo človeštvo. — Hud ogenj je opustošil vse daleč naokrog. A v sredi tega strašnega ognja in njegovega razdejanja ostane eno deblo čisto nedotaknjeno, zeleno. In prav to deblo poganja, vzcvete, rodi čudoviti sad, Jezusa, Odrešenika sveta. — Grozoviti trinog je opustošil celo zemljo. Vse je uničil, kakor daleč je segel. Le eno mesto na celi zemlji je ostalo rešeno. Do njega trinog ni mogel, ni smel. In to sveto mesto je potem premagalo trinoga, je prevzelo vladarstvo sveta.

Dete, ki edino je ušlo verigam satanovim, deblo, ki edino je ostalo rešeno ob groznem svetovnem požaru, mesto, do katerega edinega ni mogel, ni smel peklenski trinog — preljubi, saj veste, kdo je to!

Kraljica brez madeža izvirnega greha spočeta!

To je verski nauk svete Cerkve.

Že na tridentinskem cerkvenem občnem zboru so zbrani škofje, ko so govorili o izvirnem grehu, izrečno povdarili, da nikakor ni njihov namen, da bi tudi o Mariji kdo trdil, kar sicer velja o vseh ljudeh, da bi tudi ona bila podvržena izvirnemu grehu in njegovim nasledkom.

Trenutek pa, ko se je ta velika rešnica imela javno proglasiti kot verski nauk nezmotljive sv. kat. Cerkve, je bil 8. dec. 1854.

Na povabilo velikega Marijinega papeža Pija IX. so se zbrali v Rimu škofje in duhovniki iz celega sveta, iz najbolj oddaljenih dežel in krajev. V veličastni procesiji se podajo v cerkev sv. Petra. Pred velikim altarjem, kjer so shranjeni ostanki prvaka apostolov sv. Petra, se sv. Oče vsedejo na svoj prestol. Po duhovnih molitvah začno sv. Oče slovesno sv. mašo. Odpoje se evangelij.

In sedaj, o predragi, sedaj je napočil veliki trenutek. Prvi izmed kardinalov, patrijarh aleksandrijski, en grški in en latinski nadškof in škof stopijo pred sv. Očeta in jih prosijo v imenu vsega krščanstva, naj pobožno vero vernih kristijanov, da je Marija brez

madeža spočeta, proglase kot verski nauk. Vsi skupaj še enkrat v goreči molitvi prosijo božjega razsvitljenja.

Nato pa sv. Oče kot najvišji nezmotljivi učenik sv. Cerkve vpričo 54 kardinalov, 42 nadškofov, 100 škofov, več tisoč duhovnikov in nad 50.000 vernikov začnejo brati versko pismo o Mariji Brezmadežni. Solze ginjenja jih zalijejo, ne morejo nadaljevati. Vse je radostno, vse polno srčnega veselja, ko izgovore slovesne besede: „Tako razglasimo, določimo in potrdimo mi, da je verska resnica ta, da je bila preblažena Devica v prvem trenutku njenega spočetja po prav posebni prednosti in milosti božji, po zasluženji Jezusa Kristusa, Odrešenika človeškega rodu, vsakega madeža izvirnega greha neomadeževana ohranjena.“

In Brezmadežna?

Ni ostala dolžna odgovora!

Štiri leta pozneje, 11. febr. 1858 je priprosti deklici Bernardki v Lurdu slovesno izrekla: „Jaz sem Brezmadežno Spočetje.“

Studenec, ki je na tistem mestu začel izvirati, ki je od tedaj postal res studenec čudežev, največjih dušnih in telesnih ozdravljenj za nešteto ljudi iz celega sveta, je pojasnil natančneje pomen teh Marijinih besedi.

S tem pa, predragi, smo povedali že tudi prav vse, kar je potreba zato, da spoznamo, kako Marija res po milosti in svetosti pre-sega vse angele in svetnike.

Če jo je Bog v največji ljubezni kot svojo Mater obvaroval izvirnega greha, da niti za trenutek ni bila v oblasti hudobnega duha, potem je jasno po sebi, da na njej skozi celo življenje ni bilo niti sence kakega lastnega, osebnega greha. Potem je pa tudi jasno, da je bila kar najlepše ozaljšana z vsemi darovi sv. Duha, okinčana kar najbogatejše z vsemi čednostmi. Zares „milosti polna“, kot ji je angel sam slovesno zatrdil.

„Sv. Duh je Marijo čisto in neomadežno ohranil. Ker je bila vsa lepa in vsa brezmadežna, je bila nad vse dopadljiva Bogu in ljudem. Bila je čudežno ogledalo pravičnosti in svetosti, kinč čistosti, kras devištva, vzor ponižnosti, vzgled zdržnosti, sedež modrosti, slava ljudi, veselje angelov, ljubljena hči večnega Očeta.“ (Sv. Lavrenc Just.)

Občuduj, o kristijan, njeno spoznanje, ki ni prav nič potemnelo vsled greha, kot pri vseh drugih ljudeh, njeno voljo, nagnjeno le k dobremu! Čudovito razsvitljena, prosta vsake poželjivosti, vtrjena od prvega početka v vsem dobrem, nabirala si je neprenehoma, dan za dnem, vedno novih, največjih zakladov za nebesa!

In tudi po telesu ni imela smrt kot kazen za greh pri njej nobene moči, nobenih posledic, kot pri drugih ljudeh.

Telo ni zapadlo trohnobi, ostalo je nestrohljivo.

Dà, ker sploh ni moglo zapasti razdejanju smrti, potem nam je takoj tudi vnebovzetje Marijino samo po sebi umevno in jasno. Jasna pa zato tudi prelepa legenda o trupu Marijinem in apostolih. Ko so po dohodu apostola Tomaža odprli Marijin grob, trupla ni

bilo več v njem, ampak same najlepše cvetice so krasile prazen grob.

In truplo? Marija je bila z dušo in telesom v nebesa vzeta, ker sploh ni mogla in smela zapasti smrti.

Še nekaj sledi iz tega!

Takoj, ko je sveta Cerkev brezmadežno Spočetje Marijino proglasila kot verski nauk, je bilo že čisto nujno in gotovo, da bo prav kmalu napočil trenutek, ko bo tudi njeno Vnebovzetje proglašeno kot verska resnica.

Vse kaže, da smo tudi temu preveselemu dogodku že prav blizu.

In sedaj, predragi, naj vam dokazujem, da tudi Marijina priprošnja največ premore pri Bogu?

Ganljiv zgled naj nam to potrdi in pojasni!

Mlad oženjen mož je živel v velikih grehah. Bil je popolnoma brez vere. Žena ga je milo prosila, naj se vsaj radi otrok spreobrne. Zastonj. Prosi ga, naj vsaj to ji obljubi, da bo vselej, kadar bo mimo Marijine podobe šel, eno češčenamarijo zmolil. Čudno, mož je res začel to delati. Eno noč gre zopet po svojih grehah. V daljavi zagleda lučko. Gre bliže in vidi, da je to lučka, ki gori pred Marijino podobo. Marija je imela božje Dete v naročji. Takoj začne moliti češčenamarijo. Tu pa s strahom opazi, kako je Dete vse v ranah, iz katerih kri teče. Začne jokati. Dete pa se od njega proč obrne. Skesan vzdigne svoje roke k Mariji in ji govori: „Mati usmiljena, Tvoj Sin me je zavrzel. Pomagaj mi

prosi zame!" Zdi se mu, da mu Marija očitajoče govori: „Vi grešniki me imenujete mater usmiljenja, a ne nehate me delati vedno zopet za mater bolečin, ker vedno zopet obnavljate s svojimi grehi bolečine mojega sina kakor tudi moje.“ Marija se obrne k svojemu Sinu in ga prosi za grešnika. Zdelo pa se je, kakor da jo Jezus noče uslišati. Tu pa položi Marija Dete na tla, poklekne pred njim in govori: „Moj Sin! Ne bom prej vstala, predno me ne uslišiš in temu grešniku ne odpustiš!“ Jezus pa ji reče: „Mati moja! Tebi ne morem nobene prošnje odkloniti. Iz ljubezni do tebe mu odpustim. Le naj stopi sem k meni in naj poljubi moje rane!“ Grešnik tako stori. V hipu so bile vse rane zaceljene. Jezus pa ga je ljubeznivo objel v znamenje popolnega odpuščanja.“

Dà, tako je, predragi! Kakor kralj Salomon svoji materi ni mogel nobene prošnje odkloniti, tako in neprimeroma bolj Bog svoji Materi ne odkloni prav nobene njene prošnje.

Prav zato imenujejo cerkveni učeniki Marijo „prosečo vsemogočnost,“ ker je njena priprošnja pri Bogu naravnost vsemogočna!

Sedaj pa poslušajte, predragi, čudovito, prelepo versko resnico:

Marija ni le božja Mati, ona je tudi naša Mati, slehrnega izmed nas!

Kot mati bolečin nas je v najhujših mukah rodila pod križem, ko je umirajoči Zveličar v svoji oporoki izgovoril besede: „Žena, glej tvoj Sin!“ „Glej, tvoja mati!“ (Janez 19, 26, 27.)

„Resnično, Marija je mati vseh kristijanov in vsak pravi kristijan je Sin Marijin!“
(Origenes.)

Kristijani! Ali ste tudi vi sinovi, hčere Marijine?

Da je ona vaša Mati, o tem ni dvoma! Bog sam, večna Resnica, vam je porok zato!

„Ali je mogoče, da bi mati pozabila svoje dete?“

Hudobnež, zločinec, celò morilec je bil v ječi. Pred sodnika pride njegov mater. Pristrčno prosi zanj. Sodnik se čudi. Vse pregrehe sinove ji kliče v spomin, celò to, da je njo samo hotel umoriti. Mati pa ima na vse to samo eno besedo: „Vse to vem, a on je moj sin!“

Tako dela Marija z nami! Če bi jo bili še tako grozno razžalili, ona je še vedno naša Mati, ki nas ljubi, ki nam želi pomagati, nas rešiti!

Dà, dà! Prav imaš sv. Bernard! Še nikdar ni bilo slišati, da bi bil kdo zapuščen, ki je k Mariji pribežal!

Predragi! Ali nam ni res dobro pri Materi?

In ti, prijatelj, da bi hotel biti sir ota brez — Matere?! Amen.

Prva božja zapoved (XII).

Čast tudi svetinjam in podobam svetnikov!

Še o nekem češčenju nam je izpregovoriti, katero je tudi prav zelo razširjeno v sv. katoliški Cerkvi in se nam tudi prav posebno priporoča: o češčenju svetinj in podob svetnikov.

Pomudimo se torej najprej pri svetinjah!

Svetinje ali relikvije so ostanki trupel svetnikov in reči, ki so bile v bližnji dotiki s Kristusom ali s svetniki.

Torej ostanki trupel svetnikov! To se pravi, vse tisto, kar se je od trupel svetnikov še ohranilo, bodisi že celo truplo, ali le posamezni njegovi deli: glava, srce, roka, noga, kosti.

Dalje reči, ki so bile v bližnji dotiki s Kristusom!

Tako oblačila, katera je on nosil. Suknja, o kateri so rekli ob križanju vojaki, ker „je bila brez šiva, od vrha sceloma tkana“: „Nikar je ne režimo, ampak vadjajmo zanjo, čigava bode!“ (Janez, 19, 24.) Hrani se še danes popolnoma nepokvarjena v mestu Trijer na Nemškem. Potni prt, katerega mu je na nje-

govem križevem potu podala Veronika in je on vanj utisnil svoje presveto obličje.

Orodja njegovega mučenja! Pred vsem sveti križ Kristusov, katerega je sv. Helena, mati cesarja Konstantina dala izkopati v Jeruzalemu na mestu, kjer so pagani postavili 180 let poprej v zasramovanje Križanega kip Venere, boginje nečistosti. Bič, s katerim je bil bičan, trnji, s katerimi je bil kronan, žebliji, s katerimi je bil na križ prubit, sulica, s katero je vojak prebodel njegovo srčno stran.

Druge pomenljive stvari!

Miza, na kateri je Jezus postavil zakrament sv. Rešnjega Telesa.

Pa tudi kraji, ki so bili po navzočnosti Zveličarjevi posvečeni!

Tako betlehemski hlev, nazareška hišica, v kateri je Jezus živel do svojega tridesetega leta pod varstvom Marije in Jožefa in „jima je bil pokoren“, Jeruzalemska dvorana, v kateri je imel z apostoli zadnjo večerjo. Oljska gora, Kalvarija, božji grob.

Reči, ki so bile s svetniki v bližnji dotiki. Tako njihova oblačila, stvari, katere so v življenju rabili, orodja, s katerimi so bili mučeni.

Predragi! Da se smejo, dà, celò morajo tudi svetinje častiti, to je že starodaven nauk sv. Cerkve. Prav malo je stvari, ki bi bile v zgodovini bolj jasno in sijajno izpričane, kot je ravno ta verski nauk.

Že takoj iz prvih časov krščanstva je neovrgljivo dokazano, da so imeli kristijani trupla mučencev v kar največji časti.

V poročilu o mučeništvu sv. Polikarpa, škofa v Smirni ki je bil leta 169 umorjen, beremo, da so kristijani tega mesta ostanke njegovega trupla z največjo spoštljivostjo zbrali in jih višje cenili, kot vse zlato in dragocene bisere.

Z nevarnostjo lastnega življenja so zato kristijani vse storili, da so prišli do teh trupel in njihovih ostankov, bodisi ob mučenju ali pozneje. Kri mučencev so kar na morišču z gobami zbirali in jo hranili v malih steklenicah.

In prav zato, da ta trupla odtegnejo češčanju kristijanov, so jih pagani metali v morje, v reke, vodnjake.

A Bog je, kot nam zgodovina prvih kristijanov pripoveduje, često na čudežen način razodel, kje ta trupla leže. Kristijani so jih potem poiskali in z vso častjo pokopali.

Na praznik „Najdenja sv. Štefana“, 3. avg. beremo v brevirju:

„Trupla svetnikov Štefana, prvega mučenca, Gamalijela, Nikodema in Abibóna, ki so dolgo časa ležala na skritem in grdem kraju, so bila najdena pod cesarjem Honorijem, ko je bilo duhovniku Lucijanu to iz nebes razodeto. Prikazal se mu je namreč v spanju Gamalijel v častitljivi podobi starčka, mu je pokazal kraj, kjer so trupla ležala in mu je ukazal, naj gre k Janezu, jeruzalemskemu nadškofu in naj ga

prosi, da bodo ta trupla dostojno pokopana. Ko je jeruzalemski nadškof to zvedel, je sklical škofo in duhovnike bližnjih krajev skupaj. Šli so na označeni kraj. Ko so odkopali zemljo, se je prekrasen duh razširjal na vse strani. Truplo sv. Štefana so z največjo svečanostjo prenesli v cerkev na Sijonu.“

V življenju sv. Pankracija beremo, da je njegova sveta mati malo pred njegovo mučeniško smrtjo pokazala svojemu ljubljenu edinemu sinu največjo dragocenost, ki jo je imela pri hiši, ki jo je skozi vsa leta čuvala in varovala z vso skrbjo: majhno steklenico s krvjo njegovega lastnega očeta, njenega moža, ki jo je ona sama na morišču dobila. Ž njo je hotela tudi svojega sina navdušiti za to, kar se je sveti materi zdela največja sreča, za mučeniško smrt za Jezusa. „Sin junaka Kristusovega! Bodi vreden svojega očeta in postani tudi ti junak Kristusov!“ To je bila njena prisrčna prošnja ob tej dragoceni svetinji očetovi!

Največjo čast so že prvi kristijani skazali truplom in ostankom svetnikov s tem, da so na njihovih grobeh postavljali altarje, na katerih se je opravljala najsvetejša daritev.

Že v katakombah, v podzemeljskih prostorih, kjer so se za časa preganjanja zbirali kristijani k službi božji, je bilo tako vpeljana.

Ko pa je Cerkev zadobila prostost, so tudi trupla sv. mučencev prišla še do večje časti. Kar cerkve in kapele so začeli postavljati nad njihovimi grobovi.

V vsakem altarju, kjer se je imela darovati sv. maša, so morale biti shranjene svetinje, ostanki svetnikov.

Cerkveni zbor v Kartagi je že leta 398 kar naravnost prepovedal vse altarje, kjer bi ne bilo shranjenih svetinj, ostankov svetnikov.

Vzrok nam pove sv. Ambrož: „Zmagoslavne žrtve Kristusove naj bodo tam, kjer je Kristus sam žrtev, pravni dar. Na altarju je on, ki je za nas vse trpel.

Pod altarjem pa so tisti, ki so bili z njegovim trpljenjem rešeni.“

In ta prelepa, častitljiva navada, oziroma zapoved sv. Cerkve se je potem ohranila skozi vsa stoletja do današnjega dne. „Grobek“ (sepulchrum) se imenuje tisti sveti prostor na vsakem posvečenem altarju, kamor škof sami ob posvečevanju polože svetinje. Je tam, kjer mašnik postavlja kelih pri sv. maši.

Predragi! Naj spomnim le še na en zgodovinski dogodek, ki je posebno za nas Slovence važen!

Ko sta sv. slovanska blagovestnika Ciril in Metod prišla v Rim, bila sta z največjo častjo vzprejeta. Papež Hadrijan II. jima je šel v slovesni procesiji z vso rimsko duhovščino in z nebrojno množico ljudstva nasproti. Zakaj? Seboj sta prinesla zemeljske ostanke papeža sv. Klemenca I., neposrednega učenca apostolov in naslednika sv. Petra, katere je Ciril našel v Kerzonu na kraju, kjer je svetnik umrl v prognanstvu.

Preljubi! Ali naj vam še nadalje dokazujem, da Cerkev res časti ostanke svetnikov?

V svetem letu 1900 smo bili Slovenci prvič skupno in to v velikem številu v večnem mestu Rimu. Tudi pisatelj teh vrstic je bil med njimi.

Zakaj smo hiteli tija?

Zato, da smo se poklonili vidnemu namestniku Kristusovemu na zemlji, tako slavno vladajočemu takratnemu papežu Leonu XIII. in da smo se udeležili svetoletnih odpustkov.

A še en vzrok smo imeli!

Da smo molili na grobeh apostolov prvakov, sv. Petra in Pavla in da smo počastili njihove ostanke, kakor tudi druge ostanke svetnikov, svetinje, katerih na celem svetu nikjer ni toliko zbranih kakor ondi.

Zato smo šli od ene cerkve v drugo in smo kar strmeli nad množino svetinj, pa smo jih pobožno počastili.

Zato smo šli v k a t a k o m b e, kjer je že zemlja, prst sama, vsa blagoslovljena in posvečena od sv. mučeniške krvi, ki se je, rekel bi, kar v potokih tamkaj prelivala.

Zato smo šli v sobico sv. Alojzija, in smo gledali tamkaj njegovo obleko, knjige, pisma. Vse nas je ondi spominjalo angelskega mladeniča. Zato pa se je tudi nam zdelo vse tako ljubeznjivo, tako prisrčno, da se kar ločiti nismo mogli od tam.

Šli smo na kraj, kjer sta bila sv. Peter in Pavel zaprta globoko pod zemljo, v strašno m a m e r t i n s k o

ječo, na kraj, kjer je bil sv. Peter križan z navzdol nagnjeno glavo, kjer je sv. Pavel bil obglavljen. „Alle tre fontane,“ „pri treh studencih“ se imenuje tista cerkev, ker je po prelepi legendi glava, odsekana od telesa še trikrat od tal odskočila in pri tem vselej zaklicala ime „Jezus“ in je na vsakem teh treh mest tedaj začel izvirati studenec.

Sli smo v preljubko cerkev sv. Neže in počastili kraj, kjer je bila ta ljubeznjiva devica umorjena.

Kleče smo se pomikali po svetih stopnicah, po katerih je božji Zveličar stopal pred Poncija Pilata in svojo presveto kri za nas prelival. S kolikim spoštovanjem smo poljubljali kaplje te presvete krvi, ki se še sedaj skozi steklo na teh stopnicah opazijo!

Gledali smo altarno mizo, na kateri je Jezus s svojimi apostoli jedel velikonočno jagnje, postavil zakrament sv. Rešnjega telesa.

Predragi, ki si bil tako srečen, da si se udeležil tega romanja! Vprašam te: Ali te ni sveto spoštovanje prevzemalo tedaj nad tako svetimi rečmi? Kaj nisi ves hvaležen, pa tudi ves ponižen počastil toliko in tako čudovitih svetinj?

In tako se ti je, kajne, godilo tudi v ljubeznjivi Marijini hišici v Loreti, tako v prijaznem Asiziju, kjer te je vse spominjalo čudovite ljubezni serafinskega očeta sv. Frančiška, v Padovi na grobu velikega čudodelnika sv. Antona!

In kar smo storili tedaj mi, to jih je storilo že na tisoče, na milijone pred nami, storilo jih bo na milijone za nami!

Pa naj reče kdo, da ni češčenje ostan-
kov svetnikov res splošno v sveti Cerkvi!

Prav je imel sv. Hjeronim, ki je s silno ostrimi besedami zavrnil krivoverca *Vigilancija*, kateri se je drznil smešiti češčenje svetinj svetnikov in je imenoval to češčenje celò božjeropno:

„Kaj smo mi vsi božjeropniki? Ali je bil mari Konštantin božjeropnik? Ali so vsi škofje božjeropniki? O ti zver grda! Ti zaslužiš, da bi te pregnali v zadnji kot zemlje! Ti se norčuješ iz ostankov svetnikov in s tem smešiš cerkev Kristusa samega!“

Že s tem torej, predragi, ker je to češčenje tako vsesplošno v cerkvi, je podan najboljši dokaz, da to češčenje gotovo ni zoper češčenje božje, zoper prvo božjo zapoved, da torej ni grešno.

Jasno pa je tudi po sebi.

Saj jih pač častimo, a ne molimo! In častimo ne radi njih samih, ampak radi svetnikov, s katerimi so bili v dotiki.

Pa zakaj častimo svetinje?

Ker jih je Bog sam na najsijajnejši način počastil s tem, da je z njimi storil mnogo čudežev.

Že v stari zavezi beremo, da je mrlič, ki so ga pogrebci v strahu pred razbojniki vrgli na Elizejev grob, kakor hitro se je bil dotaknil Elizejevih kosti, oživel! (IV. Kralj. 13, 21.)

Posebno pomenljivo je, kar nam dejanje apostolov pripoveduje o sv. Pavlu: „In čudeže ne majhne je delal Bog po Pavlovih rokah, tako da so tudi potne robce od njegovega života in pasove na bolnike pokladali. In bolezni so jih popustile in hudobni duhovi so šli iz njih.“ (19, 11—12.)

Tem besedam pristavlja sv. Ciril: „Če so že potni robci in pasovi Pavlovi, ki so bili vender izven telesa, bolnike ozdravljali, koliko bolj moramo to moč pripisovati truplom svetnikov, ki jo imajo od duš, katerim so dolgo časa služila v bivališče.“

O najdenju trupla sv. Štefana beremo v brevirju: „Velika množica ljudi se je zbrala na kraju, kjer so truplo našli. Premnogi, ki so bili bolni na raznih boleznih, so se zdravi vrnili domov.“

Ko je sv. Ambrož našel po božji dobroti kosti sv. mučencev Gervazija in Protazija in so se ti ostanki slovesno prenesli v mesto Milan, bilo je v celem mestu veliko veselje. Nek slepec Severus pride v mesto in vpraša po vzroku tega veselja. Ko zve, kaj se v mestu godi, prosi, naj tudi njega spremijo k svetim ostankom. Zgodi se. Polen zaupanja se z robcem dotakne nosil, si dene robec na oči in v hipu — spregleda! Po zatrjevanju sv. Ambroža in sv. Avguština se je ta čudež zgodil vpričo neštete množice ljudi, tako da ga celò najhujši nasprotniki niso mogli utajiti.

Telesa svetnikov pa častimo še posebej, ker so bila svetišča sv. Duha, so

jim pomagala čednostno živeti ter bodo poveljučana ostala.

Svetišča sv. Duha! „Ali ne veste, da ste tempelj božji in da Duh božji v vas prebiva?“ (I. Kor. 3, 16.) In še določuje: „Ali ne veste, da je Vaše telo tempelj sv. Duha, kateri je v vas, katerega imate od Boga?“ (I. Kor. 6, 19.)

Pomoč pri čednostnem življenju! Telo je orodje neumrjoče duše. Udov telesa, oči, ušes, jezika, rok, nog se poslužuje duša, da po njih in z njimi izvršuje svoja dela. In če so ta dela dobra, čednostna, o kako je potem tudi orodje, s katerimi se ta dela izvršujejo, telo in njegovi udje, častitljivo, Bogu dopadljivo!

Prav zato pa bodo tudi telesa enkrat poveljučana vstala! Enajsti člen apostolske vere „verujem v vstajenje mesa“ nas to uči. Apostol Pavel nam to potrjuje: „On bo spremenil naše revno telo, ker ga bo upodobil svojemu častitljivemu telesu.“ (Filiplj. 3, 21.)

Kar bo torej Bog sam enkrat javno pred celim svetom počastil in poveljučal, tega da bi mi ne smeli častiti!

Predragi! Sedaj pač popolnoma razumemo besede tridentinskega občnega cerkvenega zbora: „Sveta trupla mučencev in drugih svetnikov, ki so bila živi udje Kristusovi in templji sv. Duha in bodo enkrat od njega obujena k večnemu življenju, morajo biti vernikom častitljiva.“

Sploh pa, vprašam vas, predragi, ali ne dela tudi svet, ljudje brez vsake vere, tisti, ki nam katoličanom

prav češčenje svetinj silno zamerijo in očitajo, prav tako s tem, kar je v njihovih očeh dragocenega?

Trupla mrličev „najnaprednejši“ izmed njih dajo popolnoma po pagansko celò sežigati. A njihov pepel? S kakim spoštovanjem ga hranijo kot prav posebno dragocenost! Prav tako obleko, knjige, celò lase!

Vse, kar je kakorkoli bilo v dotiki in zvezi z velikimi umetniki, slavnimi učenjaki, imenitnimi vojskovodji, mogočnimi vladarji, vse je tem ljudem neizrečeno dragoceno, sveto.

Le pogledjte po raznih svetovnih muzejih, kako se take stvari, često popolnoma brez vsake vrednosti, hranijo kot največji zakladi, razkazujejo, občudujejo!

In to tolikrat od ljudi, ki so bili svetu v največjo nesrečo, ki so mu bili celò v sramoto, pohujšanje!

Pa to ni nič napačnega, nič spodtikljivega, to je vse prav in dobro!

Le to je napačno in spodtikljivo, kajne, če se drznejo katoličani v časti imeti ostanke tistih, ki so zares pošteno živeli in bili človeštvu v največji blagoslov, v največjo srečo!

Kar pa, predragi, velja o svetinjah, prav to velja tudi o podobah svetnikov.

Tudi te moramo častiti, kernam predstavljajo nekaj častitljivega: Boga, Mater božjo, svetnike, dogodke iz njih življenja, trpljenja, smrti.

Čast pa, katero jim skazujemo, ni namenjena podobisamina sebi, temveč v

prvi vrsti temu kar podoba predstavlja, na kar nas ona spominja.

Vsak otrok ve, da, če vidi pred seboj podobo Križanega, ne vidi pred seboj v resnici Križanega samega, ampak le podobo, ki ga spominja na Križanega. In ker on ljubi Križanega, zato ima radi njega tudi njegovo podobo v časti.

Kdo bi pač mogel verjeti, predragi, da je tudi to češčenje svetih podob moralo prestati v zgodovini kar najhujše preganjanje!

Judje češčenja svetih podob niso poznali. Bili so preveč na vseh straneh obdani od malikovalcev, zato tudi sami preveč nagnjeni k malikovalstvu, da bi jim bilo moglo to češčenje brez velike nevarnosti biti pripuščeno. Tudi se Sin božji še ni učlovečil, ga torej še sploh ni bilo mogoče upodabljati. Judje so torej vsakršno češčenje svetih podob označevali kot malikovalstvo in je zavrgli. Da, popolnoma sovražni so bili temu češčenju.

Od Judov je sovraštvo do podob prevzel tudi Mohamed in svojo mohamedansko vero s tem sovraštvom prepojil. Povsod, kamorkoli je mohamedanstvo prodrlo, je po cerkvah uničilo in pokončalo vse svete podobe.

Tu pa se je zgodilo nekaj čisto neverjetnega!

Carigrajski cesarji, ki so s strahom opazovali silno razširjanje mohamedanstva, so prišli na prečudno misel, da se bodo s tem

obranili mohamedanstva, če bodo — sami vse podobe po svojih cerkvah uničili!

Cesar Leon Izavrijec je zato leta 726 svojevoljno, brez vsakega vprašanja cerkvene oblasti češčenje svetih podob prepovedal in je zaukazal, da se morajo vse podobe iz cerkva odstraniti.

Štiri leta pozneje pa je že pod smrtno kaznijo zapovedal vse svete podobe po celem cesarstvu, tako po cerkvah, kakor tudi javnih prostorih, dà, celò v zasebnih stanovanjih odstraniti, pokončati, sežgati ali kakorkoli uničiti. Vsi, ki so se za svete podobe potegovali, so bili kar najhujše preganjani!

In ta boj proti svetim podobam je trajal po celem vzhodnem cesarstvu skorej celih — 200 let!

Nesmiselnost tega divjanja proti svetim podobam je prav dobro predočil pobožni opat Štefan iz Nikomedije cesarju Konštantinu Koprónimu.

Cesar zaničljivo reče opatu: „Ali se mar stopi na Jezusa, če se na njegovo podobo stopi?“ Opat pa vzame denar v roko in vpraša: „Čigava podoba je tukaj?“ „Cesarjeva!“ je bil odgovor. On pa vrže denar v pričo cesarja na tla in stopi nanj. Cesarjevi dvorniki se silno razburijo in ga hočejo na mestu umoriti. Opat pa mirno reče: „Če sem jaz kazni vreden, ker sem na cesarjevo podobo stopil, kaj ni tisti še veliko večje kazni vreden, ki podobo nebeškega cesarja tepta z nogami?“

Izvrsten odgovor! In vendar tako samoumeven!

Saj vender ni nobenega dvoma, predragi, da nam ravno podobne posebno živo v spomin kličejo tistega, ki ga nam predstavljajo, da so nam torej že navadne podobe prav zato ljube in drage in jih imamo v časti.

Kako ljuba je vender Tebi na tujem podoba, slika Tvojih dragih starišev, sorodnikov, znancev! Kolikokrat jo z ljubeznijo vzameš v roko in jo ogleduješ, poljubljaš, tudi solzo potočiš nanjo! Ali se Ti ne zdi, kakor da bi bil skupaj z njimi, se z njimi razgovarjal, če imaš že le njihovo sliko pred seboj?

In glej, podobe trpečega Zveličarja, Marije, svetnikov naj ne bi imele moči v sebi, da bi srca naša vnemale k ljubezni, hvaležnosti, zaupanju, posnemanju!

Kako zaslepljeni so zares tisti, ki si drznejo kaj takega trditi!

Tudi svetinje in podobe svetnikov imejmo torej vsikdar v časti! Amen.

Druga božja zapoved (I).

Imej v časti božje ime!

Bogu čast! Tako nam velewa prva božja zapoved. S tem je že po sebi zapovedano, da čast tudi vsemu, kar je z Bogom v zvezi.

In to ne samo notranja čast, v srcu, ampak tudi zunanja, vidna čast, vidno češčenje vsega božjega!

Zunanje češčenje je izraz notranje vere. Brez tega zunanjega češčenja usahne in zamre prav kmalu tudi notranja vera prav tako gotovo, kakor pomanjkanje notranje vere mora povzročiti propad zunanjega češčenja.

Mrtvo srce tudi na zunaj ne more kazati življenja.

Ker je prav to zunanje češčenje kar največjega pomena za vse javno in zasebno življenje, dà, za vero sploh, zato je Bog sam za to češčenje v svojih zapovedih še natančneje poskrbel.

In to kar v dveh zapovedih še: v drugi za čast svojemu imenu in v tretji za čast svojemu dnevnu.

„Ne imenuj po nemarnem božjega imena!“

Tako se glasi druga božja zapoved.

Zapoveduje nam, posvečevati božje ime, prepoveduje pa, skruniti božje ime.

Posvečujemo ga, če ga spoštljivo izgovarjamo in zaupno kličemo na pomoč, skrunimo pa, če ga nespoštljivo izgovarjamo.

Božje ime! To so vsa tista imena, s katerimi Boga samega imenujemo: Bog Vsemogočni, Večni, Oče, Sin, Sveti Duh.

Dalje imena, s katerimi imenujemo včlovečnega Sina božjega: Jezus, Kristus, Mesija, Zveličar, Odrešenik, Beseda, Križani.

A že v prvi božji zapovedi smo slišali, da radi Boga moramo častiti tudi njegove posebne služabnike in prijatelje, svetnike, pred vsem preblazeno Devico Marijo.

Zato moramo tudi njihova imena imeti v časti. Vsako onečaščenje teh je onečaščenje Boga samega.

Prav to velja tudi o vseh stvareh, ki so v bližnji zvezi z Bogom, ali ki pomenjajo kaj svetega, kakor: križ, zakrament, hostija, cerkev, nebo.

Tudi ta imena so vsa sveta, za vsakega kristijana izraz največjih milosti in dobrot.

Vsa ta imena moramo torej vsikdar v časti imeti! Vsikdar jih moramo izgo-

varjati s spoštovanjem, s hvaležnostjo, z ljubeznijo, nikdar pa nespoštljivo!

Ime Boga samega na sebi!

Predragi! V celi stari zavezi niti ni bilo dovoljeno kakorkoli, tudi z največjim spoštovanjem ne, izgovarjati božje ime, razun z edino besedo „Jehova.“

Pomen te besede je primerno izrazil sv. Janez v Skrivnem razodenji: „Jaz sem Alfa in Omega, začetek in konec, reče Gospod Bog, kateri je, in kateri je bil in kateri bo prišel, Vsemogočni.“ (1, 8.)

Ko je Bog ukazal Mojzesu iz gorečega grma, da naj gre k Izraelcem in naj mu jih reši iz egiptovske sužnosti, reče Mojzes: „Glej, jaz pojdem k Izraelovim otrokom in jim porečem: „Bog vaših očetov me je k vam poslal. Ako mi pa reko: Kako mu je ime? Kaj jim hočem reči?“

Bog odgovori: „Jaz sem, kdor sem. Tako reci Izraelovim otrokom: On, kateri je, me je poslal k vam.“

In Bog je zopet rekel Mojzesu: „To reci Izraelovim otrokom: „Gospod, Bog vaših očetov, Bog Abrahamov, Bog Izakov in Bog Jakobov me je poslal k vam. To je moje ime od vekomaj in to moj spomin od roda do roda.“ (II. Mojz. 3, 13—15.)

Tu pa se dopolni čas obljube, Odrješnik ima priti na zemljo.

Nebesa sama so poskrbela za ime božjega Deteta.

Nadangel Gabrijel govori kot odposlanec presvete Trojice Mariji, njej, ki je odbrana za Mater Odrješnikovo:

„Glej, spočela boš v svojem telesu in rodila boš Sina in imenuj njegovo ime Jezus!“ (Luk. 1, 31.)

„In ko je bilo osem dni dopolnjenih, da je bil otrok obrezan, mu je bilo dano ime Jezus, katero je bilo imenovano od angela, predno je bil spočet v materinem telesu.“ (Luk. 2, 21.)

Odrešenik, Zveličar, to, predragi, je pomen tega čudežnega imena.

Tudi to je nadangel sam razodel.

Ko je namreč Jožef hotel Marijo skrivaj zapustiti, se mu je v spanju prikazal angel Gospodov in mu je rekel:

„Jožef, Davidov sin! Ne boj se k sebi vzeti Marije, svoje žene! Zakaj, kar je v nji rojeno, je od svetega Duha. Rodila pa bo sina in imenuj njegovo ime Jezus! On bo namreč odrešil svoje ljudstvo od njih grehov.“ (Mat. 1, 19—21.)

In sedaj te prosim, preljubi, postoj nekoliko! Ponovi si v duhu skrivnosti vseh treh delov sv. rožnega venca!

Veseli del! „Katerega si Devica od sv. Duha spočela, v obiskovanju Elizabete nosila, rodila, v templju darovala, v templju našla!“

Vsikdar pa si neposredno pred to skrivnostjo izgovoril ime „Jezus“.

Ali se zavedaš, kaj vse si s tem izgovoril?

Vsi veliki, nedopovedljivi čudeži ob rojstvu tvojega Zveličarja, vsi, prav vsi so

združeni, izraženi v enem samem čudovitem imenu Jezus.

Tisočletja koprne po Odrešeniku! Toda očaki, preroki, pravični legajo v grob, ne da bi videli Zveličarja, ne da bi zaslišali presveto ime Jezus.

In ga je v plenice povila in v jasli položila! (Luk. 2, 7.)

O prav imaš, starček Simeon, prav, ko tako srečen, vesel kličeš z Jezusom v naročji: „Sedaj spustiš svojega hlapca, Gospod, po svoji besedi v miru, ker so videle moje oči tvoje zveličanje, katero si pripravil pred obličjem vseh narodov!“ (Luk. 2, 29—31.)

Pozorišče se spremeni.

Trije angeli nastopijo, vsi v solzah, vsi zatopljeni v največjo žalost. Eden s trnjevo krono, drugi s križem, tretji z žebli! Pred njimi pa leži v prahu zemlje včlovečeni Bog in milo prosi: „Oče, ako hočeš, vzemi ta kelih od mene!“ (Luk. 22, 42.)

Njegov pot pa je bil, kakor krvave kaplje; tekoče na zemljo.“ (Luk. 22, 44.)

Predragi! Tudi te skrivnosti si v duhu obnovi, pa se zavedaj, da je povdarek pri vsaki izmed njih na besedah „za nas“.

In tudi to vse je izraženo prelepo zopet v edini besedi Jezus, da je zate krvavi pot potil, zate bil bičan, s trnjem kronan, zate težki križ nesel, zate bil križan!

Pa gorje nam, predragi, ko bi bilo pri tem ostalo! Sovražniki Jezusovi bi bili zmagali, pekel bi se bil ve-

selil, sprava bi ne bila izvršena, nebesa se ne bi bila odprla!

A glej! Klic zmage širi se v dežel število! Aleluja, aleluja!

„Ni ga tukaj, temveč vstal je!“ (Luk. 24, 6.)

Tako sta oznanjala dva angela v belih oblačilih preveselo novico pobožnim ženam, ki so prišle k grobu Jezusovemu, da bi mazilile truplo.

In zopet je vse to zmagoslavje Zveličarjevo ob vstajenju, vnebohodu, poslanju sv. Duha, poveličanju Marijinem v nebesih izraženo v eni sami besedi: Jezus!

„Kratka beseda, hitro se izgovori, a bogata na vsebini in polna največjih skrivnosti. Vse, kar je Bog za zveličanje človeštva storil, prav vse je izraženo v imenu Jezus!“ Tako sv. Bernard!

Rojstvo, življenje, trpljenje, smrt, neizmerno ponižanje, neskončno poveličanje Zveličarja, vsa prečudežna zgodba našega odrešenja je zapopadena, kratko izražena v tem imenu!

In čudežna moč tega imena!

Zveličar sam jo je napovedal, ko je pred svojim vnebohodom govoril apostolom: „Kateri pa verujejo, pojdejo ta znamenja za njimi: V mojem imenu bodo hudiče izganjali, nove jezike govorili, kače prijemali; in ako kaj strupenega pijejo, jim ne bo škodovalo; in na bolnike bodo roke pokladali in bodo zdravi!“ (Mark. 16, 17, 19.)

Tako se je tudi v resnici godilo.

Peter in Janez gresta v tempel molit. Pred templjevimi vrati zagledata hromea človeka, ki ju prosi miloščine. Peter mu reče: „Srebra in zlata nimam; kar pa imam, to ti dam. V imenu Jezusa Kristusa nazareškega vstani in hodi!“ „In je poskočil, vstal in hodil!“ (Dej. ap. 3, 1—8.)

Peter pride v Lido. Tam najde človeka, po imenu Eneja, ki je že osem let ležal v postelji in bil mrtvo-uden. In Peter mu reče: „Eneja! Ozdravi te Gospod Jezus Kristus! Vstani in si postelji!“ „In je takoj vstal!“ (Dej. ap. 9, 32—34.)

V Jopah umrje pobožna Tabita. Pokličejo Petra. „Vse vdove — tako beremo — ga obstopijo, jokajo in mu kažejo oblačila, katera jim je Tabita naredila. Peter pa je pokleknil in molil, se je obrnil proti mrliču in je rekel: „Tabita, vstani!“ Ona pa je odprla svoje oči in ko je Petra ugledala, se je usedla.“ (Dej. ap. 9, 39, 40.)

V čigavem imenu je Peter to storil? Je celò mrtvo obudil k življenju? V imenu Jezusa nazareškega!

Pavel pride v Filipe. Tam zagleda obsedeno. Obrne se proti njej in ji reče: „Zapovem ti v imenu Jezusa Kristusa, da greš iz nje!“ In izšel je tisto uro! (Dej. ap. 16, 17, 18.)

Ali se najpotem čudimo, predragi, da ima sv. Pavel, ves prevzet lepote in moči tega imena, to ime vedno na jeziku? Da ob vsaki priliki tako navdušeno govori o njem? Saj ve, da je Bog sam Kristusa povišal in „mu je dal ime, katero je čez vsa imena, da se v imenu Jezusovem vsako koleno pri-

pogne teh, ki so v nebesih, na zemlji in pod zemljo!" (Filiplj. 2, 9, 10.)

In tako vsi drugi apostoli, tako vsi cerkveni učniki, vsi svetniki in svetnice božje, tako vesoljna katoliška Cerkev skozi vsa stoletja!

Prepričanje vseh je to, kar je sv. Lavrencij Justinijan izrekel z besedami:

„Če si bolan, v stiskah, če te napadajo hudobne in obupne misli, če si v strahu in skrbeh, v dvomih in težavah, izgovóri ali se vsaj v mislih spomni na ime Jezus! V vsaki nadlogi, nevarnosti, na potu, v samoti, na morju, kjerkoli si, izgovori ime Jezus! Toda ne samo z usti, ampak s srcem! Občutil boš sladkost in prijetnost v srcu, kolikorkrat boš izgovoril to ime. To ime ima v sebi moč, ki srce razveseljuje, dušo krepča, pobožnost poživlja in duha tistega, ki ga izgovarja, k Bogu povzdiguje.“

Preljubi! Ali ni res tako? Ali si ti že morda kedaj v stiskah, nevarnostih in skušnjavah zastonj, brez uspeha izgovarjal to ime?

Saj je to ime vendar ime tvojega najboljšega prijatelja, ki še sedaj v tabernaklju neprenehoma na te čaka in srčno želi, da bi tebi pomagal, tebe pokrepčal, objel, na svoje božje Srce vzprejel!

Sloveči pisatelj Fernandez pripoveduje tole: Nek mohamedanec, kateremu je božja milost že obudila hrepenenje po Kristusovi veri, se je podal skozi največjo afrikansko puščavo, da bi prišel do kristijanov, kjer bi mogel v veri podučen in krščen biti. Solnce je neznosno pripekalo v najhujši poletni vročini. Strašna žeja ga je

mučila. V puščavi pa daleč naokrog ni bilo niti kapljice vode. Obnemore, ne more več naprej. Ves omagan pade v pesek, ki je bil vroč kot razbeljena žrjavica in pričakuje smrti. Tu pa mu pade v glavo rešilna misel. Spomni se, da je večkrat slišal od nekega krščanskega sužnja, da pobožno izgovarjanje imena Jezus tudi v največji stiski gotovo pomaga. Takoj začne kolikor le more s spoštovanjem izgovarjati to ime. V tem hipu pa že čuti, kako so mu usta in jezik pokrepčana, kako je pekoča suhota zginila in so se mu vse moči zopet povrnila. Čvrst je mogel svojo pot zopet nadaljevati. In kolikorkrat ga je potem na dolgotrajnem, večdnevnem potovanju še napadla žeja in onemoglost, vselej je zopet začel klicati to ime. In vselej z istim čudežnim uspehom! Po dolgih dnevih potovanja je srečno prišel k svojemu cilju, med kristijane. Še nekrščen je že oznanjal ves hvaležen, kako je sam na sebi okusil čudežno moč imena Jezusovega.

In takih zgledov, predragi, je nešteto!

Zares sveto, čudežno je ime Jezusovo!

Zato je sveta Cerkev toliko odpustkov združila s pobožnim izgovarjanjem tega imena. Tudi poseben praznik je odločila v njegovo proslavo.

In tako ime bi si ti drznil kakorkoli onečaščati, izgovarjati lahkomišljeno, kar tija-vendan, samo da ž njim izraziš svoje začudenje, morda celo svoje razburjenje, svojo jezo! Marsikdo misli, da se brez tega imena kar začuditi ne more! To pač ni prav!

Toda ne le kratka zgodba vsega našega odrešenja in zato tudi prelep izraz vse naše sreče, vir vseh božjih dobrot do nas je to ime.

Ono je prav zato tudi najprimernejši izraz vseh naših dolžnosti do Boga, vse naše vere, skratka, je naše življenjsko vodilo, naš program!

Saj je to ime tistega, ki je sam o sebi zatrdil: „Jaz sem pot, resnica in življenje!“ (Janez, 14, 6.)

Beseda apostola Petra velja tudi nam vsem, velja celemu svetu:

„Nobeno drugo ime pod nebom ni dano ljudem, v katerem bi mi mogli biti zveličani!“ (Dej. ap. 4, 12.)

Tega se je dobro zavedal sv. Ignacij Lojolski. Zato je družbi, ki jo je on ustanovil, dal častno ime „Družba Jezusova“.

Kakor je sam ves plamtel ljubezni do Jezusa, tako je hotel, da tudi vsi člani njegove družbe vzplamtijo te ljubezni in zanjo vnemajo srca ljudi.

Tako delajmo tudi mi! Jezus bodi naš program, naše vodilo v vsem našem javnem in zasebnem življenju! Proč s praznimi oziri na svet! Zavedajmo se besedi Jezusovih: „Kdor bo mene spoznal pred ljudmi, tega bom tudi jaz spoznal pred svojim Očetom v nebesih!“ (Mat. 10, 32.)

Da so sveta, največjega spoštovanja vredna tudi vsa druga imena milega našega Zveličarja, to iz doslej povedanega nujno sledi in je jasno že samo po sebi.

In to v vseh jezikih! Naj se torej ta imena izgovarjajo v kateremkoli jeziku, vsikdar se morajo izgovarjati le s častjo!

Spominjam le na najbolj navadno, največkrat rabljeno teh tujih imen, na latinsko besedo „krucifiks“, katero slišite pri vsaki peti sv. maši raz kor pri „Credo“ in ki pomenja „križan bil“.

Največjo skrivnost božje ljubezni, križanje Zveličarjevo, smrt njegovo na križu imate torej, če že ne v mislih, vsaj na jeziku, kolikorkrat to besedo izgovarjate.

Toda vprašam vas, predragi, ali je to spoštovanje do Križanega, kakor navadno in to tako pogosto slišite to besedo izgovarjati?

Imena svetnikov! Pred vsem pride tu v poštev ono ime, ki se za imenom Jezusovim največkrat izgovarja in je za njim tudi najsvetejše.

To je ime „Marija.“

Pač ni potreba, da bi vam, predragi, tudi o svetosti in moči tega imena obširneje govoril, katerega pomen je „Gospa“, „morska zvezda“.

Iz nedopovedljive, uprav nebeške časti Marije kot Matere Sinu božjega sledi nujno tudi nedopovedljiva čast njenega imena. Iz čudežne moči Marije kot „proseče vsemogočnosti“, kot zakladnice nebeške, kot delilke vseh božjih dobrot se jasno spozna tudi čudežna moč njenega imena.

Naj zadostuje le, da navedem besede sv. Bonaventure:

„Srečen je tisti, ki tvoje ime ljubi, o sveta božja Mati! Tvoje ime je tako krasno in čudovito, da se vsi tisti, ki ga ne pozabijo v smrtni uri izgovarjati, nimajo bati napadov hudobnega duha. Marija pošilja svojim umirajočim služabnikom angele v brambo, da jih varujejo pred napadi hudobnega duha in duše tistih spremeljajo pred sodbo, ki so se božji Materi posebno priporočili tu na zemlji.“

Prav zato je tudi to ime sv. Cerkev sama kar najlepše počastila s tem, da je tudi za pobožno izgovarjanje tega imena podelila odpustke in tudi v njegovo proslavo vpeljala poseben praznik presvet. Marijinega Imena.

Pa ne samo ime „Marija“ je sveto! Sveta so tudi vsa druga imena božje Matere! In tudi ta v vsakem jeziku!

Že smo, predragi, slišali, da to ime po naše pomenja „Gospa“, kar se po laško pravi „donna“. Lah zato Marijo nazivlje kar „Madonna“, kar se pravi „moja gospa“.

Ali sedaj razumete, predragi, kako nekaj vzvišenega, čudovitega ta nam tuja beseda pomenja, v koliki časti nam zato mora vsikdar biti tudi ta beseda!

Žalibog pa se prav s to besedo na uprav peklenk način često sramoti čast božje Matere! Zgražajte se nad tem, kako se pred to sveto ljubeznjivo besedo često postavlja celò beseda „porca“, „svinja“!

In besede svetih reči.

Beseda „zakrament“ znači sedmere čudežne studence milosti božje. Jezus sam jih je postavil v naše zveličanje!

Kaj bi bil vender ti, o človek, brez zakramenta sv. krsta, kaj brez sv. pokore, kaj brez sv. Rešnjega Telesa!

In ti bi se drznil to presveto ime, če tudi skvarjeno kot „salament, saprament“ ali kakorkoli onečaščati!

In sveta hostija! Ali jo vidiš, kako ti jo mašnik pri vsaki sv. maši pri povzdigovanji kažejo! Ti pa v največji ponižnosti klečiš, se na prsa trkaš, moliš to sveto hostijo! Zakaj? Ker veruješ — vsemogočni Bog sam ti je porok zato —, da je ta sveta hostija živi Bog sam!

Kaj ne, sam čutiš, kako sveta je ta beseda, koliko spoštovanje si tudi njej dolžan! Kar zgrozil se boš torej nad vsakim, ki bi se drznil to besedo, četudi spačeno kot „oštija“ brez časti izgovarjati. Tako jga boš posvaril!

Če pa se že s tem božjemu imenu nečast godi, če se imena, o katerih smo sedaj govorili, nespoštljivo izgovarja, predragi, koliko večja nečast se godi šele potem, če se Boga naravnost zaničuje, to se pravi, če se celò zaničljivo govori o Bogu, o Materi božji, o svetnikih, o svetih rečeh!

Toda o tem smo že slišali, ko smo govorili o mržnji in sovraštvu do Boga.

Preljubi! Ni dvoma, da se božjemu imenu tudi med nami prav veliko nečasti stori! Zakaj? Ker tolikokrat manjka prave vneme, gorečnosti, ljubezni božje!

Sklenimo torej, da bomo vsikdar v vsem svojem zasebnem in javnem življenju zares vneti za čast božjo! Potem bomo na pravi način imeli vsikdar v časti tudi ime božje! Amen.

23.

Druga božja zapoved (II).

Nikar ne kolni!

Prav posebno se skruni in onečaščuje božje ime s tem, da se zlorablja v — kletev.

Komu, predragi, ni poznana beseda kletev?

Izjokati bi se morali na glas, ako premišljujemo, kako silno je ravno kletev dandanes razširjena, razširjena celò med nedoraslo mladino!

Zato je nujno potrebno, da smo si tudi gledè kletve popolnoma na jasnem.

Razločujemo kletev v nepravem in pravem pomenu besede.

V nepravem pomenu je kletev le nepri- miren izraz notranje nevolje, razburjenosti, jeze, ali tudi le zgolj slabe navade ali ne- kake srčne neolikanosti in surovosti.

Nekaj te ujezi. V tistem trenutku ti že uide iz ust kot zunanji izraz tvoje notranje jeze kletevska be- seda: vrag, zlodej, satan, hudič, prekleta, salamensko in podobno.

Zaklel si.

Ali si se s tem pregrešil? Smrtno gotovo ne!

Dà, sama na sebi taka beseda utegne celò popolnoma brez greha biti, če si jo izgovoril kar tjavendan, v naglici, brez vsakega zlega namena.

Toda povdarjam, predragi: sama na sebi! Kolikokrat je prav z izgovarjanjem take kletevske besede združeno pohujšanje drugih!

Nekdo, ki je bil sam prav dobro podučen, kedaj je izgovarjanje takih kletevskih besedi greh in kedaj ne, se je privadil, da je večkrat izgovoril besedo „hudič“, prepričan, da s tem ni grešil. To stori tudi nekoč v družbi priprostih, kmečkih mož. Hitro ga eden izmed mož na to opozori: „Kako pa, da Vi tako kolnete!“ Ta mu začne razlagati, da to ni prava kletev, da niti greh to ni. Mož pa mu jo hitro da pod nos: „Saj mi ravno tako kar tjavendan, v naglici izgovarjamo to besedo in druge take kletvice, pa se nam le ne zdi prav!“ Osramočen je obmolknil. Nič več ni izgovarjal te besede.

Dobri, pošteni možje so se v tem slučaju spodtikali nad izgovarjanjem kletevske besede.

Kaj pa, če tako besedo izgovarja oče in ga sliši njegov otrok, pa potem otrok to besedo začne za njim ponavljati! In tako polagoma otrok ravno vsled tega postane preklinjevalec! Kdo je kriv tega, kdo ga ima na vesti? Oče sam je svojemu lastnemu otroku postal zapeljivec, pohujševalec!

Dalje pa pomislimo, da tudi v tej stvari velja pregovor: Iz malega raste veliko.

Vsi, prav vsi tisti, ki so zašli v najgrše preklinjevanje, so zašli s tem, da so spočetka začeli brezskrbno izgovarjati kletevske besede, katere same na sebi res niso bile grešne!

Na smrtni postelji je ležal bolnik. Bil je že z vsem previden. Vsak hip je bilo pričakovati smrti. On hoče moliti. A kakšno besedo izgovarja celò v tem trenutku, celò med svojo zadnjo molitvijo? Besedo „hudič“! Niti zavedal se ni tega, tako se je te besede privadil v življenju! In prav ta beseda je bila tudi njegova — zadnja beseda!

Ali naj se potem čudimo grešniku, ki je celò pri spovedi na prigovarjanje duhovnikovo, da naj gotovo nikar več ne zakolne, odgovoril: „Hudič, da ne bom več zaklel!“

Moč navade!

In če bi tudi vsega tega ne bilo, če bi z izgovarjanjem takih besedi nikakega pohujšanja ne bilo združenega in tudi nobene nevarnosti, da se s tem privadimo preklinjevanju, znamenje neolikanosti in surovosti je vsikdar tako izgovarjanje kletevskih besedi.

Resnično olikan človek takih besedi ne izgovarja.

V pravem pomenu besede pa se pravi kleti z besedami sebi ali drugim stvarjem želeli kaj hudega, kar se velikokrat zgodi z zlorabo svetih ali hudobnih imen.

Če kdo pravi „hudič naj te vzame!“, on svojemu bližnjemu gotovo ne želi nekaj dobrega, ampak nekaj

hudega, najhujše, kar je sploh mogoče, on v pravem pomenu besede zakolne.

Zakolne torej, kdor sebi ali bližnjemu želi, da bi se mu kaj hudega zgodilo, da naj ga hudobni duh vzame, da naj bo pogubljen, da naj ga strela ubije, da naj na mestu umrje, oslepi, se mu grlo posuši, roka otrpne.

Zakolne, kdor sebi ali bližnjemu želi, da bi mu bilo kaj božjega, kaj svetega v nesrečo.

Zakolne, kdor preklinja stvari in naredbe božje: vreme, dež, sušo, točo, uboštvo, bolezen, ljudi.

Zakolne, kdor preklinja — o groza! — Boga samega, Mater božjo, svetnike, svete reči.

Predragi! Kaj stori, kdor bližnjega preklinja, mu torej s kletvijo želi kaj hudega?

S v. Avgušt in naj nam to pove!

„Človeški sodnik ne umori sam zločinca, temveč le reče in ukaže, da naj bo umorjen. Rabelj je, ki mora na njegov ukaz roke nanj položiti in ga umoriti. Prav tako narediš ti, o človek, ko praviš: „Moj sovražnik mora biti umorjen, strela naj ga ubije, hudič naj ga vzame!“ S tem narediš ti samega sebe za sodnika in zahtevaš, da naj bo Bog sam izvršitelj tvoje obsodbe, tvoj — rabelj!“

Kaj ni torej, vprašam vas, predragi, naravnost grozna, nečuvvena sramota, katero preklinjevalec provzroči Bogu samemu?

Sebe napravlja za sodnika, a Boga hoče imeti za rabeljna!

Spoštovanja napram Bogu pač nima preklinjevalec!

A tudi ne ljubezni do bližnjega, do sebe! Saj to, kar on bližnjemu želi s svojim preklinjevanjem, ni nekaj dobrega, ampak hudo, zlo, nesreča!

In to naj bi bila ljubezen? Ne! Najgrše sovraštvo je to.

„Jezika nisi prejel od Boga zato, da preklinjaš, ampak da blagoslavljaš!“ Tako ti kliče sv. Krizostom!

Sv. Didak pa očitajoče govori nesrečnemu preklinjevalcu: „Kako, s svojimi ustmi uživaš vsak dan toliko božjih darov, s temi ustmi moliš, z jezikom teh ust prejemaš najsvetejše telo svojega Zveličarja! In ravno s temi ustmi, s tem jezikom se drzneš preklinjati!“

Same največje ljubezni božje si torej ti neprenehoma deležen!

V povračilo za to ljubezen pa jezik tvoj sika zgolj strup, sovraštvo napram tvojemu bližnjemu!

Dà, o preklinjevalcih veljajo besede psalmistove: „Kačji strup je na njihovih ustnicah.“

In kakšen jezik, predragi, govore preklinjevalci?

Kje se preklinja? V nebesih? Ne, ne! V nebesih odmeva od vseh strani, od vseh presrečnih izvoljencev božjih zgolj slavospev ljubezni, blaženosti, nepopisne sreče!

V peklu se govori jezik preklinjevalcev! Tam, kjer je jok in škripanje z zobmi, na kraju večnega pogubljenja, večnega sovraštva, tam preklinjajo zavrženi neprenehoma v brezmejnem obupu eden drugega, vsi pa skupno svojega Boga!

Groza in strah! Jezik zavrženih, pogubljenih, jezik pekla samega govoriš, kdorkoli preklinjaš! S tem izrekaš sam že tu na zemlji, da hočeš tudi ti enkrat priti v družbo teh nesrečnežev, v pekel!

„Preklinjevalci ne bodo videli nebeškega kraljestva!“

To preklinjevalci sploh!

Kaj pa naj rečemo, kristijani, o preklinjevalcih Boga samega, Matere božje, svetnikov, svetih reči, o — bogokletnežih?!

Z bogokletstvom se nam reč pregreši, kdor preklinja Boga, njegove svetnike, njemu posvečene reči.

Predragi! Poslušajmo sv. Hijeronima!

„Nič ni ostudnejšega, kot bogokletstvo! Prav vsi drugi grehi, lakomnost, nečistost, pijančevanje, iščejo to, kar je tu na zemlji! Bogokletstvo pa obrača svoje napade naravnost proti temu, kar je v nebesih!“

In sv. Bernarda! „Vsi drugi grehi so ali iz človeške slabosti ali nevednosti provzročeni. Greh bogokletstva pa nastaja prav iz zlobnosti, ki je satanu samemu lastna. Čim višja je zasramovana oseba, tem večja je krivda zasramovanja. Kako velika mora torej biti krivda bogokletstva, ker je Najvišji sam ž njim zasramovan.“

Poslušal sem nekoč pri odprtem oknu po noči pijanca, ki je preklinjal. Pa kako? Kar naprej, naprej — Boga samega! In to na način, da me je bilo groza, kot še nikdar! Kar čudil sem se, da se ni tisti hip nebo odprlo in ni z jasnega strela pokončala bogokletneža!

Vojak je prišel iz bojnega polja na dopust. Pri-povedoval je o svojem tovarišu, kako bogokletno go-vori. Vedno da Boga samega preklinja. Par let pozneje pa je pripovedoval isti vojak o ravno tem svojem to-varišu, da je izstopil iz katoliške Cerkve in postal brezverec! Pač ni bilo drugega pričakovati od nesreč-nega bogokletneža.

In preklinjevanje Matere Božje!

Predragi! Naš mili slovenski jezik takih kletev pač ne pozna! Nam Slovencem in našim prednikom nikdar niti na misel ni prišlo, da bi se mogle dobiti tako podle duše, ki bi se drznile s kletvijo skruniti, onečaščevati in žaliti celò njo, ki je Mati usmiljenja, Mati ljubezni, Mati nas vseh!

Da bi bila resnica, kar sem izgovoril: ne pozna!

A to besedo moram žalibog popraviti!

Do zadnjih let, do nesrečne svetovne vojske mi Slovenci kletev Matere božje resda skorej nismo po-znali.

A danes!

Bogu bódi s solzami potoženo: Tudi v tem oziru je nas zadela neizmerna nesreča! Tudi med naš narod so se zanesle po laških vojakihih grozne laške kletve, s katerimi se

na uprav dijaboličen način preklinja Mati božja!

Že kmalu v začetku vojske so me farani opozorili, kako grozno preklinjajo laški vojaki takratnega 97. pešpolka, katerih precejšen del je bil tedaj dalje časa v Domžalah nastanjen. Celò ponoči, celò v spanju da izgovarjajo besede: „porca Madonna“ in celo vrsto podobnih besedi!

Takrat so se naši vojaki še zgražali nad takimi besedami. Čutili so, da na tak način lastno Mater žaliti, ji v obraz pljuvati mora vender biti nekaj groznega!

Takrat, pravim, so to čutili! A pozneje, v teku dolgih vojskinih let pa tega že kmalu niso več čutili, imeli za mar, so se temu tudi sami — privadili!

In ne samo vojaki, ne samo odraščeni, celò otroci!

O Bog, kako žalostno je to!

Poslušajmo, predragi, kaj je prav o tej kletvi Matere božje zapisal hrvaški duhovnik letos v 5. številki slovenskega duhovskega lista „Vzajemnost“!

„Pročitao sam na dušak: Prilog „Vzajemnosti“ št. 3 „Zoper preklinjevanje Matere božje.“ Iz te sam propovijedi razabrao, da je „vražja“ psovka zarazila i braću Slovence. Mi smo Hrvati tako nesretni (i svoj našoj nesreći kriva je ona bogomrska psovka) da se kod nas tako gadno psuje. V kolo najnesretnijih naroda psovaća: Talijana, Magjara, Srba spadaju i Hrvati. Uvijek sam znao za primjer navesti

braću Slovence, kako oni kao i drugi narodi bogumrske psovke nemaju — a evo sada na žalost moram čuti, da je ta nesreča i knjima došla. Nemojte ostati kod ovog prvog istupa protiv psovke! Nastavite akciju! Kod vas se još dade pomoći, ko je zlov zametku! Braćo! Nemojte žaliti truda za slavu imena božjega i očuyanju od velikih nesreča dobri slovenski narod, u koje bi mogao pasti, ako ga ova kuga posvema zarazi!“

Že smo slišali, predragi, kako silno onečašćenje božjega imena je izgovarjanje takih tujih besedi že samo na sebi, brez namena, ž njimi naravnost preklinjati Boga („porca Dio“), Mater božjo („porca Madonna“), sv. hostijo, Križanega.

Toda pri takem onečašćenju navadno ne ostane.

Ti si opozorjen na to, kaj te besede pomenjajo. A jih izgovarjaš dalje v jezi, kot kletev! Glej, ti s tem izgovarjaš strašna bogokletstva!

Žalibog pa tudi pri tem kmalu ne ostane več.

Kdor se je privadil bogokletstev v tujem jeziku, njemu kmalu ne bo več težko, izgovarjati bogokletstva tudi v domačem jeziku!

Njemu pa potem pač tudi ne bo težko, zaničevati Boga samega, zaničljivo govoriti o Bogu, o svetnikih, o svetih rečeh!

Žalostna skušnja to potrjuje.

Predragi! Ali se ne kolne v resnici že danes med nami tudi v našem slovenskem jeziku Bog, Križani, Marija?

Strašno je to!

Sv. Alfonz Ligvori pravi: „Jaz ne zapopadem, kako je mogoče, da se pri vsakem bogokletstvu zemlja ne odpre pod tistim, ki si je upa izgovoriti in ga ne požre. Bogokletnež je grši od pogubljenih v peklju. Saj ti kolnejo Boga, ker so od njega kaznovani, oni pa, ko ga Bog z dobrotami obsipa.“

V svetem pismu beremo to-le: „Sin izraelske ženske se je skregal z izraelskim možem v šotoru. In ko je preklinjal Gospoda Boga in ga klel, je bil peljan k Mojzesu. Vrgli so ga v ječo, dokler bi ne zvedeli, kaj bo zapovedal Gospod.“

Bog pa je govoril Mojzesu:

„Pripelji preklinjevalca iz šotoru in naj vsi, kateri so ga slišali, polože svoje roke na njegovo glavo in vse ljudstvo naj ga kamenja!“

In Bog še pristavi Mojzesu:

„Reci Izraelovim otrokom: „Človek, ki preklinja svojega Boga, naj nosi svojo pregreho. In kdor preklinja Gospodovo ime, naj smrti umrje! S kamenjem naj ga posuje vsa množica, naj si je bil on rojak ali ptujec. Kdor preklinja Gospodovo ime, naj smrti umrje!“ (III. Mojz. 10—16.)

Predragi! Bogokletstvo Bog strašno kaznuje.

Leta 1867 so našli v Šleziji nekega dne mrtvega človeka ob bregu reke navzdol ležečega tako, da je bila glava v vodi. Komisija je dognala, da je vsak zločin izključen. Hitro pa se je razvedelo, da je ta človek prejšnji večer v bližnji gostilni vpričo vseh ljudi tako grozno preklinjal Boga, sv. mašo, zakramente, cerkev, duhovnike, da ga je gostilničarka iz gostilne morala spoditi. Rekla mu je, da bo radi svojih grozних bogokletstev gotovo nesrečno umrl. Mrtvo truplo so prenesli v vas. A tik pred kupom gnoja se je nosilnica zlomila in truplo je padlo v gnoj.

Leta 1870 je nek odvetnik na Laškem silno bogokletno govoril zoper papeža, cerkev, Boga samega. V roki je držal samokres. Kar vihtel ga je proti nebu, kot bi hotel Boga ustreliti. Samokres se sproži, odvetnik omahne mrtev na tla. Krogla njegovega lastnega samokresa ga je zadela naravnost v srce.

Brezveren vojak je stopil v gostilno in je zahteval žganja. Pristavil pa je besedici „žganje“ bogokletno, da naj mu prineso posodico „papeževe ekskomunikacije“ (izobčenja iz katoliške Cerkve). Komaj pa je pokusil, že je padel mrtev na tla.

V Cagliari na otoku Sardiniji je prišel Garibaldijev vojak v gostilno. Na steni zagleda podobo Križanega. Strašno ga začne preklinjati. Ves besen vrže podobo na tla in jo tepta z nogami. Tri dni potem dobe hudobneža mrtvega v sobi. Celó telo mu je bilo črno kot oglje.

Kristijani! Ali so res vsi ti dogodki zgolj — slučaji?

Sv. Krizostom govori: „Kdor očeta ali mater preklinja, on naj umrje!“ To je bila zapoved stare zaveze, v kateri je bilo češčenje božje šele vpeljano. Kaj pa naj potem rečemo o tistih, ki žive v času milosti in imajo neprimeroma večje spoznanje, pa ne preklinjajo le svojega očeta ali svojo mater, ampak Boga samega? Kakšna kazen naj take zadene? Kakšne muke naj bodo za toliko zlobo dovolj velike? Kakšen pekoči ogenj, kakšen nikdar mirujoči črv, kakšna najhujša tema, kakšno rjojenje in škripanje z zobmi naj bo zanje primerno? Vse muke, ki so in sploh kedaj bodo, ne zadostujejo, da bi mogle očistiti dušo, ki svoje brezboštvo tako daleč, do preklinjanja Boga samega, tira!“

O da bi si vendar vsi, prav vsi, ki so v tej stvari prizadeti, hoteli te pretresljive besede k srcu vzeti in za vsikdar opustiti vsakršno bogokletstvo!

Nikar, o preljubi, nikar vsaj sedaj ne zakrknimo svojih src pred Gospodom!

Še o neke vrste kletvi nam je izpregovoriti, o kletvi, s katero stariši preklinjajo svoje lastne — otroke!

Predragi! Ali naj vam dokazujem, da je tudi te vrste kletev med ljudmi razširjena, zelo razširjena?

Moj Bog, ni potreba!

Stopi, prijatelj, stopi sam v to in ono hišo! Poslušaj, kako oče preklinja svojega sina, prav kakor bi

bil živina, nad katero preklinjajoč vihti svoj bič! Strmi in zgrozi se, kako celò mati uklinja svojo hčer, ki jo noče ubogati!

In vendar kletev starišev otrokom neizmerno škoduje!

„Materina kletev otrokom hiše do tal podira!“ (Sir. 3, 11.)

Nebroj je zgledov, ki pričajo o groznih posledicah take kletve starišev!

Najpretresljivejši izmed vseh je pač oni, ki ga bremo v življenju sv. Avguština!

V Cezareji v Kapadociji je živela mati, ki je imela sedem sinov in tri hčere. Najstarejši sin je mater tako žalil, da je celò roko nanjo položil in jo nečloveško pretepal. Drugi otroci pa so to mirno gledali. Nihče se ni za mater potegnil. In kaj stori nesrečna mati v svoji zaslepljenosti? Prekolne tega sina in vse druge svoje otroke. Nemirni in nesrečni naj begajo po zemlji v strašno svarilo vsem hudobnim otrokom. In kako hitro se je uresničila ta kletev! Kakor obsedeni so naenkrat postali vsi njeni otroci. Ko je mati videla, kaj je s svojo kletvijo povzročila, si je v obupu sama vzela življenje. Vsi otroci so se takoj razkropili po svetu. Eden izmed njih je pri sv. Lavrenciju v Raveni zadobil zdravje. Šesti po vrsti, po imenu Pavel, ki je to zgodbo popisal, je prepotoval brezuspešno Italijo in Afriko. Na posled je s svojo sestro Paladijo vpričo sv. Avguština in neštete množice ljudi po priprošnji sv. Štefana bil ozdravljen.

Je nekaj čudnega z marsikterim otrokom. Svári ga, opominjaj ga, kolikor hočeš, trudi se z njim na žive in mrtve, zdi se, da je vse zastonj!

Hitro pa razumeš, zakaj je otrok tak, če poslušáš, kako ga oče in mati doma dan za dnem — preklinjata! Njegovo srce je kot okamenelo, ker je nesrečnež od lastnih starišev ves uklet!

Seveda pa se tudi temu ne čudímo, predragi, če poslušamo, kako se zakonski tudi sami med seboj, mož in žena, strašno preklinjajo!

Kletev zjutraj, kletev zvečer, kletev pri delu, kletev pri počitku, vedno sama kletev!

In v taki hiši naj sije solnce ljubezni božje, naj kraljuje zadovoljnost, sreča, naj bo blagoslov božji?!

Ne, ne!

Prokletstvo božje vlada v hišah, v katerih gospoduje kletev!

Kdorkoli torej v resnici hočeš sebi in svojim dobro, varuj se vsakršne kletve! Amen.

Franc Svetlin
beneficijar na Goričici
1867—1884

Druga božja zapoved (III).

O prisegi.

Zoper drugo božjo zapoved se pregreši tudi, kdor pregrešno prisega ali kdor ne drži prisega, čeprav mu je to mogoče.

Tudi on skruni božje ime.

Predragi! Tudi ta stvar je silno važna. Saj posega tako globoko, kot malokatera druga, v vsakdanje življenje.

Žalibog pa se prav v tem oziru mnogo mnogo greši.

Nujno je torej potrebno, da smo tudi o prisegi popolnoma na jasnem, kako se nam je v življenju gledè nje ravnati, kaj smemo in kaj ne smemo.

Prisegati se pravi, Boga klicati na pričo, da govorimo resnico, ali da nas je volja, izpolniti svojo obljubo.

Pred leti so na glavni cesti našli zabodenega človeka. Rana je bila smrtna. Bil je v nezavesti. Umrli je, ne da bi bil količkaj mogel povedati, kdo ga je zabodel. Sum je letel na mladega fanta. Vse je govorilo, da ga je on in nihče drugi. Orožniki so ga pri-

jeli. On pa je ostal čisto miren. Trdil je, da usodepolni večer sploh ni bil ne doma ne na kraju, kjer se je zločin zgodil. „Dokaži! Imaš priče?“ On navede več drugih fantov, s katerimi je prav tisti večer bil skupaj v drugi vasi. Fantje nastopijo in potrdijo, da na noben način zločina ni mogel on izvršiti, da je bil res cel tisti večer ž njimi skupaj daleč proč od tistega kraja, da so vsi skupaj šele po izvršenem zločinu, že potem, ko je nesrečnež že umrl, prišli v tisto vas nazaj. Izpuščen je bil. Rešile so ga edino le priče, na katere se je mogel z uspehom sklicevati.

Predragi! Kaj pa, ko bi tudi teh prič on ne bil imel? Ko bi bil prav tisti trenutek čisto sam se vračal kje proti domu? Ali res ne bi imel prav nikogar, na katerega bi se mogel sklicevati, da zločina res ni on storil?

Dà! Na Boga vsegavednega, vsepričujočega!

In to ravno je prisega.

Isto velja gledè stvari, ki jo ti obljubiš.

Nujno rabiš denarja. Greš k sosеду in ga prosiš, da ti ga posodi. Obljubiš mu, da mu ga boš tekom enega meseca že gotovo vrnil. Toda on ti ne verjame, da bi ti to resno mislil, da bi ti imel res voljo tekom enega meseca mu denar vrniti. Zahteva jamstva. Kakšno jamstvo, zagotovilo mu ti moreš podati, da te je res volja spolniti to, kar mu obetaš? S tem, da pokličeš na pričo tistega, ki edini vidi tudi v tvoje srce, ki pozna tudi tvoje najskrivnejše misli, Boga samega, da torej — prisežeš.

Že iz tega spoznamo, predragi, da bi prisega sploh ne bilo potreba, ko bi bili vsi ljudje resnicoljubni in pošteni. Medsebojno zaupanje samo bi popolnoma nadomeščalo vsakršno prisego.

Čisto prav trdi torej sv. Krizostom: „Ne takoj spočetka, ampak šele potem, ko se je spačenost razširila po zemlji, je prišla prisega med ljudmi v navado. Ker se pri veliki skvarjenosti ljudi nihče ni mogel več zanesti zgolj na besedo, na značaj in na poštenje, so ljudje začeli klicati Boga na pričo.“

Prisega je dvojna: slovesna in neslovesna.

Slovesno prisegajo ljudje v važnih sodnijskih zadevah pred sodiščem, uradniki, da se bodo v vsem svojem poslovanju natančno postav držali, vojaki, da bodo zvesto branili svojega vladarja, domovino.

Pri takih slovesnih prisegah se navadno rabi podoba Križanega, ob katere straneh stojita dve goreči sveči. In tisti, ki prisega, vzdigne tri prste kvišku proti nebu ali položi desno roko na evangeljsko knjigo in pri tem izgovarja besede: „Kakor gotovo mi pomagaj Bog in njegov sveti evangelij!“

Kako pomenljivo je vse to!

Pogled na Zveličarja, umirajočega na križu, te spominja vsevednega Boga, njegove neskončne pravice, s katero te bo strašno kaznoval, če ne boš govoril resnice. Ne boš imel deleža s Kristusom in njegovim odrešenjem! Pogubljen boš!

Goreči sveči te opominjata, da naj ti bo tudi v tem trenutku nauk tistega, ki je „luč v razsvitljenje“ nam vsem, opomin, da govôri resnico, da boš potem kedaj tudi v svitu mrtvaške sveče, umirajoč, mirno mogel misliti na to svoje dejanje, na to prisego, v za-vesti, da si tudi ž njo dal le resnici pričevanje.

Trije prsti, dvignjeni kvišku k nebu, te spominjajo presvete Trojice, katero kličeš v tem hipu na pričo, da govoriš čisto resnico.

To tudi še posebej zatrdiš z besedami: „Kakor gotovo mi pomagaj Bog in njegov sveti evangelij!“

Nič drugega se to ne pravi, kot: „Če ne govorim resnice, naj mi Bog ne pomaga, ne pomaga njegova sv. vera! Naj bom pogubljen, če to ni res, kar tu pričam!“

Neslovesno priseganje pa obstoji v tem, da Boga kjerkoli, doma ali pri delu, kedar smo sami ali v družbi, na kakršenkoli način pokličemo za pričo, torej brez vsakršnih zunanjih slovesnosti.

Vse zunanje slovesnosti namreč, katere smo pravkar navedli, služijo le v to, da ljudi spominjajo na svetost, vzvišenost in važnost prisege, a ne spadajo bistveno k prisegi.

Prisega je torej prava in veljavna tudi brez vseh teh zunanosti.

Bistveno pri njej je volja, res Boga poklicati na pričo.

To pa se lahko zgodi naravnost, da Boga kar imenujemo: „Pri Bogu, da govorim

resnico!" „Kakor gotovo je Bog v nebesih, tako gotovo je res, kar trdim!" „Bog mi je priča, da ne lažem!"

Ali pa nenaravnost, da Boga sicer ne imenujemo, pač pa stvari, ki so z Bogom v najtesnejši zvezi: „Sv. križ božji, da je res!" „Zakrament, tako je in nič drugače!" „O nebesa, gotovo je resnica!"

Jasno je, da tudi s takimi besedami v resnici Boga kličemo na pričo, ki je za nas na sv. križu umrl, ki je sv. zakramente za nas postavil, ki v nebesih kraljuje.

Dà, celò besede „pogubljen naj bom, če ni res, hudič me naj vzame, če ne govorim resnice", so nekaka prisega, ker se tudi ž njimi vsaj posredno obračamo na Boga kot našega prihodnjega Sodnika, ki si je vso sodbo zase pridržal.

Ni pa prisega, če kdo reče „pri moji časti" ali „kakor gotovo živim!"

Iz tega tudi spoznamo, kako nam je soditi o tako zelo razširjenem „priduševanju", torej o besedi „primojduš" (pri moji duši), ki pa se, da še bolj drži, večkrat zabeli in podkrepi še s kako drugo besedo „krvav, krščen"!

Tudi ta beseda je prava prisega, ako se dotični, kijo izgovarja, zaveda, da kliče na pričo tistega, ki mu je neumrjočo dušo udihnil, torej Boga!

Ako pa izgovarja to besedo kar tako brez tega namena, potem to ni prisega, ampak le kletev!

Toda silno grda in ostudna kletev, ker zaklinja to, kar ima najdragocenejšega, najimenitnejšega, svojo neumrjočo dušo!

Predragi! Ali ste se tega doslej kaj zavedali? Ali ste mislili na to?

Gotovo ne! Sicer bi ne bilo med nami toliko pridušanja!

Zato vas prav lepo prosim: Posebno te kletve nikar nikdar več ne izgovorite! In kogarkoli zalotite pri tej kletvi, posvarite ga, podučite ga!

Posebno pa ti, krščanska žena, krščanska mati, ki si v prvi vrsti odgovorna za to, da se tebi izročene duše gotovo rešijo, zveličajo, skrbi, da posebno te kletve sama nikdar ne boš izgovarjala, in da boš prav vse storila, da se v tvoji hiši ta beseda nikdar ne bo slišala!

Že to, kar smo doslej o prisegi slišali, nam potrjuje, da priseganje samo na sebi gotovo ni greh, torej ni prepovedano, marveč dovoljeno.

Dà, več še! Priseganje je prav posebno počeščenje Boga samega in njegovega imena.

Stem, da mi Boga kličemo na pričo, javno pred svetom spoznavamo svojo vero vanj, v njegovo vsepričujočnost, vsevednost, svetost, pravičnost, skazu-

jemo javno njegovemu imenu prav posebno češčenje.

Zato nam sv. pismo potrjuje, da je celò Bog sam prisegal.

„Gospod je prisegel in se ne bo kesal: Ti si duhoven vekomaj po redu Melkizedekovem!“ (Psalm. 109, 4.)

Pred vsem pa je v tem oziru važen prizor, ko stoji Jezus pred velikim duhovnom Kajfežem.

Ko vse pričevanje krivih prič zoper Jezusa ni moglo dati nikakega povoda za njegovo obsodbo, tedaj reče veliki duhoven:

„Zarotim te pri živem Bogu, da nam poveš, ali si ti Kristus, Sin božji?“ To se pravi: „Zapovem ti: Pred Bogom pričaj, prisezi, če si Sin božji, obljubljeni Mesija!“

Kdor je komu ukazal priseči, mu je prisego narekoval in prisegajoči je le odgovoril: Amen, tako je, ali kaj podobnega.

In tako tudi Jezus odgovori velikemu duhovnu: „Ti si rekeli!“ (Mat. 26, 63, 64.) To se pravi: Da, jaz sem!

Jezus je torej sam slovesno pred sodbo prisegel, da je Sin božji.

S tem je podan pač najsjajnejši dokaz, da priseganje samo na sebi ni greh, ampak je dovoljeno.

Toda z gotovimi zelo važnimi pridržki!

Za prisego moramo imeti vzrok, važen, tehten vzrok, priseganje mora torej biti res potrebno.

To je tedaj, če nas gosposka sili k prisegi, ali, kedar moremo s prisego napraviti veliko dobroto ali zabraniti veliko škodo.

Če prisegamo brez potrebe, lahko-mišljeno, kar tjavendan, je priseganje greh.

Saj že sploh imena božjega ne smemo lahko-mišljeno izgovarjati! Koliko manj še potem Boga s prisego klicati na pričo brez važnega vzroka, za vsako malenkost, morda celò v šali. To je veliko, hudo one-čaščenje božjega imena!

Tako lahko-mišljeno priseganje je imel Jezus v mislih, ko je izgovoril besede: „Jaz pa vam rečem celò ne prisegati ne pri nebu, ker je sedež božji, ne pri zemlji, ker je podnožje njegovih nog, ne pri Jeruzalemu, ker je mesto velikega kralja. Tudi pri svoji glavi ne prisegaj, ker ne moreš ne enega lasu belega ali črnega storiti! Vaše govorjenje bodi: Da, da, ne, ne! Kar pa je več, kakor to, je od hudega!“ (Mat. 5, 34—37.)

Dalje pa mora to, kar s prisego potrjujemo kot resnično, biti v istini resnično, ne pa neresnica, laž.

Predragi! Strašno greši, kdor vedoma s prisego potrjuje kaj kot resnično, o čemer ve, da ni res!

Tak prisega po krivem!

Po krivem prisega, kdor ve, da to, kar s prisego potrjuje, ni resnica, ampak laž.

Po krivem prisega, kdor ve, da to, kar pod prisego obeta, da bo spolnil, gotovo ne bo mogel spolniti.

Po krivem prisega tudi, kdor dvomi, je li to, kar on s prisego potrjuje kot resnično, resnično ali neresnično, pa vendar v tem dvomu priseže, da je resnično.

Ti si videl, kako je neka oseba po noči v sosedovi hiši kradla. Nisi je spoznal. Sumil pa si, katera oseba utegne to biti. Dasi pa o tem nisi prav nič gotovega vedel, si pred sodnijo vendar prisegel, da je kradla v resnici tista oseba, katero si ti le sumil. Prisegel si po krivem.

Po krivem prisega, kdor besede sodnikove nalašč čisto drugače obrne, kot jih je sodnik mislil in potem priseže na sodnikove besede, a ne v tistem smislu, kot jih je sodnik izgovoril in razumel, ampak v tistem čisto drugačnem pomenu, katerega je on nalašč tem besedam podtaknil.

To je priseganje z zvijačo, na zvijačen način.

Naj nam to pojasni zgled! Nekdo je dal večjo svoto papirnatega denarja, bankovcev, hraniti človeku, ki ga je imel za poštenjaka. Ko pa je pozneje te bankovce od njega hotel zopet imeti, je ta tajil, da sploh nobenih bankovcev od njega prejel ni. Prišlo je do tožbe. Zvijačnež pa si je dal napraviti debelo palico, ki je bila znotraj votla. V to palico je on spravil vse

te bankovce. Pred razpravo je to palico izročil zunaj nekemu služabniku. Nato pa je prisegel, da sploh nima nikakih bankovcev dotičnega, ki ga je tožil. Mislil si je zvijačno: Saj jih res nimam. Bankovce ima služabnik, ki ima palico. Toda njegova zvijača se ni sponesla. Ko je po razpravi s palico stopal po stopnicah, se spodtakne in pade. Pri tem se palica zlomi in iz nje padejo utajeni — bankovci.

Kriva prisega, predragi, je strašna pregreha.

Jasno po sebi!

Saj z njo kliče človek Boga, neskončno Resnico samo, za pričo — laži!

On takorekoč govori svojemu Bogu: Jaz dobro vem, da to, za kar sedajle tebe kličem za pričo, ni resnica. Tudi vem, da ti v svoji vsevednosti to veš. Tudi vem, da ti laž v svoji neskončni svetosti neizmerno sovražiš. A za vse to se jaz ne brigam. Jaz hočem, da ti proti svoji volji pričaš, da je moja laž resnica!

Predragi! Ali ni to izzivanje Boga samega, naravnost norčevanje iz njega?

O sedaj pač razumemo, zakaj Bog sam v sv. pismu s prokletstvom grozi krivoprisežnikom!

„Prokletstvo bo prišlo v hišo onega, ki v mojem imenu po krivem prisega in bo v sredi njegove hiše prebivalo ter jo bo pokončalo!“ (Cahar. 5, 4.)

In ne grozi samo, ampak to grožnjo tudi spolni.

Nekdo je posodil možu, ki je bil ravno v zadregi, večjo svoto denarja. Ni pa prejel od njega nikakega potrdila, da mu je res posodil. Mož je umrl. Vdova je denar nujno rabila. Prosila je zato tega moža, da ji naj vrne posojeni denar. Toda, kaj se zgodi? Mož in njegova žena, oba tajita, da bi bila sploh kak denar kedaj od njenega ranjkega moža prejela! Vdova se zateče k sodnji. Svojo tajitev tudi pred sodiščem oba vzdržita in oba prisežeta po krivem!

A čujte, kristijani, kako grozne so bile posledice te krive prisege obeh zaslepljenih zakonskih!

Žena je pustila doma v zibelki majhnega otročička. Petletna deklica je nanj pazila. Ko je prišla od krive prisege domov, zagledala je, da je zibelka preobrnjena. Pod njo je ležal otročiček mrtev. Zadušil se je. Žena se je vsled tega tako stogotila, da je petletno deklico pretepla do smrti. Umrla je. V tem pride mož krivo-prisežnik domov. Ko vidi, kaj je žena naredila, on ženo — ubije. Sosedje prihite. Mož je obsojen v smrt. Ker ni bilo rablja pri rokah, se ponudi lasten dvajsetletni sin za rablja nad svojim očetom, ker ga je kot materinega morilca zaničeval. Pa tudi ta sin si je pozneje sam vzel življenje! (P. F. Ehmig III, str. 463.)

Leta 1866 so zatožili v Čikagi nekega človeka radi tatvine. Trdovratno je vse tajil. V dokaz svoje nedolžnosti je dvignil desnico proti nebu, je poklical Boga za pričo, ki da naj mu kar jezik konča in naj ga na mestu ubije, če je res kriv. Komaj pa je te besede izgovoril, že se začne po celem telesu tresti, omahne in pade mrtev na tla!

Nekdo, ki je tudi po krivem prisegel, je preživel konec svojega življenja v blaznici. Zgubil je pamet. Bivajoč v blaznici je pred vsakim človekom dvigal kvišku tri prste, s katerimi je po krivem prisegel. Nato pa je začel tako jokati in divjati, da je bilo vseh groza!

Je resnica, predragi, kar trdi sv. Krizostom: „Nobena sulica tako globoko ne rani, kot kriva prisega, in noben meč tako gotovo ne usmrti, kakor kriva prisega. Zapiši si to na steno svoje hiše in svojega srca!“

Zakaj?

Saj z njo človeška družba izgubi zadnje sredstvo, zvedeti resnico ter braniti pravo in pravico.

Če prisega med ljudmi več ne velja, izgubi svoj vzvišeni, sveti značaj, svojo skrivnostno moč, potem gorje človeški družbi!

Rudolf, grof rajnfeldski, se je poročil z Matildo, hčerjo Henrika III. Dobil je od njega veliko zemlje v dar. Pozneje se je pa dal zapeljati k uporju zoper Henrika. V prvi bitki je izgubil desno roko. Ko so ga prepeljali v mesto, je zbranim knezom in škofom kazal ostanek svoje roke in je govoril: „Ker sem s to roko svojemu vladarju prisegel zvestobo, a te prisege nisem držal, zato sem sedaj to roko izgubil!“

Če pa je že kriva prisega tako silen greh, kolik greh pa je potem še, če prisegamo, da bomo storili kaj grešnega!

Že to je greh, če kdo sam zase sklene, da bo kaj hudega storil, koga okradel, umoril, ali kaj dobrega opustil, da ne bo šel k sv. maši, k spovedi.

Kaj pa šelè, če Boga samega pri tem s prisego pokliče na pomoč! Ali ni prav tako, kot bi rekel: „Poslušaj, o Bog! Ti moraš vedeti in potrditi, da te hočem žaliti!“

Taka prisega je seveda neveljavna in se nesmespolniti.

Tako je Herod pregrešno prisegel Herodijadi, da ji bo dal vse, za kar ga bo ona prosila. Ona pa ga poprosi za — glavo Janeza Krstnika! Herod je to pregrešno, neveljavno prisego držal. S tem je naredil nov, še strašnejši greh.

Prelepo besedo je gledè prisega zapisal sv. Izidor: „Nikar nikogar ne sili k prisegi! To pa zato, ker je dotičnik ali prijatelj resnice ali pa laži. Če je resnicoljuben, on ti bo govoril resnico, če tudi ne priseže. Če pa je lažnik, te bo navzlic prisegi le nalagal!“

In to ravno, predragi, je velika napaka, veliko zlo! Ljudje eden drugega napeljujejo in nagovarjajo, dà, kar silijo k lahkomišljenemu priseganju!

Mi pa nikar tako!

Sploh se ogibajmo in varujmo, kar le mogoče, vsakega priseganja!

Če pa že moramo priseči, se ravnajmo po besedah preroka Jeremija: „Prisegaj v resnici, prav in pravično.“
Amen.

25.

Druga božja zapoved (IV).

O zaobljubi.

Še z neko stvarjo se lahko božjemu imenu stori ali velika čast, ali pa velika nečast, z — zaobljubo.

Velika čast! Božje ime posvečujemo, če zvesto spolnujemo Bogu storjene obljube.

Velika nečast! Božje ime skruni, kdor prelomi zaobljubo.

Gotovo se ne motim, kajne, predragi, če trdim, da vam posebno ta tvarina splošno ni veliko poznana.

In vendar je tudi ta stvar, kot se bomo hitro prepričali, zelo važna.

Zaobljuba je prostovoljna, Bogu dana obljuba, s katero se pod grehom zavežemo, storiti kaj Bogu dopadljivega.

Pred vsem je važno, da dobro ločimo zaobljubo od navadnega sklepa.

Sklep obstoji v tem, da kdo sklene, kaj dobrega storiti ali kake sicer dovoljene stvari se varovati. To pa le, dokler

bo sam hotel. Ne zaveže pa se k temu pod grehom. Zaveda se, da ne bo imel nič greha, če storjenega sklepa nespolni ali ga tudi kar naravnost noče spolniti.

Dobro ve, da je popolnoma v njegovi prosti volji, da to, kar je sklenil, spolni ali pa ne spolni. Seveda ima zasluženje, če to spolni; nima pa greha, če tega noče spolniti.

Ti skleneš, da boš šel na božjo pot na Brezje. Če greš, imaš zasluženje. Če se pa pozneje premisliš in nočeš iti, vsled tega nimaš nič greha.

Ti skleneš, da boš dal gotovo svoto denarja revežem ali v kak drug dober namen. Če to res storiš, imaš dobro delo in Bog ti bo to poplačal. Če pa tega potem nočeš storiti, zato ne grešiš.

Ti skleneš, da boš šel vsak mesec k spovedi ali da boš vsak večer molil rožni venec. Dobro bo zate, če to res storiš. Če pa tega potem ne storiš, ne le z vzrokom, ampak tudi brez kakršnegakoli vzroka, nič ne grešiš.

Ti skleneš, da skozi eno leto ne boš pokusil nobene opojne pijače. Gotovo ti bo to le v korist. Če pa se pozneje premisliš in začneš proti svojemu sklepu po pameti zopet uživati opojne pijače, to ni greh.

To torej je sklep!

Vse kaj drugega pa je zaobljuba.

Tisti, ki napravi zaobljubo, se zaveže pod grehom, tako da ima greh, če tega potem noče spolniti.

In sicer mora sam to dobro vedeti, si mora biti sam popolnoma na jasnem, da se res zaveže pod grehom, da bo torej res grešil, če tega potem ne bo hotel spolniti.

Zaveže se tako pod grehom pred Bogom vsevednim, kateremu ni mogoče ničesar prikriti.

Zaobljuba se torej stori Bogu, ne ljudem.

Če že med ljudmi mora biti resnična beseda pesnikova, da „beseda dana vez velja“, koliko bolj šele pred Bogom!

Zaveže se storiti kaj Bogu dopadljivega. Toda ne kaj takega, kar smo že itak po božjih in cerkvenih zapovedih dolžni spolnovati, ampak kaj boljšega, popolnejšega, kaj takega, k čemur nas nobena božja ne cerkvena zapoved ne veže.

Božje in cerkvene zapovedi nas že tako vse vežejo pod grehom.

Če bi torej ti rekel: „Jaz se zaobljubim, pod grehom zavežem, da bom odslej šel vsako nedeljo, kedar bom le mogel, k sv. maši, da v petkih ne bom mesnih jedi užival, da ne bom več v sovraštvu živel, da ne bom več kradel“, bi to sploh ne bila nikaka zaobljuba, ker si to že tako dolžan storiti.

Vender pa mora biti tisto, kar Bogu zaobljubimo, v resnici dobro, Bogu dopadljivo.

Če bi kdo obljubil kaj grešnega, da sovražniku ne bo odpustil, da revežu ne bo dal miloščine, da ne bo več hodil v cerkev, ne bo več prejemal sv. zakra-

mentov, bi to sploh ne bila nikaka zaobljuba in bi ga samoumevno ne vezala.

Tudi to, kar samo na sebi ni ne dobro ne slabo, na čemer ni prav nič ležeče, ne more biti predmet zaobljube.

Ko bi kdo, ki se je privadil glavo vedno po strani držati, zaobljubil, da bo v prihodnje glavo vedno pokoncu nosil, bi to ne bila nikaka obljuba. Za lepo, čednostno življenje je popolnoma vseeno, ali kdo nosi glavo postrani ali pokoncu.

Posebno važno pa je še, da se zaobljuba izvrši prostovoljno, ne prisiljeno.

Popolnoma prostovoljno se moramo za kako stvar pod grehom zavezati, jo Bogu zaobljubiti — potem je to res zaobljuba. Drugače ne.

Ako kdo brez svoje lastne volje, od drugih prisiljen, kaj zaobljubi, to ni nikaka zaobljuba in sploh ne velja.

Ti greš po samotnem potu skozi gozd. Tu pa plane hudobnež nad te in izsili od tebe tole obljubo: „Vpričo Boga vsevednega se pod smrtnim grehom zavežem, da bom v treh dneh na določen kraj prinesel dvatisoč kron!“

To ni nobena zaobljuba, ker ji manjka poglobitnega, tvoje proste volje. Ti si te besede govoril le prisiljen, ker bi bil sicer umorjen, če bi ne bil tega obljudil.

Ta obljuba tebe torej ne veže.

Prav tako te ne veže zaobljuba, ki bi jo kdo drugi za te in v tvojem imenu, a brez

tvojega privoljenja napravil, n. pr. stariši v imenu otrok.

Tudi se mora zaobljuba izvršiti dobro premišljeno s popolnim spoznanjem, s popolno vednostjo tega, kar hočemo Bogu obljubiti in z natančno zavestjo, da res hočemo dotično stvar Bogu obljubiti in da jo res zamoremo spolniti.

Ti bereš iz molitvenika obljubo vednega deyištva, brez pravega premisleka, kaj pravzaprav bereš. To ni nikaka zaobljuba.

Ti se pod grehom zavežeš, da boš šel na božjo pot v Rim ali v Lurd. Mislil pa si, da je Rim ali Lurd čisto blizu in da boš to božjo pot lahko prav v kratkem času in z majhnimi stroški odpravil. Pozneje pa šele zveš, kako daleč je dotični kraj in koliko denarja bi potreboval, da bi mogel tija iti. Zaobljuba zato ni bila veljavna in te ne veže.

Ko je bil leta 1895 silen potres pri nas, se je tisto noč nekdo javno na očitnem kraju vpričo mnogo ljudi, ko se je rayno zopet prav močno potreslo, Bogu pod grehom za celo življenje zavezal, da bo odslej vsak delavnik hodil k maši. Pozneje je pa ves prestrašen prišel k duhovniku in mu pravil, da te obljube on na noben način ne more spolnovati. Kako je bil potolažen, ko mu duhovnik reče: „Bodite radi tega le čisto mirni! Vi ste te besede izgovorili brez pravega premisleka v velikem razburjenju in strahu vsled potresa! Zato to sploh ni bila nikaka zaobljuba in Vas ne veže.“

Strašno treska. Ravno je treščilo v sosedovo hišo. Ves si zbeگان, ves iz sebe. In kaj obljubiš v tistem velikem strahu? Da se boš bos ali po golih kolenih podal na Šmarno Goro na božjo pot, če te Bog obvaruje nesreče.

Huda obljuba! To bi te rad gledal, kako se boš plazil po golih kolenih na Šmarno Goro!

Pa bódi le brez skrbi! Ni se ti treba tako grozno mučiti! To namreč ni bila nikaka veljavna zaobljuba, ampak le prazne besede, ki si jih zbeگان vsled velikega strahu izgovoril.

Upam, da smo si sedaj popolnoma na jasnem, kaj je res prava zaobljuba in kaj le navaden sklep.

Pristavim le še zelo važno pripombo:

Če si v dvomu, je li to, kar si ti obljubil, bila prava zaobljuba ali pa le sklep, vedi, da to ni bila zaobljuba, ampak le sklep! Tvoj dvom to potrjuje.

Novo cerkveno pravo zaobljube v svojem 1308. kánonu takole razdeljuje:

Zaobljuba je javna, če jo v imenu Cerkve postavni cerkveni predstojnik potrdi in odobri, sicer je zasebna.

Slovesna, če jo Cerkev kot tako pripozna, sicer je navadna.

Pridržana, katere spregled more edino Sveta Stolica dovoliti.

Osebna, s katero se zaobljubi kako dejanje tistega, ki zaobljubo napravi;

stvarna, s katero se zaobljubi kaka stvar; mešana, ki je osebna in stvarna obenem.

Javna zaobljuba, torej zaobljuba, potrjena od postavnega cerkvenega predstojnika, v Domžalah, kakor tudi po mnogih drugih krajih naše domovine ni nepoznana.

To je potresna procesija, ki se vrši vsako leto na Veliko nedeljo popoldne.

Napravilo je to zaobljubo ljudstvo takratne duhovnije Goričica v strašnem potresu leta 1895, ki je posebno v Domžalah napravil ogromno škodo, s prošnjo, da bi Bog v prihodnje milostno obvaroval kraj pred toliko nesrečo.

Zaobljubno listino je v imenu duhovnijanov podpisal takratni beneficijat Jakob Strupi in cerkvena ključarja Karol Flerin in Luka Narobe, v imenu občine pa takratni župan Matej Janežič. V imenu cerkve so to zaobljubo odobrili in potrdili takratni knezoškof ljubljanski Dr. Jakob Missia.

Slovesna zaobljuba se imenuje tako ne po zunanji slovesnosti, s katero se izvrši, ampak izključno le po tem, če jo Cerkev prizna za slovesno. Če jo Cerkev ne prizna za slovesno, ni slovesna in naj se izvrši še s tolikimi zunanjimi slovesnostmi.

Za slovesne zaobljube prizna Cerkev zaobljube večine od nje priznanih in potrjenih cerkvenih redov, torej samostanske zaobljube in zaobljubo vednega devištva pri duhovnikih.

Slovesna zaobljuba naredi človeka nesposobnega za tisto dejanje, ki storjeni zaobljubi nasprotuje. Provzroči torej, da je to njegovo dejanje, ki zaobljubi nasprotuje, ne samo nedovoljeno, temveč naravnost neveljavno, česar pa navadna obljava nikdar ne provzroči.

Duhovnik je napravil slovesno obljudo vednega devištva, vsled česar on ne samo ne sme, ampak sploh ne more stopiti v veljaven zakon. Če bi stopil, ta zakon ne samo ni dovoljen, ampak je naravnost neveljaven.

Sedaj veš, predragi, kako ti je soditi o „zakonu“ Martina Lutra in drugih takih nesrečnežev!

Ko se je v letih prevrata tudi v tem oziru posebno na Češkem začelo močno gibanje za odpravo te slovesne obljudbe duhovstva, so prizadeti dalje časa upali, da bode Sveta Stolica to izključno le njej pridržano zaobljudbo spregledala. Seveda so se motili!

Benedikt XV. je 16. dec. 1920 v slovesnem nagovoru z vso odločnostjo izrekel, da se sv. kat. Cerkev prav dobro zaveda, da ima vso svojo veličino zahvaliti pred vsem celibatu, neoženjenosti svojega duhovstva in da od tega na noben način ne odstopi, da torej od te zaobljudbe nikakor ne da in ne bo dala spregleda. Javno je izrekel: „Cerkev ne bo nikdar odpravila ali vsaj omilila teh določil!“

Osebna zaobljuba, s katero kdo sam zase obljudi, da bo kaj storil, velja le za dotičnega, ki jo napravi in ne preide na njegove sorodnike ali potomce. Z njegovo smrtjo ugasne tudi ona.

Stvarna zaobljuba pa, s katero kdo zaobljubi kako stvar, preide tudi na tistega, ki pride v posest zaobljubljene stvari. On ima dolžnost jo spolniti, če še ni bila spolnjena.

Nekdo se zaobljubi, da bo cerkvi ali za reveže zapustil hišo ali njivo. On umrje. Ta zaobljuba njegova preide na tistega, kateremu je on to hišo ali njivo zapustil. Hiša ali njiva namreč dejansko že ni bila več njegova, ampak last cerkve ali revežev — vsled zaobljube! Zato dedič njegov sploh ni mogel več priti veljavno v njeno posest.

Zaobljube so bile že od nekdaj v navadi.

Dà, celò v stari zavezi, ki je bila še tako nepopolna, že beremo večkrat o napravljenih zaobljubah.

Očak Jakob že „je obljubo storil“, rekoč: Ako bo Bog z menoj in me bo varoval na poti, po kateri hodim in mi bo dal kruha jesti in oblačila v obleko in ako srečno nazaj pridem v hišo svojega očeta, bo Gospod moj Bog in kamen, ki sem ga postavil v znamenje, bo imenovan hiša božja in od vsega, kar mi boš dal, ti bom desetino daroval.“ (I. Mojz. 28, 20—22.)

Izrael „se je z obljubo zavezal Gospodu ter je dejal: „Ako mi daš to (kananejsko) ljudstvo v roko, bom razdjal njegova mesta.“ (IV. Mojz. 21, 2.)

Ko je Judita rešila mesto Betulijo in nje prebivalstvo iz rok Holofernovih, je „vse ljudstvo po zmagi prišlo v Jeruzalem, Gospoda molit. In kakor hitro so bili očiščeni, so vsi darovali žgavne darove in obljube in svoja obetanja.“ (Judit. 16, 12.)

„Helijodor pa je Bogu dar opravil in velike obljube storil njemu, ki mu je ohranil življenje.“ (II. Makab. 3, 35.)

Tudi to spoznamo iz svetega pisma, kako pravilno se je že v stari zavezi zaobljuba umevala.

Ali si morete, predragi, v tem oziru misliti jasnejših in odločnejših besedi, kakor jih beremo v V. Mojzesovi knjigi:

„Kedar storiš obljubo Gospodu svojemu Bogu, ne odlašaj jo dopolniti. Zakaj Gospod, tvoj Bog, jo bo tirjal. In ako se obotavljaš, ti bo šteto v greh. Ako nič nočeš obljubiti, si brez greha. Kar je pa enkrat prišlo iz tvojih ust, spolni in stori, kakor si obljubil Gospodu, svojemu Bogu in kakor si govoril po svoji volji in s svojimi ustmi.“ (V. Mojz. 23, 21—23.)

In zopet:

„Ako si Bogu kaj obljubil, ne odlašaj spolniti, ker nezvesta in nespametna obljuba mu ne dopade. Ampak spolni vse, kar si obljubil. Veliko boljše je, ne obetati, kakor po obljubi obljubljenega ne dati.“ (Pridigar 5, 3, 4.)

Prav nobenega dvomatorej ni, predragi, da je zaobljuba po nauku sv. vere, v očeh božjih nekaj lepega, vzvišenega, svetega.

Je resnica, kar trdi sv. Dijoniz: „Kdor vsled obljube dela dobro, daruje Bogu drevo, polno sadov.“

In kar uči sv. Tomaž Akv.: „Zaslužnejše je vsled obljube kaj storiti, kakor pa isto storiti brez obljube.“

To je Bog sam s premnogimi očitnimi čudeži potrdil.

Ladija, polna potnikov, ki je vozila iz Gineje na Francosko, je vsled silnega viharja na morju bila na tem, da se vsak trenutek potopi. Že je vdirala voda na vseh straneh vanjo. Nad polovico je bila že v vodi. Misijonar, ki se je nahajal na njej, zakliče: „Prijatelji! Vsi skupaj prosimo sedaj pred smrtjo še Boga odpuščenja! Jaz yam bom pa odvezo dal!“ Že zavpije kapitan: „Rešite se, kakor veste in znate! Potapljamo se!“ Tu pa pride misijonarju v glavo rešilna misel, bolje, božje razsvitljenje. „Prijatelji! Napravimo zaobljubo Mariji! Obljubimo ji, da, če se rešimo, pojdemo vsi bosí v prvo najbližjo cerkev in v njej vsi skesano opravimo spoved in prejmemo sv. obhajilo!“ Koliko čudo! Ladija, ki se je že potapljala, je v tistem hipu zopet dobila ravnotežje. Ni se potopila. Prav nič niso vedeli mornarji, kje se nahajajo v strašnem morskem viharju, kam plovejo. Toda vedela je to Ona, kateri so se zaobljubili. Strmeč vidijo drugo jutro, da so prav tam, kamor so hoteli priti, v pristanišču mesta Bordô. Seveda so mornarji takoj z največjo hvaležnostjo izpolnili storjeno zaobljubo.

Predragi! Ali naj vam še več takih zgledov navajam? Ni potreba! Pojdite na katerokoli znamenitejšo božjo pot! Berite tam razne zaobljubne slike in napise in strmite, kako čudežno res zaobljuba pomaga.

Toda, kristijani, čujmo, kaj nam vsem govori cerkveni pisatelj Laktancij:

„Dà, če izbruhne vojskina stiska, če razsaja grozna bolezen, če dolgo časa trajajoča suša zavira rast, če grozi nevihta in toča, tedaj se ljudje zatekajo k Bogu in delajo zaobljubo na zaobljubo. Šelè tedaj, če so ljudje v stiskah in bridkosti, se spomnijo svojega Boga. Komaj pa so nevarnosti minule in se jim hudega ni več bati, že pozabijo na Boga in na vse njemu storjene zaobljube!“

Predragi! Ali ni to resnica? Le spomnimo se na hude hude dni strašne svetovne vojske! Kaj vse smo tedaj Bogu obetali! In kako s prepričanjem, kako iz srca!

Odgovòri pa si sedaj, prijatelj, kar sam na vprašanje: Koliko od vsega tega, kar si Bogu obljubil, si pa tudi v resnici spolnil?

In vender pravi sv. Aguštin: „Ko bi ne bil nobene zaobljube napravil, bi bil pred Bogom le manjši (v zasluženji), a ne slabši. Če pa si zaobljubo napravil, a jo nočeš spolniti, si v toliko slabši, kolikor boljši bi bil, ko bi jo bil izpolnil.“

Prav to je vzrok, da celó svetniki pred delanjem zaobljub svaré in jih kar odsvetujejo!

Sv. Frančišek Saleški je v svoji mladosti napravil zaobljubo, da bo skozi celo življenje vsak dan molil sv. rožnivenec. Oseba, ki je ravno to hotela storiti, ga je vprašala za svèt. On pa ji je z vso odločnostjo to odsvetoval. „Kako morete vender drugim to odsvetovati, kar ste sami v svoji mladosti storili?“ Svetnik pa ji odvrne: „Beseda „mladost“ odločuje v

tej stvari. Takrat nisem premislil, kaj sem storil. Sedaj pa, v zreli starosti Vam rečem: Nikar tega ne storite! Ne rečem Vam, da rožnega venca nikar ne molite! Nasprotno! Kar najtopleje ga Vam priporočam in Vas kolikor le morem goreče prosim, da ga gotovo vsak dan molite. Ljubše pa mi je, da se k tej molitvi Vi zavezete s sklepom, kakor z zaobljubo. Potem se vsaj ne izpostavlajte nevarnosti, da Boga razžalite, ako to molitev opustite. Zagotavljam Vas, da je prav ta zaobljuba mene spravila že prav mnogokrat v največjo zadrego. Velikokrat sem bil že na tem, da bi bil prosil za spregled od nje!"

Predragi! Kako je s teboj? Ali si tudi ti že napravil Bogu kako zaobljubo, pa si sedaj morda nemiren radi nje? Vprašaj spovednika! On te bo podučil in pomiril!

Vsi pa poskrbimo, da bo vsakršna zaobljuba nam vsikdar res sveta, res v čast Bogu in njegovemu svetemu imenu! Amen.

26.

Tretja božja zapoved (I).

Nedelja — dan Gospodov!

V življenju sv. Notburge beremo, da se je z gospodarjem, h kateremu je šla služiti, pogodila, da bo vsako soboto, kakor hitro bo delopust zazvonilo, smela takoj nehati od dela in se pripravljati za praznovanje nedelje. Neko soboto — bilo je ravno ob času žetve — ji gospodar proti dogovoru ni dovolil nehati ob zvonjenju od dela, marveč se je še celó začel norčevati iz njene pobožnosti in bogoljubnosti. Notburga pa mu, prevzeta božjega duha, reče: „Bog hoče, da jaz sedaj od dela neham in se začnem pripravljati na posvečevanje njegovega dne. In v dokaz, da res on to hoče, bo ta srp prosto v zraku visel!“ Ko to izgovori, zažene srp kvišku. In kaj se zgodi? Srp res obvisi na čudežen način v zraku v božje potrdilo, da so bile resnične besede, ki jih je govorila priprosta a pobožna dekla Notburga.

Predragi! Duh časa se spreminja. Žal pa ne na boljše, marveč na slabše. In prav zato jih je danes

mного po svetu, dà, celò med nami, ki nimajo razuma za ravnanje sv. Notburge, katerim se zdi čudno, da bi ono zvonjenje vsako soboto popoldne imelo še danes kak višji pomen!

Dà, premnogo jih je, ki so že popolnoma pozabili na to, kaj pravzaprav je nedelja in kako nam jo je posvečevati. Pozabili so na — tretjo božjo zapoved!

Prevažna je torej tretja božja zapoved, ki nam zapoveduje: posvečevati Gospodov dan.

Glasi se: „Posvečuj praznik!“

„Teden ima sedem dni. Bog pa pri razdelitvi teh sedmih dni ni sebi prihranil večjega dela in manjšega nam prepustil. Ne, niti v enake dele jih ni razdelil! Šest dni da tebi, samo enega, sedmega pridrži sebi.“ Tako sv. Krizostom.

Kristijani! Ali smo si na jasnem, zakaj je Bog en dan v tednu sebi pridržal?

Človek je vstvarjen za delo.

To nam sv. pismo samo takoj ob vstvarjenju človekovem že čisto razločno pove: „Gospod Bog je tedaj vzel človeka in ga je postavil v vrt veselja, da bi ga obdeloval in varoval.“ (I. Mojz. 2, 15).

Seveda to delo pred grehom ni bilo težko, v potu obraza, marveč lahko, v veselje.

Odkar pa je človek grešil, je obsojen v trpljenje, je prisiljen, v potu svojega obraza jesti svoj kruh.

„Prekleta bódi zemlja v tvojem delu, v trudu se boš od nje živil vse dni svojega življenja. Trnje in osat ti bo rodila in zelišče polja boš jedel. V potu svojega obraza boš kruh jedel, dokler se ne povrneš v zemljo,

iz katere si vzet. Zakaj prah si in v prah se boš povrnil!“ (I. Mojz. 3, 17—19).

Delo ni za nikogar sramota, marveč čast. Nedejavnost, lenoba je zanj sramota.

Vendar pa delo ni edini namen človekov tu na zemlji.

Duh človekov kipi in mora kipeti kvišku k svojemu prvemu in zadnjemu, edino pravemu namenu, k Bogu. Ž njim se ima kedaj združiti, k njemu priti, zato pa zanj tudi živeti, nanj tudi res misliti.

Um človekov pa je po grehu otemnel, volja je k hudemu nagnjena.

Človek je po grehu postal posveten, malomaren za Boga.

Delo samo na sebi pa to malomarnost, nebrižnost za Boga premnogokrat še povikšuje. Ako že sam na sebi človek le prerad pozablja na Boga, na neumrjočo dušo, na večnost, o kako hitro se to šelè zgodi tedaj, ako posvetno delo, pehanje in tekanje za časnim dobičkom povživa in povzema skorej ves njegov čas, vse njegove moči.

In ravno zato, da bi vsakovrstne posvetne skrbi človeku nikdar ne zatemnele spomina na Boga, ga ne odvrnile od skrbi za „edino potrebno“, za večnost, zato je Bog sam že v stari zavezi na Sinajski gori določil Izraelcem en dan vsakega tedna, na katerega so imeli mirovati in počivati od vsakega zgolj

pozemskega dela, na katerega so imeli edinole Boga častiti.

„Šest dni delaj in opravljaj vsa svoja dela, sedmi dan pa je sobota Gospoda tvojega Boga; ne delaj nobenega dela, ne ti, ne tvoj sin, ne tvoja hči, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla, ne tvoja živina.“ (II. Mojz. 20, 9, 10).

Ko bi Bog tega sam ne bil odločil, in sicer z vso odločnostjo in strogostjo, ljudje bi tega od sebe ne bili storili.

Premnogi bi sploh nobenega dne češčenju božjemu ne odločili. Pozabili bi na Boga. V boju za obstanek, v hrepenenju po časni sreči bi pozabili na večno!

Saj vidimo, kakšni smo sami. Če nimamo čisto natančno določeno, kedaj moramo moliti, kedaj v cerkev iti, kedaj besedo božjo poslušati, potem kar ne pridemo do tega, vse to kar opustimo!

Tu pa napoči nedelja. Zvonovi zapoje. Od vseh strani hite ljudje, mladi in stari, vsi praznično oblečeni v razsvitljeno, lepo okrašeno hišo Gospodovo, v cerkev.

Ali ne deluje vse to kar z neko tajno silo tudi na te. Če je količkaj vere, dobre volje še v tebi, privzdigne te! In že si tudi ti pri službi božji v cerkvi!

Na Sveti večer je bilo. Učen profesor je stal pri odprtem oknu. Zamišljeno je zrl v temno zimsko noč. Zvonovi so tako milo, tako ljubeznjivo lepo pritrkavali. Od vseh strani so hiteli pobožni verniki, z bakljami v roki, v cerkev. Profesor vse to opazuje. Čedalje bolj mehko mu je pri srcu. Solze ga zalijejo. Ginjen govori

sam pri sebi: „Zakaj ti ljudje tako lahko molijo, v cerkev hodijo? Jaz pa ne morem moliti, v cerkev hoditi! In ti ljudje so v svoji priprosti pobožnosti srečni, jaz pa pri vsej svoji namišljeni učenosti nesrečen, tako nesrečen!“ In ni se mogel več vstavljati. Tudi on je šel v cerkev. Pobožno je klečal pred Najsvetejšim, pred včlovečenim Bogom in ga je ves srečen zahvaljeval, da je zopet nazaj zadobil vero svoje mladosti.

Glejte, predragi! Pogled na druge ljudi, ki so šli v cerkev, slovesno pritrkavanje, ki je vabilo vse ljudstvo k skupni javni službi božji, vse to je imelo toliko skrivnostno moč, da se ji tudi ta učeni profesor kar ni mogel več vstavljati.

In ravno v tem skupnem praznovanju skupnega Gospodovega dne, ko praznuje vsa družina, vsa fara, vse ljudstvo, se kar najlepše kaže, da smo mi vsi ena skupna družina, zvezani med seboj s prelepo vezjo božje ljubezni.

Prav ima Dr. Hettinger, ko trdi: „Nedelja, ko tudi delavec lahko svoje oko prosto dvigne kvišku in je njegova duša odtrgana od prahu vsakdanjega dela in napojena z roso nebeške milosti, je zato prav tako potrebna za harmonični pravilni razvoj medsebojnega družabnega življenja kakor trudapolni s težo dela zagrenjeni drugi dnevi v tednu. To je dan Gospodov! A prav zato tudi dan človekov, dan pravega človečanstva.“

Dà, kristijani, dan človekov, dan pravega človečanstva je nedelja.

Kedarkoli se je v zgodovini nedelja kot dan Gospodov s častjo, z ljubeznijo, z vero praznovala, bilo je ljudstvo srečno. Med njim je vladala ljubezen, strah božji. Stariši so se zavedali svojih preimenitnih dolžnosti, ki jih jim nalaga skrb za izročene jim neumrjoče duše. Otroci pa so s svetim spoštovanjem ubogali svoje stariše, jim delali veselje z lepim čednostnim življenjem. Bogati so rabili svoje premoženje res po božji volji v to, da so storili kar največ dobrega, da so res „lajšali gorje, otirali solze.“ Reveži pa se tudi v trpljenju, bridkostih niso udajali obupu, v krščanski zavesti, da božje oko čuva nad njimi, da Bog svojih nikdar ne zapusti.

Nasprotno pa, preljubi, je prav vsikdar v zgodovini prišla nesreča, velika nesreča nad tisto ljudstvo, ki je zavrglo dan Gospodov, nedeljo.

Na Francoskem so ob strašni revoluciji koncem osemnajstega stoletja v oktobru 1793 javno po celi državi odpravili nedeljo in prepovedali njeno posvečevanje, da bi s tem zbrisali celò vsako sled krščanstva.

Mesto tega pa so določili vsak deseti dan kot dan počitka, kratkočasje, razveseljevanja.

Pa ni bilo sreče nad tem! Cerkve so skrunili in zapirali, gostilne in razna zabavališča so pa odpirali. V mestu, ki je štelo 14.000 ljudi, je bilo poprej 21 gostilen in 2 kavarni, malo časa potem pa že 291 gostilen in 26 kavaren. In tako je bilo na vseh straneh. Pri tem pa je ginilo blagostanje. Število ubožcev je naenkrat

iz 4 milijonov poskočilo na 7 milijonov! Ljudstvo je pozabilo na Boga, služilo pa je pijančevanju, nečistosti, strastem! Med seboj se je klalo in morilo, da je bilo groza!

Nikamor niso mogli več naprej! Že 7. maja 1794 je eden najhujših med vsemi, Robespierre, javno predlagal prav na tistem mestu, kjer so 7. novembra 1793 proglasili krščansko vero po vsej državi kot odpravljeno in zatrto, da se očitna služba božja zopet ypelje in se vera v Boga in neumrjročnost duše zopet prizna.

A to se ponavlja tudi danes. Nedelje se skrunijo, kot še nikdar. Delavstvu se brezobzirno jemlje edini dan razvedrila, počitka in se ga sili k delu. Ali pa se stori vse, da se nedelji jemlje krščanski značaj, da je ljudstvo ne praznuje več kot dan Gospodov.

Pri tem pa se pozablja na to, kar je že leta 1865 zapisalo delavsko glasilo: „Vi farizeji iz prostih občin in svobodomiselnega meščanstva, ki ste ljudstvu iz src iztrgali tolažbo pobožne vere, a železnega jarma svojih strojev od njega nočete odvzeti — kje je vaša pamet? Doslednost svetovne zgodovine je brezobzirnejša kot vaša. Nebesa ste ljudstvu vzeli, ljudstvo ima zato pravico vam vzeti — zemljo!“

In v tem živimo mi danes! Sama nezadovoljnost vsepovsod! Boj vseh proti vsem!

Predragi! Priznajmo čisto jasno in določno tole:

Kar je krščanska vera v splošnem za človeško družbo, prav to je zanjo tudi nedelja, posvečevanje Gospodovega dne! Brez posvečevanja nedelje kot dneva Gospodovega, v pravem krščanskem duhu, prav kmalu zamre tudi vera sama, izgine krščanstvo.

Vsled tega pa potem silno trpi tudi telesno zdravje! Človek hitro izgubi vso moč, prav kmalu opeša. Tudi ni mogoče drugače. Prenapeta struna počí.

Narava sama zahteva ob gotovih presledkih oddih, odpočitek.

V Parizu je tujec opazoval zidarje, ki so na nedeljo delali. Sami mladi ljudje so bili to. On jih vpraša, kako to, da med njimi ni nobenega starejšega. Prepričan je bil, da starejši radi spoštovanja do Boga in nedelje nočejo delati. A kakšen odgovor dobi? „S petdesetim letom je pri nas že vsak zidar popolnoma opešan!“

Velikansko dobroto je torej Bog skazal človeštvu s tem, da si je en dan v tednu sebi, svoji posebni časti in službi pridržal.

In kateri dan je Bog sebi pridržal, kateri dan je torej Gospodov dan?

V stari zavezi je bila sobota Gospodov dan.

V novi zavezi pa je nedelja.

Kar je namreč bila sobota v stari zavezi — dovršitev dela vstvarjenja vesoljstva po vsemogočnosti božji —, prav to je nedelja v novi zavezi — dovršitev dela odrešenja po usmiljenju božjem.

Namen posvečevanja sobote je bil pred vsem ta, Boga kot Stvarnika vesoljstva priznavati in ga kot takega tudi javno častiti.

Namen posvečevanja nedelje pa je Bogu javno skazovati največjo hvaležnost za delo odrešenja, ki je bilo izvršeno nad vesoljnim človeštvom z zmagoslavnim vstajenjem Zveličarjevim od smrti in je bilo omogočeno za vsakega posameznega človeka do konca sveta s poslanjem sv. Duha, kar oboje se je izvršilo ravno na nedeljo.

Na nedeljo je Jezus vstal od mrtvih in na nedeljo je poslal svetega Duha.

Sv. Hijeronim pravi: „Dan Gospodov, dan vstajenja je dan kristijanov, je naš dan. Dan Gospodov se imenuje, ker je ta dan Gospod naš kot zmagovalec od mrtvih vstal. Če ga pagani imenujejo dan solnca, se tudi mi s tem strinjamo. Prvi dan v tednu je namreč svetu izšla Luč, se je prikazalo Solnce pravice.“

„To je dan, ki ga je naredil Gospod, veselimo in radujmo se v njem!“ (Psalm 117).

Predragi! Prav nobenega dvoma ni, da so že apostoli sami, in to po volji Jezusa Kristusa, vpeljali nedeljo kot dan Gošpodov.

To nam priča Dejanje apostolov, kjer bremo tole: „Prvi dan po soboti, ko smo se zbrali kruh

lomit, jim je Pavel govoril, ker je hotel drugi dan zjutraj proč iti in je podaljšal svoje govorjenje do polnoči.“ (20, 7).

S temi besedami je čisto jasno povedano, da, kakor so Judje zadnji dan v tednu, soboto, posvečevali, tako so se že prvi kristijani prvi dan v tednu, to je na nedeljo zbirali kruh lomit, to se pravi obhajati sv. daritev in sv. obhajilo, torej k službi božji.

Isto nam potrjuje tudi apostol Pavel, ki Korinčanom naroča: „Prvi dan tedna vsakteri izmed vas doma na stran deni in prihrani, kar se mu prav zdi, da se ne bo takrat, ko pridem, bira napravljala!“ (I. Korinč. 16, 2.)

Čisto jasno torej tu že sv. Pavel omenja navado, ki je še danes pri naši službi božji ob nedeljah vpejljana. Ukazuje namreč, da naj vsak ob nedeljah pri službi božji sproti položi v cerkveno skrinjico to, kolikor misli da more darovati materi cerkvi v Jeruzalemu.

Posvečevanje nedelje je bilo v prvih časih krščanstva, posebno za časa preganjanja, kar je bilo skozi vsa tri prva stoletja skorej neprenehoma, seyeda po sebi umevno zelo otežkočeno.

In vender so že tedaj kristijani nedeljo posvečevali pred vsem s tem, da so se zbirali k službi božji in so, kolikor je bilo gledè na skupno življenje s pagani le sploh največ mogoče, opuščali tudi vsa navadna dela.

Tertulijan poroča: „Tudi vsa dela opuščamo in odložimo, da hudobnemu duhu ne damo dostopa!“

Služba božja v katakombah! S tem, predragi, je najboljšje označena ta pretresljiva doba svete gorečnosti in vneme, doba prelivanja krvi za posvečevanje nedelje, doba mučencev!

Kdo naj primerno opiše težave, ki so jih ti kristijani morali premagati poprej, predno so v pozni nočni uri, obdani na vseh straneh od sovražnikov, ovaduhov, celò izdajalcev, mogli priti tam daleč zunaj mesta na samotnem kraju v katakombe k praznovanju sv. skrivnosti!

Kdo naj prešteje tiste, ki so v katakombah bili zasačeni, zvezani in od nedeljske službe božje naravnost bili tirani na morišče, v smrt!

O sveta doba junaškega posvečevanja dneva Gospodovega!

Tedaj pač ni bilo treba k posvečevanju nedelje nikogar siliti. Ljubezen Kristusova, dà, vedna smrtna nevarnost je dovelj močno silila vsakega, da je storil, kar je največ mogel.

Ko pa je pod cesarjem Konštantinom krščanstvo zadobilo prostost, se je prav kmalu že ohladila prva vnema in gorečnost, tembolj, ker je mnogo judov in paganov privzelo krščansko vero ne toliko iz notranjega prepričanja, kakor mnogo bolj radi časnih ugodnosti in koristi.

Zato je bilo potrebno, da je cerkev posvečevanje nedelje čisto strogo in natančno s svojimi zapovedmi določila in zaukazala.

Pa tudi svetna oblast si je smatrala za svojo dolžnost, da je tudi od svoje strani in v svojem de-

lokrogu cerkvi v tem oziru šla na roko in jo podpirala.

Način tega posvečevanja se je ohranil skozi vsa stoletja takorekoč nespremenjen do današnjih dni.

Predragi! Prav dobro poznate ta način!

Najvažnejše je, da je vsak kristijan, komur je le količkaj mogoče, vsako nedeljo prav pobožno in spodobno pri celi sv. maši.

„Saj je čisto gotovo, — da rabim besede sv. Lavrenca Just. — da se s prav nobeno drugo daritvijo Boga bolj ne počasti, kot s sv. mašo, katero je ravno zato Zveličar svoji cerkvi zapustil, da bi se nebeškemu Očetu opravljala neprenehoma zares njega vredna daritev.“

Sv. Kamil Lelijski je prišel na nedeljo k svojemu prijatelju Hijeronimu Ronci. Dobil ga je pri jedi. „Kako se predrzneš jesti, ko še pri sv. maši nisi bil!“ „Saj sem bil!“ se je ta izgovarjal. „A ne pri celi!“ Res je moral priznati, da jo je precejšen del zamudil. Takoj je vstal in hitel k sv. maši.

Kralj Štefan je leta 1016 na Ogrskem zaukazal, da morajo vsi tisti, ki ob nedeljah opuščajo sv. mašo, biti popolnoma čisto ostriženi, da jih takoj že po zunanje vsak spozna. Zgodovinar, ki o tem kraljevem ukazu poroča, hudomušno pripominja: „To bi bilo sedaj takih čistoostrižencev, ko bi bil še ta ukaz v veljavi!“

Danes pa, predragi, bi bilo takih ljudi toliko, da bi bilo to že kar moda današnjih dni, posebno med — gospodo!

Misijonar poroča, s kako vnemo prihajajo novospreobrnjeni Indijanci iz kraja Illinois, vsako nedeljo po cele dni daleč in to v najhujšem mrazu, v najslabšem vremenu pod vodstvom svojega poglavarja k sv. maši in kako nebeško lepo je njihovo obnašanje pri sv. daritvi!

Toda kristijani, zgolj sv. maša še nikakor ne zadostuje ob nedeljah! To še ni cela tista zapovedana služba božja, katere se moramo udeleževati vsako nedeljo, ako hočemo res prav posvečevati Gospodov dan.

K službi božji spada prav posebno tudi poslušanje božje besede, torej pridiga pri dopoldanji službi božji in krščanski nauk pri popoldanji službi božji.

Predragi! Da je danes toliko ljudi versko tako malo podučenih, dà, kar popolnoma nevednih, je vzrok posebno ta, ker tako brezskrbno opuščajo pridige in krščanske nauke.

Samo dà kako „suho“ mašo vjame, pa že misli, da je najboljši kristijan!

In vendar je resnica, kar trdi sv. Tomaž Vilanovski:

„Poslušanje božje besede prinaša naši duši neprecenljivo korist. Varuje jo greha, razsvitljuje, greje, krepi jo, daje zdravje bolnim in moč zdravim.“

Kristijan, kako je s teboj? Ali hočeš ostati versko trden, ali pa hočeš v veri opešati, jo celò izgubiti?

Verjemi mi, če ne boš rad poslušal božje besede, potem boš nehote in nevede tudi ti prav kmalu versko mrtev!

Le eno prevažno in preimenitno stvar naj še omenimo!

Prejemanje sv. zakramentov! Obiskovanje zakramentalnega Jezusa, posebno pri popoldanjem blagoslovu!

Govori naj nam sv. Hijeronim!

„Nobena reč človeškega srca tako ne utrdi zoper skušnjave hudobnega duha, zoper slabe zglede ljudi, zoper blesk in zapeljivost sveta, kot ta kruh življenja!“

In sv. Krizostom: „V tem zakramentu ljubezni v resnici ni drugega, kot sami čudeži ljubezni!“

Srečna zares je tista fara, tisti kraj, kjer je ob nedeljah posebno angelska miza prav dobro zasedena! In to ne samo od deklet in žena, ampak tudi od fantov in mož!

Dà, kristijani! Tu pred tabernakljem, na Srcu Zveličarjevem cvete lilija nedolžnosti, tu rastejo značaji krščanskega poguma, katoliške zavesti, katoliškega ponosa!

O da bi se posebno ti, krščanska mladina, tega vsikdar z veseljem zavedala!

Kajne da bomo mi vsi, preljubi, vsikdar tako posvečevali nedeljo zares kot — dan Gospodov. Amen.

27.

Tretja božja zapoved (II).

Opústi ob nedeljah hlapčevska dela!

Nedeljo posvečujemo, če opuščamo hlapčevska dela, se udeležujemo zapovedane službe božje in opravljamo bogoljubna dela.

Prevažna odredba sv. Cerkve, segajoča prav v prve čase krščanstva je, da se posvečevanje nedelje vrši posebno tudi s tem, da se mora ob nedeljah opuščati hlapčevska dela.

Hlapčevska dela so tista telesna dela, ki jih navadno opravljajo posli in dninarji, rokodelci in tovarniški ali drugi tem podobni delavci.

Torej dela poslov, hlapcev in dekel! To so dela kot orati, sejati, žeti žito, sadje in druge pridelke spravljati, seno kositi, sušiti in spravljati, kopati, v gozd po drva in les hoditi, gnoj voziti, pleti, drva napravljati, prati in druga taka dela.

Dela dninarjev, ki si, kot že ime pove, s tem služijo svoj vsakdanji živež, da za dnevno plačilo, za dnino pomagajo gospodarjem na polju ali doma pri raznih delih, ki jih opravljajo posli.

Rokodelci, obrtniki! Kdo ne pozna cele vrste najrazličnejših obrti? To so krojači, čevljarji, mizarji, kovači, ključavničarji, zidarji, tesarji, kleparji, strojarji, slamnkarji, vrvarji, tkalci, šivilje, perice, čipkarice in drugi.

Prejšnje čase so se ta dela izvrševala po večini z rokami. Danes pa je ročno delo že v prav mnogih obrtih izpodrinil stroj.

A to značaja tovrstnemu delu ni spremenilo. Vsa ta dela so torej ob nedeljah prepovedana, naj se že izvršujejo z rokami ali s stroji.

Prav to velja tudi o vseh premnogovrstnih tovarniških delih.

Saj kar strmimo nad tem, kajne, predragi, kako so z iznajdbo strojev prišle do kar največje veljave tovarne. Kar so poprej s težavo in počasi izvrševale pridne človeške roke, to danes v velikem slogu izvršujejo tovarne s svojimi čudovito umetno izpeljanimi obrati. Na stotine pridnih rok je v njih na delu, da z vso naglico streže stroju.

Dà, danes že skorej ni dela, ki se ne bi izvrševalo po tovarnah.

Tudi vsa ta nešteta tovarniška dela so ob nedeljah prepovedana.

Vsa ta dela so v prvi vrsti telesna dela in kot taka prepovedana.

Od takih telesnih del so pa razločevati razna duševna dela, ki se opravljajo v prvi vrsti z duhom in telesa ne mučijo. Taka dela so branje, pisanje, risanje,

slikanje, petje, igranje godbe. Vsa taka dela so ob nedeljah dovoljena.

Prepovedana pa so ob nedeljah še nekatera dela, ki sicer niso hlapčevska, ki pa vendar delajo božjemu dnevu nečast vsled zunanjega hrupa in šuma, ki je ž njimi združen.

To so različna sodnijska dela, namreč vsa tista, ki so s takim zunanjim hrupom združena, kot klicanje obtožencev, zaslišanje prič, sodnijske obravnave.

Zakaj pa, predragi, so hlapčevska dela ob nedeljah prepovedana?

Je li mar sv. Cerkev s to prepovedjo hotela pokazati, da ta dela niso častna ali pa da so vsaj manj častna, nego druga dela?

Prevažno vprašanje, posebno za današnji socialno tako silno razruvani čas, ki veri in Cerkvi nikakor ni naklonjen!

Odgovorimo takoj: Nikakor ne!

Katoliški Cerkvi je vsako delo, da je le pošteno, častno!

Dà, predragi, trdimo še več!

Katoliška Cerkev je delu šelè dala in priborila čast in priznanje!

Le poslušajte! Paganstvo dela ni imelo v časti! Smatralo ga je za človeka nevredno in poniževalno. Prepustilo je zato delo sužnjem, katere je zaničevalo, katere celò za ljudi ni imelo, ampak za živino. Tako celò Grki, tako Rimljani!

Ali ni, predragi, kar nečuvveno podla in razžalivna trditev, ki jo beremo celò pri tako slovečem Ciceronu: „Nemogoče je, delati kot delavec v delavnici in zajedno biti dostojen človek!“ (De off. p. 142.)

Temeljna misel vsega jaynega in zasebnega življenja v paganskem Rimu je bilo prepričanje, da bogatin, ki nič ne dela, ki živi le od svojega bogastva, od svojih rent, je nujno vreden največjega spoštovanja, revež pa, ki se preživlja s težkim delom svojih rok, je prav radi tega nujno vreden — zaničevanja!

Vsa zemlja je bila v lasti nekaterih veleposestnikov, ki so imeli ogromna, celò nad 30 kvadratnih milj obsegajoča zemljišča v posesti, so stanovali v pozlačenih hišah in vilah, se sprehajali po bajno umetno prirejenih vrtovih, a nič delali. Polja so jim slabo in za silo obdelovali sužnji.

Na Grškem je bilo treba po najlepših pokrajinah cele dni potovati, ne da bi bil prišel sploh do kakega človeškega stanovanja. Dve tretjini prekrasne, bogate Kampanije niti obljudeni nista bili. Ogromno provinco Afriko je imelo v posesti šest rimskih bogatinov. Cesar Neron jih je dal pomoriti, da je tako sam prišel v posest njihovega ogromnega bogastva!

Že leta 104 pred Kristusom je izrekel Filip trditev, da v celi rimski državi živi komaj 2000 bogatinov, ki pa imajo takorekoč vse premoženje v svoji posesti.

In čudno, neverjetno! Tudi pri vseh drugih paganskih narodih najdemo ravno tako zaničevanje dela! Indijanec Severne Amerike, kot nekdam German sovraži

delo in je prepusti ženi. Tudi Galci, Luzitanci so imeli delo, celò obdelovanje zemlje, za sramotno.

Indijskemu Braminu, ki živi v samem premišljevanju, je že vsako občevanje z delavcem omadeževanje! (Dr. Hettinger, Apologie des Christenthums, V, 372—388.)

Tako je bilo, tako je še danes povsod v paganstvu, po celem svetu.

Ali sedaj razumemo, kristijani, zakaj je imel Jezus za rednika ubogega tesarja Jožefa, za mater ubogo predico Marijo? Zakaj je sam pridno delal? Zakaj je uboge delavce tako ljubil? Zakaj je delo vedno povelečeval?

Človeštvu je hotel vrniti čast dela.

In to je tudi dosegel!

Le glejte apostole, oznanovalce njegovega nauka, kako vsepovsod oznanjajo čast poštenega dela, kako se sami tudi pri oznanjanji sv. evangelija preživljajo z delom svojih rok, kako se z največjo ljubeznijo zavzemajo ravno za najbolj zaničevane, za trpine, za delavce, za sužnje!

Poslušajte apostola Pavla, s kako prisrčno ljubeznijo se zavzame za sužnja Onezima napram njegovemu gospodarju Filemonu: „Prosim te za svojega sina, ki sem ga rodil v železju, za Onezima. Ti ga sprejmi kakor moje srce! Morebiti je zato nekoliko časa od tebe pobegnil, da bi ga za vselej nazaj prejel ne več kakor sužnjega, ampak namesto sužnjega kot preljubega brata. Ako me imaš za tovariša, ga sprejmi

kakor mene!“ (Filem. 10—17). Kot sina ga je Pavel rodil v železju, ker ga je v ječi — krstil!

Ne, ne, kristijani, Cerkev dela nima za nečast!

Ne prepoveduje torej hlapčevskih del ob nedeljah zato, kakor bi bila ta dela manj častna, nego druga, marveč le zato, ker so prav ta dela združena z večjim zunanjim hrupom in šumom in zato motijo sveto tihoto, zbranost in pobožnost Gospodovega dne in prav radi tega človeka samega, ki jih dela, kakor tudi druge odvrtačujejo od njegovega posvečevanja.

Temu pa pristavimo še drug prevažen socijalen vzrok.

Cerkev hoče, da celčlovek, torej ne le z dušo, ampak tudi s svojim telesom počasti ta dan svojega Boga.

To je njegova dolžnost, a obenem tudi največja korist, ker se prav na ta način s primernim, zaželenim in potrebnim počitkom tudi telo zopet okreпча in poživi za nadaljno delo.

In prav od tega ima ne le posameznik, ampak cela človeška družba kar največjo korist.

Čast božja in korist posameznika, kakor tudi človeške družbe je torej vzrok tej prepovedi.

Prav iz tega pa spoznamo, da so tudi pri tej prepovedi lahko izjeme, da je torej ob gotovih slučajih hlapčevsko delo ob nedeljah vendar le dovoljeno.

In sicer tedaj, če to čast božja, korist posameznika ali človeške družbe nujno zahteva.

Pred vsem pride tu v poštev sila, velika, nujna in neodložljiva potreba, da se dela.

V slučaju take velike sile cerkvena gosposka da izjemoma dovoljenje, da se gotovo hlapčevsko delo sme tudi na nedeljo izvršiti.

Ob košnji je. Seno je že pokošeno, a ne še suho in spravljeno. Je nevarnost, da začne deževati in se seno pokvari. Na nedeljo pa je lepo vreme.

Da se torej seno ne pokvari, sme duhovni predstojnik, župnik dovoliti, da v nedeljo seno obrnejo, posuše in spravijo. Seveda vsled tega ne smejo opustiti sv. maše.

Kaj pa košnja? Ali je dovoljena na nedeljo?

Ne! Saj ni nobene nevarnosti, da bi se seno pokvarilo, ako še stoji, še ni pokošeno. Naj le čaka! Bo še večje.

In prav v tem oziru, predragi, koliko se zagreši!

Nekdo je nagovoril več vinskih bratcev, ki so ga radi pili, da mu gredo v nedeljo kosit. Rekel jim je: „Saj tako nimate dela danes! Dal vam bom žganja!“ In res so ga ubogali. Drugi dan pa so enega izmed njih našli mrtvega tik pri vodi. Vsled preobile pijače mu je prišlo slabo. Hotel je k vodi. Zadel ga je mrtvoud. Pretresljiv je bil prizor, ko so nesli nesrečnega mrliča v mrtvašnico. Za krsto pa je jokala vdova s petimi nepreskrbljenimi otročiči. Vse se je zgražalo nad go-

spodarjem, ki je bil kriv njegove smrti. Saj revež ni bil napačen človek in tudi ne pijanec! A dal se je premotiti gospodarju, da je šel na nedeljo kosit. In to je bila njegova smrt!

Predragi! Je res nekaj čudnega, neverjetnega, kako so ravno radi košnje gospodarji često brezskrbni, predrzni!

Na nedeljo se mora kositi! Tako zahtevajo! Če pa se potem v pondeljek radi preobilo zavžite pijače ne dela, če se cel dan zapravi, to jim ni mar!

Nekoč sem opazoval, kako je gospodar sam z najetimi kosci kosil na nedeljo popoldne. In da so še večjo pozornost nase obračali, so tudi peli, vriskali in kleli. Mislil sem si: „Revež! Ti ne boš dolgo kosil tega travnika!“ In res! Par let potem je že zašel na vseh straneh v take zadrege, da ni mogel nikamor. Prodati je moral!

Je pač vekomaj resnična beseda, ki jo beremo pri preroku Hageju.

„Tako govori Gospod vojskinih trum: Vzemite si k srcu svoja pota!

Veliko ste sejali, pa ste malo pride-lali; jedli ste, pa se niste nasitili; pili ste, pa se niste napili; oblekli ste se, pa se niste ogreli; in kdor je plačilo nabral, ga je vrgel v strgano vrečo.“ (1, 6).

Tako je! V strgano vrečo meče plačilo tisti, ki gre na nedeljo kosit. Nič mu ne ostane drugega, kot nesreča, prokletstvo božje.

In gospodar, ki kaj takega pusti, ki ljudi k takemu delu nagovarja, če še toliko seje, pridelava vendar le malo, ker pri njem ni božjega blagoslova!

Ko je gospodar tako brez vzroka na nedeljo pokošeno seno spravljal domov s par konji, se je voz prevrnil in oba konja sta se poškodovala. Eden si je zlomil nogo, drugi se je v notranjem hudo pokvaril. Oba sta bila nerabna. Mesto majhnega dobička je imel veliko škodo. Ljudje pa so rekli: „Kazen božja ga je zadela!“

Je pač resnica, kar je Gospod dalje govoril pri preroku Hageju:

„Po obilnosti ste gledali in glej, pomanjkalo je; v hišo ste nosili in sem tisto iz nje popihnil!“ (1, 9.)

Radi nujne sile in potrebe se dalje smejo ob nedeljah opravljati vsakovrstna neodložljiva vsakdanja dela.

Sme se v hiši pomesti in osnažiti, postelje postlati, jedila pripravljati, kuhati, živini pokladati.

Ali smete v nedeljo kaj zašiti? Če je sila ali potreba, torej zadosten vzrok, smete! Posebno če ste revni in ne morete dati krojaču ali šivilji zašiti, sami pa med tednom radi obilnega drugega dela, poljskega ali tovarniškega le težko do tega pridete. Ali pa, če obleko drugi dan že nujno zopet rabite, druge primerne pa nimate.

Prav tako smejo tudi krojači, šivilje, čevljarji izvršiti na nedeljo obleko ali obutev, ki se takoj potem nujno rabi, za pogreb, sv. Birmo, poroko in dr.

Nikakor pa ni zadosten vzrok za tako nedeljsko delo zgolj zamera tistega, ki je delo naročil, če do tistega časa ne bo izvršeno!

V slučaju nesreče se ne samo sme, ampak kar naravnost mora tudi na nedeljo pomagati in vsa potrebna dela izvršiti in naj so še tako težka, naj so še s tolikim hrupom združena.

Ako nastane ogenj, se ne le sme, ampak samo-umevno mora tudi na nedeljo gasiti. Če povodenj nastane, če voda jez podere, se sme vse storiti, da se jez takoj popravi, voda od hiš odvrne, nesreča zabrani.

Tu se gre za preprečitev velike škode, kar je važnejše kot vse drugo.

Dà, celò sv. mašo moraš ob taki priliki opustiti, če si pri reševalnem delu potreben!

Zveličar sam je z besedo in dejanjem potrdil, da se sme tudi ob dnevih Gospodovih bližnjemu pomagati, mu dobro storiti.

„In glej — tako beremo v sv. evangeliju — človek je bil, ki je imel usušeno roko. In so ga vprašali, da bi ga zatožili, rekoč: Ali se sme ob sobotah ozdravljati?

On pa jim je rekel: Kateri človek med vami, ko bi imel ovco in bi mu ta v soboto v jamo padla, bi je ne prijel in ne izvlekel? Koliko boljši je človek, kot ovca! Zato se sme ob sobotah dobro storiti! Tedaj reče človeku: Stegni svojo roko! In jo je stegnil. In je bila zdrava.“ (Mat. 12, 10—13.)

Sme se torej tudi ob nedeljah bolnikom streči, zdravila pripravljati, kakršnakoli dela ljubezni izvrševati.

Dà, kristijan! Na prav poseben način posvečuješ nedeljo ravno s tem, če prav ta dan obiščeš kakega bolnika in mu kar le moreš dobrega storiš! Prelepo bogoljubno delo je to!

Tudi skrb za čast božjo ob posebnih prilikah dovoljuje kako delo ob nedeljah: pletenje vencev, krasenje cerkve in kraja, v kolikor se vse to ni moglo prejšnji dan izvršiti.

To torej, predragi, so nekatera taka dela, ki se tudi ob nedeljah smejo izvršiti, ne da bi se s tem delala nečast Gospodovemu dnevju.

Vender pa povdarjam, da je prav v tej stvari treba previdnosti.

Je že tako vsled sprijene, k hudemu nagnjene človeške narave, da posebno v tej stvari človek prav hitro zajde. Kakor hitro se enkrat vda, da začne delati ob nedeljah, če tudi le malo časa, šlo bo potem naprej, naprej!

Posebno krojači, čevljarji, šivilje so v tem oziru v veliki nevarnosti.

Mislijo si, ker so lepo skriti v svoji sobi, da jih nihče ne opazi, da potem zanje ta dolžnost ne velja!

Poznal sem krojača, ki je redno vsako nedeljo zjutraj do dneva delal. Izgovarjal se je, da mora, ker mu ljudje ne dajo miru, če ne naredi. Vse opominjevanje je bilo zastonj. Čez dve leti potem pa že ni več

delal, ne samo ob nedeljah zjutraj, ampak sploh ne! Dobil je jetiko, ki ga je kmalu potem tudi spravila v grob.

Predragi! Če za kóga, je posebno za take ljudi, ki vsled svojega poklica morajo veliko sedeti, kot ravno krojači, čevljarji, šivilje, nedelja prava dobrota božja, kar največjega pomena tudi za njihovo zdravje!

In zdravje je vendar največje naravno dobro človekovo tu na zemlji.

Naj bi torej posebno tudi ti vsi že iz ozira do svojega zdravja ob nedeljah ne delali, marveč se odpočili in si tako nabirali novih moči za novo delo!

Strašno pa pred vsem grešijo gospodarji, ki silijo svoje posle k prepovedanim delom ob nedeljah! Ali mislijo, da je posel res le njihov stroj? Ali pozabljajo, da ima tudi posel dušo?

Poznal sem mogočnega gospodarja, ki je nalašč ob nedeljah ukazal rezati rezanico tedaj, ko so šli ljudje k sv. maši. Celò na Veliko nedeljo, ko je šla procesija vstajenja mimo, je on nalašč to delal. A to je bilo zadnjič. Kmalu potem je smrtno zbolel. K sreči je imel vendar še milost, da je svojo zmoto spoznal. Bridko jo je obžaloval! Veliko je trpel!

Čisto napačna je misel, da je komu nedeljsko delo v časno korist.

Bil je čevljar, ki je vse nedelje delal. Njegov sosed, veren trgovec, ga svari, naj tega nikar ne dela. On pa mu odvrne: „Moram, da kaj zaslužim, ker sem reven!“

Trgovec ga prosi, naj samo pol leta ob nedeljah opusti delo. Zgubo, ki jo bo imel vsled tega, mu bo on povrnil. In kaj mu reče čevljar čez pol leta, ko ga trgovec vpraša, koliko mu je dolžan? „Nič mi niste dolžni! Nasprotno! Še jaz sem vam dolžan! Odkar sem ob nedeljah nehal delati, mi gre veliko bolj!“

Predragi! Nad prepovedanim, brezpotrebnim delom ob nedeljah je očitno prav posebno prokletstvo božje!

Resnična je trditev: Ni je sigurnejše poti iz bogastva pasti v največjo revščino kot brez pravega vzroka izvrševati ob nedeljah dela, ki jih Cerkev prepoveduje!

Prav to trditev je izrekel duhovnik pred malo leti na prižnici. Nek žagar tega ni hotel verjeti. Javno se je norčeval iz teh besedi. Célo nedeljo je delal. V ponedeljek zjutraj pa je plat zvona zbudil ljudi iz spanja. Zgorela je žaga in — žagar v njej . . . Amen.

Tretja božja zapoved (III).

Gorjé tistim, ki skrunijo nedeljo!

Pretrsljiv je dogodek, ki ga beremo popisane ga v sv. pismu stare zaveze:

„Prigodilo se je, ko so bili Izraelovi otroci v puščavi, so našli človeka, ki je drva nabiral sobotni dan. Pripeljali so ga pred Mojzesa in Arona in pred vso množico. Zaprli so ga v ječo, ker niso vedeli, kaj bi ž njim storili. In Gospod je rekel Mojzesu:

Smrti mora umreti ta človek! Posuje naj ga s kamenjem vsa množica zunaj šotorišča!“

In ko so ga ven peljali, so ga s kamenjem posuli. In je umrl, kakor je bil Gospod zapovedal.“ (IV. Mojz. 15, 32—36).

Predragi! Pri srcu me zazebe, ko razmišljam to naravnost grozno kazen, ki se je na božje povelje izvršila nad človekom, ki se je drznil samo drva nabirati na Gospodov dan, pa vidim, kaj se danes vse godi ob dnevih Gospodovih!

Če je že nad Izraelci tožil Bog po preroku Ecehijelu:

„Moje sobote so grozno skrunili, zato sem se bil namenil svoj srd nad nje izpustiti in jih pokončati“ (Eceh. 20, 13) —
o kako toži potem isti neskončno sveti in pravični Bog šelè danes!

Pa, morda se motim?

Predragi! Da se s hlapčevskimi deli nedelje v današnjih dneh skrunijo, prav zelo skrunijo, o tem smo že slišali.

V prestolici Slovenije so letos začeli zidati veliko stavbo. Delali so tudi ob nedeljah mladi in odraščeni, celò otroci! In to čisto brez vsakega vzroka!

Ljudje so se zgražali nad tem in so govorili:

„Ne bo sreče!“

Pri tem pa ljudje opuščajo nedeljsko službo božjo tako, kot bi bila prav to njihova dolžnost, opustiti nedeljsko službo božjo, a ne, se je udeležiti.

Če pa se je venderle še udeleže, pa premnogi to store na način, ki je vse prej, nego počeščenje Gospoda in njegovega dne.

Ali veste, preljubi, katere imam sedaj v mislih?

Daj Bog, da bi po svetu ne bilo tiste grozne razvade, katero hočem v tem hipu obsoditi in z vsem ogorčenjem zavrni.

To je — ostajanje zunaj cerkve!

Neverjetno, pa vender resnično!

V cerkvi, v hiši božji, se opravlja najsvetejša daritev, pred katere vzvišenostjo,

čudežno lepoto in močjo strmi nebo in zemlja, zunaj cerkve pa ti v tistem trenutku stoji množica fantov, celò mož, katerim je dolgčas, oj, tako silno dolgčas! Kar na obrazih se jim vidi, da prav nič ne vedo, kaj se tik zraven godi — največji čudeži božjega usmiljenja! —, da jih vse to, kar se v cerkvi godi, niti ne briga ne! Zakaj pravzaprav so k cerkvi prišli, tega skorej ne vedo! Menda samo iz navade, ker so doslej hodili in ker drugi hodijo! Srca njihova pa so mrtva, prazna, navzlic temu, da tako blizu njih v največji ljubezni tudi zanje bije božje Srce samo!

Beseda božja se oznanja v cerkvi. Ti pa se zunaj cerkve veselo zabavajo in smeja jo, ko jim najpredrzejši izmed njih pripoveduje kdove kakšne budalosti in neslanosti. On je njihov „pridigar“, njega poslušajo radi, za oznanovalca božje besede se ne brigajo!

Mnogi so pokriti. Celò med povzdigovanjem se komaj za trenutek odkrijejo in morda nekoliko „po svoje“ prekrižajo!

Dobe se celò taki, ki med javno službo božjo zunaj cerkve — kadijo!

Vsako svarjenje in opominjevanje je zastonj!

Da bi taki ljudje vsaj doma ostali! Imeli bi samo en smrten greh, ker brez vzroka opuste sv. mašo! A tako imajo poleg tega enega še drugega, hudega, velikega, pohujšanje drugih s svojim slabim zgledom!

Strašno ti ljudje skrunijo nedeljo!

Pred par leti je hudobnež ravno med javno službo božjo peljal voz gnoja mimo cerkve in na vso moč

pokal z bičem, da bi se tem bolj postavil. Ni še pripeljal na njivo, že je padel z voza tako nesrečno, da je na mestu mrtev obležal.

Predragi! Ti, ki na tak način, kot smo pravkar omenili, predrzno ostajajo zunaj cerkve med javno službo božjo, sicer ne vozijo mimo cerkve voza z gnojem, pač pa pred cerkvijo samo stresajo voz svojega pohujšanja!

Vender teh Bog redno ne kaznuje tako hitro in očitno!

Toda pravici božji ne odide nihče!

Taki ljudje se navadno izgovarjajo na družčino, češ, da jih je družčina zapeljala, da so ostali zunaj!

Zakaj pa ravno zgled slabih skorej vedno potegne tudi dobre za seboj? Zakaj pa dobri slabih in mlačnih ne potegnejo seboj v — cerkev? Kje je tu značajnost, katoliška odločnost?

Posebno pa se godi Gospodovemu dnevu nečast — s pijančevanjem!

Predragi! Nikar ne misli, da ti ne privoščim kozarec vina ali piva, posebno na nedeljo!

Gotovo in z veseljem! Kdor cel teden dela in se pošteno trudi, on pač zasluži kozarec dobre pijače, ki si jo zaželi, na nedeljo! Sme si ga privoščiti, ako le more! S tem on prav gotovo ne bode onečastil dneva Gospodovega!

Vse kaj drugega pa, predragi, je pijančevanje, tisto posedanje po gostilnah do pozne noči in nalivanje vpijanljive pi-

jače, da človek ni več gospodar svojih moči in počutkov, da se celò popolnoma spozabi, da niti ne ve več, kaj dela.

To pa, predragi, je silna nesreča in tudi silna pregreha.

Naj nam sv. Krizostom to pove:

„Pijanec je na slabšem kot mrlič. Mrtev človek leži brez občutka in ne more ne dobrega ne hudega nič storiti. Pijanec pa je še zmožen, hudo delati. On ima svojo dušo kot v grobu zakopano in vleče svoje mrtvo truplo seboj.

In zopet: „Kjer je pijanost, tam je hudič, kjer je nezmernost, tam imajo hudobci svoj ples.“

Sv. Avguštín trdi: „Naj vender pijanci sami presodijo, če res niso slabši, kot žival. Dočim žival na noben način noče več piti, kot ji je v korist, popijejo ti dvakrat, trikrat več, kot bi njim bilo v korist. In s čimer bi se tri, štiri dni po pameti mogli krepčati, vse to skušajo en sam dan z velikim grehom použiti ali bolje rečeno, pokončati. Pa da bi vender le samo vino končali in ne tudi — sami sebe!“

In ta dan, na katerega hočejo ti nesrečneži vse použiti, vse pokončati, kateri je?

Kristijani! Ali ni to ravno nedelja?

Koliko jih je, ki mislijo, da kar živeti ne morejo, ako ne prežive vse nedelje v pijači!

Le pogledjte takega ljubeznjivega bratca!

Še predno zjutraj pride v cerkev, že ga je moral zvrniti par „štamperlov“! In komaj zapusti cerkev, prva

pot mu je v gostilno. In tako gre naprej, naprej, cel dan. V cerkvi mu je ena ura veliko predolga, v gostilni mu je cel dan veliko prekratek!

In zvečer, kako je ž njim? Pozno v noč zapusti gostilno, ves trd in nadelan in se pomika vrtoglavo in opotekajoče se, proti domu, prazen, brez denarja. Ves zaslužek celega tedna je šel po grlu!

Doma pa ga čaka žena, žalostna in potrta, morda celò bolna žena iu cela vrsta nepreskrbljenih otročičev, ki niti najpotrebnejšega, kruha, nimajo! In ti otročiči spenjajo cel dan svoje roke k materi in jo prosijo tako prisrčno, pa tako živo, kot samo otroci znajo prositi: „Mama, kruhka!“

A revica ga jim ne more dati, ga tudi sama nima, ker mož vse — zapije! Zapije na nedeljo, na dan Gospodov!

Žival skrbi za svoje mladiče! Sebi pritrga, samo da imajo mladiči jesti! Človek pa je slabši kot žival!

In ko tak človek domov pride, kaj počne? Vest ga peče, a jo hoče zatopiti, sram ga je, jezi ga! Jezen je nase, jezen na ženo, na otroke, na vse! In on — preklinja, da je strah in groza!

O to je žalostno in vendar resnično, predragi, da se ravno ob nedeljah tako strašno preklinja! Preklinja in roti se že poprej v gostilni, preklinja potem doma!

„Nobene reči na svetu se bolj ne bojim kot — nedeljske noči! Že če se spomnim nanjo, se vsa tresem!“

Tako mi je s solzami tožila nesrečna žena takega moža!

Da bi mogli, preljubi, le za hip videti to neizmerno bol in trpljenje, ki je ob nedeljah zvečer in ponoči razgrnjena danes po toliko družinah, da bi si tega nihče niti misliti ne mogel, tedaj bi se šele z grozo prav zavedali, kako strašno se skruni dan Gospodov!

Odgovorite nam ve, nesrečne žene, bedne žrtve nedeljskih večerov: Ali ni to resnica?

Pa da bi kaka beseda, prošnja, svarilo, kaj zaleglo, kaj pomagalo!

„Ali je že kaj boljše?“ Tako sem vprašal tako ubogo revo! „Čedalje slabše! Saj ne pomaga nobena reč več!“ To je bil obupni odgovor nesrečnice!

In zdi se, da je pri takem človeku res vse zastonj!

Saj marsikateremu ne primanjkuje dobre volje! A kaj, ko je pa tako slab, skušnjava pa tako velika!

Duhovnik je z vso prisrčnostjo v nedeljo zjutraj na prižnici govoril zoper pijančevanje! Po sv. maši eden izmed tistih, ki je bil posebno prizadet, pridige kar prehvaliti ni mogel. A kje? Pri pijači! In tako je cel dan od gostilne do gostilne hvalil zjutranjo pridigo, dokler ni zvečer obnemogel obležal na cesti!

Žalostna podoba moža s popolnoma oslABLJENO in opešano voljo!

Tako med možmi, med očeti!

Kako pa med fanti? Med dekleti? Kako med teboj ljuba mladina?

Žalostna resnica je, da se često skozi cel teden toliko ne greši zoper sv. čistost, kot na nedeljo!

Slabe družčine, ponočevanje, grešna znanja, plesi, kedaj, o kristijani, pridejo bolj do svoje usodepolne, grozne moči in veljave, kot ob nedeljah?

Po mestih pa se vsemu temu še pridružujejo razne pregrešne predstave, posebno še po neštetih kinoglediščih!

Priložnost naredi tatu, tudi tatu sv. nedolžnosti!

In priložnosti za shajanje mladine je ravno ob nedeljah toliko! Posebno po gostilnah! Česar pa pijača sama ne zmore, to naredi še godba in ples! Strasti se razpalijo do — greha!

Kaj čuda potem, da ravno ob dnevu Gospodovem angel nedolžnosti joka, bridko joka!

Predragi, jaz ne pretiravam! Izmed 50 morilcev, ki so leta 1847 bili zaprti v eni ječi na Badenskem, jih je 45 učinilo svoj zločin v pijanosti na nedeljo. Največ samoumorov je po uradnih izkazih izvršenih na pondeljek. V nedeljo zapravi denar in poštenje. Vera mu je vsled skrunjenja nedelje že itak zamrla. In tako si v obupu konča življenje. „Izmed 963 jetnikov, ki so leta 1877 radi umora in telesne poškodbe prišli v ječo, jih je 380, torej 40% izvršilo svoj zločin na nedeljo.

Ena četrtnina vseh zločinov zoper nравnost je odpadla na nedeljo z njenim popivanjem in plesanjem. Od 244 roparskih napadov jih je bilo polovico izvršenih na nedeljo, oziroma v noči pred njo in po njej. Od 20 detomorilk jih je nad polovico padlo na — nedeljo. Večina nezakonskih porodov je imelo svoj prvi vzrok na nedeljskih plesih!“

Tako poroča Dr. Jakob Schmitt v svoji razlagi krščanskega nauka (II. str. 228).

Od tedaj pa se tudi v tem oziru razmere gotovo niso izboljšale, ampak silno poslabšale.

In to žalibog tudi pri nas!

Posebno pa zadnja leta!

Predragi! V dokaz samo par „Domoljub“-ovih poročil letošnjega leta!

Ob priliki nekega pretepa, kateri je nastal v nedeljo okrog štirih zjutraj na deželni cesti v Mali Račni pred gostilno Bahovec med fanti iz Ilove gore in Predol, je bil 18 letni posestnikov sin iz Predol z nekim robotim predmetom tako močno po glavi vdarjen, da se je nezavesten zgrudil na tla. Ob eni pop. je že umrl!“

„V nedeljo, 3. t. m. okoli 3. pop. se je odigral pred Krško vasjo pri Višnji gori tragičen prizor. Posestnik je z lovsko puško ustrelil 25 letnega posestnika iz Kriške vasi, ki se je zadet naravnost v srce, takoj zgrudil mrtev na tla.“

„V gostilni v Šenčurju so fantje v nedeljo zvečer pili. Ob 10. uri so se pričeli prepirati in pretepati. Nekdo je ugasnil luč in v temi je bil eden za-

boden v trebuh, drugi pa v hrbet. Boj se je nadaljeval v kuhinji, v kateri je bil zopet eden do nezavesti pretepen.“

In tako gre ta žalostna nedeljska kronika naprej, naprej!

Ali naj se potem čudimo, predragi, trditvi, ki je sama na sebi neverjetno drzna:

„Nedelja ni več dan Gospodov, ampak dan — hudičev!“

Mesto da bi ljudje ta dan počastili in za svojo dušo poskrbeli, pa na sto in sto načinov Boga žalijo, denar, zdravje in poštenje zapravljajo!

Gorje nam, če bo šlo tako dalje!

Kako pa je s teboj, predragi prijatelj, ki te vrstice bereš?

V katero vrsto spadaš ti? Med tiste, ki nedeljo prav po božji volji, z vso ljubeznijo posvečujejo res kot dan Gospodov, ali pa, kar Bog varuj, med tiste, ki se za to posvečevanje — ne brigajo več?

Le dobro premisli!

Strašne kazni, časne in večne, je Bog sam zapretil tistim, ki skrunijo Gospodov dan! Ali se jih ne bojiš?

„Bog kliče v začetku ljubeznjivo, potem grozi strašno, naposled pa pogubi neizprosno!“ (Sv. Gregor).

In ti, ki celih šest dni v tednu skrbiš za svoje telo, ne bi hotel niti enega dne obrniti v prid svoji duši!

„Štej, o duša, ure triintridesetih let, katere je tvoj Zveličar zaradi tebe preživel v tej solzni dolini, šteje vzdihljeje njegove, solze, ki jih je izjokal, besede, ki jih je izgovoril, potne kaplje, ki jih je izpotil, stopinje, ki jih je napravil, udarce, ki jih je pretrpel, trnje, ki ga je ranilo, žeblje, ki so ga prebodli, kri, ki jo je pretočil, glej les križa, na katerem je visel, na katerem je svoje življenje izdihnil, svojo dušo za tvojo dušo daroval! Vse to ti kliče: Toliko si ti, o duša, vredna!“ (Sv. Avguštin.)

Svetnik pa, ki je te prelepe besede izgovoril, je zapisal še druge prav tako lepe:

„Odkar sem spoznal, da je moja duša odkupljena z dragoceno krvjo božjega Sina Jezusa Kristusa, mi ta duša ni za nobeno stvar na svetu več na prodaj! Odlöčen sem jo obvarovati in tudi ne z enim samim grehom več satanu prodati!“

In ti bi hotel ravnati drugače, bi hotel to svojo dušo pogubiti? Ne!

Saj ni mogoče, kristijan, da za to predragoceno dušo ti ne bi niti enega dne v tednu hotel porabiti!

Pa, ko bi ti s tem samo sebi škodoval!

S tem, če ti sam skruniš Gospodov dan, že nehote in nevede k temu zapeljuješ tudi druge s svojim slabim zgledom, s pohujšanjem, ki ga daješ!

A navadno je samo spočetka morda resnica, da nehoté in nevedé zapeljuješ druge!

„Abyssus abyssum invocat“ — Iz prepada grekar samo naprej v prepad! (Psalm 41).

Zato že poskrbi morilec neumrjočih duš, da, če ti sam enkrat vedoma in namenoma skruniš nedeljo, da kmalu potem tudi druge, kar naravnost siliš, da skrunijo nedeljo! Ti gospodar! Ali ne siliš v resnici svojih poslov, svoje družine, da skrunijo nedeljo s prepovedanimi deli? Fant, ki zunaj cerkve ostajaš, ali ne nagovarjaš res kar naravnost svojih tovarišev, da store isto? Ali ne napeljuješ s pijančevanjem, ponočevanjem, zapeljevanjem kar naravnost k grehu, torej k najhujši skrunitvi nedelje?

Kristijan, ali ne pomisliš, da na ta način moraš zapraviti ves blagoslov božji? Da ti srce samo mora kar naravnost podivjati?

In kar pri enem, to pri drugem, to v celih družinah!

Dà, npravni propad celega naroda, človeške družbe sledi neizogibno skrunjenju Gospodovega dne!

To neizpodbitno priča zgodovina!

Gorje tistim, ki skrunijo nedelje!

Tega gorja, kajne, preljubi, izmed nas nihče ne sme biti deležen!

Mi vsi hočemo sreče, časne in večne, ki pa je edinole v blagoslovu božjem!

In prav zato, da si zagotovimo božji blagoslov — posvečujmo nedeljo! Amen.

Dodatek.

Pojasnilo k slikam.

(Iz zgodovine Goričice.)

Knjiga je namenjena, kot že uvodno pismo pove, v prvi vrsti faranom župnije Domžale, bivajočim v Ameriki.

Kot ljuba prijateljica jih želi obiskati tam v daljni tujini, jim sporočiti prav pri- srčnih pozdravov iz domovine ter se ž njimi o marsičem važnem in zanimivem pogovoriti.

In to ne samo enkrat, kar mimogrede! Ne! Trajno želi ostati pri njih, v njihovih družinah! Ob vsaki priliki se želi ž njimi pogovarjati, kedarkoli bodo sami to hoteli.

Pred vsem pa jih želi potrditi v sv. ka- toliški veri, ki je in ostane pač najlepša, zares nebeška vez ljubezni med njimi in nami!

Zato boš tudi ti, prijazni čitatelj, ki nisi iz tega kraja, pa morda vendar slučajno dobiš to knjigo v

roko — le verjemi mi, da je tudi za te pisana, tudi tebi namenjena! —, rad oprostil, ko vidiš v njej slike tukajšnje cerkve in duhovnikov, ki so v tej cerkvi oznanjali nauke sv. vere. In sicer vseh tistih duhovnikov, ki so oznanjali te nauke sedanjemu rodu tu v kraju in je njihov spomin še živo ohranjen danes med ljudmi.

Saj si tudi ti prepričan, da pogled na domačo cerkev, kjer se največ moli za pravo srečo faranov, posebno še tistih, ki so kjerkoli po svetu in spomin na lepe, srečne čase nedolžne mladosti, ki se obnavlja ob pogledu podobe tistih, ki so ga tedaj učili in vodili, tudi v tujini človeka razveseli, potolaži, okrepi!

Dà, celó to si drznem upati, da tudi zate ta stvar ne bo brez zanimanja.

Le poslušaj!

Gre se tukaj za cerkev in kraj, ki je precejšnje zgodovinske važnosti za našo domovino.

Le oglej si še enkrat sliko nekdanje beneficijatne cerkve na Goričici! Ali se ti ne zdi nekam nenavadna?

Tudi ti oko takoj obstane pri besedi „stolpi“, ki jo ondi bereš, kajne? Začudeno se vprašuješ, kaj ta nenavadna slika s stolpi pomenja.

Odgovorim ti takoj:

Goričica je bila nekdam „turški tabor.“

In sicer po izjavi velikega pisatelja in vzgojitelja monsignora Tomo Zupana (sporočeni mi na dopisnici z dne 20. II. 1918):

„eden najlepših turških taborov v deželi!“

Žalibog je to edina slika ostankov tega tabora in še ta zelo slaba, ker izdelana od priprostega domačega „umetnika.“

Tudi ni podoba zvonika na tej sliki iz nekdanjih časov, marveč je to podoba sedanjega zvonika.

Zvonik je bil poprej prav nizek, priprost in z lesom krit. Šele leta 1874 so ga od zvonov naprej prizidali in so mu dali bolj lično in visoko streho.

Prvotna cerkev na Goričici je morala biti zelo stara.

V zidu novodozidane stranske kapele tik župnišča je ohranjen kamen iz stare cerkve z letnico 1532. Gotovo so tedaj cerkev kaj prezidavali.

Glasom „Izvestja muzejskega društva“ V, str. 147 je že pred letom 1526 stala cerkev Matere božje Vnebovzete na Goričici.

Že leta 1526 je imela ta cerkev tri mašne kelihe, in je bila v njej vpeljana bratovščina sv. Katarine, važen dokaz, da je bila že tedaj zelo obiskana in da se je že tedaj bralo v njej več sv. maš.

Tudi je bila, kar je prav posebno zanimivo, že takrat pri tej cerkvi ustanovljena bratovščina Matere Božje Vnebovzete, torej — Marijina družba!

Zloba luterancev jo je seveda zatrla.

Ko pa je ta krivoverska nevarnost ponehala, so se ljudje zopet začeli zanjo zanimati in vpisovati vanjo.

In to tako zelo, da je glasom „Izvestja muzejskega društva“ II, str. 69 že leta 1644 dne 15. maja takratni mengeški župnik Baltazar Wütz de Glainitz prosil v Videm za podelitev sv. odpustkov ob gotovih dneh za udeležene Marijine bratovščine na Goričici.

Cerkev na Goričici je bila namreč podružnica župne cerkve v Mengšu.

In to je ostala skozi ves čas do 25. septembra leta 1908, ko je postala samostojna župna cerkev župnije Domžale, ki je bila isti dan od knezoškofa Dr. Antona Bonaventure Jegliča prav slovesno ustanovljena.

In to starodavno cerkev na Goričici so za časa turških vojsk, ko je krvoločni Turek tudi našo slovensko zemljo leto za letom ogrožal s svojimi upadi, spremenili v trdnjavo, tabor, ki je bil za takratne priproste razmere gotovo dovelj zavarovan.

Cel in nepoškodovan se je ta tabor ohranil do leta 1839.

Kroginkrog cerkve je bil silno debel in močan zid, ki je segal prav do cerkvene strehe.

Na zunanji strani tega zidu je bil kroginkrog izkopen zelo globok in širok jarek (graben), v katerega je bila, kot se pripoveduje, voda napeljana iz Homca.

Na vseh štirih oglih tega zidu so bili silno močno zidani stolpi. Namesto oken so imeli luknje, iz katerih so ob času sovražnega napada streljali s topovi na sovražnika.

Ženske, starčki in otroci pa so ob takih časih nevarnosti našli zavetje znotraj te trdnjave, v cerkvi pri Mariji.

Zunaj jarkov so stale po gričku mogočne lipe, katerih ena se je ohranila prav do leta 1891. Tudi sadnega drevja, je bilo precej tik ob jarku.

Prva dva stolpa, na zahodni in severni strani, sta bila podrta 1837, da so dobili material za zidanje župnišča na Goričici.

Tudi zid okrog cerkve so porušili ob istem času, leta 1839. Z njegovim materialom so zasuli jarek.

Druga dva stolpa pa, katera kaže slika, sta se ohranila prav do leta 1891.

V stolpu na vzhodni strani pri tleh so stanovali goriški beneficijati do leta 1841, ko je bilo dovršeno župnišče, ki stoji še danes.

Od tedaj je bilo v tem stolpu spodej stanovanje cerkvenikovo, zgorej pa organistovo, zajedno tudi soba za poduk cerkvenih pevcev.

Tudi slavnoznana domžalska godba, kateri je bil ustanovitelj tukajšnji nadučitelj Franc Pfeifer, ki je bil veliko let tudi organist na Goričici, je imela tu prve čase svoje vaje.

Pa tudi za ta dva stolpa je prišla zadnja ura, ura porušenja! In to tedaj, ko se je pričelo z delom za razširjenje cerkve.

Poprejšnja cerkev je bila namreč, kot so sploh podružne cerkve, čisto majhna.

Saj pa tudi Domžale nekdaj niso bile to, kar so danes. Največja vas fare, Zgornje Domžale, ki šteje danes 151 hišnih številk, je štela pred 50 leti komaj 40 hišnih številk!

Leta 1891 je padel stolp na južni, prihodnje leto pa stolp na vzhodni strani.

Kot edini spominek na nekdanje mogočno trdnjajsko obzidje je potem ostal le še skoraj en meter širok zid, ograja, med cerkvijo in župniščem.

Pa tudi ta je morala izginiti in dati svoj material leta 1904, ko se je napravilo pokopališče na Goričici.

Tudi kapelica Matere Božje na Goričici je bila starodavna. Da, ljudska govornica ve povedati, da je bila celò starejša kot cerkev na Goričici.

Ker je pa zob časa polagoma to kapelico znotraj popolnoma razdejal, so od zunaj napravili „nišo“ in v njej postavili poprej v kapelici stoječi kip Matere Božje „Pomočnice kristijanov“, kakor to kaže slika.

Ganljivo je, kako izredno ljubezen in zaupanje je ohranilo ljudstvo „goriški Mariji“ tudi v tem njenem priprostem stanovanju.

Leta 1907 se je na tem mestu postavila nova, krasna kapelica Matere Božje na Goričici. Le kip Marijin se je seveda ohranil stari.

Skozi vsa stoletja torej — tako priča zgodovina je bila Goričica prav poseben, prelep — Marijin griček!

Naj dodenem tu še imena duhovnikov, ki so na tem Marijinem gričku delovali. Sporočil mi jih je iz posebne prijaznosti, kakor tudi marsikaj drugega iz zgodovine Goričice doslej navedenega, škofijski arhivar, gospod Franc Okoren, župnik v Besnici pri Kranju.

Znana so njihova imena od leta 1776 naprej.

Do leta 1798 so bili tu beneficijati „zgodnjiki“, od leta 1798 dalje pa kuratni beneficijati.

O prav vseh pristavlja poročilo, da so bili vzorni duhovniki.

In sicer:

1. Jakob Kalan (1776—1778). Rojen je bil 23. julija 1748 v Puštalu pri Škofji Loki. Na Goričico je prišel iz Škofje Loke in je tu bival dve leti. Nato pa je odšel v Ihan kot subsidiarij. Umrli je kot župni vikar na Črnučah 21. jan. 1810.

2. Ignacij Zabret (1778—1785). Rojen je bil leta 1731 v Mengšu. Na Goričico je prišel iz Komende in je tu deloval sedem let. Umrli je v Mengšu 12. jan. 1800.

3. Frančišek Löwenhaus (1786—1790). Rojen je bil leta 1750 na Goriškem, menda v Črničah. Goričica je bila prva njegova služba. In to skozi štiri leta. Od tu je prišel za provizorja v Lučine. Leta 1793 je odšel zopet na Goriško.

4. Matevž Barlič (1790—1823). Rojen je bil leta 1746 pri sv. Trojici v moravški župniji. Na Goričico je prišel iz Višnje gore in je tu pastiroval celih 33 let, do svoje smrti. Kot zlatomašnik je tu umrl 15. marca 1823.

5. Frančišek Prešern (1824—1837), stric največjega slovenskega pesnika Franca Prešerna. Rojen je bil 20. nov. 1771 na Breznici na Gorenjskem. Na Goričico je prišel iz Save v vaški župniji, kjer je kot kurat služboval 10 let. Iz Goričice, kjer je deloval trinajst let, se je preselil na Skaručino pri Vodichah. Tam je umrl 15. nov. 1841.

6. Janez Zalokar (1837—1850). Rojen je bil 13. junija 1805 v Zgornjih Gorjah pri Bledu. Na Goričico je prišel iz Ustja pri Vipavi. Za njegovega službovanja je bilo sezidano tukajšnje župnišče. Ostal je tu trinajst let do svoje smrti 18. dec. 1850.

7. Anton Urbas (1850—1859). Rojen je bil 13. sept. 1820 v Idriji. Na Goričico je prišel iz Sostrega. Odšel je od tu po devetih letih tukajšnjega bivanja kot župnik v Zagorje ob Savi. Umrl je kot kanonik-zlatomašnik v Ljubljani 22. sept. 1899.

8. Ignacij Pec (1859—1866). Rojen je bil 31. julija 1812 v Črnomlju. Predno je prišel na Goričico, je bil 9 let kapelan v Mengšu. Ostal je tu sedem let do svoje smrti 18. nov. 1866.

9. Franc Svetlin (1867—1884). Rojen je bil 15. sept. 1828 v Moravčah. Na Goričico je prišel iz Semiča, kjer je bil 6 let kapelan. Tu je deloval sedemnajst let do svoje smrti. Umrl je tu 25. jun. 1884.

10. Ivan Sakser (1884—1889). Rojen je bil 12. aprila 1857 v Ljubljani. Predno je prišel na Goričico, je služboval 2 leti kot kapelan v Trebnjem. Na Goričici je bival pet let. Od tu pa je odšel kot administrator v Hotederšico. Umril je kot župnik v Št. Jakobu ob Savi 27. dec. 1907.

11. Jakob Strupi (1889—1903). Rojen je bil 28. aprila 1850 v Čirčičah pri Kranju. Na Goričico je prišel iz Slavine na Notranjskem, kjer je bil 5 let kapelan. Po njegovem posebnem prizadevanju je bila leta 1896 povečana in 21. avg. 1898 po knezoškofu Dr. Antonu Bonaventuri Jegliču slovesno posvečena cerkev na Goričici. Iz Goričice, kjer je prav veliko delal in se trudil štirinajst let, se je preselil kot župnik v Šmartno pod Šmarno Goro. A ne za dolgo. Že 5. avg. 1905 je odšel po nebeško plačilo.

Blag in hvaležen spomin vsem!

Vsebina prve knjige.

	Stran
Pismo Domžalcem in Domžalkam v Ameriki . . .	5

Prvi del:

Poglavitni zapovedi krščanske ljubezni.

Št. 1. Ljubi Gospoda svojega Boga!	11
„ 2. Ljubi samega sebe!	25
„ 3. Ljubi svojega bližnjega!	37
„ 4. Ljubi sovražnike!	49
„ 5. Ljubi reveže!	62
„ 6. Ljubi bolnike!	75

Drugi del:

Deset božjih zapovedi.

Št. 7. O božjih zapovedih sploh	91
„ 8. Prelomljenje božjih zapovedi — greh!	104
„ 9. Smrtni greh — najusodnejše prelomljenje božjih zapovedi	117
„ 10. Prva božja zapoved (I): Vera v Boga. — Nevera	130
„ 11. „ „ „ (II): Krivoverstvo	143
„ 12. „ „ „ (III): Razkol	156
„ 13. „ „ „ (IV): Ali res od katoliške Cerkve proč?	198

	Stran
Št. 14. Prva božja zapoved (V): V boj zoper slabo časopisje! . . .	182
„ 15. „ „ „ (VI): Zaupaj v Boga!	194
„ 16. „ „ „ (VII): Nikar ne greši zoper ljubezen božjo! . . .	208
„ 17. „ „ „ (VIII): Malikovanje. — Vraže! . . .	220
„ 18. „ „ „ (IX): Vedeževanje. — Čarovanje . .	234
„ 19. „ „ „ (X): Časti angele in svetnike . .	246
„ 20. „ „ „ (XI): Pri Materi! . .	259
„ 21. „ „ „ (XII): Čast tudi svetinjам in podobam svetnikov	271
„ 22. Druga božja zapoved (I): Imej v časti božje ime . . .	285
„ 23. „ „ „ (II): Nikar ne kolni!	299
„ 24. „ „ „ (III): O prisegi . .	313
„ 25. „ „ „ (IV): O zaobljubi . .	326
„ 26. Tretja božja zapoved (I): Nedelja — dan Gospodov! .	339
„ 27. „ „ „ (II): Opústi ob nedeljah hlapčevska dela!	353
„ 28. „ „ „ (III): Gorjé tistim, ki skrunijo nedeljo . . .	366
Dodatek: Pojasnilo k slikam. (Iz zgodovine Goríčice) . . .	378

Slike.

1. Prvi župnik v Domžalah Franc Bernik.
 2. Nekdanja beneficiana cerkev na Goričici s stolpi, župniščem in staro kapelico.
 3. Beneficijat na Goričici Jakob Strupi.
 4. Župna cerkev v Domžalah, župnišče, gospodarsko poslopje in kapelica M. B. na Goričici.
 5. Beneficijat na Goričici Ivan Sakser.
 6. Notranjščina župne cerkve v Domžalah.
 7. Beneficijat na Goričici Franc Svetlin.
- Slike je natisnila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.
-

Viri:

Poleg v knjigi sproti navedenih še posebno:

Dr. Jakob Schmitt: »Erklärung des mittleren Deharbeschen Katechismus«. Ista tvarina tudi v razlaganji od Deharbe-ja, Dr. Orterer-ja.

Wetzer & Welte: Kirchenlexikon.

Dr. Brück: Lehrbuch der Kirchengeschichte.

P. Franz Ehmig: Neue Gleichnisse, Beispiele und Erzählungen, 4 knjige.

Dr. Franz Himmelstein: »Aehrenlese aus den Schriften der heiligen Väter und Kirchenlehrer«.

Popravi naj se:

Na strani	11	v	6. vrsti	naj se pristavi: bi — da bi
" "	36	"	9. "	vam v nam
" "	60	"	3. "	naj se pristavi: meri — po isti meri
" "	137	"	20. "	Kartezij v Du Bois Reymond
" "	163	"	10. "	zvest v svest
" "	183	"	1. "	domačega " slonečega
" "	190	"	1. "	tajim " trdim
" "	255	"	4. "	skoro " skozi.

V smislu odloka papeža Urbana VIII. podvržen vso vse-
bno knjige nezmotljivi sodbi sv. Cerkve in njenega poglavarja.

Pisatelj.

